

Begroting 2014

Colofon

De begroting 2014 is een uitgave van de gemeente Renkum

Inhoud en vormgeving
Gemeente Renkum

Druk
Huisdrukkerij gemeente Renkum

Oplage
111 exemplaren

Inhoudsopgave

De staat van de gemeente Renkum.....	3
Leeswijzer.....	6
Deel I Beleidsbegroting.....	7
Opbouw beleidsbegroting.....	8
Programma 1 Werk & inkomen.....	9
Programma 2 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	14
Programma 3 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	29
Programma 4 Milieu, natuur & duurzaamheid.....	33
Programma 5 Veiligheid	41
Programma 6 Verkeer.....	43
Programma 7 Sport, kunst & cultuur	47
Programma 8 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme.....	53
Programma 9 Burger, bestuur & organisatie	56
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	59
Paragrafen.....	62
Paragraaf 1 Lokale heffingen	62
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicomanagement.....	69
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	73
Paragraaf 4 Financiering.....	81
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	83
Paragraaf 6 Verbonden partijen.....	88
Paragraaf 7 Grondbeleid.....	94
Paragraaf 8 Subsidies	101
Deel II Financiële begroting.....	105
Baten en lasten en toelichting.....	106
Financiële positie en toelichting.....	111
Deel III Bijlagen.....	119
Bijlage 1 Productenraming	120
Bijlage 2 Weerstandscapaciteit en Risico's	122
Bijlage 3 Treasury	131
Bijlage 4 Incidentele baten en lasten	134
Bijlage 5 Berekening EMU-saldo	136
Bijlage 6 Meerjaren Investeringsplan.....	137
Bijlage 7 Investerings- en financieringsstaat.....	138
Bijlage 8 Totaaloverzicht bijstellingen en ombuigingen	140
Bijlage 9 Baten en lasten per kostensoort	141
Bijlage 10 Welk beleid is voor handen?.....	145
Bijlage 11 Exploitatieoverzicht Projecten	150
Vaststelling Begroting 2014	153

De staat van de gemeente Renkum

2013 was in Nederland wederom een turbulent politiek jaar met maatschappelijke akkoorden op het terrein van arbeid, zorg, energie en woningmarkt. Er vond en vindt een stevige maatschappelijke en politieke discussie plaats over de noodzaak om het begrotingstekort binnen de Brusselse 3%-norm te houden. 2013 was ook een jaar waarin de financiële en economische crisis hard bleef doorwerken. De gevolgen van die crisis worden ook steeds voelbaarder voor de bedrijven en inwoners van Renkum. Dit uit zich o.a. in een stijgend aantal uitkeringsgerechtigden, stilvallen van bouwprojecten, leegstand in de winkelcentra en daling van de huizenprijzen.

Tegelijkertijd worden de gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk voor vele nieuwe taken op het gebied van werk, zorg en jeugd. Hoewel hierover nog tal van wetsvoorstellen door de Kamer moeten worden behandeld, heeft de regering wel de in het regeerakkoord afgesproken bezuinigingen in de Rijksbegroting opgenomen. Dit betekent dat de gemeenten behoorlijke financiële risico's lopen. Er worden forse bedragen aan de gemeentelijke taken toegevoegd waar tegenover ook forse uitgavenverplichtingen staan die horen bij die nieuwe taken.

In dit onzekere klimaat bieden wij uw Raad onze laatste begroting van deze coalitieperiode aan. Wij bouwen hierbij voort op de richtinggevende voorstellen waarover uw Raad vorig jaar heeft besloten. Die voorstellen gingen er van uit dat wij met de ombuigingen de beleidsdoelen op een slimmere, kostenefficiëntere wijze gaan realiseren, gepaard gaande met een culturomslag bij gemeente, maatschappelijke partners en inwoners. Hierbij worden werkzaamheden en verantwoordelijkheden naar de wijken overgedragen. Tegelijkertijd hebben we in deze begroting de lijn voortgezet dat de gemeentelijke kernkwaliteiten behouden blijven.

De discussie over deze nieuwe besturingsfilosofie die als uitgangspunt “de gemeente als regisseur” heeft, is door uw Raad dit jaar voortvarend gevoerd en heeft een tweetal rapporten van Raadswerkgroepen opgeleverd. Bij de behandeling van deze rapporten heeft uw Raad ons per motie opdracht gegeven een kadernotitie op te stellen met daarin een visie op de besturingsfilosofie van de gemeente, op de taakuitvoering door de gemeente en op gemeentelijke samenwerking. Deze kadernotitie zal binnenkort aan uw Raad worden aangeboden.

Sinds 2010 neemt onze gemeente deel aan gesprekken met Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe en Rheden om de mogelijkheden voor intensievere samenwerking te onderzoeken. Doel is het beter waarborgen van de continuïteit van de dienstverlening en het doorvoeren van kwaliteitsverbetering, naast financiële doelstellingen. Daarnaast wordt intensief met 10 gemeenten rondom Arnhem gesproken over de gezamenlijke aanpak van de decentralisaties.

Over de samenwerking binnen de Stadsregio Arnhem-Nijmegen is ook in 2013 veel gesproken. Dit is onder meer ingegeven door het besluit van de regering de WGR-plus regeling in te trekken. Dit besluit heeft binnen de Stadsregio tot veel discussie over taken en toekomstige vormen van samenwerking geleid. Er ligt inmiddels een concept getiteld “Samen voor een krachtige regio Arnhem-Nijmegen!” waarover nog dit jaar in uw Raad en in de Stadsregioraad besloten zal moeten worden.

Terugkijkend op de afgelopen coalitieperiode kunnen we stellen dat het door uw Raad vastgestelde coalitieakkoord 2010-2014 “Een slim beleid is op de toekomst voorbereid” is uitgevoerd c.q. voor maart volgend jaar zal zijn uitgevoerd. Door uw Raad zijn tal van besluiten genomen die de realisatie van het coalitieakkoord mogelijk hebben gemaakt, zonder daarbij het belang van een gezond financieel meerjarenperspectief uit het oog te verliezen.

In deze coalitieperiode zijn naast noodzakelijke ombuigingen en bijstellingen immers belangrijke investeringen gedaan die onze gemeente en haar inwoners voorbereiden op de toekomst. Investerings onder meer op het terrein van duurzaamheid, onderwijshuisvesting, bedrijventerreinen, sport alsmede digitale dienstverlening en strategisch personeelsbeleid om de besturingsfilosofie te kunnen uitvoeren.

Door de invoering van de Jeugdwet, de Participatiewet, de veranderingen in de WMO en de maatregelen in het passend onderwijs (samen de vier decentralisaties genoemd), krijgen de gemeenten een grotere verantwoordelijkheid. De rol van gemeentelijke regievoering is om dit nieuwe stelsel met een diversiteit aan partijen van bewoners, buurt, professionals en gemeente te initiëren, in praktijk te brengen en te borgen. Daarbij staat de eigen kracht van inwoners en hun eigen netwerk centraal. In plaats van het denken in beperkingen komt meer de nadruk te liggen op wat mensen nog wél kunnen.

Om deze decentralisatieopgave succesvol te kunnen uitvoeren is een integrale en samenhangende aanpak in het sociale domein van groot belang. In een aantal gevallen is het nodig dat op een hoger schaalniveau te doen. Voor sommige onderdelen is dat zelfs verplicht. Daarom werken wij samen met inmiddels 12 (ook Wageningen heeft zich aangesloten) gemeenten in de Regio Arnhem. Onder die samenwerking ligt een door uw Raad vastgestelde Regionale Sociale visie. Voor ons geldt dat innovatie en de uitvoering in onze gemeente leidend is bij die samenwerking.

Wat betreft de coalitieafspraken dat de uitgaven voor onderwijshuisvesting in lijn dienen te zijn met de inkomsten onderwijshuisvesting, kan een voorzichtige conclusie getrokken worden dat we globaal voldoen aan de doelstelling uitgaven = inkomsten algemene uitkering.

Wij stellen U voor een reserve Duurzaamheidsleningen maatschappelijk vastgoed ter grootte van € 500.000 in te voeren. Hierdoor kunnen ten minste 10 leningen worden verstrekt van maximaal € 50.000 aan scholen en andere maatschappelijke organisaties. Doel van de lening zal zijn het nemen van extra maatregelen om het gebouw duurzamer te maken. De lening moet worden terugbetaald uit de minder kosten aan energie die de organisatie betaalt.

In aansluiting op de adviezen van de Taskforce Renkum zal u in 2014 een voorstel worden aangeboden over de invoering van centrummanagement en reclamebelasting in het winkelgebied in Renkum. De andere adviezen van de Taskforce krijgt zijn verdere uitwerking in het op te stellen gebiedsontwikkelingsplan voor Renkum.

Als gevolg van de situatie op de woningmarkt staan de grondprijzen de laatste tijd onder druk. Dat kan betekenen dat de grondprijs, waarmee gerekend is voor de verwachte opbrengsten, boven de marktwaarde ligt en dat de gemeente risico loopt. Wij stellen u daarom voor de weerstandsreserve te verhogen ten laste van de vrije algemene reserve.

De komende jaren zullen circa 1.800 verouderde lichtmasten vervangen moeten worden. De levensduur is overschreden en door de huidige slechte staat kan vervanging niet langer worden uitgesteld. Omwille van de veiligheid, en tevens in het kader van duurzaamheid, wordt voorgesteld circa 800 in zeer slechte staat zijnde lichtmasten de komende 4 jaren te vervangen. Wij stellen voor hiertoe eenmalig € 1.120.000 vanuit de Algemene reserve beschikbaar te stellen voor een nieuw in te stellen reserve openbare verlichting.

Wij willen de kennis en waardering voor natuur en milieu bij onze inwoners vergroten. Met Staatsbosbeheer en andere partners wordt onderzocht of dit kan worden ingevuld vanuit een informatiecentrum in het gebouw De Beken in Renkum. Doel daarbij is dat het gebouw zelfstandig wordt uitgebaat gericht op duurzaamheid, passend binnen het groene image van onze gemeente. Wij stellen u voor een eenmalige bijdrage van € 100.000 vrij te maken om deze plannen te kunnen realiseren.

In 2014 zal verdere besluitvorming plaatsvinden over de adviezen van de Taskforce Verkeer met betrekking tot de verkeersafwikkeling over de Utrechtseweg in Oosterbeek.

Voor de verkiezingen in maart zal u een voorstel worden voorgelegd over de realisatie en exploitatie van het multifunctionele centrum 3B4 in Renkum.

We willen verdere invulling geven aan de vastgestelde ambities uit de kadernota "Sportief verbinden". Samen met de gebruikers van sportparken gaan we onderzoeken hoe het gebruik van de parken kan worden verbreed en geoptimaliseerd met nieuwe activiteiten. Daarnaast zal onderzocht worden of door gebruikers meer verantwoordelijkheid te geven bij het onderhoud of door middel van realisatie van kunstgras tot een kwaliteitsverbetering kan worden gekomen die eveneens een kostenreductie met zich meebrengt.

De voorliggende begroting kent niet alleen een sluitende begroting 2014, maar ook een sluitend financieel meerjarenperspectief. De ombuigingen en bijstellingen die hieraan ten grondslag liggen zijn realistisch, haalbaar en passend in de door uw Raad geformuleerde uitgangspunten.

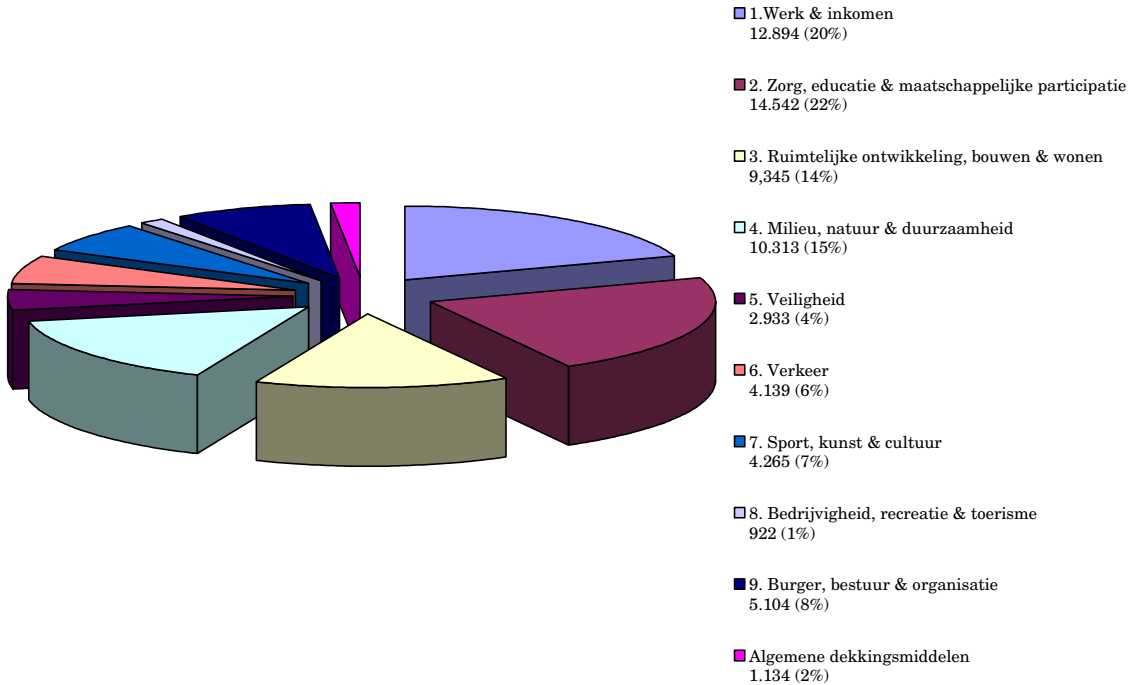
De lokale lastendruk per huishouden in 2014 in onze gemeente is wederom lager dan vorig jaar.

2013 was niet alleen in Nederland een politiek turbulent jaar, het jaar eindigde in Renkum ook met de nodige turbulentie. Doordat de coalitie haar meerderheid in uw Raad verloor zal besluitvorming over de begroting niet meer zo vanzelfsprekend zijn als in eerdere jaren. Maar vanzelfsprekend wensen wij net als voorheen besluitvorming op basis van de grootst mogelijke meerderheden in uw Raad.

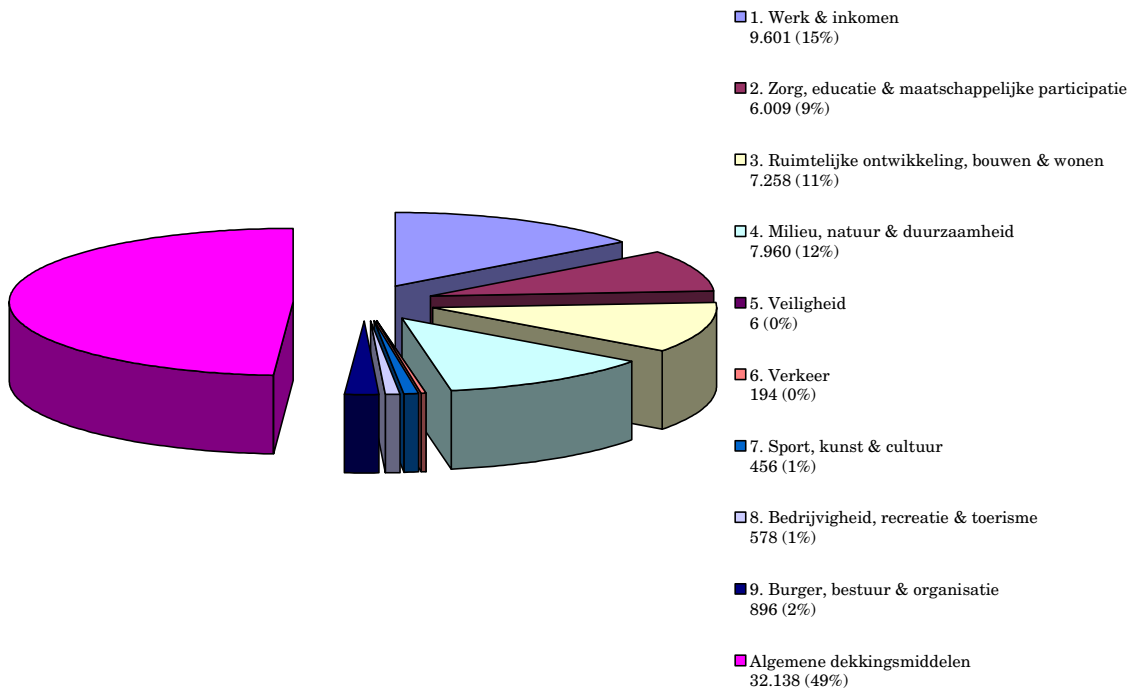
Wij kijken uit naar een vruchtbare gedachtewisseling met uw Raad over de begroting 2014.

LASTEN EN BATEN PER PROGRAMMA

Lasten
(bedragen x € 1.000)

Baten
(bedragen x € 1.000)

Leeswijzer

In deze leeswijzer zal eerst kort worden ingaan op de achtergronden van deze begroting. Vervolgens komt de opbouw van deze begroting aan de orde.

Achtergronden

Wet dualisering gemeentebestuur

Sinds 15 maart 2002 is de Wet dualisering gemeentebestuur van kracht. In deze wet is de rolverdeling tussen Raad en College nader uitgewerkt. Daarbij moet de Raad zich met name richten op zijn functie als volksvertegenwoordiger. De belangrijkste taken van de Raad bestaan uit kaderstellen en controleren. Het College houdt zich bezig met de uitvoering van het beleid en het afleggen van verantwoording hierover. De begroting is wellicht het belangrijkste kaderstellende document.

Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten

Als gevolg van de Wet dualisering gemeentebestuur is ook de Gemeentewet op een aantal punten aangepast. In artikel 186 van de Gemeentewet is opgenomen dat “de begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, het jaarverslag en de jaarrekening voldoen aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te geven regels”. Vanaf het begrotingsjaar 2004 is deze “algemene maatregel van bestuur” het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De voorliggende begroting voldoet aan de gestelde eisen in het BBV.

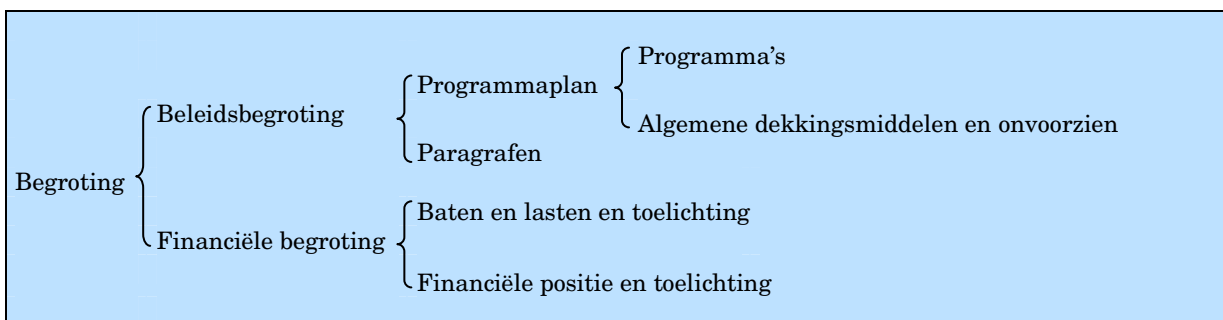
Programmabegroting

Eén van de consequenties van dit besluit voor uw Raad is dat u een begroting krijgt aangeboden die speciaal is toegespitst op de ondersteuning van uw duale functies. Dit betekent dat u met deze begroting de kaders stelt voor het door het College uit te voeren beleid voor het komende begrotingsjaar. Deze kaders kunnen vervolgens worden gebruikt voor de controle op de uitvoering van dit beleid. Het college legt verantwoording af over het gevoerde beleid in de tussentijdse rapportages en de jaarstukken.

Indeling

De indeling van deze begroting is conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Dit houdt in dat de begroting bestaat uit twee delen, namelijk de beleidsbegroting in deel I en de financiële begroting in deel II.

In de beleidsbegroting wordt door middel van programma's en paragrafen aangegeven wat we binnen de gemeente willen bereiken, welke activiteiten daarvoor worden uitgevoerd en wat daarvan de kosten zijn. In de financiële begroting worden de financiële consequenties van het voorgenomen beleid op een rij gezet inclusief de afwijkingen ten opzichte van het voorgaande jaar. Tevens komt daar de financiële positie van onze gemeente aan de orde. In de bijlagen vindt u tot slot een aantal gedetailleerde overzichten met betrekking tot hetgeen in de beleidsbegroting en de financiële begroting is gemeld. In schema betekent dit dat de begroting als volgt is opgebouwd:

Deel I

Beleidsbegroting

Opbouw beleidsbegroting

In de beleidsbegroting zijn het programmaplan en de paragrafen opgenomen. Het programmaplan bestaat uit een negental programma's en een wettelijk verplicht onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Programmaplan: Programma's

Het programmaplan gaat per programma in op de volgende onderdelen:

Onze Visie
<i>Welk maatschappelijk effect moet met het programma worden bereikt?</i>
Wat willen we bereiken en wat doen we daarvoor?
<i>Per product wordt (voornamelijk op basis van het coalitieakkoord) aangegeven:</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Welke doelstellingen we willen bereiken • Met welke effectindicatoren we meten of de doelstellingen zijn bereikt • Welke activiteiten in 2014 worden uitgevoerd om de doelstellingen te realiseren
Wat zijn de kosten?

Uit het voorgaande blijkt dat elk programma bestaat uit meerdere producten. Per product zijn een- of meer meerjarige, SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) geformuleerde doelstellingen opgenomen. Deze doelstellingen zijn voornamelijk afkomstig uit het coalitieakkoord 2010-2014 en verder uitgewerkt in het meerjarenbeleidsplan. De activiteiten zijn overgenomen uit het meerjarenbeleidsplan en waar nodig van een uitgebreidere toelichting voorzien.

Bij een groot aantal effectindicatoren wordt verwezen naar een uit te voeren Klanttevredenheidsonderzoek (KTO). De benaming "KTO" gaat vervallen. In plaats daarvan zal worden gesproken over 'waar staat je gemeente/ burgerrollen'. Het onderzoek spitst zich toe op zeven thema's. Onlangs zijn de VNG en TNS/Nipo gezamenlijk tot de conclusie gekomen dat de huidige onderzoeksopzet niet geheel aan de verwachtingen voldoet. Naar verwachting is begin 2014 een nieuwe gevalideerde onderzoeksopzet beschikbaar. Dit houdt in dat dit onderzoek pas voorjaar 2014 gehouden zal worden. Kortheidshalve hebben wij bij de desbetreffende effectindicatoren nog wel verwezen naar het "KTO".

In 2014 zal een nieuw coalitieakkoord worden opgesteld. Dit zal consequenties hebben voor de doelstellingen, effectindicatoren en activiteiten voor 2014. Dit zal worden meegenomen in het meerjarenbeleidsplan 2014-2018.

In bijlage 10 is per programma en per product een overzicht opgenomen van de beleidsnota's die door uw raad zijn vastgesteld.

Programmaplan: Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien gaat in op de inkomstenbronnen die er zijn om de uitgaven van de programma's te bekostigen. Het gaat daarbij alleen om algemene inkomsten. Inkomsten die zijn toe te wijzen aan een programma zijn bij de baten van het betreffende programma verantwoord. Daarnaast gaat het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien in op de ruimte die binnen de begroting is vrijgemaakt voor onvoorzien uitgaven.

Paragrafen

In de paragrafen wordt een dwarsdoorsnede van de begroting gegeven voor wat betreft de beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Dit betekent dat hier algemene beleidsregels worden geformuleerd die doorwerken in verschillende programma's. Het is dan ook mogelijk dat er dublures ontstaan met hetgeen gemeld is in de programma's zelf. Paragrafen die verplicht moeten worden opgenomen volgens de BBV zijn:

- lokale heffingen;
- weerstandsvermogen;
- onderhoud kapitaalgoederen;
- financiering;
- bedrijfsvoering;
- verbonden partijen;
- grondbeleid.

Naast deze verplichte paragrafen is ook een paragraaf subsidies opgenomen.

Programma 1 Werk & inkomen

Visie

Zo veel mogelijk inwoners van onze gemeente met een afstand tot de arbeidsmarkt aan (duurzame) betaalde arbeid te helpen. Hierdoor wordt voorkomen dat zij in een sociaal isolement terecht komen en blijft de verzorgingsstaat betaalbaar op een manier die maatschappelijk aanvaardbaar is.

Betaald werk is de beste vorm van sociale zekerheid. Werk is van groot belang voor zowel de individuele mensen als de samenleving als geheel. Het gaat daarbij niet alleen om het verwerven van een inkomen. Werk draagt ook bij aan eigenwaarde en sociale contacten en vermindert de afhankelijkheid. Werk houdt mensen betrokken bij de samenleving. Werk is een voorwaarde voor solidariteit en emancipatie. De ambitie van deze coalitie is zoveel mogelijk inwoners van onze gemeente met een afstand tot de arbeidsmarkt aan (duurzame) betaalde arbeid te helpen.

We willen daarbij recht doen aan de positie en taak van de (verplichte) adviesorganen in het kader van de Wwb.

Regionale Sociale visie

Renkum heeft samen met elf andere gemeenten in de regio Arnhem een regionale sociale visie opgesteld. Centraal in deze visie staat de mens en de manier waarop hij of zij de sociale leefomgeving beleeft. Kernbegeerten daarbij zijn eigen kracht, buurtkracht, het dichterbij de burger organiseren van taken en de gemeente als regievoerder.

De komende jaren worden ingrijpende veranderingen in het sociaal domein doorgevoerd. Door de invoering van de Jeugdwet, de Participatiewet, de veranderingen in de WMO en de maatregelen in het passend onderwijs (samen de vier decentralisaties genoemd), krijgen de gemeenten een grotere verantwoordelijkheid terwijl de beschikbare middelen afnemen.

Voor de uitvoering van participatiewet is gemeente Renkum ook verbonden met Permar Ws en daarmee met de arbeidsmarktregio FoodValley. In de komende jaren wordt duidelijk of Renkum in 2 arbeidsmarktregio's kan blijven deelnemen of dat er een keuze gemaakt moet worden.

Wat willen we bereiken en wat doen we daarvoor?

Producten

- A. Arbeidsparticipatie
- B. Inburgering en integratie
- C. Volwassenen Educatie
- D. Inkomensvoorziening
- E. Minimabeleid

A. Arbeidsparticipatie

Doelstelling	Effectindicatoren
Het realiseren van een mate van arbeidsparticipatie onder de Renkumse werkzoekende beroepsbevolking die minstens gelijk is aan het landelijk gemiddelde.	<ul style="list-style-type: none"> • Het aantal niet-werkende werkzoekenden ligt tenminste op het landelijk gemiddelde. • Ontwikkeling van het klantenbestand inkomensvoorzieningen tenminste op het landelijke gemiddelde voor middelgrote gemeenten.

Activiteiten:

Kader Participatiewet

Wanneer het wetsvoorstel Participatiewet openbaar is, schrijven wij integraal met de decentralisaties AWBZ, Jeugdzorg en Passend onderwijs de beleidsuitgangspunten voor 2015 en verder. De kadernota is eind 2013 gereed.

Invoeren Participatiewet

2014 staat hoogstwaarschijnlijk in het teken van het invoeren van de Participatiewet ingaande 2015. De voorbereidingen zijn zowel lokaal als regionaal in volle gang. Intern werken wij aan aanpassingen van verordeningen, werkprocessen, doelstellingen en structuren. Op regionaal niveau delen wij de ideeën en concepten om de samenwerking te verbeteren.

Regionale samenwerking re-integratie en arbeidsmarktbeleid

Door het Sociaal akkoord van 11 april 2013 ligt nog meer nadruk op regionale samenwerking in het domein van werk en inkomen. Vooral de organisatie van de dienstverlening aan onze klanten en het ontzorgen van werkgevers om zoveel mogelijk werk voor de doelgroep te genereren zijn belangrijke argumenten. In 2014 moeten wij het regionaal werkbedrijf vormgeven, die een grote rol krijgt bij de dienstverlening aan onze klanten en het ontzorgen van werkgevers.

Lokaal arbeidsmarktbeleid en social return on investment

Het arbeidsmarktbeleid richt zich steeds meer op het betrekken en direct benaderen van werkgevers voor het integreren van werkzoekenden. Dit is een onderdeel zijn van het stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Door het opnemen van social return on investment in het gemeentelijk inkoopbeleid, bieden wij waar mogelijk werkzoekenden werkplekken aan die beschikbaar worden gesteld naar aanleiding van gemeentelijke inkoopovereenkomsten.

Faciliteren werkzoekenden: werk@renkum

De collectieve voorziening om werkzoekende inwoners (incl. gemeentelijke uitkeringsgerechtigden) te faciliteren bij het vinden van werk blijft in 2014 een belangrijke schakel tussen werkzoekenden en werkgevers.

Jongeren leren/werken

De problematiek van de jeugdwerkloosheid geven wij in 2014 extra aandacht met het project Jongeren leren/werken. Wij zetten in op samenwerking met partners om jongeren zo zelfstandig mogelijk hun weg te laten vinden richting school en/of werk. Het gaat om jongeren die zonder opleiding en/of werk thuis zitten. Door de strengere eisen van de WWB komen zij veelal niet in aanmerking voor een uitkering en integratieondersteuning. Wij willen voorkomen dat jongeren (in de toekomst) bijstandsafhankelijk zijn. De extra kosten worden gefinancierd uit het participatiebudget. In het programma Lokaal jongerenwerk vindt u meer inhoudelijk informatie over het project (2getthere).

Tegenprestatie naar vermogen

De aanscherping van de WWB biedt de mogelijkheid om van uitkeringsgerechtigden een tegenprestatie te vragen. In 2014 start de eerste pilot van activiteiten.

Wsw-arbeidsplaatsen

Wsw-arbeidsplaatsen realiseren we volgens de opgelegde taakstelling van het Rijk. Deze plaatsen sluiten aan bij capaciteiten en mogelijkheden van individuele Sw-geïndiceerden in een zo regulier mogelijke werkomgeving. Bij het aangaan van arbeidsovereenkomsten proberen wij dure langlopende financiële verplichtingen zo veel mogelijk te voorkomen.

B. Inburgering en integratie

Doelstelling	Effectindicatoren
<ul style="list-style-type: none"> • Voor vreemdelingen en asielgerechtigden is sprake van een humaan opvangbeleid. • Mensen die hier mogen verblijven dienen snel in te burgeren om volwaardig te kunnen meedoen aan de Renkumse samenleving. • In het integratiebeleid is aandacht voor ongelijke behandeling (discriminatiebeleid). 	<p>Voor de jaren 2013 en 2014 slagen resp. 20 en 14 personen (nieuw- en oudkomers) voor hun inburgeringsexamen.</p> <p>De gemeente heeft alleen nog een taak voor de handhaving van inburgeraars die een gemeentelijk aanbod hebben gehad. Deze groep legt voor eind 2016 examen af. Asielgerechtigden die in de gemeente komen wonen worden door Vluchtelingwerk ondersteund bij hun inburgering en integratie. De afspraken voor integratie en inburgering zijn opgenomen in de notitie uitvoeringsnotitie participatiebeleid 2013.</p> <p>Het aantal klachten blijft laag door voorlichting en preventie activiteiten.</p>

Activiteiten:

Inburgering

Er is een teruglopend (participatie-)budget voor inburgering. Vanuit de wet inburgering zoals die nu nog geldt zijn wij verplicht om een aanbod te doen aan asielgerechtigden, inburgeringsplichtigen en geestelijke bedienaren. Per 1 januari 2013 is iedere inburgeringsplichtige zelf verantwoordelijk voor scholing om aan de inburgeringsplicht te voldoen en kan gebruik maken van een leenstelsel voor het financieren van de scholing.

De gemeente blijft in 2013 alleen nog verantwoordelijk voor de afhandeling van de lopende inburgeringstrajecten. Voor asielgerechtigden gelden de zelfde regels als voor andere verplichte inburgeraars. De gemeente krijgt van het rijk voor iedere asielgerechtigden een bijdrage voor de inkoop van maatschappelijke begeleiding bij het integratieproces van deze groep.

Veel aandacht blijven we besteden aan taalbeheersing omdat ook na het inburgeringsexamen het taalniveau niet voldoende is om goed te kunnen integreren.

Huisvesting statushouders asiel

De taakstelling voor het aantal te huisvesten statushouders asiel voor de gemeente Renkum is voor 2013 bepaald op 17 (was 14 in 2012) . De verhoging heeft o.a. te maken met de uitvoering van het kinderpardon. Nieuwe statushouders asiel hebben over het algemeen gesproken een relatief korte periode verblijf gehad in een AZC. Dit betekent dat zij nog weinig gelegenheid hadden om kennis te nemen van de Nederlandse samenleving en de taal. Hier ligt dan ook een belangrijke taak voor de vrijwilligers van Vluchtelingenwerk (maatschappelijke begeleiding en taalcoaches).

C. Volwassenen Educatie

Doelstelling	Effectindicatoren
Het bieden van onderwijs aan volwassenen met een achterstand in taal en rekenen en de daarbij passende digitale vaardigheden.	<ul style="list-style-type: none"> • Het aantal laaggeletterden dat wordt bereikt met het taal- en rekenonderwijs wordt jaarlijks verhoogd met 10 % t.o.v. het aantal in 2013 , 38 personen • Voortgang wordt per kwartaal door gemeente met het ROC geëvalueerd. • De gemeente zorgt voor de toeleiding van cursisten. • De afspraken over de aanpak laaggeletterdheid zijn opgenomen in de uitvoeringsnotitie participatiebeleid 2013

Activiteiten:**Voortgezet algemeen volwassenen onderwijs**

Voortgezet algemeen volwassenen onderwijs (Vavo) moet leiden tot het behalen van diploma's en een hogere participatie en arbeidsdeelname van Renkumse inwoners. Wij stimuleren en intensiveren de aandacht voor het terugdringen van laaggeletterdheid en laag opgeleiden. Om dit te bereiken wordt samengewerkt met ROC RijnIJssel, de bibliotheek, het onderwijs en andere organisaties die de doelgroep kunnen en helpen bereiken.

Integrale benadering volwasseneneducatie

Binnen de aanpak van laaggeletterden is het noodzakelijk om met allerlei verwijzers afspraken te maken zodat de juiste doelgroep naar het scholingsaanbod verwezen wordt. Laaggeletterdheid betekent participatieachterstand en wordt een groter probleem bij integratieactiviteiten en het vinden van betaald werk. De gemeente zoekt daarom nadrukkelijk samenwerking met partners als het SW bedrijf, werkgevers, scholen, gezondheids- en welzijnsinstellingen om de problematiek onder de aandacht te brengen en de doelgroep beter te bereiken.

Algemene volwasseneneducatie en nieuwe wet inburgering

Monitoren consequenties nieuwe wet inburgering voor volwasseneneducatie.

D. Inkomensvoorziening

Doelstelling	Effectindicatoren
Financiële voorziening voor mensen die (tijdelijk) zonder inkomen rechtmatig in Nederland verblijven, maar (nog) niet in de gelegenheid zijn zelfstandig in de kosten van levensonderhoud te voorzien.	Het volume aan bijstandsuitkeringen wijkt niet significant af van het regionale gemiddelde. Dit wordt afgemeten aan kernkaart gemeenten en de regionale arbeidsmarktmonitor.

Activiteiten:**Verstrekken inkomensvoorzieningen**

Wij verstrekken inkomensvoorzieningen in het kader van wetten zoals de Wet Werk en Bijstand (WWB), Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Ioaw) en Zelfstandigen (IOAZ) en het Bijstands Besluit Zelfstandigen.

E. Minimabeleid

Doelstelling	Effectindicatoren
Voeren van een sociaal rechtvaardig minimabeleid binnen de kaders van de wetgeving met als doelstelling verbetering van maatschappelijke participatie.	Verbeterd gebruik van voorzieningen en regelingen.

Activiteiten:

Schuldhulpverlening

Deze regeling biedt ondersteuning aan personen met een schuldenproblematiek.

Verstrekken bijzondere bijstand

Wij verstrekken bijzondere bijstand als er sprake is van noodzakelijke kosten in een bijzondere situatie en deze kosten niet gedragen kunnen worden door de inwoner van Renkum. De gemeente verstrekt categoriale bijzondere bijstand voor de participatie van schoolgaande kinderen en aan chronisch zieken.

RenkumKaart

Bij een positieve evaluatie eind 2013, wordt de RenkumKaart in 2014 gecontinueerd. Deze wordt gratis verstrekt aan inwoners van de gemeente Renkum met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm. Ook hun inwonende kinderen van 4 tot 18 jaar kunnen gebruik maken van de regeling. Studenten komen niet in aanmerking voor de Kaart. De RenkumKaart is er in plaats van de Bijdrageregeling.

De RenkumKaart geeft volwassenen recht op € 125 per jaar. Voor kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar is het bedrag € 192. Kinderen kunnen in plaats van de RenkumKaart ook kiezen voor het JeugdSportFonds. Inwoners kunnen de RenkumKaart gebruiken voor sport, cultuur en persoonlijke ontwikkeling. Denk hierbij aan een lidmaatschap van een sportclub, muziekles, een museumbezoek, abonnementen op tijdschriften en kranten of een taal cursus.

Ombuiging 1. Bovenwettelijk minimabeleid: wettelijke taken met vraaggerichte plus

Het Rijk kent een aantal wettelijke regelingen op grond waarvan de gemeenten de minima ondersteunen in hun dagelijkse levensbehoeften. Denk daarbij aan uitkeringen in het kader van de Wet Werk en Bijstand, de bijzondere bijstand en de langdurigheidstoeslag. Bovenop deze rijksregelingen hebben wij een aantal regelingen voor onze minima in het leven geroepen. Doel van het minimabeleid is armoede en sociale uitsluiting voorkomen en het meedoen op eigen kracht bevorderen. Wij hebben ons de vraag gesteld of wij dit doel met de huidige inrichting van het minimabeleid wel optimaal bereiken. Zetten wij de beschikbare middelen wel op de juiste wijze in? En moeten wij er meer op inzetten dat mensen elkaar helpen? Wij stellen daarom voor de gemeentelijke regelingen binnen het minimabeleid anders te organiseren. Met de nieuwe werkwijze willen wij gericht maatregelen inzetten. Deze werkwijze houdt ook in dat wij instrumenten zoals een "RenkumKaart" of een ander geschikt instrument specifiek zullen inzetten voor die mensen die inkomensbelemmeringen ondervinden om te kunnen participeren aan sport, cultuur en dergelijke activiteiten.

Na een aantal vanuit het rijk opgelegde taakmutaties te hebben verwerkt, resteert nog een te realiseren besparing van € 15.000 op de helft van het bovenwettelijk deel.

Wat zijn de kosten?

Totale kosten programma

Rekeninghoudend met het voorgaande brengt dit programma de volgende kosten en opbrengsten met zich mee.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Arbeidsparticipatie						
Lasten	5.492	4.950	4.558	4.438	4.379	4.376
Baten	4.329	4.152	3.761	3.710	3.710	3.710
Saldo van baten en lasten	-1.163	-797	-797	-728	-669	-666
Mutatie Reserve	-41	194	169	105	55	55
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-1.204	-604	-628	-623	-614	-611
Inburgering en integratie						
Lasten	507	283	171	159	158	158
Baten	554	63	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	47	-220	-171	-159	-158	-158
Mutatie Reserve	96	29	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	144	-191	-171	-159	-158	-158
Volwassenen Educatie						
Lasten	182	100	104	103	103	103
Baten	162	72	72	72	72	72
Saldo van baten en lasten	-21	-28	-31	-31	-31	-30
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-21	-28	-31	-31	-31	-30
Inkomensvoorziening						
Lasten	8.220	8.805	7.051	7.047	7.040	7.039
Baten	6.129	7.241	5.599	5.599	5.599	5.599
Saldo van baten en lasten	-2.091	-1.564	-1.452	-1.448	-1.441	-1.439
Mutatie Reserve	0	19	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-2.091	-1.545	-1.452	-1.448	-1.441	-1.439
Minimabeleid						
Lasten	954	1.427	1.010	895	895	895
Baten	44	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-910	-1.427	-1.010	-895	-895	-895
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-910	-1.409	-956	-840	-840	-840
Geraamd/gerealiseerd saldo van lasten en baten	-4.137	-4.036	-3.462	-3.261	-3.193	-3.189
Mutaties reserves	55	241	169	105	55	55
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-4.082	-3.795	-3.293	-3.156	-3.138	-3.134

Programma 2 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie

Visie

Iedere inwoner van de gemeente Renkum moet een volwaardig burger kunnen zijn. De gemeentelijke overheid heeft hierin een belangrijke taak. Volwaardig burgerschap veronderstelt het waarmaken van de eigen verantwoordelijkheid en de zelfredzaamheid van iedere burger. Volwaardig burgerschap geldt voor iedereen. Niemand wordt buitengesloten en niemand moet zich buitengesloten voelen.

Het realiseren van kwalitatief goed, toegankelijk en betaalbaar onderwijs voor iedereen. Iedereen, jong en oud, moet de kans krijgen om zijn/haar talenten te ontwikkelen en te benutten. Het beschikken over een startkwalificatie is nodig om kans te maken op duurzaam werk. Een leven lang leren.

We willen daarbij recht doen aan de positie en taak van de (verplichte) adviesorganen in het kader van de Wmo.

Regionale Sociale visie

Renkum heeft samen met elf andere gemeenten in de regio Arnhem een regionale sociale visie opgesteld. Centraal in deze visie staat de mens en de manier waarop hij of zij de sociale leefomgeving beleeft. Kernbegrippen daarbij zijn eigen kracht, buurtkracht, het dichterbij de burger organiseren van taken en de gemeente als regievoerder.

De komende jaren worden ingrijpende veranderingen in het sociaal domein doorgevoerd. Door de invoering van de Jeugdwet, de Participatiewet, de veranderingen in de WMO en de maatregelen in het passend onderwijs (samen de vier decentralisaties genoemd), krijgen de gemeenten een grotere verantwoordelijkheid terwijl de beschikbare middelen afnemen. Dit vraagt nieuw sociaal stelsel met ruimte voor verantwoordelijkheidsverschuiving en zelforganisatie. Rol van gemeentelijke regievoering is om dit nieuwe stelsel met een diversiteit aan partijen van bewoners, buurt, professionals en gemeente te initiëren, in praktijk te brengen en te borgen. Daarbij staat de eigen kracht van inwoners en hun eigen netwerk centraal. In plaats van het denken in beperkingen komt meer de nadruk te liggen op wat mensen nog wél kunnen. Dit vraagt om een generalistische benadering waarbij er niemand tevergeefs een vraag stelt en dat iedereen geholpen wordt om zijn weg te vinden naar de juiste plek.

Wat willen we bereiken en wat doen we daarvoor?

Producten

- A. Lokaal gezondheidsbeleid
- B. Maatschappelijk werk
- C. WMO beleid
- D. Sociale samenhang en leefbaarheid
- E. Preventieve voorzieningen voor jeugd en opvoeders
- F. Informatie, advies en voorlichting
- G. Mantelzorg & vrijwilligers
- H. Zelfredzaamheid en participatie
- I. Individuele voorzieningen
- J. Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg
- K. Lokale educatieve agenda
- L. Onderwijshuisvesting
- M. Leerplicht en RMC
- N. Leerlingenvervoer
- O. Peuterspeelzaalwerk
- P. Lokaal jongerenwerk

A. Lokaal gezondheidsbeleid

Doelstelling	Effectindicatoren
<p>De gemeente zet in op collectieve preventie van gezondheidsproblemen op basis van een drietal beleidslijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • preventiebeleid • gezondheidszorg / zorgvoorzieningenbeleid: signaleren en voorkomen van gaten in de lokale zorgsituatie. Hierbij zal vooral worden gelet op bereikbaarheid, toegankelijkheid en spreiding van zorgvoorzieningen • fysieke woon- en leefomgeving. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tevredenheid van inwoners over de bereikbaarheid en kwaliteit van de gezondheidszorg minimaal gelijk aan de dorpsspiegel 2007 • Tevredenheid van inwoners over adequaat aanbod op maat tijdelijke opname (dorpsspiegel en ouderenmonitor Hulpverlening Gelderland Midden) minimaal gelijk aan huidige scores • Vermindering aantal risicokinderen jeugdgezondheidszorg 0 – 19 jaar.

Activiteiten:

Gezondheidscentrum Renkum
<p>In Renkum wordt een gezondheidscentrum (GOED) gerealiseerd en daarmee wordt ingezet op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verder initiëren van het proces t.b.v. gezamenlijke huisvesting van de eerste lijnszorg in Renkum • Faciliteren van het netwerk eerstelijnszorg t.b.v. verdergaande samenwerking • Huisvesten van het consultatiebureau JGZ • Huisvesten van het maatschappelijk werk
Implementatie nota Volksgezondheid
<p>De implementatie van de nieuwe nota Volksgezondheid 2012-2014 zal bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uitvoeringplannen van het regionaal en lokaal deel; • afstemming met het Wmo beleid.
AED 's
<p>Het plaatsen van automatische externe hartdefibrillators (AED's) op strategische locaties in de gemeente. Onderhoudskosten zijn structureel.</p>
Voorzieningen gezondheidszorg
<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren capaciteit voor tijdelijke opname woonzorgcentra, verpleeghuizen en serviceflats; • Onderzoek (incl. locatieonderzoek) haalbaarheid zorghotel als aanvulling op bestaande voorzieningen.

B. Maatschappelijk werk

Doelstelling	Effectindicatoren
<p>Een laagdrempelige 1ste lijns voorziening voor individuele hulpvragers.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal mensen dat jaarlijks gebruik maakt van maatschappelijk werk. • Een zo kort mogelijke wachttijd (streven is maximaal drie weken).

Activiteiten:

Algemeen maatschappelijk werk
<p>Het uitvoeren van de taken Algemeen maatschappelijk werk door het bieden van de volgende vormen van hulpverlening:</p> <ul style="list-style-type: none"> • psychosociale hulpverlening; • praktische gezinsondersteuning; • sociaal juridische dienstverlening; • nieuwe rol en positie binnen de nieuwe netwerkstructuur.

Ombuiging 2. Werken vanuit de wijk

Op het gebied van maatschappelijk werk, maar ook op het gebied van welzijnswerk, verwachten wij een ombuiging te kunnen realiseren door middel van een wijkgerichte samenhangende aanpak. Op dit moment kan het voorkomen dat meerdere instanties aan het werk zijn bij dezelfde huishoudens, zonder dat zij dit van elkaar weten. Bovendien werken deze instanties niet altijd in de directe nabijheid van een cliënt. Hierdoor kan een drempel voor de cliënt ontstaan om bij de desbetreffende instantie aan te kloppen. Dit kan leiden tot verergering van de problematiek, waardoor de noodzakelijke aanpak kostbaarder wordt. Daarnaast signaleren wij dat problemen bij professionele hulpverleners terechtkomen die ook door niet-professionals kunnen worden opgelost. Wij denken dat een wijkgerichte samenhangende aanpak deze situatie kan verbeteren. Wij denken dan aan de inrichting van sociale wijkteams die bestaan uit een combinatie van (geschoolde) vrijwilligers en professionals. Deze wijkteams zijn de “oren en de ogen” in de wijk, waardoor problemen eerder worden gesignaleerd. De signalering en intake voor maatschappelijk werk wordt verzorgd door deze wijkteams. Enkelvoudige vragen kunnen direct worden opgelost, of worden doorgeleid naar vrijwilligers. Alleen complexe vragen komen bij professionals terecht. Samenwerking tussen de professionals voorkomt zoveel mogelijk dat meerdere professionals gelijktijdig werken bij een cliënt. Om deze ombuiging te realiseren is het in eerste instantie nodig te investeren in de wijkteams. Vervolgens denken wij een besparing van € 25.000 te kunnen realiseren op het maatschappelijk werk. Dit betreft 7 % van het huidige budget van € 360.000. De veranderende rol betreft de hele gemeentelijke organisatie. Vandaar dat het denken over en het invullen van die veranderende rol breder wordt opgepakt. Een organisatiebrede aanpak is gestart om de verantwoordelijkheidsverschuiving richting de burger en de nieuwe rol van de gemeente vorm te geven.

C. WMO beleid

Doelstelling	Effectindicatoren
<p>Het vergroten van de zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie, eigen (financiële) verantwoordelijkheid en keuzevrijheid van de inwoners van de gemeente Renkum. Door in te zetten op de versterking van de eigen kracht van het individu binnen zijn/haar sociale netwerk en daar waar mogelijk gebruik te maken van netwerken van actief burgerschap (civiel society) worden inwoners gestimuleerd zelf keuzes te maken.</p> <p>Waar dit niet toereikend is, worden de beperkingen van het betreffende individu gecompenseerd zodat hij of zij in staat is volwaardig burger te zijn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Percentage inwoners met behoefte aan meer sociale contacten met mensen in de omgeving op basis van de dorpspiegel afgenomen t.o.v. 2007 (18 %) • Scores in benchmark Wmo-beleid minimaal conform het landelijke gemiddelde

Activiteiten:

WMO beleid
<ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie 4-jarig beleidskader Wmo en formuleren nieuw meerjarenplan. • Opstellen van jaarplan uitvoering Wmo incl. beschrijven van keuzes van Wmo beleid om bezuinigingen te kunnen realiseren. • Beleid van de gemeente Wmo-proof maken. • Opstellen van een richtinggevend kader voor het ontwikkelen van Wmo-proofbeleid. • Maken van handreiking voor het bieden van compensatie. • Deelname aan jaarlijkse benchmark Wmo-beleid die tevens wordt gebruikt als verantwoording aan het Ministerie van VWS. • Deelname aan jaarlijkse benchmark individuele voorzieningen Wmo.

Adviesorganen

Wij willen recht doen aan de positie en taak van de (verplichte) adviesorganen in het kader van de Wmo.

Een Raadsbrief “Heroriëntatie adviesraden opgesteld” is begin 2013 verstuurd. Hierin staat hoe uitvoering is geven aan de de in het meerjarenbeleidsplan voor 2012 geplande ‘notitie’ over de positie en taak van de Wmo- en WWB-adviesraad.

Uitgangspunt hierbij is dat de gemeente Renkum burgers wil betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid, om uiteindelijk de kwaliteit hiervan te verbeteren. Ook de wetgever heeft dit willen bereiken door in artikel 12 van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en artikel 47 van de Wet Werk en Bijstand (WWB) verplichte participatie van vragers/klanten/burgers bij deze beleidsterreinen te regelen.

De gemeente Renkum heeft ervoor gekozen om deze participatie vorm te geven in twee adviesraden van het college van burgemeester en wethouders.

Deze adviesraden adviseren gevraagd of ongevraagd het college van burgemeester en wethouders over het beleid en de uitvoering van de Wmo en de WWB. De gemeenteraad ontvangt ter kennisgeving een afschrift van de adviezen van deze adviesraden, alsmede de reacties hierop van het college van burgemeester en wethouders.

Er is een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op de (toekomstige) positie en taak van de adviesraden.

- Als eerste de nieuwe Participatiewet. Het is nog niet precies duidelijk hoe de cliëntenparticipatie in de nieuwe wet geregeld gaat worden en wat dit voor de WWB-adviesraad gaat betekenen.

- Verder zullen door de 4 decentralisaties van de Jeugdzorg, Participatie en AWBZ-begeleiding en Passend onderwijs en de invoering van het wijkgericht werken de beleidsterreinen waarover de Wmo- en de WWB-adviesraad adviseren meer overlap krijgen. Geïntegreerd gemeentelijk beleid is gewenst, en cliëntenparticipatie zal hierin een duidelijke plek moeten hebben. Dit zal ook invloed hebben op de gewenste advisering en de manier waarop burgers bij het beleid worden betrokken..

- Dit raakt ook aan de discussie die is gevoerd in de aanloop naar de nota burgerparticipatie die in juni 2013 door uw Raad is vastgesteld en waarin de eerste stap is gezet om te komen tot kadervorming op dit gebied.

Taak en positie van de adviesraden zullen opnieuw worden bezien als helder is hoe de landelijke wetgeving, het gemeentelijk beleid en de uitvoering van de genoemde beleidsterreinen er uit komt te zien.

In het beleidskader voor de vier decentralisaties dat in december in de Raad wordt besproken zal ook ingegaan worden op de vraag hoe in 2014 wordt toegewerkt naar een nieuwe invulling van cliëntenparticipatie en burgerparticipatie.

Kanteling WMO

1. Met ingang van 2012 is een “gekantelde” Wmo-verordening ingegaan. Deze verordening moest in 2012 worden aangepast in verband met de nieuwe aanbestedingsronde voor Hulp bij huishouden. De nieuwe contracten met de zorgaanbieders gingen in per januari 2013, en met ingang van 2013 is ook een nieuwe Wmo-verordening vastgesteld.

Wegens de vele onduidelijkheden over de veranderende wetgeving en nieuwe regels ten aanzien van (onder meer) de Hulp bij Huishouden is besloten de huidige contracten met de Zorgaanbieders te verlengen en door te laten lopen tot 1 januari 2015.

Door de medewerkers van het Zorgloket wordt gewerkt met de methodiek van het keukentafelgesprek.

Leidend bij het bepalen van een passende oplossing voor de beperking die iemand ondervindt bij het deelnemen aan het maatschappelijk verkeer is het te bereiken resultaat. Er zijn in de verordening 8 resultaten benoemd:

- een schoon en leefbaar huis;
- wonen in een geschikt huis;
- beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften;
- beschikken over schone, draagbare en doelmatige kleding;
- het thuis kunnen zorgen voor kinderen die tot het gezin behoren;
- zich verplaatsen in en om de woning;
- zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel;
- de mogelijkheid om contacten te hebben met medemensen en deel te nemen aan recreatieve, maatschappelijke of religieuze activiteiten.

2. Pilotprojecten op het gebied van wijkgericht werken zijn gestart in de kernen Oosterbeek, Doorwerth, Renkum.

In Oosterbeek is een pilot gestart rond woonservice gebied Oosterbeek-West.

In Renkum zijn voorbereidingen getroffen voor de inzet van een buurtsportcoach die 1 augustus 2013 aan de slag is gegaan in Renkum / Heelsum. Het pilotproject loopt tot en met 1 augustus 2014, afhankelijk van de resultaten wordt de periode verlengd met een jaar.

De buurtsportcoach is een combinatiefunctionaris die de verbinding gaat leggen tussen sport- en beweegaanbieders en andere sectoren. In dit geval gaat het er om dat de verbinding wordt gelegd met de Wmo en de (gezondheids)zorg.

Door op deze manier invulling te geven aan de functie buurtsportcoach wordt ook het wijkgericht werken concreet vormgegeven in de kernen Renkum / Heelsum. De buurtsportcoach zal ook een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een sociaal wijkteam in Renkum / Heelsum.

Ook zijn met ingang van april 2013 twee proeftuinen gestart in het kader van de 4 decentralisaties. De eerste proeftuin wordt uitgevoerd in Doorwerth, en de tweede in Oosterbeek. Uitgangspunt voor beide proeftuinen is om te zien hoe de kracht van de buurt benut kan worden.

3. Uitvoeringsnotities voor het mantelzorg en voor vrijwilligerswerk zijn door college van B&W vastgesteld februari 2013.

In de notities staat beschreven welke speerpunten er zijn voor beide beleidsterreinen in de periode tot en met 2015 en wat de concrete acties en beoogde resultaten zijn.

D. Sociale samenhang en leefbaarheid

Doelstelling	Effectindicatoren
Het verbeteren van de leefbaarheid en het bevorderen van de sociale aandacht voor en door mensen. Kwaliteit, betaalbaarheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van welzijnsactiviteiten staan daarbij voorop.	<ul style="list-style-type: none"> • Tevredenheidsmeting in dorpspiegel • Score leefbaarheid in KTO “burger als onderdaan”, onderdeel sociale veiligheid. Scores op “aandacht gemeente voor verbeteren leefbaarheid en veiligheid”, “betrekken burger bij sociale veiligheid” en “leefbaarheid in de buurt” hoger dan scores in 2008 (respectievelijk 6,0; 5,7 en 7,5)

Activiteiten:

Sociale vangnetten
<p>Ondersteuning wordt geboden aan kwetsbare burgers door het opzetten en onderhouden van sociale vangnetten als burgers zichzelf echt niet kunnen redden, ondanks de eigen inzet en sociale steun. Wij verwezenlijken sluitende vangnetten en sluitende ketens voor inwoners van 0-100+ jaar door middel van een goed actief en preventief beleid.</p> <p>Doelen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • toename zelfredzaamheid en participatie; • extra aandacht intergenerationele projecten; • subsidies maatjesprojecten mantelzorg; • voldoende aanbod respijtzorg.

Toegankelijkheid publieke ruimte
<p>De toegankelijkheid van de publieke ruimte voor mensen met een functiebeperking wordt bevorderd. In geval van slecht toegankelijke gebouwen van de gemeente wordt tot het beëindigen van de huur overgegaan. Een keuze voor toegankelijke locaties wordt als alternatief aan huurders voorgelegd.</p> <p>Op basis van de door ons vastgestelde criteria wordt bezien in welke volgorde van prioriteit de aanpassing van gebouwen van de gemeente, moet plaatsvinden.</p>

Woonservicegebied
In de woonvisie is het ontwikkelen van zes woonservicegebieden benoemd.

Ombuiging 4. Wijk activeren en inspanningen bundelen
<p>De gemeente financiert op dit moment activiteiten van lokale verenigingen die de onderlinge samenhang in een dorp of wijk bevorderen. Tevens ontvangen de dorpsplatforms een budget om in te zetten voor hetzelfde doel. De gemeente kan in haar regierol verenigingen op verschillende manieren waarderen.</p> <p>Door kritisch te kijken naar de inzet van de beschikbare middelen voor dorpsplatforms (€ 54.000) en de waarderingssubsidies voor verenigingen (€ 50.000) en daar consequenties aan te verbinden, verwachten wij een besparing te kunnen realiseren van in 2013 € 25.000,- en vanaf 2014 € 60.000.</p> <p>Voor de invulling van de taakstelling worden de subsidiëcriteria opnieuw vastgesteld.</p> <p>Hierover is voorjaar 2013 een raadsbrief verstuurd, en er is een presentatie gehouden in de commissie inwoners.</p> <p>Ook is een raadsbrief verstuurd met een korte vragenlijst om van uw Raad te vernemen welke zaken u belangrijk vindt bij het opstellen van de nieuwe criteria.</p> <p>In juni 2013 is een gesprek gevoerd met de voorzitters van de Dorpsplatforms over de toekomst van de Dorpsplatforms. Het reglement voor de Dorpsplatforms dateert van 2006 en dient geactualiseerd te worden. In het najaar 2013 wordt dit gesprek voortgezet. De gemeente zal daarna een visie moeten formuleren ten aanzien van de toekomst van de Dorpsplatforms. Dit proces wordt opgepakt in samenhang met de discussie over burgerparticipatie en besturingsfilosofie.</p>

Ombuiging 5. Maatwerk leveren per dorp
<p>Momenteel zijn er drie locaties waarvoor Solidez subsidie ontvangt, te weten Dorpshuis Oosterbeek, de Hucht in Heelsum/Renkum en de Poort van Doorwerth. Het leveren van maatwerk per dorp kan leiden tot een heroverweging van de functie van de drie dorpshuizen.</p> <p>Het gaat om de vraag: “hoe organiseer je dat mensen elkaar ontmoeten”. De locatie volgt uit de functie. De komende tijd voeren wij de discussie over hoe wij dit per dorp het beste kunnen organiseren. Daarbij kijken wij ook naar de rol van de drie kernpartners, Solidez, bibliotheek en 't Venster. Op termijn verwachten wij te kunnen besparen op de kosten voor vierkante meters. Het gaat om een bedrag van € 35.000.</p> <p>Voor de invulling van de taakstelling wordt in overleg gegaan met Solidez waarbij gekeken zal worden naar de jaarlijks productafspraken die worden gemaakt. Onder regie van de gemeente worden nadere afspraken gemaakt over de inzet op dit product met in het achterhoofd de Wmo-visie en het uitgangspunt van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'.</p>

Aanvullende ombuiging subsidies en bijdragen aan derden (motie ombuigingen)

Voor de uitvoering van ons beleid betalen wij vaak partners om de taken uit te voeren. Dat doen wij in de vorm van subsidie, we kennen hiervoor budgetsubsidies, activiteitsubsidies en incidentele subsidies. De waarderingssubsidie wordt verstrekt ter aanmoediging in het kader van versterking van de buurtkracht. Conform een van de voorstellen van de raads werkgroep hebben wij de uitvoering van het beleid nogmaals kritisch bekeken. Daaruit volgt een aanvullende taakstelling van € 30.000 op diverse beleidsterreinen, waarbij de uitvoering geheel of gedeeltelijk wordt bekostigd in de vorm van incidentele of activiteitsubsidie zoals geformuleerd in het subsidiekatern. Dit betreft met name de beleidsvelden sport, jeugd, zorg, kunst & cultuur. Het gaat om een besparing van circa 30 % op de desbetreffende budgetten. De aanvullende maatregel sluit aan bij ombuigingsvoorstel 4.

Wijkgericht werken

In 2014 wordt als voorbereiding op de decentralisaties verder gewerkt met de methodiek gemeentelijke netwerkstrategie aan de zelfredzaamheid door het versterken van de eigen kracht van burgers en hun eigen omgeving. Dat betekent dat de buurt uiteindelijk het vermogen heeft om bepaalde vraagstukken aan te kunnen. Gebouwd wordt aan een omgeving waarin bewoners, buurt en professionals met elkaar afstemmen en waar nodig krachten bundelen. Het sociaal wijkteam heeft hierin een signalerende en ondersteunende en in sommige gevallen een oplossende rol.

Eind 2013 wordt een kaderstellende nota decentralisaties in het sociaal domein ter besluitvorming aan de Raad voorgelegd. Aan de hand van de hierin vastgestelde kaders worden in 2014 uitvoeringsplannen geformuleerd. De bewoners worden hier nadrukkelijk bij betrokken.

E. Preventieve voorzieningen voor jeugd en opvoeders

Doelstelling	Effectindicatoren
Ondersteuning van ouders bij de opvoeding van hun kinderen (ouders blijven wel verantwoordelijk).	<ul style="list-style-type: none"> Vermindering aantal cliënten Bureau Jeugdzorg Arnhem vanuit Renkum. Afname percentage kinderen – 9 mnd – 4 jaar met gezins- en opvoedingsproblemen Afname percentage kinderen 4 – 23 jaar met indicatie voor gezins- opvoedingsproblemen

Activiteiten:**Opvoedingsondersteuning**

Bij opvoedingsondersteuning vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) stimuleren we de "eigen kracht", de eigen omgeving" en de positieve competenties van kinderen, jongeren en (hun) ouders. Het opvoedingsprogramma TripleP (Positief Pedagogisch Programma: eenheid van aanpak bij alle partijen) ondersteunt dit.

Transitie/transformatie jeugdzorg

De wet op de jeugdzorg wordt overgedragen aan de gemeenten. De wet moet ingaan in 2015. Ter voorbereiding hierop nemen wij in dit proces de regie waarvoor wij een projectplan hebben opgesteld. In het hele proces van de decentralisatie speelt het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) een cruciale rol. Met de komst van de CJG's is de basis gelegd voor de transformatie van de jeugdzorg. Er is een concept regionale visie Zorg voor jeugd ontwikkeld.

Ombuiging 7. Verdere bundeling inspanningen na overdracht taken Wet op de jeugdzorg

Het Rijk gaat de uitvoering van de jeugdzorg decentraliseren naar de gemeenten. Naar verwachting wordt de verantwoordelijkheid met ingang van 2015 overgedragen. Wij willen deze overgang aangrijpen om kennis en inzet te bundelen. Door vanuit de wijk en vanuit scholen te werken, kunnen wij problemen in een vroegtijdig stadium signaleren en daarmee zwaardere zorg voorkomen. Bovendien voorkomen wij door samenwerking tussen onder andere het zorgloket, het centrum voor jeugd en gezin en bureau jeugdzorg dat meerdere hulpverleners zich op één gezin richten. Het resultaat van deze werkwijze is één plan en één aanpak per gezin. Het landelijke budget voor de wet op de jeugdzorg bedraagt circa € 3 miljard. Het rijk past een efficiencykorting toe van € 300 miljoen. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe het budget wordt verdeeld over de gemeenten. Wij verwachten met de voorgestelde aanpak, bovenop de efficiencykorting van het Rijk, een extra efficiencyslag te kunnen maken. Dit resulteert naar verwachting in een besparing van € 50.000 in 2016 en € 100.000 met ingang van 2017. Voor de invoeringskosten ontvangen wij middelen van het Rijk. Dit betrof € 20.800 voor 2012 en respectievelijk € 48.000 en € 15.000 voor 2013 en 2014.

Inmiddels wordt op regionaal en op lokaal niveau integraal overleg gevoerd over de transitie en transformatie. De omvang van de problematiek op regionaal- en lokaal niveau zal in de loop van 2013 inzichtelijk zijn (IPO,VNG, Transitiebureau). De conceptwettekst en de Motie van Toelichting Jeugdwet zijn bekend en daarover wordt landelijk geconsulteerd. Vooruitlopend op de transitie, en dus de ontmanteling van BJZ, worden lokaal en regionaal pilots uitgevoerd op het gebied van doorleiding naar hulp zonder indicatie. Daarnaast worden pilots/proeftuinen ontwikkeld gericht op de uitvoering in samenhang van de 3-D' s, waaronder de doorontwikkeling van het CJG als netwerkorganisatie.

F. Informatie, advies en voorlichting

Doelstelling	Effectindicatoren
Burgers dienen zich als vanzelfsprekend tot het Zorgloket te wenden met hun vragen over zorg of welzijn.	<ul style="list-style-type: none"> Bekendheid en gebruik van het zorgloket op basis van de dorpsspiegel toegenomen t.o.v. scores in 2007 Score binnen het KTO op het onderdeel “Burger als klant” minimaal gelijk aan 2008 (7,3)

Activiteiten:

Gezins- en netwerkondersteuning
Bij de praktische gezinsondersteuning CJG en netwerkondersteuning (consulenten en ouderenadvisering) wordt in de uitvoering met hetzelfde protocol gewerkt. Samenwerking en afstemming wordt hiermee geborgd. Verkenning van andere gezamenlijke functies binnen het CJG en het zorgloket wordt voortgezet en geïmplementeerd.

G. Mantelzorg & vrijwilligers

Mantelzorgbeleid

Doelstelling G1	Effectindicatoren
Ondersteuning van mantelzorgers zodat zij ook zelf maatschappelijk kunnen participeren.	<ul style="list-style-type: none"> Toename van het aantal mantelzorgers dat steunpunt mantelzorg jaarlijks bereikt Toename aantal respijtmogelijkheden Toename aantal deelnemers aan mantelzorgsalons

Activiteiten:

Ondersteuning mantelzorgers
<p>Het mantelzorgbeleid wordt uitgevoerd door in te zetten op de acht basisfuncties voor mantelzorg zoals geformuleerd door het Ministerie van VWS:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informatie 2. Advies en begeleiding 3. Emotionele steun 4. Educatie 5. Praktische hulp 6. Respijtzorg 7. Financiële tegemoetkoming 8. Materiële hulp <p>Jaarlijks worden productafspraken gemaakt met Solidez over de inzet van het steunpunt mantelzorg.</p> <p>In 2012 is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd naar de aansluiting tussen vraag van mantelzorgers en ondersteuningsaanbod in de gemeente. Op basis hiervan is het mantelzorgbeleid geactualiseerd. Begin 2013 is de uitvoeringsnotitie mantelzorgbeleid vastgesteld.</p> <p>In de geactualiseerde beleidsnotitie mantelzorgbeleid zijn de prioriteiten benoemd voor het mantelzorgbeleid voor de looptijd van het huidige Wmo- beleidskader (2012 – 2015).</p>

Vrijwilligersbeleid

Doelstelling G2	Effectindicatoren
Burgers mobiliseren om hun rol als vrijwilliger op te pakken, met als doel bevorderen van sociale cohesie en ondersteuning bieden aan zwakkere in de samenleving.	<ul style="list-style-type: none"> Toegenomen tevredenheid over infoverzekering vrijwilligerscentrale t.o.v. dorpsspiegel 2011 Beschikbaarheid 0 meting in 2013. Toename aantal initiatieven met maatschappelijke relevantie op het gebied van vrijwilligers inzet t.o.v. de 0 meting 2013.

Activiteiten:**Vrijwilligerscentrale**

Wij zetten de vrijwilligerscentrale in als maatschappelijk makelaar om de sociale cohesie te bevorderen door:

- participatiebevordering van doelgroepen op weg naar dagbesteding en arbeid;
- stimuleren van maatschappelijk ondernemen van bedrijven;
- betrekken en behouden van jong en oud bij vrijwillige inzet.

In 2013 is een 0 meting uitgevoerd naar de stand van zaken van het vrijwilligersbeleid. Een geactualiseerd vrijwilligersbeleid voor de periode 2013 – 2015 is begin 2013 vastgesteld en kan worden uitgevoerd. Belangrijk aandachtspunt in 2014 is de invloed van de decentralisaties op het werk van vrijwilligers. De Vrijwilligerscentrale voert een publiciteitscampagne en organiseert bijeenkomsten.

Project maatschappelijke stage (MaS):

Uitvoering van de MaS vindt plaats door de inzet van de Vrijwilligerscentrale binnen de werkgroep MaS. In deze werkgroep participeren de vrijwilligerscentrale, het sportbuurtwerk en het Voortgezet Onderwijs. In 2014 moet helder zijn wat de toekomst is voor maatschappelijke stages van scholieren.

H. Zelfredzaamheid en participatie

Doelstelling	Effectindicatoren
Individuele burger waar nodig compenseren voor beperkingen in het volwaardig deelnemen aan de maatschappij.	Verbetering score op onderdeel “sociale contacten” in de dorpsspiegel t.o.v. 2007

Activiteiten:**Transitie AWBZ (begeleiding en persoonlijke verzorging)**

Het kabinet zal besluiten of de Awbz- functie Begeleiding (extramuraal), Persoonlijke Verzorging en Kort Tijdelijk Verblijf wordt gedecentraliseerd in de WMO. Deze decentralisatie betekent voor de gemeente een nieuwe opgave met veel verantwoordelijkheid. De voorbereidingen zijn regionaal en lokaal in volle gang

Ombuiging 3. Bundelen inspanningen na overdracht taken AWBZ

Gezien de onbekendheid van de omvang van het AWBZ budget Begeleiding extramuraal en Persoonlijke Verzorging is het op dit moment niet aan te geven of de taakstelling ingevuld kan worden.

Wijkgericht werken

Conform de activiteiten in de nota AWBZ pakketmaatregel worden in 2014 de volgende activiteiten opgepakt:

- oprichten van Wijkteams/ concept vitaliteitcentrum in Doorwerth verder uitrollen
- goede sociale kaart op productniveau.
- Regionale proeftuinen
- Ontwikkelen dashboard voor wijkprofielen

Sociale activering, BOS en sociaal raadsliden

In het najaar van 2013 is gestart met het opzetten van budgetkringen. Een budgetkring is een groep die regelmatig bijeenkomt onder leiding van een kringleider, een professioneel getrainde vrijwilliger. De budgetkring is geschikt voor mensen die te maken hebben met problematiek op het gebied van armoede, schulden. De kring is bedoeld om mensen weer verantwoordelijkheid te nemen. Er wordt gekeken naar de financiële situatie, maar ook naar gezondheid en duurzaamheid.

Renkum pakt dit op in onderlinge samenwerking met de gemeente Brummen. De organisaties die het project Sociaal Juridische dienstverlening uitvoerden worden betrokken bij het opzetten van de Budgetkring. In 2014 wordt het traject vervolgd.

I. Individuele voorzieningen

Doelstelling	Effectindicatoren
De burger zo lang mogelijk zelfredzaam en maatschappelijk actief te laten blijven. Waar nodig wordt voorzien, met als uitgangspunt eigen financiële verantwoordelijkheid van burgers, in individuele hulp of zorg voor algemene voorzieningen. Het doel is de individuele burger te compenseren voor gebreken die hem beperken in het volwaardig deelnemen aan de maatschappij.	<ul style="list-style-type: none"> • Score in WMO benchmark minimaal conform het landelijk gemiddelde • Percentage inwoners dat in de gemeente Wmo ondersteuning krijgt minimaal gelijk aan de score in de dorpsspiegel 2011

Activiteiten:

Hbh

De contracten met zorgaanbieders, die eind december 2013 aflopen, worden met een jaar verlengd tot eind 2014. Dit betekent dat er met betrekking tot het beleid Hbh voor 2014 niets zal wijzigen. In 2014 moeten een aantal activiteiten gestart worden, zoals nieuwe verordening en nieuwe aanbesteding, om ingaande 2015 met een nieuw beleid Hbh te kunnen starten. Ditzelfde geldt voor voorbereiding van komst en ontwikkeling van het beleid en m.b.t. de komst van de huidige Awbz verzorging en begeleiding.

Rolstoelen

De overeenkomst met de leverancier voor levering van rolstoelen en hulpmiddelen is verlengd tot 1 mei 2014. Deze overeenkomst kan nog één keer met een jaar verlengd worden.

Zorgtaxi

De overeenkomst met de leverancier loopt t/m 31 augustus 2014 en kan met 2x 1 jaar verlengd worden. De regio is voornemens de zorgtaxi opnieuw aan te besteden. Een nieuwe aanbesteding zou dan begin 2014 moeten starten.

J. Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg

Doelstelling	Effectindicatoren
Het samenhangend oppakken van maatschappelijke opvang, Openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg. Binnen de WMO is hiervoor expliciet een rol weggelegd voor aangewezen centrumgemeenten. Voor Renkum is dat de gemeente Arnhem. Dat wat we lokaal niet kunnen regelen, geleiden we toe naar bovenlokale hulp, opvang en zorg.	<ul style="list-style-type: none"> • Afname aantal meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling • Afname aantal huisuitzettingen • Afname aantal cliënten schulphulpverlening • Afname aantal zelfstandig wonende mensen met een psychische of verstandelijke beperking

Activiteiten:

Realiseren maatschappelijke opvang, OGGZ en ambulante verslavingszorg

Binnen dit product willen we de volgende activiteiten ontplooiën:

- komen tot een samenhangende aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- invoeren (in regionaal verband) van het concept Maatschappelijk Steunsysteem (MSS), een gecoördineerd netwerk van personen, diensten en voorzieningen waarvan mensen met beperkingen en hun naasten zelf deel uitmaken en dat hen op vele manieren ondersteunt in participeren aan de samenleving. Het Regionaal Kompas (2008) is hiervoor uitgangspunt;
- preventieve inzet van het tijdelijk huisverbod;
- het opzetten van een lokaal zorgnetwerk 23 + ten behoeve van de signalering, preventie en nazorg dat aansluit bij het regionaal netwerk maatschappelijke opvang.
- preventie, signalering en nazorg zorgwekkende zorgmijders door:
 - aansluiting keten in de regio Arnhem;
 - project achterstandswijk;
 - casemanagement bemoeizorg.

K. Lokale educatieve agenda

Doelstelling	Effectindicatoren
Het stimuleren van kwalitatief goed onderwijs aanbod van 2 tot 23 jaar.	Voor alle leerlingen is er een passend onderwijsaanbod

Activiteiten:**Lokaal onderwijsbeleid / uitvoering LEA**

In het kader van de LEA zullen wij de volgende activiteiten ontplooiën:

- Aanbieden van logopedie en zwemonderwijs (LEA) (voor levensbeschouwelijk onderwijs ontvangen de scholen vanuit het rijk gelden);
- Organiseren van de LEA –tafels gericht op kennisoverdracht op het gebied van o.a. opvoeding, gedragsstoornissen, gezondheid, veiligheid en duurzaamheid;
- Afspraken maken over kwaliteit en samenwerking;
- In samenwerking met partners (Iriszorg, BAC) aandacht voor preventie, verslavingszorg en schulden;
- Stimuleren van het implementeren van erkende VVE-programma's in het Basis Onderwijs;
- Intensiveren aandacht voor preventie laaggeletterdheid;
- Stimuleren samenwerking onderwijs en partners jeugdbeleid (CJG/Jeugdzorg).
- Begeleiden harmonisatie Peuterspeelzaalwerk-kinderopvang in het kader van de Wet OKE;
- Aanbieden Voor- en Vroegschoolse Educatie trainingen, ook in Kinderopvang (Onderwijs Achterstandenbeleid);
- Organiseren themamiddagen doorgaande leerlijn met alle betrokken actoren;
- Lokale Onderwijs achterstandenbeleid monitor uitvoeren;
- Interactief beleid blijvend ontwikkelen en uitvoeren om onderwijs achterstanden zo goed mogelijk samen terug te dringen;
- Stimuleren samenwerking kinderopvang, peuterspeelzalen en partners jeugdbeleid (CJG/Jeugdzorg).

Ombuiging 10. Integreren van taalstimulering in psz, ko en po

Wij willen onderwijs&cultuur arrangementen voor taalstimulering aanbieden in een samenwerkingsverband tussen kinderdagverblijven, peuterspeelzaalwerk, het primair onderwijs en de bibliotheek. Momenteel worden deze arrangementen uit de reguliere activiteiten van de bibliotheek bekostigd. Door vanuit de Lokale Educatieve Agenda (LEA) activiteiten te combineren, is een besparing haalbaar op de bibliotheek en wordt daarvoor in de plaats een deel van het LEA budget ingezet. Dat gebeurt nu al op beperkte basis. Zie verder ook voorstel 19 en 20. Deze ombuiging draagt bij aan de bezuiniging op de bibliotheek.

L. Onderwijshuisvesting

Doelstelling	Effectindicatoren
Gemeente Renkum biedt, conform de wettelijke verplichting, adequate onderwijshuisvesting en maakt hierbij gebruik van de inkomsten uit het gemeentefonds.	<ul style="list-style-type: none"> • Het aantal gerealiseerde samenwerkingstrajecten tussen schoolbesturen onderling en met maatschappelijke partners. • Uitgaven en inkomsten in evenwicht (2014).

Activiteiten:**Scholen Oosterbeek**

Begin 2013 is het proces om te komen tot nieuwbouw van het Vierbeek College (school Radar ABS) aan de Utrechtseweg gestart. In 2014 zal hier verder uitvoering aan gegeven worden. De uitbreiding van de Marlijn en Marienbornschool (BOL) zal worden gerealiseerd in het gebouw van de Radar aan de Wijnand van Arnhemweg. Daarnaast zullen deze drie scholen waar nodig/mogelijk opgeknapt worden en worden aangepast aan het programma van eisen voor frisse scholen.

Scholen Renkum/Heesum

In september 2013 heeft uw raad een voorstel behandeld waarin wordt voorgesteld om af te zien van integrale nieuwbouw van de drie scholen aan de Bram Streeflandweg en in te stemmen met de aanpassingen aan de Airborneschool. Deze aanpassingen zullen in 2014 uitgevoerd worden. Voor de overige scholen in Renkum/Heesum wordt in de loop van 2013 een aanvullend voorstel gedaan waarin naar een integrale oplossing wordt gezocht voor de leerlingenterugloop (krimp) in de hele kern Renkum/Heesum.

M. Leerplicht en RMC

Doelstelling	Effectindicatoren
Behalen van startkwalificatie bevorderen, voortijdig schoolverlaten voorkomen.	<ul style="list-style-type: none"> • Alle jongeren van 5 tot 23 jaar in de gemeente Renkum zijn geregistreerd in beeld; • Het aantal begeleidingstrajecten is gelijk aan het aantal verzuimmeldingen; • Vermindering van het aantal voortijdig schoolverlaters met 15% tussen 2010 en 2014. • Alle leerlingen verlaten het onderwijs met minimaal een startkwalificatie.

Activiteiten:

Voor 2014 staan geen specifieke activiteiten gepland voor dit product.

N. Leerlingenvervoer

Doelstelling	Effectindicatoren
Het bereikbaar maken van onderwijsvoorzieningen voor leerlingen met een fysieke of mentale beperking.	<ul style="list-style-type: none"> Aantal leerlingen dat gebruik maakt van deze voorziening Tevredenheid van ouders en leerlingen af te meten aan het nog op te zetten klanttevredenheidsonderzoek

Activiteiten:

OVcoach
In het schooljaar 2012-2013 heeft de gemeente Renkum in samenwerking met het Leo Kannerhuis het OVcoach project opgezet. Met dit project zijn 11 leerlingen geholpen om met het openbaar vervoer hun weg naar school te vinden daarmee hun zelfstandig te vergroten. Voor het schooljaar 2013-2014 wordt dit project opnieuw opgezet.

Samen Reizen met ...
In dit project worden leerlingen door werkzoekenden (aangedragen vanuit Sociale Zaken) geleerd hoe je naar school moet reizen met het openbaar vervoer of de fiets. Deze leerlingen hebben meer begeleiding nodig dan de leerlingen die meedoen in het Samen Reizen met ...- project. In het schooljaar 2012-2013 voor het eerst (landelijke primeur) succesvol opgezet met een vervolg in 2013-2014. Met dit project worden niet alleen de leerlingen geholpen, maar zorgt de verbinding met Sociale Zaken tevens voor een toename van de participatiegraad van de werkzoekenden.

Eigen kracht
Zowel het OVcoach-project als het 'Samen Reizen met ...'- project dragen bij aan het versterken van de eigen kracht van jongeren. Daarmee sluit het leerlingenvervoer aan bij en maakt het onderdeel van de decentralisatiedoelstellingen: mensen in de eigen kracht zetten. Naast projecten als deze zal in 2014 ook meer aandacht zijn voor een integralere benadering van het leerlingenvervoer. Zo zal de eigen kracht van mensen ook toenemen door hen te helpen hun netwerk in kaart te brengen en aan te spreken.

O. Peuterspeelzaalwerk

Doelstelling	Effectindicatoren
<ul style="list-style-type: none"> Voor alle kinderen in de gemeente is passende opvang in de vorm van KDV en BSO. Er is een passend kwalitatief hoogstaand aanbod van peuterspeelzaalwerk. 	<ul style="list-style-type: none"> Er zijn geen wachtlijsten voor ouders die kinderen geplaatst willen hebben. Er is een stabiel aantal ouders dat voor PSZ kiest voor hun peuter als goede voorbereiding op het basisonderwijs, soms in plaats van of in aanvulling op de kinderopvang.

Activiteiten:

Activiteiten kinderopvang, buitenschoolse opvang en peuterspeelzaal
Binnen dit product worden de volgende activiteiten ontplooid: <ul style="list-style-type: none"> organiseren VVE-tafel gericht op samenwerking en kennisoverdracht; aanbieden van verbetertrajecten m.b.t. kwaliteit van de kinderopvang en het PSZwerk; implementeren van de Wet OKE; afspraken maken over kwaliteit en samenwerking; stimuleren en bevorderen van de samenwerking met de partners jeugdbeleid (CJG/Jeugdzorg).

Ombuiging 9. Overdragen spec. Onderw. Onderst. Activiteiten/peuterspeelzaalwerk

De gemeente heeft van het rijk de verantwoordelijkheid gekregen over de 'doorgaande leerlijn' in de vorm van regisseur. In die hoedanigheid stimuleert en faciliteert de gemeente middels de inzet van onderwijs ondersteunende activiteiten. Deze activiteiten zijn gericht op het kind in het onderwijs met als doel om problemen in een later stadium van de jeugd te voorkomen. Zij zijn uitdrukkelijk niet gericht op het onderwijs zelf, omdat de verantwoordelijkheid voor inhoudelijk onderwijsondersteunende activiteiten primair bij het onderwijs ligt. Toch willen wij ons bezinnen op de bedoelde onderwijs-ondersteunende activiteiten. Wij denken dan specifiek aan de volgende activiteit:

- Harmonisatie van peuterspeelzaal Dol-fijn. Nu is Dol-fijn geregistreerd als peuterspeelzaal. Peuterspeelzalen zijn in de Wet kinderopvang uitdrukkelijk uitgesloten van gebruikmaking van kinderopvangtoeslag via de belastingdienst. Zodoende worden de kindplaatsen deels door de gemeente gesubsidieerd. Het voorstel is om de peuterspeelzaal-aanbieder zich te laten registreren als aanbieder van kinderdagopvang met peuterwerk. Hierdoor kunnen ouders die recht hebben op kinderopvangtoeslag geen gebruik meer maken van een door de gemeente gesubsidieerde plaats. Hiervoor is evenwel de medewerking nodig van de aanbieder. Want harmonisatie gaat verder dan alleen het wijzigen van een registratie. De verwachte besparing bedraagt € 15.000.

Aanvullende ombuiging peuterspeelzaalwerk

De uitvoering van het peuterspeelzaalwerk vindt deels plaats vanuit een wettelijke taak en deels vanuit gemeentelijk beleid. In het kader van onze wettelijke taak betalen we in de vorm van subsidie de voor-schoolse educatie van doelgroepkinderen. Hiervoor, en voor het bevorderen van de kwaliteit van VVE (ook in het primair onderwijs) ontvangen wij in de OAB periode 2011-2014 jaarlijks een geoormerkt bedrag van € 105.000 van het rijk.

Daarnaast is een jaarlijks bedrag van € 177.000 begroot voor de betaling van het overige peuterspeelzaalwerk. Binnen ombuiging 9 (onderwijsondersteunende activiteiten) is een besparing van € 15.000 ingeboekt voor de harmonisatie van Dolfijn. We kunnen verder gaan door het eigen beleid voor peuterspeelzalen af te schaffen. Daarbij moeten we rekening houden met een overgangperiode. We houden dan alleen een budget voor de wettelijke verplichte plaatsing van doelgroeppeuters in een VVE voorziening binnen de KOV, en voor instandhouding en verbetering van kwaliteit. Door dat met ingang van 2013 de bekostiging van alle doelgroepkinderen geheel ten laste gebracht is van het geoormerkte VVE budget, kon in 2013 aanvullend op ombuiging 9 € 37.000 worden bezuinigd op de uitgaven uit algemene middelen, in 2014 kan eenzelfde bedrag worden bezuinigd. In 2015 kan, onder gelijkblijvende omstandigheden, € 68.000 worden bezuinigd. Vanaf 2016 kan, onder gelijkblijvende omstandigheden, een bedrag van € 110.000 structureel worden bezuinigd. Voor de doelgroep hebben we een budget nodig van € 158.000, waarvan € 105.000 geoormerkte middelen van het rijk. Uit de eigen middelen blijft dan vanaf 2016 een bedrag van € 53.000 jaarlijks op de begroting staan voor de doelgroep. Deze bezuiniging is dan inclusief de eerdere taakstelling van € 15.000 (ombuiging 9)

P. Lokaal jongerenwerk

Doelstelling	Effectindicatoren
De jeugd maakt een groei door naar volwassenheid en doet volop mee aan de samenleving. Hierbij staan kernbegrippen als participatie, ontplooiing en zelfredzaamheid centraal. Deze begrippen hebben een preventieve uitwerking en verminderen de kans op uitval.	<ul style="list-style-type: none"> • Input uit "pizzabijeenkomsten" met jongeren en "hits" website Jonginrenkum (2011 is nulmeting) • Aantal casusbesprekingen jongeren in Justitieel Overleg Risicojeugd in het Veiligheidshuis West Veluwe Vallei (2011 is nulmeting) • Aantal casusbesprekingen in de zorgnetwerken van 0 tot 12 jaar en 12 tot 23 jaar (2011 is nulmeting) • Inzicht in groepen jongeren die overlast veroorzaken door jaarlijkse registratie in het kader van "aanpak problematische jeugdgroepen" (2011 is nulmeting) • Aantal jongeren dat wordt toegeleid naar school of werk

Activiteiten:**Beleidsparticipatie jongeren**

Jongeren en hun organisaties betrekken bij beleidsvorming en het tot stand brengen van voorzieningen voor de jeugd o.a. door het inzetten op:

- Website jonginrenkum
- Activiteiten t.b.v. jongerenparticipatie o.a. door het houden van 'pizzagesprekken' aan de hand van thema's uit de nota integraal jeugdbeleid en thema's die jongeren bezighouden.

Speelruimteplan

Aan een groot aantal geformuleerde beleidsuitgangspunten van het speelruimteplan wordt in de reguliere werkzaamheden uitvoering gegeven binnen de beschikbaar gestelde middelen. Zo wordt gewerkt aan aanpassing APV op vervulling functie “gebruiksgroen” en het stimuleren van spelen in en langs het water met betrokken partijen
Initiatieven van o.a. bewonersverenigingen en kinderen voor (her) inrichting van speellocaties worden binnen de kaders van het speelruimteplan ondersteund.

Netwerkstructuur Zorg, Veiligheid en Leefbaarheid (onderdeel jeugd)

Gezamenlijk met de netwerkpartners uitvoering geven aan de vastgestelde netwerkstructuur Zorg, Veiligheid& Leefbaarheid.

Binnen deze structuur zijn onder andere de volgende overlevormen actief:

1. Zorgnetwerk 0-12
2. Zorgnetwerk 12-23
3. Zorgnetwerk 23+
4. Netwerkoeverleg Veiligheid&Leefbaarheid
5. Werkgroep aanpak jeugdgroepen

Nota integraal jeugdbeleid gemeente Renkum

Er wordt uitvoering gegeven aan de geformuleerde speerpunten binnen de thema's educatie&talentontwikkeling, ontmoeten&meedoen, gezond leven, opvoeden& jeugdzorg van de vastgestelde nota.

Zo wordt ingezet op samenwerking met partners om jongeren zo zelfstandig mogelijk hun weg te laten vinden richting school en/of werk. Het gaat hier om jongeren die zonder opleiding en/of werk thuis zitten. Ook wordt de formule van 2GetThere uit Arnhem als pilot in onze gemeente geïntroduceerd. 2GetThere levert een nieuwe benaderingswijze en aanpak van jongeren, meer passend bij deze tijd. Belangrijk daarin is het werken met jongeren voor jongeren. In de aanpak van de jongerenproblematiek en manier van hulpverleners staat de eigen verantwoordelijkheid en de kracht van de jongere zelf centraal. Het hoofddoel van 2GetThere is dat jongeren weer aangesloten raken op de arbeids- en/of scholingsmarkt. In overleg met diverse partners zoals sportbuurtwerk Solidez wordt ingezet op een (vernieuwend) sportaanbod om de sportparticipatie van kinderen en jongeren te bevorderen en de ambities uit de vastgestelde sportnota “Sportief Verbinden” te realiseren. Zie ook onderdeel Sport Algemeen.

Bij jongeren zetten wij ook in op voorkomen en terugdringen van overgewicht, terugdringen alcoholgebruik, bevorderen van psychische- en seksuele gezondheid.

Werkgroep aanpak jeugdgroepen

Aanpak overlast jeugdgroepen in de openbare ruimte op basis van de shortlist methodiek.

In dit overleg, dat regelmatig bij elkaar komt, zijn vertegenwoordigd de politie, het Veiligheidshuis West Veluwe Vallei, het (ambulant) jongerenwerk Solidez, JEKK Lindenhout en de gemeente. De gemeente voert in deze aanpak de regie. Om de overlast te beperken en te voorkomen, worden voor de als hinderlijk- en overlastgevend getypeerde groepen, individuele, groeps- en/of domeingerichte acties. afgestemd en uitgevoerd. Bij criminele groepen ligt de nadruk op de individuele aanpak. Binnen een casuoverleg in het Veiligheidshuis worden maatwerktrajecten opgezet die zich richten op een combinatie van de inzet van hulp, zorg en strafrecht. De regie hiervan ligt vooral bij justitiële partners.

Inzet (ambulant) jongerenwerk

In 2011 en 2012 werd extra inzet met 32 uur ambulant jongerenwerk bij Solidez mogelijk gemaakt met middelen vanuit de regeling “Voorkomen en tegengaan van polarisatie en radicalisering” van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Deze tijdelijke extra inzet liep tot eind 2013 en werd ingevuld door een jongerenwerker (in opleiding) uit de eigen straatcultuur. Het ambulante (vindplaatsgerichte) jongerenwerk vervult een preventieve en verwijzende rol en heeft een belangrijke rol in de aanpak van jongerenoverlast gezamenlijk met politie, JEKK Lindenhout, Veiligheidshuis en de gemeente op basis van de shortlistmethodiek. De resultaten zijn positief geëvalueerd en voorgesteld wordt deze specifieke ambulante inzet structureel te continueren. Hierover worden met Solidez afspraken gemaakt binnen de huidige formatie en budget van het jeugd- jongerenwerk van Solidez.

Wat zijn de kosten?

Totale kosten programma

Rekeninghoudend met het voorgaande brengt dit programma de volgende kosten en opbrengsten met zich mee.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Lokaal gezondheidsbeleid						
Lasten	942	1.048	981	964	985	984
Baten	620	701	637	622	622	622
Saldo van baten en lasten	-322	-348	-344	-343	-363	-362
Mutatie Reserve	5	3	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-317	-345	-343	-343	-363	-362
Maatschappelijk werk						
Lasten	379	386	374	361	360	360
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-379	-386	-374	-361	-360	-360
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-379	-386	-374	-361	-360	-360
WMO beleid						
Lasten	64	86	61	61	60	60
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-64	-86	-61	-61	-60	-60
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-64	-86	-61	-61	-60	-60
Sociale samenhang en leefbaarheid						
Lasten	581	630	551	550	547	552
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-581	-630	-551	-550	-547	-552
Mutatie Reserve	0	17	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-581	-613	-551	-550	-547	-552
Preventieve voorzieningen voor jeugd en opvoeders						
Lasten	273	316	348	304	251	200
Baten	29	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-244	-316	-348	-304	-251	-200
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-244	-316	-348	-304	-251	-200
Informatie, advies en voorlichting						
Lasten	67	70	63	63	63	63
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-67	-70	-63	-63	-63	-63
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-67	-70	-63	-63	-63	-63
Mantelzorg & vrijwilligers						
Lasten	240	244	238	238	237	236
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-240	-244	-238	-238	-237	-236
Mutatie Reserve	21	0	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-219	-244	-238	-238	-237	-236
Zelfredzaamheid en participatie						
Lasten	428	571	453	355	353	352
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-428	-571	-453	-355	-353	-352
Mutatie Reserve	-44	121	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-472	-450	-453	-355	-353	-352
Individuele voorzieningen						
Lasten	6.009	6.262	6.635	6.429	6.423	6.422
Baten	4.455	4.469	4.858	4.656	4.656	4.656
Saldo van baten en lasten	-1.555	-1.793	-1.777	-1.773	-1.767	-1.766
Mutatie Reserve	-202	0	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-1.757	-1.793	-1.777	-1.773	-1.767	-1.766
Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg						
Lasten	71	83	84	84	83	83
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-71	-83	-84	-84	-83	-83
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-71	-83	-84	-84	-83	-83
Lokale educatieve agenda						

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Lasten	244	337	339	233	232	231
Baten	50	105	105	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-194	-232	-234	-233	-232	-231
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-194	-232	-234	-233	-232	-231
Onderwijshuisvesting						
Lasten	2.786	2.672	3.003	2.521	2.598	2.554
Baten	31	200	24	23	44	48
Saldo van baten en lasten	-2.755	-2.472	-2.979	-2.497	-2.553	-2.506
Mutatie Reserve	83	-684	294	104	242	279
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-2.672	-3.356	-2.709	-2.417	-2.334	-2.249
Leerplicht en RMC						
Lasten	174	110	90	89	89	88
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-174	-110	-90	-89	-89	-88
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-174	-110	-90	-89	-89	-88
Leerlingenvervoer						
Lasten	567	589	574	573	572	571
Baten	2	3	3	3	3	3
Saldo van baten en lasten	-565	-586	-571	-570	-569	-568
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-565	-586	-571	-570	-569	-568
Peuterspeelzaalwerk						
Lasten	271	219	185	153	110	110
Baten	68	69	60	60	60	60
Saldo van baten en lasten	-202	-150	-125	-93	-50	-50
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-202	-150	-125	-93	-50	-50
Lokaal jongerenwerk						
Lasten	544	528	537	535	534	533
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-544	-528	-537	-535	-534	-533
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-544	-528	-537	-535	-534	-533
Geraamd/gerealiseerd saldo van lasten en baten	-8.383	-8.606	-8.827	-8.149	-8.111	-8.012
Mutaties reserves	-137	-543	294	104	242	279
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-8.520	-9.149	-8.533	-8.046	-7.869	-7.734

Programma 3 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen

Visie

De gemeente Renkum wil een sterk onderscheidende gemeente zijn met aantrekkelijke leefbare dorpen voor haar (toekomstige) inwoners.

Bij alle (ruimtelijke) ontwikkelingen betrekken we (toekomstige) gebruikers van het gemeentelijk grondgebied.

Bouwplannen dienen te passen bij het karakter van het betreffende dorp. Het streven is erop gericht om niet hoger dan 3 bouwlagen te bouwen.

De gemeente heeft de ambitie om de kwaliteit van de leefomgeving in haar gemeente tenminste te behouden en waar mogelijk te verbeteren, waarbij zij een brede interpretatie van het begrip leefkwaliteit hanteert. Hierin is voor de gemeente het begrip duurzaamheid leidend.

Wat willen we bereiken en wat doen we daarvoor?

Producten

- A. Gebiedsvisies
- B. Volkshuisvesting
- C. Bestemmingsplannen
- D. Grondexploitatie/ruimtelijke projecten
- E. Omgevingsvergunning, toezicht en handhaving

A. Gebiedsvisies

Doelstelling A1	Effectindicatoren
Een duurzame ruimtelijke inrichting van het grondgebied van de gemeente is toegesneden op de (toekomstige) behoeften van de gebruikers met betrekking tot de hoofdfuncties wonen, werken en verblijven.	<ul style="list-style-type: none"> • Score in KTO op “burger als wijkbewoner” minimaal gelijk aan score in 2008 (6,5)

Activiteiten:

Ruimtelijke Uitvoeringsparagraaf
Het opstellen van een ruimtelijke uitvoeringsparagraaf als <ul style="list-style-type: none"> • uitwerking van de Ruimtelijke Visie • opmaat voor een verdere uitwerking naar concretere maatregelen, activiteiten, projecten e.d. met betrokkenheid van de bevolking

Doelstelling A2	Effectindicatoren
Gebiedsontwikkeling integraal en interactief ontwikkelen.	<ul style="list-style-type: none"> - Voor een ieder is in te zien op welke wijze onderdelen in de gebiedsontwikkeling samenhangen. - Het vaststellen van integrale gebiedsvisies/centrumplannen

Activiteiten:

<p>Gebiedsontwikkelingsplannen</p> <p>In de Uitvoeringsparagraaf worden gebiedsontwikkelingsplannen voor de volgende gebieden opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Don Boscoweg, Groeneweg, Schoolweg en Utrechtseweg in Renkum; • Bram Streeflandweg; • de landschapsparken; • de bedrijventerreinen; • centrumgebied Oosterbeek (Plein '46) • centrumgebied van Renkum (Europaplein t/m het Dorpsplein); • centrumgebied Doorwerth (Omgeving Richtersweg en Mozartlaan); • centrumgebied Wolfheze (voor 'Dorpsplein' Wolfheze); • centrumgebied Heelsum. <p>Leegkomende winkelpanden in centrumlocaties worden hierbij alleen herbestemd voor publieksgerichte functies.</p> <p>Gebiedsontwikkelingsplan Renkum</p> <p>Onder meer op basis van voorstellen van de Taskforce Renkum zal een gebiedsontwikkelingsplan worden opgesteld.</p> <p>Taskforce Renkum</p> <p>In de raad van 27 maart 2013 heeft de raad aangegeven kennis te hebben genomen van het advies van de Taskforce Renkum en is een motie aangenomen met betrekking tot centrummanagement voor Renkum. Een groot deel van de adviezen van de Taskforce Renkum krijgt zijn verdere uitwerking in het op te stellen gebiedsontwikkelingsplan en zo mogelijk in een uitwerking van het centrummanagement voor het centrum van Renkum.</p> <p>Gebiedsontwikkelingsplan Doorwerth</p> <p>Voor het centrumgebied van Doorwerth zal in 2013 een aanvang genomen worden met het proces om tot een gebiedsontwikkelingsplan te komen.</p>

<p>Ambities m.b.t. stadsregio</p> <p>De ambities van gemeente Renkum voortdurend inbrengen in lopende of op te starten processen op het gebied van verstedelijking, openbaar vervoer en knooppunten.</p>

B. Volkshuisvesting

Doelstelling	Effectindicatoren
Zorgen voor een kwalitatief hoogwaardig, gevarieerd en levensloopgeschikte woningaanbod dat betaalbaar is voor alle categorieën bewoners met name starters, (jonge) gezinnen en senioren.	<ul style="list-style-type: none"> • In de periode 2010-2020 ruim 700 woningen realiseren die aansluiten bij de behoeften van de burger en die past binnen de locatie of woonomgeving. • Minimaal 70 % van de inwoners is tevreden over het aantal woningen in de gemeenten op basis van de dorpspiegel. • Inwoners beoordelen hun woning in de dorpspiegel minimaal gelijk als in 2007 (7,9).

Activiteiten:

<p>Bestuurlijke overeenkomst Stadsregio</p> <p>Eind 2013/ begin 2014 worden nieuwe bestuurlijk afspraken opgesteld.</p>
<p>Leegstand</p> <p>Naar aanleiding van het leegstand onderzoek gaan wij een businesslab voor de appartementen problematiek in Doorwerth opstarten.</p>
<p>Uitvoeren Woonvisie</p> <p>Wij zullen in 2014 de actiepunten van het uitvoeringsprogramma uit de nieuwe Woonvisie moeten uitvoeren. Daarnaast worden aan de hand van</p>
<p>Prestatie afspraken</p> <p>Aan de hand van de nieuwe woonvisie worden nieuwe prestatie afspraken opgesteld.</p>
<p>SVn Startersleningen</p> <p>In 2014 continueren we de uitvoering van SVn startersleningen.</p>
<p>“Bewust Wonen”</p> <p>In 2014 worden nieuwe acties uitgevoerd voor het project Bewust Wonen.</p>

Realisatie woonservicegebieden

In Oosterbeek- West is een woonservicegebied als pilot gerealiseerd. Overige nog te ontwikkelen woonservicegebieden worden geïntegreerd in de proeftuinen Doorwerth, Oosterbeek en Renkum.

ISV-programma

Het beheren en coördineren van het ISV programma (Investing Stedelijke Vernieuwing). In 2014 moeten de ISV gelden zijn ingezet.

't Haeghendal

Realiseren van project 't Haeghendal (3B4) door middel van Collectief particulier opdrachtgeverschap.

C. Bestemmingsplannen

Doelstelling	Effectindicatoren
Realiseren van actuele bestemmingsplannen binnen de kaders van de Wro en de structuurvisie.	Bestemmingsplannen niet ouder dan tien jaar. De actualisering van bestemmingsplannen wordt voortgezet.

Activiteiten:**Actualisering bestemmingsplannen**

De actualisering van de bestemmingsplannen wordt voortgezet. Met de volgende bestemmingsplannen wordt gestart of aan u ter vaststelling aangeboden:

- Oosterbeek;
- Veentjesbrug;
- Klingelbeekseweg;
- Wolfheze;
- Buitengebied.

D. Grondexploitatie/ruimtelijke projecten

Doelstelling	Effectindicatoren
Uitvoering geven aan projecten die passen binnen de strategische en ruimtelijke structuurvisie.	Score KTO onderdeel "burger als wijkbewoner" minimaal gelijk aan score 2008 (6,5)

Activiteiten:**Projecten**

Uitvoering geven aan projecten conform de planning in de projecten grondexploitatie.

Grondbeleid

Na vaststelling van het strategisch beleidskader onderzoeken of dit aanleiding geeft om de nota Grondbeleid te herzien.

E. Omgevingsvergunning, toezicht en handhaving

Doelstelling	Effectindicatoren
Het behoud van de ruimtelijke kwaliteiten van de gemeente door middel van het reguleren van de activiteiten van burgers en bedrijven binnen het gemeentelijke grondgebied.	Score KTO onderdeel "burger als onderdaan" minimaal gelijk aan score 2008 (6,2)

Activiteiten:**Uitvoeren zelfevaluatie**

In 2013 hebben wij een zelfevaluatie ingevuld. Het doel hiervan was te beoordelen of de gemeente Renkum voor de uitvoering van de VTH taken aan de kwaliteitscriteria 2.1 voldoet. Vooralnog blijken wij niet robuust genoeg om aan alle criteria te voldoen. Naar aanleiding van de resultaten van deze zelfevaluatie stellen wij een verbeterplan op. Daarbij wordt ook de mogelijkheid meegenomen om alle Wabo-taken onder te brengen bij de ODRA.

Wat zijn de kosten?

Totale kosten programma

Rekeninghoudend met het voorgaande brengt dit programma de volgende kosten en opbrengsten met zich mee.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Gebiedsvisies						
Lasten	293	352	376	377	376	376
Baten	-4	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-297	-352	-376	-377	-376	-376
Mutatie Reserve	-15	13	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-312	-340	-376	-377	-376	-376
Volkshuisvesting						
Lasten	543	494	436	221	220	220
Baten	242	262	216	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-302	-232	-220	-221	-220	-220
Mutatie Reserve	44	40	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-258	-192	-220	-221	-220	-220
Bestemmingsplannen						
Lasten	465	524	524	516	464	444
Baten	1	15	21	21	21	21
Saldo van baten en lasten	-464	-509	-503	-495	-443	-423
Mutatie Reserve	-7	73	114	104	54	34
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-470	-436	-390	-392	-390	-390
Grondexploitatie/ruimtelijke projecten						
Lasten	2.555	2.054	6.849	2.080	221	47
Baten	1.596	1.663	6.765	1.995	174	0
Saldo van baten en lasten	-959	-390	-84	-85	-47	-47
Mutatie Reserve	601	197	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-358	-46	-72	-97	-47	-47
Omgevingsvergunning, toezicht en handhaving						
Lasten	1.184	1.331	1.247	1.234	1.328	1.327
Baten	247	305	230	305	476	476
Saldo van baten en lasten	-936	-1.026	-1.016	-929	-851	-851
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-936	-1.026	-1.016	-929	-851	-851
Geraamd/gerealiseerd saldo van las- ten en baten	-2.958	-2.509	-2.200	-2.107	-1.938	-1.916
Mutaties reserves	624	323	114	104	54	34
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-2.334	-2.185	-2.087	-2.004	-1.884	-1.882

Programma 4 Milieu, natuur & duurzaamheid

Visie

Het behouden en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving van de gemeente Renkum. Onder leefomgeving wordt in dit kader verstaan: landschap en groen, de woonomgeving en duurzaamheid en milieu.

Wat willen we bereiken en wat doen we daarvoor?

Producten

- A. Milieu en duurzaamheid
- B. Bos-, landschaps- en natuurbescherming
- C. Plantsoenen en parken
- D. Riolering en water
- E. Afvalverwijdering en -verwerking
- F. Milieuhandhaving
- G. Natuur- en Milieueducatie

A. Milieu en duurzaamheid

Doelstelling A1	Effectindicatoren
Beschermen van de kwaliteit van water, bodem en lucht binnen de gemeente Renkum.	Voldoen aan de wettelijke normen zoals vastgelegd in de wet Milieubeheer.

Activiteiten:

Uitvoering geven aan de milieunota.
We hebben recent een milieunota opgesteld en we houden ons nu bezig met het behalen van de doelstellingen uit deze nota. De milieunota heeft een looptijd tot en met 2016.

Doelstelling A2	Effectindicatoren
<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren van wettelijke taken op het gebied van externe veiligheid. - Het zodanig beleggen van externe veiligheid in de organisatie dat de uitvoering van externe veiligheidstaken voldoende wordt geborgd. 	<ul style="list-style-type: none"> - In ieder bestemmingsplan is een risicoafweging met betrekking tot externe veiligheid opgenomen. - De gemeente beschikt over een actuele risicokaart. - De gemeente beschikt over een compleet overzicht van de gemeentelijke externe veiligheidstaken met daarbij een overzicht van de wijze van uitvoering van deze taken.

Activiteiten:

Externe veiligheid
We maken een overzicht van alle gemeentelijke externe veiligheidstaken en zorgen ook voor een goede afstemming met de ODRA over wie / hoe deze taken worden uitgevoerd (inclusief het bijhouden van de risicokaart).

Doelstelling A3	Effectindicatoren
Het behouden van een goede geluidskwaliteit in de leefomgeving en het benutten van kansen om deze kwaliteit te verbeteren.	<ul style="list-style-type: none"> - Bij iedere ruimtelijke ontwikkeling is het geluidsbeleidsplan toegepast met als doel geluidhindersituaties te verminderen of te voorkomen. - Bij iedere herziening / renovatie van infrastructuur is het geluidaspect betrokken. - 90% van de geluidsklachten is op adequate wijze afgehandeld. - De gemeente beschikt over een actueel geluidsbeleidsplan.

Activiteiten:

Geluidbeleidsplan

In 2014 onderzoeken we of het noodzakelijk is om het geluidbeleidsplan te actualiseren.

Geluidklachten

We zorgen voor een goede afstemming met de ODRA in verband met de afhandeling van geluidsklachten.

Doelstelling A4

Uitvoeren van wettelijke taken en het inrichten van een gronddepot voor grond uit eigen werken.

Effectindicatoren

- In de gemeente is een gemeentelijk gronddepot.
- De grondwatersanering van de Zuiderbeekweg en van het GAWAR terrein wordt conform de afspraken met de provincie uitgevoerd.
- 100% van de ingekomen bodemonderzoeken wordt binnen een termijn van zes weken beoordeeld.

Activiteiten:

Bodemkwaliteitskaart

In MRA verband wordt een project voor het verbeteren/vereenvoudigen van de toepasbaarheid van de Bodemkwaliteitskaart MRA uitgevoerd. Het doel van dit project is om een nieuwe kaart te maken waarop de vastgestelde (statistische) parameters van de stoffen die in de bodemkwaliteitskaart zijn vastgesteld en de genoemde gehalten in de overzichtstabel bodemkwaliteit MRA 2.0, zijn omgerekend naar standaardbodemwaarden. Hierdoor hoeven er minder omrekenwerkzaamheden plaats te vinden als een bodemonderzoek, partijkeuring of evaluatierapport van een sanering vergeleken of getoetst moet worden aan de bodemkwaliteitskaart of de overzichtstabel. Wij zullen deze nieuwe kaart ter vaststelling aan de raad aanbieden. Bij vaststelling van deze nieuwe kaart door onze raad worden “vrije” grondstromen tussen gemeenten/binnen de gemeente mogelijk. Hierdoor wordt het uitvoeren van (gemeentelijke) projecten goedkoper omdat er niet steeds een partijkeuring nodig is.

Doelstelling A5

Behouden van de luchtkwaliteit binnen de gemeente en er op toezien dat de blootstelling aan zwaveldi-oxiden, stikstofoxiden en fijnstof voor de gevoelige functies tenminste gelijk blijft.

Effectindicatoren

- De door de gemeente aangeschafte voertuigen rijden zoveel mogelijk elektrisch of op groen gas.
- 100% van de gemeentelijke personenvoertuigen heeft een A-label.
- 100% van de door de gemeente aan te schaffen dieselveertuigen hebben een Euro5 of Euro6 motor.
- 90% van de geurklachten is op een adequate manier afgehandeld.
- In de gemeente zijn tenminste 10 oplaadlocaties voor elektrische auto's.

Activiteiten:

Oplaadlocaties elektrische auto's

Opstellen van beleid ten aanzien van oplaadpunten voor elektrische auto's.

Geurklachten

We zorgen voor een goede afstemming met de ODRA in verband met de afhandeling van geurklachten.

Doelstelling A6

Duurzaamheid is een leidend begrip voor het gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan, alsmede voor inwoners, bedrijven en instellingen.

Effectindicatoren

- De tweejaarlijks terugkerende duurzaamheidsmarkt of MVO activiteit.
- Vanaf september 2013 verschijnt de tweemaandelijkse duurzaamheidsbijdrage in de Hoog en Laag.
- Alle evenementen in de gemeente zijn vanaf 2016 CO₂ neutraal.
- 100% van de gemeentelijke inkopen zijn in 2016 duurzaam, m.u.v. langlopende (niet-duurzame) contracten die al voor april 2013 zijn afgelopen met een looptijd tot na 2016.
- Alle teams binnen de gemeente hebben in 2014 een duurzaamheidsambassadeur.
- De resultaten van het onderzoek naar de mogelijkheden voor een repair café zijn bekend.

	<ul style="list-style-type: none"> - De gemeente heeft nog steeds de Fair Trade status. - Het aantal afgeschafte gemeentelijke regelingen die duurzame initiatieven belemmeren.
--	---

Activiteiten:

Kennis van duurzaamheid
We gaan de kennis over duurzaamheid onder inwoners, bedrijven en instellingen actief verbreden door kennisoverdracht, publicaties en het attent maken op mogelijke maatregelen.

Duurzaamheidsmaatregelen intern
Het toepassen van de duurzaamheidsmaatregelen in de eigen organisatie is een doorlopend aandachtspunt, hiervoor gaan we duurzaamheidsambassadeurs aanstellen.

Evenementen
We gaan onderzoeken welke aspecten een rol spelen bij het CO ₂ neutraal organiseren van evenementen.

Doelstelling A7	Effectindicatoren
Het terugdringen van lichthinder en het energiegebruik van de openbare verlichting.	<ul style="list-style-type: none"> - Inzicht in de mogelijkheden om het duister en de donkere omgeving (binnen- en buitengebied) te beschermen. - Alle oude armaturen die zijn vervangen, zijn vervangen door energiezuinige (LED) armaturen. - De gemeente beschikt over een actuele nieuwe nota 'Renkums licht doorgelicht' in 2015. - 90% van de lichtklachten, m.b.t. inrichtingen, is op een adequate manier afgehandeld.

Activiteiten:

Energie Service Company (ESCO)
We onderzoeken of er mogelijkheden zijn om met behulp van een ESCO de openbare verlichting te verduurzamen.

Klachten met betrekking tot lichthinder
We zorgen voor een goede afstemming met de ODRA in verband met de afhandeling van klachten in vanwege lichthinder afkomstig van inrichtingen.

Openbare verlichting
Op basis van de beleidsnota 'Renkums licht doorgelicht' gaan we ieder jaar ca. 200 verouderde lichtpunten vervangen en onderhoud uitvoeren aan de openbare verlichting.

Actualiseren bestemmingsplan buitengebied
We gaan onderzoeken of er mogelijkheden er zijn om, indien gewenst, het duister en het donkere landschap door middel van bestemmingsplannen te beschermen.

Doelstelling A8	Effectindicatoren
Op termijn (in 2040) een klimaatneutrale gemeente zijn.	<ul style="list-style-type: none"> - De gemeente beschikt over een complete CO₂ footprint van de gemeente en de gemeentelijke organisatie eind 2013. - De directe CO₂ productie van de gemeentelijke organisatie is in 2016 met 25% verminderd. - De gemeente beschikt in 2014 over een roadmap voor het bereiken van een CO₂ neutrale gemeente in 2040. - De gemeente faciliteert EMT ontwikkelingen. - De gemeente heeft deelgenomen aan een collectieve inkoopactie voor zonnepanelen. - De resultaten van het onderzoek naar de kosten / baten van zonnepanelen op maatschappelijk vastgoed zijn bekend. - Er is een pilotwijk voor het uitproberen van energiebesparende maatregelen. - Tenminste 700 woningeigenaren hebben gebruik

	<p>gemaakt van het provinciale subsidieprogramma voor woningisolatie.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De resultaten van het onderzoek naar het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed zijn bekend. - Het aantal lokale initiatieven om te komen tot coöperatieve verenigingen voor de productie van groene energie dat door de gemeente wordt ondersteund. - Het aantal leningen dat door de gemeente is verstrekt aan instellingen. - Het aantal uitgevoerde duurzame maatregelen bij het Dorenweerd College.
--	---

Activiteiten:

CO₂-footprint

We hebben de CO₂ footprint van de gemeentelijke organisatie laten vaststellen en gaan onderzoeken wat we kunnen doen om deze te verkleinen. Verder gaan we met behulp van een pilotwijk onderzoeken hoe we in een bestaande wijk de CO₂ productie kunnen verminderen.

Warmte isolatie programma

De provincie heeft besloten een derde tranche van de isolatieregeling uit te voeren. De regeling verschilt van de eerdere tranches met betrekking de volgende punten: het toevoegen van de aanbrenng van dubbel glas, het toepassen van een burenbonus en het buiten beschouwing laten van de WOZ waarde van € 350.000 (waardoor burgers met grote woningen die veel energie verbruiken in aanmerking komen voor de subsidieregeling).

Zonnepanelen

We gaan onderzoeken of de collectieve inkoopactie voor zonnepanelen succesvol is geweest.

Duurzaamheidsleningen maatschappelijk vastgoed

Instellen van een reserve Duurzaamheidsleningen maatschappelijk vastgoed ter grootte van € 500.000. Hierdoor kunnen ten minste 10 leningen worden verstrekt van maximaal € 50.000 aan scholen en andere maatschappelijke organisaties. Doel van de lening zal zijn het nemen van extra maatregelen om het gebouw duurzamer te maken. De lening moet worden terugbetaald uit de minder kosten aan energie die de organisatie betaalt. Omdat de tijd waarin de verstrekte leningen zullen zijn terugbetaald afhankelijk is van het energierendement zal de terugverdientijd 10- 20 jaar kunnen zijn (dit moet nog nader onderzocht en is afhankelijk van de genomen maatregel). Hoewel ‘revolving’ is de termijn zolang dat we dit niet zo willen noemen. We zullen hiervoor een verordening vaststellen en deze bekendmaken bij de maatschappelijke organisaties.

B. Bos-, landschaps- en natuurbescherming

Doelstelling	Effectindicatoren
<p>Gemeente Renkum biedt de mogelijkheid in een natuurlijke omgeving te ontspannen en te verblijven.</p> <p>De aanwezige waarden van flora en fauna in de gemeente beschermen en waar nodig ontwikkelen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Score KTO “burger als wijkbewoner” m.b.t. groenvoorzieningen minimaal 5,5 (2008: 6,2)

Activiteiten:

Uitvoering landschapsontwikkelingsplan

Aan het Landschapsontwikkelingsplan wordt verder uitvoering gegeven. Bijstellingen op basis van actuele ruimtelijke en/of financiële inzichten kunnen daarbij noodzakelijk zijn.

Desgewenst voorbereidingen treffen voor de actualisatie van het LOP, eventueel in combinatie met de actualisatie van de Watervisie en incorporatie van de thema’s recreatie, toerisme, biodiversiteit en duurzaamheid.

Overdragen grootschaliger bos en landschap

Afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek, al dan niet uitvoering geven aan het overdragen van grootschalige bos- en landschapsgebieden aan andere grondeigenaren.

Stimulering vrijwillig landschapsonderhoud

Steeds meer vrijwilligers(organisaties) zijn actief in het landschapsonderhoud zowel structureel (wilgen knotten, akkerlanden, onderhoud landgoederen) als incidenteel (natuurwerkdag). Voortzetten van de in 2013 in gang gezette uitwerking van het Landschapsonwikkelingsplan op dit onderdeel.

C. Plantsoenen en parken

Doelstelling	Effectindicatoren
Renkum is een mooie groene gemeente en wordt hierom alom geprezen. Om dit te behouden willen we ons inzetten voor het behoud van deze kwalitatief hoogwaardige woon- en werkomgeving. Op dit onderdeel door het goed onderhouden van de gemeentelijke parken en plantsoenen.	<ul style="list-style-type: none"> • Gemiddeld onderhoudsniveau: lager dan sober; CROW-niveau C • Aantal klachten meldesk: 244 (2009), na vier jaar maximaal 30 % stijging (bij gelijkblijvende taakstellingen) • Cijfer klanttevredenheidsonderzoek: 6.2 (2008). Dit mag niet dalen beneden 5.5 (bij gelijkblijvende taakstellingen)

Activiteiten:

Uitvoering Beleidsplan Groenbeheer

Er wordt uitvoering geven aan het vastgestelde Beleidsplan Groenbeheer.
In 2014 wordt een Actualisatienota Groenbeheer 2015 – 2017 aangeboden.

Kappen en herplantplicht

In het kader van het afschaffen van de kapverordening is een lijst samengesteld van beschermde bomen. Deze lijst wordt in 2014 doorgelicht en waar nodig aangepast.

Ombuiging 12. Openb. groen: meer mobiliseren bewoners

In de raadsvergadering van september 2011 lag het Beleidsplan Groenbeheer ter besluitvorming voor. Bij de behandeling van dit voorstel heeft u door middel van een amendement het alternatief “beeldkwaliteit accent” als gewenst onderhoudsniveau vastgesteld. Bij dit scenario was sprake van een jaarlijks tekort van € 120.000 dat structureel gedekt zou kunnen worden uit een andere manier van werken, efficiënter beheer door extra omvormingen en de meeropbrengst van de intensivering van de verkoop van snippergroen. Verder heeft u de opdracht gegeven te onderzoeken hoe bewoners kunnen worden betrokken bij het onderhoud van de openbare ruimte.

Ombuiging 13. Onderhoud Hertenkamp en Kinderboerderij door groepen particulieren

Hertenkamp Oosterbeek.

Het onderzoek naar de mogelijke overdracht aan derden van de verzorging van het Hertenkamp in Oosterbeek loopt mee met het onderzoek naar de Kinderboerderij.

Kinderboerderij Heelsum.

Onderzoek naar een mogelijke overdracht aan particulieren is in 2013 gestart en krijgt in 2014 een vervolg.

D. Riolering en water

Doelstelling	Effectindicatoren
<p>Voldoen aan de zorgplichten vanuit de Wet milieubeheer en de Waterwet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater; • inzameling van hemelwater en de verwerking van hemelwater op duurzame wijze; • eventueel treffen van maatregelen zodat er geen structurele nadelige gevolgen als gevolg van de grondwaterstand optreden. <p>Het creëren van een duurzaam en veerkrachtig watersysteem met een daarop afgestemd water- en landgebruik tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten, door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een veilig en gezond (robuust) watersysteem; • een schoon (en natuurlijk) watersysteem; • samenwerking in het water; • bewustwording van water. 	<ul style="list-style-type: none"> - uitvalsduur van het rioleringssysteem in Renkum; - klachten en meldingen ‘water op straat’; - het beschikken over goede meetgegevens van neerslag, rioolsysteem en grondwater; - frequentie en duur van de aanwezigheid van afvalwater in de openbare ruimte.

Activiteiten:

Uitvoeren Gemeentelijk Rioleringsplan

Het uitvoeringsprogramma 2014 wordt op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) gerealiseerd. In de planning is het volgende opgenomen:

- vervanging gemengde/vuilwaterriolering;
- vervanging elektrisch en mechanisch deel van 86 pompunits (mini gemalen);
- afweging aanpak groene bergingen Zandweg en Waterweg Renkum;
- maatregelen ter voorkoming van wateroverlast;
- opstellen BRP's;
- opstellen GRP 2015-2019.

Uitvoeren Programma Water

Het Programma Water wordt uitgevoerd en afgerond, waarmee doelen zoals geformuleerd in het Programma Water een stap dichterbij komen. De planning is afhankelijk van samenwerkingspartners, bijvoorbeeld Waterschap Vallei & Veluwe. Werkzaamheden bestaan uit:

- evt. faciliteren van de eigenaar bij herbouwen van de Quadenoordmolen;
- opstellen basiszuiveringsplan;
- opstellen visie afvalwaterketen.

E. Afvalverwijdering en -verwerking

Doelstelling	Effectindicatoren
Inhoud geven aan de zorgplicht van de gemeente, op grond van de Wet Milieubeheer, om huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen.	<ul style="list-style-type: none"> • Score afvalinzameling in KTO minimaal gelijk aan 2008 (7,6) • In benchmarken behoort Renkum bij de bovenste 50 % van de gemeenten.

Activiteiten:

Afvalinzameling en -verwerking

Uitvoering geven aan afvalinzameling en -verwerking. Per 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor transport, sorteren en verwerking van het ingezamelde kunststofverpakkingen. Onderzoek naar de mogelijkheden tot samenwerking in MRA / ODRA- verband en/of ACV / Midwaste-verband loopt. (Midwaste is een inkooporganisatie van afvalbedrijven).

Gewerkt wordt aan het implementeren van de nieuwe route voor de verwerking van de GFT-fractie.

Afvalscheiding

Het nascheiden van het (grof) restafval door Sita ReEnergy wordt gecontinueerd. De effecten van de handhaving van twaalf bezoeken met auto aan het afvalbrenghstation wordt geëvalueerd. Er komt onderzoek naar mogelijkheden voor nieuwe recyclebare afvalstromen op het afvalbrenghstation. De mogelijkheden voor afvalscheiding bij gestapelde woningen worden verbeterd. Communicatie over afvalscheiding in de gemeentelijke rubriek van de Hoog en Laag wordt gecontinueerd.

Ondergrondse restafvalcontainers

Oude betonboxen worden vervangen door containers met het zijbeladingsysteem.

Afvalkalender

Er wordt een discussie opgestart over het continueren van de papieren afvalkalender in relatie tot de app. Afvalwijzer.

Gemeentewerf en afvalbrenghstation

Uitbreiding van de gemeentewerf "Veentjesbrug" en afvalbrenghstation (ABS) wordt in 2014 verder onderzocht.

Vervanging duobak

Vervanging van individuele duobakken vindt plaats bij onherstelbare schade.

F. Milieuhandhaving

Doelstelling	Effectindicatoren
Doelmatige handhaving van de milieuregelgeving en het uitvoeren van wettelijke taken.	<ul style="list-style-type: none"> • 90% van binnengekomen klachten wordt systematisch en adequaat afgehandeld. • Minimaal 75 gecontroleerde inrichtingen per jaar. • Per kwartaal een evaluatie van de milieuklachten met als doel het voorkomen van deze klachten in de toekomst. • Ieder kwartaal zijn de milieuklachtennummers bekend gemaakt op internet en in de Hoog en Laag.

Activiteiten:

Uitvoering milieucontroles door de ODRA
Sinds 1 april 2013 voert de ODRA (Omgevingsdienst Regio Arnhem) de Wet milieubeheertaken, inclusief milieuhandhaving, conform onze planning, voor ons uit (minimaal 75 controles per jaar). Hierbij wordt ook gekeken naar de actualiteit van de vergunning.
Uitvoeren zelfevaluatie
In 2013 hebben wij een zelfevaluatie ingevuld. Het doel hiervan was te beoordelen of de gemeente Renkum voor de uitvoering van de VTH taken aan de kwaliteitscriteria 2.1 voldoet. Naar aanleiding van de resultaten van deze zelfevaluatie stellen wij voor de milieutaken een verbeterplan op in samenwerking met de ODRA.
Klachten
Wij zorgen voor een goede afstemming met de ODRA in verband met de afhandeling van klachten.

G. Natuur- en Milieueducatie

Doelstelling	Effectindicatoren
Het vergroten van kennis en waardering voor natuur en milieu bij inwoners van de Gemeente Renkum waarmee gewenst gedrag wordt gestimuleerd.	
Aanpak realisatie informatiecentrum De Beken	
<p>Uitgangspunt is dat natuur- en milieueducatie uitgevoerd wordt door vrijwilligers of door scholen zelf. Gemeente Renkum en Staatsbosbeheer werken samen aan het oprichten van een Stichting (of andere samenwerkingsvorm) die tot doel heeft het zo zelfstandig mogelijk laten uitbaten van 'De Beken' op het gebied van duurzaamheid, natuur- en milieueducatie/informatie, lokale economie, werkgelegenheid voor specifieke doelgroepen samen met vrijwilligers, toerisme & recreatie. Uitgangspunt is dat de noodzakelijke horeca gericht is op duurzaamheid passend binnen het groene imago van de gemeente Renkum, gekoppeld aan een informatiecentrum voor natuur, duurzaamheid en milieu.</p> <p>Met deze stichting zullen productafspraken gemaakt worden voor het bereiken van beleidsdoelstellingen die op dit moment door het MEC worden ingevuld, in ruil voor een subsidiebijdrage. In eerste instantie gaat het IVN Zuidwest Veluwezoom natuur- en milieueducatie verzorgen voor het basisonderwijs.</p>	

Wat zijn de kosten?

Totale kosten programma

Rekeninghoudend met het voorgaande brengt dit programma de volgende kosten en opbrengsten met zich mee.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Milieu en duurzaamheid						
Lasten	295	327	554	555	453	353
Baten	55	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-240	-327	-554	-555	-453	-353
Mutatie Reserve	41	0	200	200	100	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-199	-327	-154	-155	-253	-353
Bos-, landschaps- en natuurbescherming						
Lasten	1.504	555	324	256	257	257
Baten	486	21	21	21	21	21
Saldo van baten en lasten	-1.018	-534	-303	-235	-236	-236
Mutatie Reserve	46	145	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-972	-389	-303	-235	-236	-236
Plantsoenen en parken						
Lasten	2.628	2.873	2.792	2.669	2.688	2.688
Baten	280	338	277	277	277	277
Saldo van baten en lasten	-2.348	-2.535	-2.515	-2.392	-2.410	-2.411
Mutatie Reserve	0	30	30	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-2.348	-2.505	-2.485	-2.442	-2.460	-2.461
Riolering en water						
Lasten	2.068	2.142	2.067	2.147	2.248	2.220
Baten	3.089	3.199	3.287	3.452	3.624	3.624
Saldo van baten en lasten	1.021	1.057	1.220	1.305	1.377	1.404
Mutatie Reserve	-673	-713	-907	-1.019	-1.120	-1.152
Geraamd/gerealiseerd resultaat	348	384	313	286	257	253
Afvalverwijdering en -verwerking						
Lasten	2.811	3.515	3.144	3.148	3.148	3.147
Baten	3.479	3.810	3.756	3.818	3.818	3.894
Saldo van baten en lasten	668	295	611	670	671	747
Mutatie Reserve	-1	421	200	141	140	64
Geraamd/gerealiseerd resultaat	667	716	716	716	716	716
Milieuhandhaving						
Lasten	245	142	195	189	184	182
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-245	-142	-195	-189	-184	-182
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-245	-142	-195	-189	-184	-182
Natuur- en Milieueducatie						
Lasten	179	141	115	15	15	15
Baten	9	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-170	-141	-115	-15	-15	-15
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-170	-141	-15	-15	-15	-15
Geraamd/gerealiseerd saldo van las- ten en baten	-2.332	-2.327	-1.850	-1.410	-1.252	-1.045
Mutaties reserves	-588	-118	-377	-678	-880	-1.088
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-2.920	-2.444	-2.227	-2.089	-2.132	-2.133

Programma 5 Veiligheid

Visie

Renkum een veilige gemeente. Een gemeente met minder ongevallen, branden, diefstallen, vernielingen en vandalisme. Dat spreekt iedereen aan. Daarbij gaat het om veiligheid thuis, binnen het gezin maar natuurlijk ook om veiligheid in het openbaar gebied. Ook in de ruimten buitenshuis, die niet openbaar zijn, werk, school of sportveld.

Veiligheid is vooral een zaak van en voor de bewoners. Zij hebben onveilige situaties meteen in de gaten. Als het goed is, spreken ze elkaar aan. Lukt het ze niet om zelf voor meer veiligheid te zorgen, dan is er de gemeente die ingrijpt.

Wat willen we bereiken en wat doen we daarvoor?

Producten

- A. Toezicht en handhaving
- B. Brandveiligheid
- C. Rampenbestrijding
- D. Integraal veiligheidsbeleid

A. Toezicht en handhaving

Doelstelling	Effectindicatoren
Naleving van regels door Renkumse burgers, te bereiken door toezicht en handhaving	Afname van het aantal klachten en constateringen met betrekking tot openbare orde.

Activiteiten:

Voor 2014 staan geen specifieke activiteiten gepland voor dit product.

B. Brandveiligheid

Doelstelling	Effectindicatoren
Zorgdragen voor een adequaat niveau van brandveiligheid binnen de gemeente Renkum, wat inhoudt het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt	<ul style="list-style-type: none"> • Terugbrengen aantal uitrukken door beperken aantal loze meldingen (2008: 430 uitrukken, waarvan 30 % loos) • Behalen van de wettelijke opkomsttijd van 8 minuten voor minimaal 80 % van de uitrukken

Activiteiten:

Brandweezorg
<p>Het binnen de wettelijke kaders leveren van brandweezorg. De brandweezorg omvat de volgende schakels van de veiligheidsketen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pro actie en preventie • Preparatie • Repressie • Nazorg. <p>Met ingang van 1 januari 2014 wordt de brandweezorg voor de gehele regio uitgevoerd door de VGGM.</p>

C. Rampenbestrijding

Doelstelling	Effectindicatoren
Het minimaliseren van de gevolgen van eventuele rampen en incidenten die betrekking hebben op burgers van de gemeente Renkum.	Verbetering van het presteren van de Renkumse rampenorganisatie tijdens oefeningen, crisis of rampen.

Activiteiten:**Regionale samenwerking**

Uitbouwen van de regionale samenwerking en het aangaan van samenwerkingsverbanden. Dit mede in het kader van de wet op de veiligheidsregio's.

In 2012 is De Wet rampenbestrijding en zware ongevallen de wet Veiligheidsregio's geworden. Zestien Gemeentelijke rampenplannen zijn 1 Crisisplan Veiligheidsregio Gelderland-Midden geworden.

Het nieuwe crisisplan zorgt voor professionelere en efficiëntere inzet van mensen tijdens een ramp of crisis.

In de regio zijn middels werving en selectie voor de belangrijkste posten de meest passende kandidaten aangenomen. Ook worden in de nieuwe structuur taakkaarten ingezet zodat het personeel van verschillende gemeenten snel inzetbaar maar ook makkelijk uitwisselbaar is.

Rampenplan wordt Crisisplan

Actueel houden van het rampenplan.

D. Integraal veiligheidsbeleid

Doelstelling	Effectindicatoren
Verbeteren lokale veiligheid, rekening houdend met zwakkeren in samenleving.	Aantal mensen dat zich onveilig voelt in de eigen buurt neemt af t.o.v. de score in de veiligheidsmonitor 2006 (16%)

Activiteiten:

Voor 2014 staan geen specifieke activiteiten gepland voor dit product.

Wat zijn de kosten?**Totale kosten programma**

Rekeninghoudend met het voorgaande brengt dit programma de volgende kosten en opbrengsten met zich mee.

Bedragen x € 1.000	Rekening 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Toezicht en handhaving						
Lasten	736	829	756	749	746	745
Baten	6	6	6	6	6	6
Saldo van baten en lasten	-730	-824	-750	-743	-740	-740
Mutatie Reserve	25	0	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-705	-824	-750	-743	-740	-740
Brandveiligheid						
Lasten	1.792	1.796	1.834	1.845	1.840	1.831
Baten	15	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-1.777	-1.796	-1.834	-1.845	-1.840	-1.831
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-1.777	-1.796	-1.834	-1.845	-1.840	-1.831
Rampenbestrijding						
Lasten	77	103	112	112	111	111
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-77	-103	-112	-112	-111	-111
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-77	-103	-112	-112	-111	-111
Integraal veiligheidsbeleid						
Lasten	188	187	232	231	231	230
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-188	-187	-232	-231	-231	-230
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-188	-187	-232	-231	-231	-230
Geraamd/gerealiseerd saldo van lasten en baten	-2.772	-2.909	-2.927	-2.931	-2.922	-2.913
Mutaties reserves	25	0	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-2.747	-2.909	-2.927	-2.931	-2.922	-2.913

Programma 6 Verkeer

Visie

Het verkeer- en vervoersbeleid van de gemeente Renkum is gericht op het waarborgen van een duurzame leefbaarheid, verkeersveiligheid en bereikbaarheid in de regio, tussen de dorpen onderling en binnen de dorpen. Mogelijke vormen van verkeershinder worden in samenwerking met inwoners zoveel mogelijk beperkt.

Wat willen we bereiken en wat doen we daarvoor?

Producten

- A. Verkeersmaatregelen
- B. Parkeren
- C. Veerdiensten
- D. Wegen, straten en pleinen

A. Verkeersmaatregelen

Doelstelling A1	Effectindicatoren
Verbeteren fietsvriendelijkheid en verkeersveiligheid.	Tevredenheid van de burger over de fietsvriendelijkheid, verkeersveiligheid in de gemeente en de verkeersveiligheid in de buurt zijn het KTO 0,2 punt hoger dan in 2008 (score 2008 resp. 6,9; 6,1 en 6,2).

Activiteiten:

Uitvoering MUP-maatregelen
<p>Het MUP is geherprioriteerd. In de raadsbrief van 12 juli 2013 bent u hierover geïnformeerd.</p> <p>In 2014 staan onder andere de volgende projecten nog op de planning waarvoor binnen de MUP-reserve budget is gereserveerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aanpak spoorwegovergang Wolfheze, waarvoor een deel vanuit de MUP-reserve wordt betaald; - Verbetering Heelsumsepad tussen Wolfheze en Heelsum. Hiervoor is in principe subsidie toegezegd in 2014; - Verlegging fietspad Wilhelmina sportpark. <p>Verder worden in 2014 aanpassingen verricht in het kader van de Herstructurering Bedrijventerreinen (zoals een kortsluiting voor fietsers tussen de Hogenkampseweg en fietspad Schaapsdrift) en wordt meegelift met projecten van Team BOR (zoals rioolproject Dorpsstraat).</p> <p>Enkele onderdelen in het MUP zijn bij de herprioritering gehandhaafd: verkeerseducatie, schoolomgevingen, uniformering 30 km-entrees en monitoring.</p> <p>Een complete lijst met de geplande projecten in 2013 en 2014 staat in het document 'Evaluatie 2012 / Herprioritering 2013/2014 MUP'. Dit is overigens nog wel afhankelijk van de verdere uitwerking van de HOV-lijn Arnhem-Wageningen, die sinds deze zomer plaatsvindt (o.b.v. de door de Taskforce Verkeer voorgestelde maatregelen). De verwachting is dat in 2014 besluitvorming over deze HOV-lijn plaats kan vinden. Daarbij worden de financiële gevolgen voor de MUP-reserve in beeld gebracht.</p>

Veiligheid doorgaande wegen
<p>Op kruispunt N225-Wolfhezerweg wordt een verkeersregelinstantie aangebracht en tussen dit punt en Kievitsdel komt aan de zuidzijde van de N225 een fietspad in twee richtingen te liggen. Het fietspad aan de noordzijde verdwijnt. De gemeente denkt mee over deze maatregelen, mede omdat de uitkomsten van de Task Force Verkeer invloed (kunnen) hebben op de uitvoering. Door de complexe uitvoering van de werkzaamheden aan de N225 wordt een deel verschoven naar 2014. Inmiddels is de provincie ook met de voorbereiding van werkzaamheden aan de Wolfhezerweg (N783) bezig. Daarnaast is de provincie gestart met een pre-verkenning van de Bennekomseweg (N782). Hierbij worden de huidige verkeerskundige problemen en mogelijke oplossingen in beeld gebracht. Het kruispunt Utrechtseweg-Bennekomseweg zou, om deze veiliger te maken, kunnen worden vervangen door een rotonde.</p>

Doelstelling A2	Effectindicatoren
Het in evenwicht brengen en houden van de verhouding verkeer en leefbaarheid.	Tevredenheid van de burger over de directe woonomgeving, speelmogelijkheden, straatverlichting en de wegen, straten en plein zijn in het KTO gemiddeld 0,2 punt hoger dan in 2008 (scores in 2008 resp. 7,7; 6,3, 7,2 en 5,9).

Activiteiten:

Doorgaand verkeer

De Taskforce Verkeer heeft de problemen en mogelijke oplossingen verder verwoord. Voor 2013 zijn maatregelen voorgesteld. Wij geven uitvoering aan voorgestelde (en door uw raad geaccordeerde) maatregelen, voortvloeiend uit de Task Force Verkeer Renkum, rekening houdend met de huidige budgetten. Deze zomer bent u met een raadsbrief op de hoogte gebracht van de eindnotitie van de Taskforce Verkeer en de direct daarmee samenhangende herprioritering van het MUP. Nu volgt verdere uitwerking van de HOV lijn met alle infrastructuur zodat in 2014 verdere besluitvorming plaats kan vinden.

Doelstelling A3	Effectindicatoren
<p>Duurzame openbaar vervoer bereikbaarheid van alle kernen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik OV toegenomen • Behoud stations Oosterbeek en Wolfheze • Toegankelijkheid bushaltes • Toegankelijkheid station Wolfheze • In het KTO is de tevredenheid van de burger over het openbaar vervoer in de wijk en in de gemeente 0,2 punt hoger t.o.v. KTO 2008 (score 2008: resp. 6,7 en 6,5).

Activiteiten:

Stations Oosterbeek en Wolfheze

Onderdelen die waarschijnlijk pas in 2014 worden uitgevoerd zijn:

- Verbeterde spoorwegoversteek voor voetgangers en fietsers in Wolfheze. Prorail heeft een nieuwe calculatie uitgevoerd waardoor de beschikbare budgetten voor de spoorwegovergang niet meer voldoende zijn. Er zijn gesprekken gaande met de SRAN, Prorail en de provincie Gelderland om te kijken of we hier uit kunnen komen.
- Aanleg parkeervoorziening (in Wolfheze) aan de noordzijde en een kleine aan de zuidzijde van het spoor. De realisatie van het P&R terrein aan de noordzijde is afhankelijk geworden van een ecologisch onderzoek en een bezwaarschrift tegen een uitrit.
- Voor station Oosterbeek leeft ook de wens om de parkeervoorzieningen uit te breiden. Zowel financieel als ruimtelijk is dit nog niet opgelost.

Openbaar vervoer

De laatste vier bushaltes worden in ‘werk met werk’ uitgevoerd in 2014.

Doelstelling A4	Effectindicatoren
<p>Verbeteren van verkeersveiligheid van kwetsbare verkeersdeelnemers (scholieren, ouderen, gehandicapten).</p>	<p>Aantal scholen met uniforme inrichting van de schoolomgeving. Tevredenheid over oversteekvoorzieningen bij scholen (toetsen van de oversteekbaarheid aan de CROW richtlijnen). Tevredenheid van de burger over verkeersveiligheid in de gemeente en de verkeersveiligheid in de buurt zijn het KTO 0,2 punt hoger dan in 2008 (score 2008 resp. 6,1 en 6,1). Tevredenheid van schoolgaande kinderen over de bij hun school aangepaste verkeerssituatie.</p>

Activiteiten:

Voor 2014 staan geen specifieke activiteiten gepland voor dit product.

Doelstelling A5	Effectindicatoren
<p>In algemene zin een snelle en adequate afhandeling van klachten wensen en vragen burgers.</p>	<p>Score KTO “burger als onderdaan” onderdeel “bereikbaarheid voor meldingen en klachten over onveiligheid en overlast” en “reactie gemeente op meldingen en klachten” minimaal gelijk aan score 2008 (resp. 6,0 en 6,4)</p>

Activiteiten:

Voor 2014 staan geen specifieke activiteiten gepland voor dit product.

B. Parkeren

Doelstelling	Effectindicatoren
In de gemeente Renkum vindt elke weggebruiker binnen 150 meter van zijn woning/ bestemming een parkeerplaats. Betaald parkeren wordt niet overwogen.	In 2014 is de tevredenheid van de burger over parkeren in de gemeente en in de buurt minimaal gelijk gebleven t.o.v. het KTO 2008 (score 2008 resp. 6,3 en 6,3).

Activiteiten:

Uitvoering MUP-parkeermaatregelen 2012
De nieuwe Parkeernota wordt begin 2014 aan u voorgelegd. Hierin wordt onder andere aandacht besteed aan: <ul style="list-style-type: none"> • parkeernormen; • ontheffingensysteem voor parkeren van grote voertuigen.

C. Veerdiensten

Doelstelling	Effectindicatoren
Verbeteren van de bereikbaarheid van de gemeente vanuit de Betuwe voor woon - school, woon - werk en recreatief (fiets) verkeer.	In het KTO 2014 is de tevredenheid van de burger over het openbaar vervoer en de fietsvriendelijkheid in de gemeente 0,2 punt hoger t.o.v. KTO 2008 (score 2008 resp. 6,5 en 6,9).

Activiteiten:

Veer Renkum
Overbetuwe heeft subsidie aangevraagd voor dit veer (en dit is toegekend) en de bestemmingsplanprocedure is afgerond. Dit vormt geen beletsel meer om het veer op te starten. Er wordt aan gewerkt om de opstart in 2013 te laten plaatsvinden met een eerste vaart in 2014. In totaal is € 250.000 beschikbaar voor realisatie van dit pontje, 50 % van de provincie en beide gemeenten € 62.500. De gemeente Overbetuwe is nu trekker van het geheel. Jobstap komt in beeld als mogelijke exploitant.

D. Wegen, straten en pleinen

Doelstelling	Effectindicatoren
Uitvoering geven aan de wettelijke taak tot het in stand houden van bestaande openbare wegen.	In 2014 is de tevredenheid van de burger over de wegen, paden en pleintjes in de gemeente minimaal gelijk aan de score in het KTO 2008 (score 2008 5,9)

Activiteiten:

Onderhoud wegen asfalt en elementen verhardingen / uitvoeringsplannen wegbeheer
Jaarlijks wordt, op basis van de beleidsnota Wegbeheer, onderhoud uitgevoerd aan wegen met asfalt en elementen verhardingen.

Actualisatienota Wegbeheer 2013 - 2017
In 2014 wordt een herziene Actualisatienota Wegbeheer aan u aangeboden.

Reconstructies
Gestart wordt met voorbereidingen van reconstructieprojecten die naar aanleiding van de wegen- en rioolinspecties naar voren komen. Hierbij wordt gekeken naar andere beleidsterreinen, zodat "werk met werk" wordt gemaakt.

Openbare verlichting

Op basis van de beleidsnota “Renkums licht doorgelicht” zouden dit jaar circa 200 verouderde lichtpunten vervangen worden. Er is echter enkel budget voor het reguliere onderhoud, niet voor vervanging. In totaal zijn er ca. 6.000 lichtpunten. Er is een achterstand opgelopen bij de vervanging van circa 1.800 lichtpunten. De levensduur is overschreden en door de huidige slechte staat kan vervanging niet langer worden uitgesteld. De gemeente heeft als wegbeheerder de wettelijke verplichting haar openbare verlichting verantwoord te beheren en te onderhouden. De gemeente is volgens het Burgerlijk Wetboek (art 6:162 en 6:174) wettelijk aansprakelijk voor schade die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de openbare verlichting.

Het niet investeren in de ‘achterstallige’ lichtpunten, brengt veiligheidsrisico's met zich mee. Wanneer de overige lichtpunten niet stelselmatig vervangen worden, zullen ook die ‘achterstallig’ worden. In het kader van een adequaat beheer van de openbare ruimte, is stelselmatig vervanging noodzakelijk.

Omwille van de veiligheid, en tevens in het kader van duurzaamheid, wordt voorgesteld circa 800 in zeer slechte staat zijnde lichtmasten de komende 4 jaren te vervangen. De kosten bedragen circa € 1.400 per lichtpunt (mast+armatuur). Wij stellen voor hiertoe eenmalig € 1.120.000 vanuit de Algemene reserve aan een nieuw in te stellen ‘reserve openbare verlichting’ te doteren.

Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)

Conform de Wet Basisregistratie Grootschalige Topografie, zijn gemeenten verplicht de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) op te bouwen. De BGT regelt de eenduidige vastlegging van topografische gegevens zoals de ligging van wegen, water, spoorlijnen, gebouwen en terreinen. Fase 1 moet op 1 januari 2016 zijn afgerond.

Wat zijn de kosten?**Totale kosten programma**

Rekeninghoudend met het voorgaande brengt dit programma de volgende kosten en opbrengsten met zich mee.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Verkeersmaatregelen						
Lasten	704	685	679	679	673	670
Baten	26	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-679	-685	-679	-679	-673	-670
Mutatie Reserve	-72	0	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-750	-663	-648	-649	-643	-641
Parkeren						
Lasten	83	63	60	60	60	60
Baten	3	1	1	1	1	1
Saldo van baten en lasten	-80	-62	-59	-59	-58	-58
Mutatie Reserve	3	0	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-77	-62	-59	-59	-58	-58
Veerdiensten						
Lasten	64	60	145	82	82	82
Baten	32	32	32	32	32	32
Saldo van baten en lasten	-31	-27	-112	-50	-50	-50
Mutatie Reserve	0	10	63	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-31	-17	13	-50	-50	-50
Wegen, straten en pleinen						
Lasten	3.076	3.100	3.218	3.082	3.074	3.071
Baten	42	217	35	35	24	24
Saldo van baten en lasten	-3.034	-2.883	-3.183	-3.048	-3.050	-3.047
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-3.034	-3.065	-3.183	-3.048	-3.050	-3.047
Geraamd/gerealiseerd saldo van lasten en baten	-3.824	-3.658	-4.033	-3.836	-3.831	-3.825
Mutaties reserves	-68	-137	188	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-3.892	-3.794	-3.845	-3.836	-3.831	-3.825

Programma 7 Sport, kunst & cultuur

Visie

De sport in de gemeente Renkum in ruime zin moet voor iedere inwoner toegankelijk zijn. De gemeente heeft hierin een faciliterende rol.

Een gevarieerd kunst- en cultuuraanbod waar iedere inwoner, ongeacht leeftijd en beperking, aan kan deelnemen moet in stand worden gehouden.

Wat willen we bereiken en wat doen we daarvoor?

Producten

- A. Kunst, cultuur en cultuureducatie
- B. Openbaar bibliotheekwerk
- C. Monumenten
- D. Sport algemeen
- E. Sportaccommodaties

A. Kunst, cultuur en cultuureducatie

Doelstelling	Effectindicatoren
<p>Kunst en Cultuur dragen bij aan de participatie en emancipatie van burgers en moet voor alle inwoners toegankelijk zijn, ook de jeugd moet zich op dit gebied kunnen ontplooiën.</p> <p>De gemeentelijke kernkwaliteiten Airborne geschiedenis en de kunstenaarskolonie hebben een nationale en deels internationale uitstraling en dragen bij aan het imago van de gemeente en aan de lokale identiteit met positieve effecten voor toerisme en recreatie.</p>	<p>De doelstelling is bereikt wanneer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle basisschoolleerlingen deelnemen aan het Cultuurmenu • Het aanwezige cultureel erfgoed toegankelijk is voor publiek en de staat van onderhoud hiervan voldoet aan de gestelde eisen • Minimaal de bestaande voorzieningen en activiteiten voor de Kernkwaliteiten Airborne geschiedenis en kunstenaarskolonie in stand blijven, De mate van instandhouding is afhankelijk van de beschikbare gemeentelijke middelen. <p>Met het onderwijs, maatschappelijke en private organisaties en verenigingen wordt een passend aanbod gerealiseerd.</p>

Activiteiten:

<p>RenkumKaart</p> <p>Bij een positieve evaluatie eind 2013, wordt de RenkumKaart in 2014 gecontinueerd. Deze wordt gratis verstrekt aan inwoners van de gemeente Renkum met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm. Ook hun inwonende kinderen van 4 tot 18 jaar kunnen gebruik maken van de regeling. Studenten komen niet in aanmerking voor de Kaart. De RenkumKaart is er in plaats van de Bijdrageregeling.</p> <p>De RenkumKaart geeft volwassenen recht op € 125 per jaar. Voor kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar is het bedrag € 192. Kinderen kunnen in plaats van de RenkumKaart ook kiezen voor het JeugdSportFonds. Inwoners kunnen de RenkumKaart gebruiken voor sport, cultuur en persoonlijke ontwikkeling. Denk hierbij aan een lidmaatschap van een sportclub, muziekles, een museumbezoek, abonnementen op tijdschriften en kranten of een taalcursus.</p>
<p>Renovatie concertzaal</p> <p>Bij voldoende fondsen wordt de 2^e fase voor het herstel in oude luister van de Concertzaal te Oosterbeek ontwikkeld en uitgevoerd.</p>
<p>Culturele activiteiten</p> <p>In de structuurvisie is vastgelegd dat de kunstenaarskolonie behoort tot de gemeentelijke kernkwaliteiten. Met ingang van 2014 worden op het gebied van kunst en cultuur alleen die activiteiten ondersteunt die bijdragen aan deze kernkwaliteit.</p>
<p>Airborne-activiteiten</p> <p>In de structuurvisie is vastgelegd dat de Airbornegeschiedenis behoort tot de gemeentelijke kernkwaliteiten. Met ingang van 2014 worden op het gebied van kunst en cultuur alleen die activiteiten ondersteunt die bijdragen aan deze kernkwaliteit.</p>

Ontwikkeling Centrum Landschap, Kunst en Cultuur Renkum

Samen met het museum Veluwezoom en andere belanghebbende organisaties willen wij komen tot een besluit over een mogelijke locatie voor een kunst- en cultuurcentrum. Tevens bezien we of in samenhang met de huidige recreatieve en toeristische activiteiten een complementaire invulling van de Westerbouwing haalbaar is ten behoeve van kunst- en cultuur.

Schoolgebonden cultuureducatie

De binnenschoolse Cultuureducatie willen wij blijven ondersteunen. Hiermee wordt de deelname aan de rijksregelingen Combinatiefunctionaris, Cultuureducatie primair Onderwijs en Cultuur met Kwaliteit gewaarborgd.

Ombuiging 17. Prestatieafspraken obv ‘culturele loopbaan’

Op basis van de doelstellingen “talentontwikkeling van de jeugd” en “het houden van draagvlak voor de unieke (cultuurhistorische) kernwaarden in de gemeente” willen wij andere prestatieafspraken maken met het Centrum voor Kunstzinnige vorming ‘t Venster.

Sinds 2010 verstrekken wij subsidie aan ‘t Venster voor leerlingen tot 23 jaar die cursussen volgen voor de verschillende kunstdisciplines. De cursussen voor volwassenen biedt ‘t Venster kostendekkend aan. Deze leeftijdsgrens kunnen wij nog kritisch beschouwen. Voor 2014 e.v. gaan wij de prestatieafspraken inrichten op basis van het Model “Culturele loopbaan”. In dit model wordt onderscheid gemaakt in een viertal fasen:

Fase I. Kennismaken. Dit is het begin van de culturele loopbaan. Het gaat hierbij om een gevarieerd aanbod aan kennismakingsactiviteiten in de vorm van het Cultuurmenu, in het kader van cultuureducatie primair onderwijs.

Fase II. Oriënteren. Dit is het vervolg van de culturele loopbaan. Hierin kunnen voorkeuren voor kunstbeoefening verder worden afgetast. Dat kan op school, maar ook in het kader van Verlengde Schooldag (VSD) op een brede school, wijkcentrum of dorps huis.

Fase III. Verzelfstandigen. Deze fase is voor wie zich wil specialiseren in een bepaalde kunstvorm. Hierin zit het brede pakket aan opleidingen die het Centrum voor de Kunsten kan bieden op alle disciplines van kunst en cultuur, waarin wordt opgeleid tot zelfstandigheid en men zelf een weg leert vinden in het brede cultuuraanbod. Dit kan zich vertalen in de benadering in een afbouw van de subsidie, waarbij uiteindelijk een kostendekkend tarief kan worden betaald.

Fase IV. Vervolg. Na de eerste drie fasen gaat de cursist door naar de particuliere markt van privédocenten, kunstbeoefening bij een vereniging, of zelfs een vervolgopleiding die opleidt tot mbo/hbo kunstonderwijs. De duur van deze fase is in beginsel onbeperkt.

Het model kan ondersteunen bij het beantwoorden van de vraag: tot waar stimuleert de gemeente (met behulp van subsidies of anderszins) de cultuureducatie en waar gaan wij uit van de eigen verantwoordelijkheid van de burger. De mogelijke besparing zal in overleg met ‘t Venster moeten worden onderzocht. Ter indicatie wordt gedacht aan een bedrag van minimaal € 75.000.

Ombuiging 18. K&C: alleen inzetten op kernkwaliteiten

In de structuurvisie is vastgelegd dat de Airborne geschiedenis en de kunstenaarskolonie behoren tot de gemeentelijke kernkwaliteiten. Wij stellen voor op het gebied van kunst en cultuur alleen subsidies te verstrekken aan organisaties die bijdragen aan deze kernkwaliteiten. Het gaat hierbij om de financiële ondersteuning van Airborne (herdenking, nevenactiviteiten en museum), kunstenaarskolonie: museum Veluwezoom, stg Marius van Beek en de Kunstroute.

B. Openbaar bibliotheekwerk

Doelstelling	Effectindicatoren
De bibliotheek levert afzonderlijk of met maatschappelijke partners een bijdrage aan de leesbevordering en taalstimulering en participatie van de Renkumse inwoners.	<p>De doelstelling is bereikt wanneer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle basisscholen de beschikking hebben over “De bibliotheek op school” • De leesbevordering op de basisscholen wordt gemonitord. • Met maatschappelijke partners wordt samengewerkt in de uitvoering van informatievoorziening, participatie en toeleiding naar de arbeidsmarkt. <p>De mate van inzet is gebaseerd op de voorzieningladder en afhankelijk van de beschikbare gemeentelijke middelen</p>

Activiteiten:**Pilot Taal- en leesvaardigheid op school**

In 2014/2015 gaan we in overleg met de schooldirecteuren om een vervolg te geven aan de Pilot “Bibliotheek op school” die in 2012/2013 is uitgevoerd op de Beatrixschool in Wolfheze. In dit project werken de scholen, Bibliotheek Veluwezoom, en de gemeente samen aan het verbeteren van de taalvaardigheid, leesvaardigheid en informatievaardigheden van de basisschoolleerlingen. Vrij lezen heeft een bewezen positief effect op woordenschat, spelling, grammatica, begrijpend lezen en schrijven. Door een kwartier vrij lezen per dag, leert een kind duizend nieuwe woorden per jaar.

Met het project worden leerlingen gestimuleerd te lezen. Ook worden leerkrachten door specialisten van de bibliotheek opgeleid en begeleid om kinderen aan het lezen te krijgen en te houden. Wát het kind leest moet aansluiten bij zijn of haar belevingswereld. Het belangrijkste is dát het kind leest. De scholen beschikken door het project over een actueel en divers boekenaanbod, dicht bij kind en leerkracht. Voor het leesgedrag van de leerlingen hanteren de leerkrachten een monitor.

Werk@Renkum

De bibliotheek draagt bij aan de informatievoorziening (WMO), participatie en toeleiding tot de arbeidsmarkt met projecten zoals werk@renkum, taalstimulering voor volwassenen en media-educatie voor ouderen. De pilot “Werk@Renkum” krijgt een vervolg in 2014. In dit eerste jaar van het project zijn 20 werkzoekenden uit de gemeente op verschillende terreinen gemotiveerd, gestimuleerd en ondersteund in het zoeken naar werk. Vanwege het succes wordt het aantal deelnemers aan het project in 2014 uitgebreid.

Regionale samenwerking

Begin 2012 hebben de gemeenteraden van Rheden, Rozendaal en Renkum ingestemd met het Bibliotheekbeleidskader 2012-2015. Aansluitend hierop hebben de gemeenten als opdrachtgever geformuleerd welke bijdrage zij zien van de bibliotheek bij uitvoering van het gemeentelijk beleid.

Ook is het gesprek gestart om meer efficiëntie en effectiviteit in het regionale bibliotheekwerk Rond Arnhem. Er wordt onderzocht hoe de huidige backoffice van Bibliotheek Veluwezoom regionaal kan samenwerken met de bibliotheek Arnhem. Ook voor de overhead, zoals directievoering, pr en marketing, p&o en financiële administratie ligt een samenwerking met de bibliotheek Arnhem na 2015 voor de hand.

Ombuiging 19. Wettelijke taak bibliotheek

Wanneer er een bibliotheek aanwezig is, heeft de gemeente de wettelijke taak de abonnementen voor de jeugd t/m 14 jaar gratis te verstrekken. Voor de uitvoering van deze wettelijke taak heeft de bibliotheek ingezet op een educatief aanbod voor peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, basisscholen en buitenschoolse opvang.

Met de activiteiten Boekstart, Boekstart in de Kinderopvang (BiK), Makkelijk lezen pleinen, informatiebijeenkomsten over thema's als taalontwikkeling, taal- en leesachterstanden, interactief voorlezen en landelijke boekpromotie en leesbevordering heeft de bibliotheek bijgedragen aan leesbevordering het voorkomen van laaggeletterdheid.

Door alleen in te zetten op de wettelijke taak van de bibliotheek wordt invulling gegeven aan Ombuigingsvoorstel 19.

Ombuiging 20. Hogere bijdrage door maatschappelijke gebruikers bibliotheekproducten

In combinatie met Ombuigingen-voorstel nr 19, kan de bibliotheek extra inkomsten verwerven door (maatschappelijke) gebruikers van bibliotheekproducten om een (hogere) eigen bijdrage te vragen. Dit vraagt om een andere benadering van het maatschappelijk veld en de inwoners.

Deze ontwikkeling heeft ook een nauwe relatie met Ombuigingsvoorstellen 4, 5 en 10.

C. Monumenten

Doelstelling	Effectindicatoren
Bevorderen van de instandhouding van beschermde gemeentelijke monumenten.	Instandhouding gemeentelijke monumenten

Activiteiten:**Monumenten**

De lijst van beschermde gemeentelijke monumenten omvat 150 ‘nummers’. Voor een groot deel betreft het woonhuizen, zoals een complex van (onder één nummer vallend) twintig voormalige arbeiderswoningen in Heveadorp. Verder zijn twee landgoederen aangewezen als gemeentelijk beschermd landgoedmonument.

De beschrijving van ieder monument is van waarde bij de beoordeling van een wijzigingsplan; het nut van de monumentenlijst in de praktijk.

Archeologie

In 2013 neemt de gemeente voor 80 uur dienstverlening en advisering af van de Regio-archeoloog. Die speelt ook vrijwel altijd een rol bij ruimen van munitie zoals dat frequent voorkomt bij zeer uiteenlopende projecten.

D. Sport algemeen

Doelstelling	Effectindicatoren
<p>Rekening houdend met de positieve maatschappelijke waarde van sport, mogelijkheden scheppen voor en stimuleren van (blijvende) deelname aan sport door een zo groot mogelijk deel van de Renkumse bevolking.</p> <p>De gemeente wil bevorderen van gezondheid, participatie en sociale samenhang door te investeren in sport.</p>	<p>De doelstelling is bereikt wanneer de sportparticipatie in 2016 gelijk is aan de gemeten sportparticipatiegraad in 2013 op basis van de Gelderse Sportmonitor.</p> <p>Toelichting: In 2013 is er een aanvullende nulmeting gehouden n.a.v. de kadernota 'Sportief Verbinden'. Deze nulmeting en de resultaten uit de Gelderse Sportmonitor zijn de basis om te bepalen of de doelstellingen zijn behaald, te weten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - in 2016 zijn 5% meer inwoners gaan sporten en bewegen conform de beleidsvoornemens in de kadernota. - in 2016 heeft 5% minder inwoners overgewicht en heeft 2% procent minder inwoners obesitas conform de beleidsvoornemens in de kadernota

Activiteiten:

Implementatie Kadernota sport en uitvoeringsprogramma
<p>Ook in 2014 zal verder uitwerking gegeven worden aan de vastgestelde ambities uit de kadernota en uitvoeringsprogramma 'Sportief Verbinden'.</p> <p>In samenwerking met de betrokken partijen wordt invulling gegeven aan de ambities. Prioriteit hebben de drie hoofdpijlers die ingezet worden om de taakstelling ten aanzien van de sport in te vullen: herziening van de tarievenstructuur, herziening van het subsidiesysteem en heroriëntatie op de kwaliteit en kwantiteit van sportaccommodaties.</p> <p>In 2014 wordt het nog vast te stellen tarievenbeleid (en hieraan gekoppeld de indirecte subsidies) sportaccommodaties geïmplementeerd. De herziening van het tarievenbeleid (en subsidiebeleid) moet leiden tot een gedeeltelijke invulling van de taakstelling. Daarnaast moet de heroriëntatie op de kwaliteit en kwantiteit van de sportaccommodaties bijdragen aan de invulling van de taakstelling. Met de gebruikers van sportpark Hartenstein en Duitse Kamp loopt hiervoor een traject. In 2014 worden afspraken vastgelegd met de gebruiker(s) van sportpark Duitse Kamp en Hartenstein voor het in eigen beheer exploiteren van deze sportparken.</p> <p>Voor de overige sportaccommodaties zie het product Sportaccommodaties.</p>
Brede impuls combinatiefuncties
<p>Wij nemen deel binnen de rijksregeling Brede impuls combinatiefuncties van het ministerie van VWS. Hiervoor hebben wij in totaal 5,1 fte aan combinatiefuncties ingevuld waarbij het rijk 40% financiering voor haar rekening neemt. De combinatiefuncties die werkzaam zijn binnen de verschillende werkvelden zijn als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verenigingsadviseur sport - Sportconsulenten Solidez - Buurtportcoach pilot wijk en sport Renkum/Heelsum - Coördinator cultuureducatie <p>In 2014 wordt mede op basis van afspraken met externe partijen invulling gegeven aan het realiseren van de ambities in o.a. de kadernota sportief verbinden.</p>

Sportstimuleringsactiviteiten

Wij streven naar meer sporten en bewegen en een gezonde en vitale bevolking. In de kadernota sport wordt dit binnen een aantal ambities beschreven, waarbij specifiek aandacht is voor:

- sportstimulering voor volwassenen en ouderen;
- sportstimulering jeugd-jongeren 4 – 23 jaar;
- sportstimulering mensen met een beperking;
- sportstimulering mensen met overgewicht en obesitas.

Ook in 2014 zetten wij in op een vraaggericht sport- en beweegaanbod. De combinatiefunctionarissen waaronder de sportconsulenten van Solidez, de verenigingsadviseur, de buurtsportcoach en de coördinator Uniek Sporten kunnen hiervoor worden ingezet zoals bij:

- Volwassen en ouderen: de GALM methode, een laagdrempelige methode om 50 plussers aan het sporten en bewegen te krijgen en ook de pilot 'Wijk en Sport in Renkum/Heelsum'.
- Jeugd- en jongeren 4 tot en met 23 jaar: het sportstimuleringsaanbod wordt voortgezet zoals school- en sportactiviteiten, sporten na school, Sport Extra 4 t/m12 jaar, trajectbegeleiding naar sportverenigingen, wijksportinstuiven en oudejaarstoernooi. De activiteiten lopen structureel door binnen de daarvoor opgestelde jaarprogramma's.
- Mensen met een beperking: hiervoor zijn wij aangesloten bij het Samenwerkingsverband aangepast sporten regio Arnhem genaamd "Uniek Sporten". In samenwerking met verschillende sportorganisaties wordt in 2014 uitvoering gegeven aan verschillende activiteiten op gebied van aangepast sporten zoals bijvoorbeeld plusvoetbal bij OVC en GGZ voetbal bij Wodanseeck.
- Mensen met overgewicht: in overleg met verschillende partners worden bestaande programma's voortgezet zoals bijvoorbeeld de pilot beweegkuur Renkum/Heelsum.

Bij de provincie zijn drie subsidieaanvragen ingediend die bijdragen aan de realisatie van de ambities met betrekking tot sportstimulering. In 2014 wordt bij toekenning uitvoering gegeven aan de volgende projecten:

- Sportieve bewegingsruimte
- Loopland Gelderland
- Leefstijlcoach senioren

Overige activiteiten

In 2014 wordt verder invulling gegeven aan het sportleerwerkbedrijf.

E. Sportaccommodaties

Doelstelling	Effectindicatoren
Burgers en verenigingen faciliteren bij het uitvoeren van sporten waarbij wij zorgen voor een goede aansluiting tussen de vraag en het aanbod van sportvoorzieningen.	<ul style="list-style-type: none"> • De doelstelling is bereikt wanneer de gemeentelijke sportaccommodaties (sporthal en sportparken) minimaal eenzelfde bezettingsgraad laten zien in 2014 t.o.v. 2013. Dit betekent voor de sporthallen een bezettingsgraad van in totaal 50%. • De tevredenheid van de burgers over de sportvoorzieningen is minimaal gelijk aan de score in het KTO 2008 (7,2). In 2014 wordt weer een KTO uitgevoerd.

Activiteiten:**MFC 3b4**

MFC 3b4 is een plan voor een multifunctionele accommodatie, waarin verschillende functies bij elkaar worden gebracht. Waar activiteiten sport, cultuur en sociaal maatschappelijk integraal worden aangeboden en waarmee de samenwerking van diverse gebruikersgroepen wordt gestimuleerd en gefaciliteerd. Voor de verkiezingen in 2014 wordt u gevraagd een definitief besluit te nemen over het MFC 3b4. Bij positieve besluitvorming wordt de aanbesteding voorbereid en uitgeschreven.

Zwembad Oosterbeek

In 2014 wordt bezien of subsidieverstrekking gehandhaafd blijft. Dit wordt in relatie gebracht met de ontwikkelingen rondom het project MFC 3b4.

Sportparken

Een van de hoofdpeilers uit de kadernota die moet bijdragen aan de invulling van de taakstelling is de heroriëntatie op de kwaliteit en kwantiteit van sportaccommodaties. Hierover is bij het product Sport Algemeen al stilgestaan voor wat betreft de sportparken Duitse Kamp te Wolfheze en sportpark Hartenstein te Oosterbeek. In 2014 wordt in overleg met de gebruikers van sportpark Wilhelmina en De Bilderberg nadere gesprekken gevoerd in het kader van samenwerking en optimalisering van deze sportparken. De haalbaarheidsstudie voor realisatie van kunstgras en het in eigen beheer exploiteren wordt hierin meegenomen.

Wat zijn de kosten?

Totale kosten programma

Rekeninghoudend met het voorgaande brengt dit programma de volgende kosten en opbrengsten met zich mee.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Kunst, cultuur en cultuureducatie						
Lasten	742	855	868	652	648	646
Baten	39	40	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-703	-815	-868	-652	-648	-646
Mutatie Reserve	0	31	228	15	15	15
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-703	-785	-640	-637	-633	-631
Openbaar bibliotheekwerk						
Lasten	743	759	680	580	580	580
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-743	-759	-680	-580	-580	-580
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-743	-759	-680	-580	-580	-580
Monumenten						
Lasten	134	126	100	103	103	103
Baten	9	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-125	-126	-100	-103	-103	-103
Mutatie Reserve	-9	-5	-3	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-133	-131	-104	-103	-103	-103
Sport algemeen						
Lasten	1.659	1.710	1.583	1.775	1.770	1.762
Baten	214	253	144	144	144	144
Saldo van baten en lasten	-1.444	-1.457	-1.439	-1.630	-1.626	-1.618
Mutatie Reserve	-30	43	-176	17	17	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-1.474	-1.415	-1.614	-1.614	-1.609	-1.618
Sportaccommodaties						
Lasten	996	941	830	780	784	783
Baten	71	103	58	58	58	58
Saldo van baten en lasten	-925	-838	-771	-722	-725	-724
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-925	-883	-771	-722	-725	-724
Geraamd/gerealiseerd saldo van lasten en baten	-3.940	-3.996	-3.859	-3.688	-3.682	-3.671
Mutaties reserves	-39	68	49	32	32	15
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-3.979	-3.927	-3.809	-3.656	-3.650	-3.655

Programma 8 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme

Visie

Gemeente Renkum is een aantrekkelijke locatie als woongebied, maar ook als vestigingsplaats voor ondernemers of voor toeristen en recreanten. Deze economische potentie wil Renkum 'uitbuiten' binnen het groene profiel, dat Renkum zo uniek maakt. De ambitie is dan ook een robuuste/ toekomstbestendige economische ontwikkeling in samenspraak met het externe veld, rekening houdend met de ruimtelijke kwaliteiten en de strategische ligging van de gemeente.

Wat willen we bereiken en wat doen we daarvoor?

Producten

- A. Bedrijfsruimte
- B. Zorg economie
- C. Recreatie & toerisme
- D. Detailhandel
- E. Telecommunicatie

A. Bedrijfsruimte

Doelstelling	Effectindicatoren
Stimuleren en faciliteren van ondernemers	Score Bedrijven-Tevredenheid-Onderzoek (BTO) 2014: 7

Activiteiten:

Stimuleren en faciliteren startende ondernemers
Wij willen startende ondernemers stimuleren en faciliteren. Verder stimuleren wij de wijk economie door bedrijvigheid in wijken te faciliteren. Vanuit de markt wordt geen interesse getoond voor een bedrijfsverzamelgebouw. Om die reden doen wij nu geen nader onderzoek.

Kwaliteit en bereikbaarheid bedrijventerreinen
De kwaliteit en de bereikbaarheid (ontsluiting) van de bedrijventerreinen willen wij verbeteren, onder andere door revitalisering en herstructurering. Hiervoor zijn gebiedsvisies voor de bedrijventerreinen Klingelbeekseweg, Veentjesbrug, Cardanuslaan en Schaapsdrift door u vastgesteld. Deze visies zijn verder uitgewerkt in het Businessplan voor de Bedrijfsomgeving, dat als onderlegger heeft gediend voor een subsidieaanvraag bij de provincie Gelderland voor de herstructurering van de bedrijventerrein in de gemeente Renkum. Voor het uitvoeren van de projecten genoemd in het Businessplan voor de Bedrijfsomgeving is door de provincie (in februari 2013) een subsidie toegekend van € 2.000.000. Voor de vereiste cofinanciering heeft u € 2.000.000 beschikbaar gesteld uit de 'Egalisatiereserve algemene uitkering'. Naar aanleiding van de toekenning van de subsidie is een plan van aanpak opgesteld voor de uitvoering van de projecten. Dit plan van aanpak beschrijft de planning van de projecten die zullen worden uitgevoerd op de bedrijventerreinen in de periode tot maart 2018.

B. Zorg economie

Doelstelling	Effectindicatoren
Versterken van de lokale economie via een impuls in de zorgsector.	Tevredenheid over de gezondheidszorgvoorzieningen in het KTO 2014 minimaal gelijk aan de score 2008 (7,1)

Activiteiten:

Huisvesting zorgondernemers
Wij geven uitvoering aan de vastgestelde Economische Visie. Hiermee faciliteren wij de huisvesting van zorgondernemers.

C. Recreatie & toerisme

Doelstelling	Effectindicatoren
Bevorderen van de groei binnen de sector Toerisme & Recreatie.	Het resultaat wordt bereikt bij een toename: A. in het bezoek aan onder andere musea en bestedingen in horecagelegenheden alsmede B. overnachtingen in hotels en op campings (toename inkomsten toeristenbelasting) alsmede C. verzoeken om medewerking bij het uitbreiden van de capaciteit aan bedden en standplaatsen of nieuwe horecagelegenheden alsmede D. groei in het aantal evenementen met een toeristisch-recreatieve uitstraling alsmede E. het aantal informatieverzoeken bij het VVV-kantoor of op de toeristische websites waarbij het resultaat van 2009 als nulmeting geldt.

Activiteiten:

Ombuiging 21. Promoten huidige toeristische activiteiten

Met betrekking tot het beleidsveld recreatie en toerisme willen wij ons vooral richten op de promotie van de huidige activiteiten en kwaliteiten binnen onze gemeente. Wij zijn van mening dat wij wonen in een aantrekkelijke gemeente die de toerist heel wat te bieden heeft. Deze kwaliteiten kunnen wij beter communiceren waardoor wij de toestroom van gasten kunnen verbeteren. Deze verbeteringslag is te maken door extra in te zetten op een nauwere samenwerking met de sector en het RBT-KAN. De ontwikkeling van nieuwe activiteiten laten wij over aan de sector. Wanneer er rendabele voorstellen vanuit de sector komen, zullen wij deze vanzelfsprekend stimuleren maar niet langer financieren. Voor het onderdeel ontwikkelen toeristisch product Landgoederen & buitenplaatsen geldt dat wij dat oppakken in overleg met de overige vier gemeenten uit Nieuw Gelders Arcadie.

Visie Toerisme en Recreatie

Met Rbt-KAN is een nieuw contract afgesloten voor marketing & promotie van Renkum. Een grotere inbreng van het toeristische bedrijfsleven is daarin een belangrijk onderdeel.

Initiatieven in het Renkums Beekdal

Het vroegere budget TROP-Initiatieven-Groen goud/groen erfgoed wordt nu ingezet ten behoeve van initiatieven specifiek in het Renkums Beekdal. Dat strookt ook met de gedachte ontwikkelingen te stimuleren die een compensatie vormen voor het verdwijnen van werkgelegenheid in het kader van het verwijderen van het industrieterrein Beukenlaan. Daartoe willen wij de toeristische aantrekkelijkheid van het Renkums beekdal verbeteren. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van toeristische arrangementen en stimuleren wij het toeristisch/recreatieve bedrijfsleven op dit vlak. Een belangrijke rol daarin speelt de Samenwerkingsgroep Instellingen Renkums Beekdal. De gemeente houdt voeling en draagt bij door het verstrekken van cofinanciering voor specifieke deelprojecten die de ontwikkeling van het beekdal als toeristisch product versterken.

Stimuleren toeristische trekpleisters

Wij willen toeristische trekpleisters zoals toeristisch-recreatieve infrastructuur en fietspendelboot stimuleren. Verder willen wij een (digitale) wandel- en fietsroute over papiernijverheid en – industrie en beken opzetten. Ook projecten die een relatie hebben met het bevrijdingstoerisme komen voor ondersteuning in aanmerking.

Ombuiging 22. Airborne wandeltocht overlaten aan de sector

Wij zijn van mening dat de Airborne wandeltocht een goed en rendabel evenement is. Met dit evenement bewijst de sector dat zij in staat is goede initiatieven te realiseren. Een financiële bijdrage van de gemeente is hiervoor geen noodzakelijke voorwaarde. Dit betekent dat wij een besparing konden realiseren door de subsidie aan de Airbornewandeltocht stop te zetten. Inmiddels loopt het overleg over de afspraken ten behoeve van een op te stellen convenant met de gemeente. Dat regelt de jaarlijkse inzet van gemeenteambtenaren bij allerhande zaken betreffende de logistiek van het evenement. Op die manier is voor alle partijen inzichtelijk welke inspanningen de gemeente jaarlijks en in natura aan de organisatie zal leveren.

D. Detailhandel

Doelstelling	Effectindicatoren
Behoud en ontwikkeling van een aantrekkelijk winkelaanbod en weekmarkten voor de inwoners van de gemeente Renkum.	Tevredenheid inwoners over winkels in de buurt en in de gemeente in het KTO 2014 minimaal gelijk aan de scores in 2008 (resp. 7,4 en 7,0)

Activiteiten:**Centrumontwikkeling**

Centrumontwikkeling willen wij mogelijk maken in Renkum, Oosterbeek en andere centra. De gemeente neemt de regie bij het aantrekkelijker maken van deze centra. Zie bij H3A Gebiedsvisies voor het gebiedsontwikkelingsplan Renkum-centrum.

E. Telecommunicatie

Doelstelling	Effectindicatoren
De gemeente heeft een wettelijke gedoogplicht voor telecommunicatiekabels in de openbare gronden en is er op gericht om de belangen van gemeenten als beheerder van de openbare gronden en de telecombedrijven in evenwicht te brengen en te houden.	De gemeente heeft de verplichting om zorg te dragen voor de inhoudelijke afstemming tussen het gemeentelijk instemmingsbesluit en andere voor het tracé benodigde vergunningen van een ander bestuursorgaan.

Activiteiten:**Glasvezelkabel netwerk**

Het initiatief voor een glasvezelnetwerk wordt bij de gebruikers neergelegd. Indien een voldoende percentage gebruikers wordt bereikt, zijn aanbieders bereid om over te gaan tot het aanleggen van een glasvezel netwerk en de individuele aansluitingen hierop.

Wat zijn de kosten?**Totale kosten programma**

Rekeninghoudend met het voorgaande brengt dit programma de volgende kosten en opbrengsten met zich mee.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Bedrijfsruimte						
Lasten	55	143	545	546	544	543
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-55	-143	-545	-546	-544	-543
Mutatie Reserve	8	27	500	500	500	500
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-47	-117	455	454	456	457
Zorgeconomie						
Lasten	0	12	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	-12	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	0	-12	0	0	0	0
Recreatie & toerisme						
Lasten	268	283	234	233	233	233
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-268	-283	-234	-233	-233	-233
Mutatie Reserve	0	50	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-268	-233	-234	-233	-233	-233
Detailhandel						
Lasten	199	108	93	93	93	92
Baten	51	58	58	58	58	58
Saldo van baten en lasten	-148	-50	-35	-35	-34	-34
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-148	-50	-35	-35	-34	-34
Telecommunicatie						
Lasten	45	54	49	49	49	49
Baten	18	20	20	20	20	20
Saldo van baten en lasten	-27	-34	-29	-29	-29	-29
Mutatie Reserve	7	16	0	0	0	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-20	-18	-29	-29	-29	-29
Geraamd/gerealiseerd saldo van lasten en baten	-499	-522	-844	-842	-841	-840
Mutaties reserves	16	79	500	500	500	500
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-483	-443	-344	-342	-341	-340

Programma 9 Burger, bestuur & organisatie

Visie

Belanghebbenden en betrokken inwoners moeten een volwaardige rol hebben bij de totstandkoming van beleid. Daarom willen we de inwoners actiever betrekken bij de voorbereiding van de besluitvorming en / of de inwoners de gelegenheid geven hun reacties te geven op voorgenomen beleid. We zullen verantwoorden wat wij met de reacties van burgers hebben gedaan en hoe dit is verwerkt in het beleid.

Het college zal als eenheid naar buiten treden die in de eerste plaats het belang van de gemeente Renkum voor ogen heeft en zal hierbij waar mogelijk optrekken met de gehele raad.

De organisatie is dienstbaar aan haar klanten: de inwoners, de bedrijven in de gemeente, het bestuur en de eigen medewerkers. We werken daarbij resultaatgericht, ontwikkelingsgericht, communicatie en klantgericht (ROCK).

Wat willen we bereiken en wat doen we daarvoor?

Producten

- A. Beleidsparticipatie en bewonersbetrokkenheid
- B. Dienstverlening
- C. Belastingen
- D. Bestuur en organisatie

A. Beleidsparticipatie en bewonersbetrokkenheid

Doelstelling	Effectindicatoren
Vitale, leefbare dorpen met bewoners die betrokken zijn bij hetgeen er in hun leefomgeving speelt.	Score KTO op het onderdeel “burger als partner” in 2014 minimaal 5,5 (score 2008: 5,2)

Activiteiten:

<p>Ondersteunen dorpsplatforms</p> <p>Wij ondersteunen de dorpsplatforms bij hun reguliere activiteiten. Onderwerp van gesprek is steeds de mate van benodigde ondersteuning. Ook gezien de ontwikkelingen en discussie rond verantwoordelijkheidsverschuiving (van zorgen voor naar zorgen dat) en de nadruk op eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van inwoners.</p>
<p>Stimuleren bewonersparticipatie</p> <p>Wij stimuleren bewonersparticipatie we maken gebruik van aanwezige kennis en kunde in wijk en buurt.</p>
<p>Heroriëntatie wijkgericht werken</p> <p>Wij ondersteunen de dorpsplatforms bij hun reguliere activiteiten. In 2012 zijn met de dorpsplatforms afspraken gemaakt over de mate van de ondersteuning. Door taken anders uit te voeren en meer verantwoordelijkheid te leggen bij de dorpsplatforms zelf is de ondersteuning verminderd met in totaal 1 fte. Vanaf 2013 is er één dorpsmanager betrokken bij de dorpsplatforms. Hij blijft het aanspreekpunt voor de dorpsplatforms. Daarnaast kunnen de dorpsplatforms voor inhoudelijke vragen terecht bij de teamleiders van de gemeente Renkum.</p> <p>In juni 2013 is een gesprek gevoerd met de voorzitters van de Dorpsplatforms over de toekomst van de Dorpsplatforms. Gesproken is over de vraag of de huidige status en doelstelling van de Dorpsplatforms, zoals verwoord in het Reglement Dorpsplatforms nog aansluiten bij ontwikkelingen als een terugtrekkende overheid en de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van de burgers, de kanteling en de omslag van ‘zorgen voor’ naar ‘zorgen dat’?</p> <p>In het bijzonder is de vraag aan de orde gekomen of vastgehouden moet worden aan de status van de dorpsplatforms als formele adviescommissie van het college volgens artikel 84 van de gemeentewet.</p> <p>Dit vraagstuk is ook relevant vanwege de volgende drie ontwikkelingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de decentralisaties in het sociale domein en de ontwikkeling van het wijkgericht werken in dat verband; • de nota Burgerparticipatie die juni 2013 door uw Raad is vastgesteld; • de besturingsfilosofie die najaar 2013 met uw Raad wordt besproken. <p>Najaar 2013 zullen wij een standpunt formuleren ten aanzien van de toekomstige positionering van de Dorpsplatforms en daarover met uw Raad in gesprek gaan.</p> <p>Daarnaast moet een invulling gevonden worden voor de in de begroting 2013 aangekondigde bezuiniging op de budgetten van de Dorpsplatforms.</p>

B. Dienstverlening

Doelstelling	Effectindicatoren
In 2015 vormt onze gemeente de ingang voor alle burgers, bedrijven en instellingen voor alle overheidsvragen.	Score KTO op het onderdeel “burger als klant” in 2014 minimaal gelijk aan de score in 2008 (7,3)

Activiteiten:

Programma Dienstverlening
Om de doelstelling op het gebied van dienstverlening te behalen moeten er veel verschillende projecten en activiteiten worden uitgevoerd. Door deze projecten en activiteiten vanuit een programma Dienstverlening aan te sturen wordt samenhang, overzicht en prioritering goed bewaakt.

Servicepunt
Onze klantcontacten optimaliseren we via ons Servicepunt waarbij receptie en telefonie gescheiden zijn. De dienstverlening van het Servicepunt breiden we verder uit.

Website
Veel gebruikers van een website willen zo snel mogelijk doen waarvoor ze naar de website komen. Zo snel mogelijk een taak afronden, een nieuw paspoort aanvragen, een parkeervergunning of controleren wanneer de cliënt aan de straat mag. Daarom richten we de website in volgens het toptaken-principe: niet zoveel mogelijk informatie geven, maar de gebruiker zo goed mogelijk helpen een taak snel af te ronden.

Zaakgericht werken
In onze bedrijfsvoering voeren wij een zaakgerichte werkwijze verder door. Daarmee verbeteren we de bedrijfsvoering en borgen we een goede aansluiting met de dienstverlening van ons Servicepunt. We realiseren de aansluiting op MijnOverheid Lopende Zaken. Via 'Lopende zaken' van MijnOverheid heeft de burger een totaaloverzicht van alle (lopende en afgeronde) zaken bij de overheid. MijnOverheid toont een korte beschrijving van de zaak, toont wat de actuele status is, en leidt de burger voor detailinformatie naar het integrale zaakdossier bij de betreffende overheidsorganisatie.

C. Belastingen

Doelstelling	Effectindicatoren
Op een evenwichtige wijze opleggen en innen van de lokale belastingen	Handhaven van de relatief hoge score van 6,2 in het KTO van 2008 op het onderdeel “burger als belastingbetaler” in 2014 (referentiescore 5,7).

Activiteiten:

Voor 2014 staan geen specifieke activiteiten gepland voor dit product.

D. Bestuur en organisatie

Doelstelling	Effectindicatoren
Een optimale interactie tussen raad, college en organisatie, gericht op een zo efficiënt en effectief mogelijk samenwerking	Score in het KTO onderdeel “burger als kiezer” in 2014 hoger dan de score in 2008 (5,4)

Activiteiten:

Intergemeentelijke samenwerking
Wij onderzoeken de mogelijkheden tot intensievere samenwerking. Doel is het waarborgen van de continuïteit van de dienstverlening, het doorvoeren van kwaliteitverbetering en kostenbesparing.

Wat zijn de kosten?

Totale kosten programma

Rekeninghoudend met het voorgaande brengt dit programma de volgende kosten en opbrengsten met zich mee.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Beleidsparticipatie en bewonersbetrokkenheid						
Lasten	328	337	277	276	275	275
Baten	9	9	9	9	9	9
Saldo van baten en lasten	-318	-327	-268	-267	-266	-266
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-318	-327	-268	-267	-266	-266
Dienstverlening						
Lasten	1.193	1.122	1.192	1.160	1.185	1.105
Baten	574	507	507	507	517	517
Saldo van baten en lasten	-619	-615	-685	-653	-668	-588
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-619	-615	-685	-653	-668	-588
Belastingen						
Lasten	608	615	622	630	630	630
Baten	29	40	40	40	40	40
Saldo van baten en lasten	-579	-575	-582	-590	-590	-590
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-579	-575	-582	-590	-590	-590
Bestuur en organisatie						
Lasten	3.899	3.025	3.012	1.919	1.582	1.340
Baten	463	80	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-3.437	-2.945	-3.012	-1.919	-1.582	-1.340
Mutatie Reserve	165	301	660	81	9	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-3.272	-2.644	-2.353	-2.338	-2.223	-2.240
Geraamd/gerealiseerd saldo van las- ten en baten	-4.953	-4.462	-4.547	-3.428	-3.105	-2.783
Mutaties reserves	165	301	660	81	9	0
Geraamd/gerealiseerd resultaat	-4.788	-4.161	-3.888	-3.347	-3.096	-2.783

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

De hiervoor genoemde lasten en baten per programma resulteren voor per saldo in een uitgavenpost. De algemene dekkingsmiddelen moeten deze uitgaven bekostigen. Deze algemene dekkingsmiddelen zijn, in tegenstelling tot de bij de programma's genoemde baten, vrij in te zetten binnen de begroting. Daarnaast is in de begroting een niet programmagebonden bedrag apart gezet voor onvoorziene uitgaven.

In de volgende tabel is weergegeven welke lasten de uitvoering van de programma's per saldo met zich meebrengen en welke algemene dekkingsmiddelen hier tegenover staan.

In de financiële begroting wordt ingaan op het saldo van deze begroting in relatie tot hetgeen is gepresenteerd in de voor- en najaarsnota 2013.

Saldo lasten en baten <i>Bedragen x € 1.000</i>	2014
Programma's	
1. Werk & inkomen	3.293
2. Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	8.533
3. Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	2.087
4. Milieu, natuur & duurzaamheid	2.227
5. Veiligheid	2.927
6. Verkeer	3.845
7. Sport, kunst & cultuur	3.809
8. Bedrijvigheid, recreatie & toerisme	344
9. Burger, bestuur & organisatie	3.888
Totaal	30.953
Dekkingsmiddelen	
Algemene uitkering	23.715
Belastingen	6.750
Dividend	186
Rente resultaat	375
Overige algemene dekkingsmiddelen	143
Onvoorzien	-165
Totaal	31.004
Saldo Begroting 2014	51

In het vervolg van dit hoofdstuk zal worden ingaan op de algemene dekkingsmiddelen, namelijk de algemene uitkering, de OZB en overige belastingen en de overige algemene dekkingsmiddelen.

Algemene uitkering

Voor de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd:

- de nominale stijging van de Algemene uitkering wordt gebruikt ter dekking van de jaarlijkse indexering voor loon- en prijsstijgingen. Voor zover deze indexering nog niet toegewezen is aan de budgetten is dit bedrag apart gezet op een stelpost.

De inkomsten uit de Algemene uitkering zijn op basis van de mei- en septembercirculaire 2013 zoals weergegeven in de volgende tabel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2014	2013
Inkomsten Algemene uitkering	23.715	23.228

Belastingen

De belastingen die de gemeente int zijn:

- OZB voor eigenaren van woningen en eigenaren en gebruikers van niet-woningen;
- hondenbelasting;
- toeristenbelasting.

De begrote inkomsten per belastingsoort zijn weergegeven in de volgende tabel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2014	2013
OZB eigenaren	5.369	5.549
OZB gebruikers	856	881
Totaal OZB	6.225	6.430
Hondenbelasting	214	209
Toeristenbelasting	311	299
Totaal	6.750	6.938

Voor meer informatie over de tariefstelling voor deze belastingen en de uitgangspunten die daarbij worden gehanteerd wordt verwezen naar de paragraaf 1 Lokale heffingen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Behalve de hiervoor genoemde algemene dekkingsmiddelen zijn er nog een aantal algemene dekkingsmiddelen opgenomen in de begroting. In deze paragraaf worden genoemd:

- de dividenden die we als gemeente ontvangen;
- het saldo van de rentebaten en -lasten (financieringsfunctie);
- overige algemene dekkingsmiddelen.

Dividenden

De inkomsten die we als gemeente ontvangen uit dividenden zijn gering. De belangrijkste dividenden zijn afkomstig van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Afvalcombinatie De Vallei. Voor 2014 zijn de totale dividendinkomsten geraamd op € 186.000.

Saldo van de rentebaten- en lasten

Het gebruik van eigen en externe financieringsmiddelen heeft rentelasten en -baten tot gevolg. Deze kosten worden met een vast rentepercentage doorberekend aan de investeringen in de programma's. Uit praktische overwegingen wordt deze zogenaamde 'rekenrente' niet jaarlijks aangepast. De lage rentepercentages hebben er toe geleid dat in de voorjaarsnota 2013 wel is besloten de in de begroting toegepaste (reken)percentages te verlagen. De rekenrente voor lange termijn financiering en voor de toerekening van rentekosten aan investeringen is bijgesteld van 5 naar 4 %. Voor de naar verwachting in 2013 en 2014 aan te trekken nieuwe langlopende leningen is gerekend met een rentepercentage van 3 %. De rekenrente over het financieringstekort is voor 2014 vastgesteld op 1,0 %. Voor 2015 wordt gerekend met een percentage van 2,0 % en met ingang van 2016 wordt een percentage van 3 % gehanteerd.

Het verschil tussen de op deze manier berekende rente en de werkelijke rentekosten komt tot uitdrukking bij de algemene dekkingsmiddelen. Voor 2014 betreft dit een rentevoordeel van € 375.000. Dit is gebaseerd op het overzicht kapitaallasten, wat terug is te vinden in bijlage 1.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De overige dekkingsmiddelen bestaan uit onder andere de bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen, het resultaat van de gemeentelijke eigendommen, stelposten voor loon- en prijsontwikkeling en vervangingsinvesteringen. Per saldo leveren deze posten een voordeel op.

Onvoorzien

Op basis van de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement bedraagt de post onvoorzien die in deze begroting is opgenomen € 165.000. Onvoorzien uitgaven die zich in de loop van het begrotingsjaar voordoen, kunnen door het College ten laste van de stelpost van € 165.000 worden gebracht. Daarbij moet worden voldaan aan de voorwaarde dat het een onvoorzien en onuitstelbare en onvermijdbare gebeurtenis betreft.

Structurele onvoorziene uitgaven kunnen alleen het eerste jaar ten laste van de stelpost worden gebracht. Deze uitgaven zullen dus in het volgende begrotingsjaar meegenomen moeten worden in de begroting. Naast de post onvoorzien zit in de begroting een extra 'buffer' in de vorm van de rente over de weerstandsreserve. Wanneer de weerstandsreserve niet hoeft te worden ingezet, geeft dit een rentevoordeel van € 138.000.

Mutaties reserves

Binnen de begroting worden onttrekkingen en toevoegingen aan reserves opgenomen. De mutaties voor 2014 zijn opgenomen in de tabellen per programma. Een verloopoverzicht per reserve is opgenomen in deel II van deze begroting.

Paragrafen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt bepaald dat in de begroting een aantal verplichte paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. Het doel van de paragrafen is om onderwerpen die verspreid in de begroting staan gebundeld weer te geven. Hiermee wordt van deze onderdelen een dwarsdoorsnede gegeven van alle programma's.

Op grond van de artikelen 9 en 24 van het BBV moet de begroting de volgende paragrafen bevatten:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen
- onderhoud kapitaalgoederen
- treasury
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid

Naast deze verplichte paragrafen hebben we een paragraaf subsidies opgenomen.

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Inleiding

Lokale heffingen zijn inkomsten voor de gemeente, betaald door de burgers. Het zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges die de overheid heft op grond van wettelijke bepaling van haar inwoners en gasten.

De Gemeentewet onderscheidt twee soorten lokale heffingen:

Gemeentelijke belastingen. Het kenmerk van belasting is dat tegenover de aan de overheid verschuldigde betaling geen direct aanwijsbare individuele tegenprestatie staat. De opbrengst van de belastingen belandt in beginsel in de algemene middelen van de gemeente en zijn dus vrij besteedbaar. De hoogte van de tarieven van belastingen is in beginsel niet wettelijk beperkt.

Gemeentelijke rechten of retributies. Het kenmerk van retributies is dat tegenover de aan de overheid verschuldigde betaling een direct aanwijsbare tegenprestatie staat. Die tegenprestatie kan bestaan uit een product of een dienst. De tarieven voor de retributies mogen maximaal kostendekkend worden vastgesteld (artikel 229b Gemeentewet).

De gemeentelijke rechten of retributies worden onderverdeeld in retributies en leges. Bij retributies gaat het om de uitvoering van publiek rechtelijke dienstverlening. De burger moet ook betalen als hij de dienst niet wenst (v.b. afvalstoffenheffing). Bij leges gaat het om de levering van individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard (paspoorten, vergunningen enz.). Betaling vindt alleen plaats bij afname van deze producten.

In deze paragraaf zal worden ingegaan op het gemeentelijk beleid voor de bepaling van de tarieven voor belastingen, retributies en leges. Dit beleid is gebaseerd op de Nota Lokale Heffingen die in oktober 2005 aan uw Raad is voorgelegd. De in deze begroting genoemde tarieven zijn voorlopige tarieven. De definitieve vaststelling vindt namelijk plaats bij de vaststelling van de diverse belasting- en legesverordeningen in december 2013.

Belastingen

De gemeente Renkum onderscheidt de volgende belastingen:

- Onroerende zaakbelasting
- Hondenbelasting
- Toeristenbelasting

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt allereerst ingegaan op de uitgangspunten voor de tariefstelling van deze belastingen. Vervolgens komen achtereenvolgens de genoemde belastingen aan de orde.

Uitgangspunten tariefstelling

De uitgangspunten voor de jaarlijkse tariefstelling voor de belastingen als volgt vastgesteld:

- Een trendmatige verhoging op basis van het inflatiepercentage voor de materiële consumptie (1/2) en lonen en salarissen (1/2) volgens de septembercirculaire;
- Bijstelling van de trendmatige verhoging achteraf op basis van actuele gegevens over het inflatiepercentage voor de achterliggende jaren (maximaal 2 jaar) volgens de septembercirculaire.

De inflatiepercentages volgens de septembercirculaire 2013 van het Gemeentefonds worden dus toegepast als uitgangspunt voor de tariefvaststelling voor 2014. In deze circulaire zijn inflatiepercentages opgenomen uit de Macro Economische Verkenning, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen het inflatiepercentage voor de materiële consumptie en het inflatiepercentage voor lonen en salarissen.

Op basis van deze uitgangspunten is de noodzakelijke trendmatige verhoging van de tarieven voor 2014 als volgt becijferd:

Inflatie Septembercirculaire gemeentefonds Getallen in %	2012	2013	2014
Materiële consumptie	2,50	2,75	2,00
Lonen en salarissen	1,50	0,75	1,00
Totaal	2,00	1,75	1,50
Toegepast Begroting 2013	1,75	1,88	
Tarief	0,25	-/- 0,13	1,50
Cumulatief	0,25	0,12	1,62

Op basis van het voorgaande bedraagt de trendmatige verhoging van de tarieven voor 2014 in totaal 1,62%.

Onroerende zaakbelasting (OZB)**Tarieven 2014****OZB-heffing is een percentage van de waarde**

De onroerende-zaakbelasting (OZB) is met ingang van 1 januari 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak.

Voor 2014 zijn deze percentages verhoogd met 1,62% voor de trendmatige verhoging. Dit is conform het coalitieakkoord waarin het volgende is opgenomen betreffende de OZB:

“De OZB is een belangrijke inkomstenbron voor de financiering van gemeentelijke voorzieningen. Uit de begrotingsscan komt echter naar voren dat de druk van de OZB in onze gemeente hoger is dan in vergelijkbare gemeenten en € 46, - per inwoner hoger ligt dan waarmee in het Gemeentefonds wordt gerekend. Voor een deel wordt deze hogere druk veroorzaakt door het OZB tarief (begrotingsscan gemeente Renkum 2008).

Elk jaar zal op grond van deze twee criteria worden afgewogen met welk percentage de tarieven van de OZB zullen stijgen.

Het maximale stijgingspercentage (van de tarieven) is het inflatiepercentage waarvan wordt uitgegaan in de septembercirculaire (met een eventuele bijstelling op grond van actuele gegevens over het inflatiepercentage voor de achterliggende jaren).”

De tarieven onroerend goed op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten zijn weergegeven in de volgende tabel.

Tarief OZB	2014 Tarief in % van de waarde onroerend goed	2013 Tarief in % van de waarde onroerend goed
Woning		
Eigenaar	0,1149	0,1131
Niet-woning		
Eigenaar	0,2255	0,2219
Gebruiker	0,1830	0,1801
Totaal	0,4085	0,4020

Opbrengsten OZB

In de volgende tabel zijn de geraamde opbrengsten voor de OZB opgenomen.

Hierbij is uitgegaan van een waardedaling van de woningen met 4,8% en een waardedaling van niet-woningen met 4,4%. Door de daling van de woningwaarde is er sprake van een daling van de opbrengsten. Deze daling bedraagt exclusief de inflatiecorrectie ruim € 303.000. Dit heeft een nadelig effect van € 4.000 op de meerjarenbegroting 2014 omdat de begroting 2013 voor de OZB met € 299.000 naar boven is bijgesteld.

De inflatiecorrectie van 1,62% op de tarieven heeft een stijging van € 98.000 tot gevolg. Deze stijging wordt ingezet om de loon- en prijsstijgingen op te vangen en wordt dus toegevoegd aan de stelpost loon- en prijsstijging.

Opbrengsten OZB Bedragen x € 1.000	2014	2013	2012	2011
Woning				
Eigenaar	4.185	4.330	4.458	4.407
Totaal				
Niet-woning				
Eigenaar	1.184	1.219	1.062	1.076
Gebruiker	856	881	777	790
Totaal	2.040	2.200	1.839	1.866
Totaal	6.225	6.430	6.297	6.273

Hondenbelasting**Tarieven**

De tarieven voor 2014 op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten zijn weergegeven in de volgende tabel (afgerond op 10 cent).

Hondenbelasting Bedragen in euro's	2014	2013	2012	2011
Eerste hond	62,70	61,70	61,60	60,70
Tweede hond	104,60	102,90	102,80	101,30
Derde en volgende hond	146,50	144,10	144,00	141,90
Stijging t.o.v. vorig jaar	1,6%	0,1%	1,5%	1,8%

Opbrengsten

De geraamde opbrengsten voor de hondenbelasting 2014 op basis van bovengenoemde uitgangspunten bedragen € 212.500.

Toeristenbelasting**Tarieven**

Als gevolg van afronding op 5 cent zijn de tarieven de laatste jaren niet meer gestegen. De toe te passen inflatie was 1,8% voor 2011, 1,5% voor 2012 en 0,1% voor 2013. Inclusief de inflatie voor 2014 van 1,6% stijgen de tarieven met 5,1%.

De baten toeristenbelasting vallen door minder overnachtingen lager uit dan begroot. Door de inhaalslag van de inflatie wordt dit nadeel voor een klein deel gecompenseerd.

De tarieven voor 2014 op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten zijn weergegeven in de volgende tabel (afgerond op 5 cent).

Toeristenbelasting Bedragen in euro's	2014	2013	2012	2011
Tarief per overnachting voor:				
Hotels	1,75	1,65	1,65	1,65
Campings	0,95	0,90	0,90	0,90
Stijging t.o.v. vorig jaar				
hotels	6,1%	0,0%	0,0%	3,1%
campings	5,6%	0,0%	0,0%	0,0%

Opbrengsten

De geraamde opbrengsten voor de toeristenbelasting 2014 op basis van bovengenoemde uitgangspunten en dat het aantal overnachtingen constant blijft bedragen € 311.000.

Retributies

Met ingang van 2006 kent de gemeente Renkum de afvalstoffenheffing en het rioolheffing als retributies.

Afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing geldt het uitgangspunt dat de kosten voor 100% gedekt moeten worden door de inkomsten.

De tarieven 2013 zijn incidenteel verlaagd als gevolg van inzet extra dividend en amendement om de kosten ontwikkeling voor 2013 uit te smeren over 2 jaar waardoor een extra onttrekking uit de egalisatie reserve afvalstoffenheffing moet plaats vinden. Hieronder wordt deze verlaging teruggerekend naar het structureel tarief 2013.

Afvalstoffenheffing Bedragen in euro's	2013	Inzet extra dividend	Amendement begroting 2013	Tarief 2013 structureel
1-persoon	218,50	6,20	5,60	229,00
2-persoons	248,70	7,10	6,40	260,80
3-persoons of meer	279,40	7,90	7,20	293,00

Tarieven

Hieronder worden de structurele en incidentele aanpassingen van de tarieven voor 2014 weergegeven.

Structurele aanpassing tarieven

De bijgestelde kostenraming voor 2014 is gelijk met die van 2013 en hebben dus geen structureel effect op de tarieven.

Egalisatiereserve afvalstoffenheffing

De egalisatiereserve afvalstoffenheffing vertoont per 31 december 2012 een saldo van € 1.397.000. Hieronder wordt de begroting van het verloop van de egalisatiereserve weergegeven:

Egalisatiereserve afvalstoffenheffing <i>Bedragen X € 1.000</i>	Mutaties	Stand per 31 december
Stand 2012		1.397
Aanschaf inzamelmiddelen 1 ^e ronde	- 208	
Aanschaf inzamelmiddelen 2 ^e ronde	- 82	
Amendement begroting 2013	- 87	
Inzet extra dividend 2011	- 74	
Structurele onttrekking conform begroting 2013	- 63	
Afrekening AVC over 2012	33	
Dividend 2012	60	
Stand 2013		976
Structurele onttrekking conform begroting 2013	- 63	
Inzet extra dividend 2012	- 60	
Stand 2014		853
Structurele onttrekking conform begroting 2013	- 63	
Stand 2015		790
Structurele onttrekking conform begroting 2013	- 63	
Stand 2016		727

Uit dit overzicht blijkt dat de reserve per 31-12-2016 hoger is dan € 500.000. Het verschil tussen het begrote reserve van € 727.000 en € 500.000 zal worden ingezet door de tarieven van de afvalstoffenheffing voor 3 jaar te verlagen. De verlaging bedraagt ongeveer 2,1%. Hierdoor wordt jaarlijks € 76.000 extra onttrokken uit de reserve afvalstoffenheffing. De stand per 31-12-2016 zal hierdoor uitkomen op € 500.000.

Afvalstoffenheffing <i>Bedragen</i>	Tarief 2013 structureel	Inzet reserve	Tarief 2014 structureel (tot en met 2016)
1-persoon	229,00	-/ 4,80	224,20
2-persoons	260,80	-/ 5,50	255,30
3-persoons of meer	293,00	-/ 6,20	286,80

Incidentele aanpassing tarieven

In 2013 is een extra dividend over 2012 van € 60.550 ontvangen. Dit extra dividend wordt door een eenmalige verlaging van de tarieven verrekend.

Afvalstoffenheffing <i>Bedragen</i>	Tarief 2014 structureel	Inzet extra dividend	Tarief 2014
1-persoon	224,20	-/ 4,00	220,20
2-persoons	255,30	-/ 4,60	250,70
3-persoons of meer	286,80	-/ 5,20	281,60

De tarieven voor 2014 op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten zijn weergegeven in de volgende tabel.

Afvalstoffenheffing <i>Bedragen in euro's</i>	2014	2013	2012	2011
1-persoon	220,20	218,50	209,50	220,60
2-persoons	250,70	248,70	238,60	251,30
3-persoons of meer	281,60	279,40	268,00	282,40
Wijziging t.o.v. vorig jaar	0,8%	4,3%	- 5,1%	3,6%

Opbrengsten

De geraamde opbrengsten voor de afvalstoffenheffing 2014 op basis van bovengenoemde uitgangspunten bedragen € 3.422.000.

Rioolheffing

Bij de bepaling van een kostendeekkende rioolheffing gelden voor de kostprijsbepaling de volgende uitgangspunten:

- alle lasten en baten zoals geraamd op het product “Riolering en Water”;
- de verfijningsuitkering riolering in de algemene uitkering;
- 100% van de kwijtscheldingen over de rioolheffing;
- 50% van de lasten van de straatreiniging;
- 100% van de perceptiekosten van de uitvoering van de bijbehorende belastingtaken.

Conform het GRP 2010-2014, dat in december 2009 is vastgesteld, zal de rioolheffing tot en met 2016 jaarlijks met 4,91% stijgen om de lasten en baten van het product “Riolering en Water” 100 % te dekken. Ten aanzien van de inflatie is het volgende in het GRP vastgelegd: *“In het plan wordt rekening gehouden met een gemiddelde inflatie van 3%. Jaarlijks wordt bekeken wat het werkelijke inflatiepercentage voor grond-, weg- en waterbouwkundige werken op basis van de CBS-publicatie is. Dit percentage wordt (conform de huidige rekensystematiek voor indexatie van belastingen en heffingen) gehanteerd bij de vaststelling van de tarieven.”* Inmiddels is de daadwerkelijke inflatie over 2012 op basis van de CBS-cijfers vast te stellen. Dit betreft een inflatie van 1,9% (CBS Statline, Grond-, weg- en waterbouw (GWW); inputprijsindex, 4221: Werken voor vloeistoffen). Voor 2013 en 2014 zijn geen geactualiseerde prognoses beschikbaar. Daarom hanteren we voor deze jaren een inflatiecorrectie van 3% conform GRP. Zodra de definitieve inflatiegegevens over deze jaren bekend zijn, zal dat leiden tot bijstelling van de tarieven.

De volgende inflatiecorrectie wordt toegepast voor de opbrengst rioolheffing 2014:

Inflatiecorrectie rioolheffing Getallen in %	Percentage
Inflatie 2014	3,0
Correctie inflatie 2013	0,0
Correctie inflatie 2012 (1,9% -/- 3%)	-1,1
Toe te passen inflatiecorrectie 2014	1,9

Daarnaast is met ingang van 2014 de rekenrente voor de kapitaallasten verlaagd van 5% naar 4%. Hierdoor zijn de lasten binnen het product riolering gedaald met gemiddeld € 95.000 over de komende 4 jaar. Het stijgingspercentage wordt met 2,98% verlaagd.

In het GRP 2010-2014 is € 2.500.000 (in 5 jaarschijven van € 500.000) bestemd voor een project ‘afkoppelen door particulieren’. Omdat deze investering niet wordt gedaan levert dit, gerekend over de (financiële) periode van een GRP van 60 jaar, een besparing op van € 68.000 per jaar. Deze besparing wordt verrekend in de tarieven wat een extra verlaging betekent van 2,13%.

Dit betekent dat de opbrengstdaling voor 2014 ten opzichte van 2013 1,30% bedraagt.

Tarieven

De tarieven voor 2014 op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten zijn weergegeven in de volgende tabel.

Tarieven rioolheffing Bedragen in euro's	2014	2013	2012
Woning			
Eigenaar, per aansluiting per jaar	85,24	86,58	81,83
Gebruiker, 1 persoon	53,31	54,15	51,18
Gebruiker, 2 personen	106,61	108,30	102,36
Gebruiker, 3 of meer personen	159,92	162,44	153,53
Niet-woning			
Eigenaar per aansluiting per jaar	353,38	353,38	353,38
Gebruiker, per 250 m ³ afgevoerd water	192,70	192,70	192,70
Stijging t.o.v. vorig jaar (alleen woningen)	-/- 1,5%	5,8%	6,1%

Opbrengsten

De geraamde opbrengsten voor de rioolheffingen 2014 op basis van bovengenoemde uitgangspunten bedragen € 3.148.000.

Lastendruk per huishouden

Op basis van het voorgaande zijn berekeningen gemaakt van de ontwikkeling van de lastendruk voor onze burgers. In onderstaand overzicht worden voorbeelden van drie varianten weergegeven, namelijk:

A. Van een gezin van 4 personen die eigenaar is van een woning met een WOZ waarde van € 260.000 in 2014 en € 273.000 in 2013 (gemiddelde gemeente Renkum);

B. Van een gezin van 3 personen die een woning huurt met een WOZ waarde van € 215.000;

Belastingdruk voor een huishouden zoals bij A. weergegeven

<i>Bedragen in euro's</i>	2014	2013
Onroerend zaakbel. eigenaar	298,63	308,76
Afvalstoffenheffing	281,60	279,40
Rioolheffing	245,16	249,02
Totaal	825,39	837,18
Mutatie t.o.v. vorig jaar	-/- 1,4%	

Belastingdruk voor een huishouden zoals bij B. weergegeven

<i>Bedragen in euro's</i>	2014	2013
Afvalstoffenheffing	281,60	279,40
Rioolheffing	159,06	162,44
Totaal	440,66	441,84
Mutatie t.o.v. vorig jaar	-/- 0,3%	

Leges

Binnen de gemeente Renkum worden leges geïnd voor:

- de producten van burgerzaken (waaronder paspoorten, rijbewijzen, huwelijken);
- vergunningen (waaronder bouwvergunningen, gebruikersvergunningen, kapvergunningen, WABO);
- lijkbezorgingrechten;
- marktgelden;
- overig.

In eerste instantie worden de leges verhoogd op basis van de algemene uitgangspunten voor de bepaling van de jaarlijkse tariefstelling.

Daarnaast worden de leges bepaald op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk gestreefd moet worden naar 100% kostendekking. Eén en ander komt nader aan de orde in de Nota Lokale Heffingen.

Kwijtscheldingen

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en retributies te verlenen. Kwijtschelding kan worden verleend voor afvalstoffenheffing, rioolheffing huishoudens recht en hondenbelasting.

Er is sprake van zogenaamde automatische kwijtscheldingen en kwijtschelding op basis van aanvraag.

De automatische kwijtschelding wordt verleend als in de voorgaande jaren kwijtschelding is verleend en de betreffende persoon klant is bij sociale zaken of ouder dan 65 jaar is. De automatische kwijtschelding wordt jaarlijks gecontroleerd door middel van een steekproef.

De aanvragen voor kwijtscheldingen worden beoordeeld op basis van inkomenscriteria.

De kwijtschelding van afvalstoffenheffing en rioolheffing worden verdisconteerd in de desbetreffende tarieven.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicomanagement

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgenomen dat de gemeente in de begroting en de jaarstukken moet aangeven:

- welke risico's er spelen;
- welke capaciteit (middelen) er beschikbaar is bij tegenvallers;
- wat het beleid is ten aanzien van de risico's, de capaciteit en de relatie tussen beide.

In deze paragraaf zal worden ingegaan op ons weerstandsvermogen in 2013. Daarbij wordt eerst stilgestaan bij het beleid van onze gemeente. Vervolgens komt de weerstandscapaciteit aan de orde. Daarna wordt ingegaan op de risico's waarvan sprake is binnen onze gemeente. Tot slot worden conclusies getrokken over het weerstandsvermogen.

Beleid

Ons beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen en risicomanagement is vastgelegd in de nota "Weerstandsvermogen en Risicomanagement", die op 30 september 2009 door de Raad is vastgesteld.

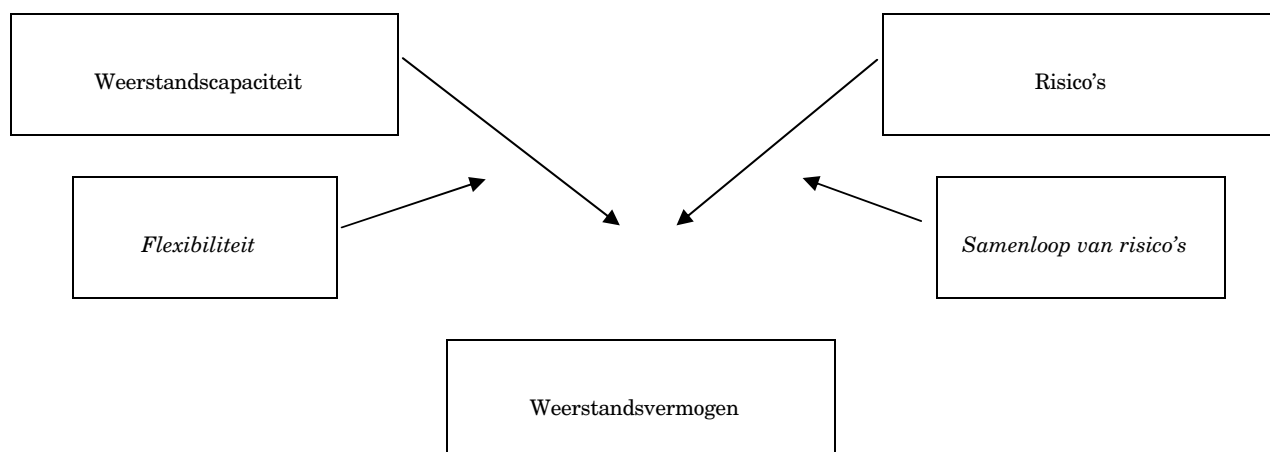
Risicomanagement is als een continu proces vormgegeven binnen de organisatie. Daarvoor is het risicomanagement ingebed binnen het beleidsvormingsproces en de planning & controlcyclus. Het proces van risicomanagement omvat drie stappen: inventariseren, analyseren en beheersen. In hoofdlijnen zijn er vier mogelijkheden om risico's te beheersen, namelijk: elimineren, reduceren, overdragen of accepteren. Als een risico niet kan worden geëlimineerd, gereduceerd of overgedragen, dan wordt het risico geaccepteerd en zal de eventuele (financiële) schade middels de weerstandscapaciteit moeten worden afgedekt. Dit betekent overigens niet per definitie dat het risico niet beïnvloedbaar is en daarom maar geaccepteerd moet worden. Het betekent dat het risico op dit moment geaccepteerd wordt en niet op één of andere wijze is afgedekt.

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre een gemeente in staat is tegenvallers op te vangen. Van belang is daarbij om vast te stellen in hoeverre tegenvallers kunnen worden opgevangen zonder dat dit consequenties heeft voor het voorgenomen beleid in de (meerjaren)begroting.

Voor de bepaling van het weerstandsvermogen zijn twee factoren van belang, namelijk:

- de weerstandscapaciteit en
- de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

In schema kan dit als volgt worden weergegeven:

Het kan noodzakelijk zijn om de weerstandscapaciteit aan te vullen, bijvoorbeeld omdat er nieuwe risico's zijn ontdekt. Het tempo waarin dit gebeurt is afhankelijk van de flexibiliteit van de (financiële) organisatie. Bepaalde kostenposten kunnen sneller worden omgebogen dan andere.

De samenloop van risico's heeft een dubbele inhoud. Enerzijds kan de samenloop van risico's ertoe leiden dat de weerstandscapaciteit 'op' raakt. Anderzijds kunnen kleine risico's, risico's die individueel niet van belang zijn, indien ze gelijktijdig of kort na elkaar zich voordoen, toch een risico voor de weerstandscapaciteit gaan vormen.

In het vervolg van deze paragraaf zal worden ingegaan op onze weerstandscapaciteit. Vervolgens komen de risico's aan de orde. Tot slot zullen conclusies worden getrokken over het weerstandsvermogen van de gemeente. In deze paragraaf worden alleen de uitkomsten op hoofdlijnen aangegeven. Meer gedetailleerde informatie in terug te vinden in bijlage 2.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt c.q. kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Daarbij worden incidentele en structurele weerstandscapaciteit onderscheiden.

Met het eerste wordt het vermogen bedoeld om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van het voorzieningenniveau dat de gemeente haar burgers willen aanbieden.

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van het bestaande beleid.

In bijlage 2 vindt u de inventarisatie van de weerstandscapaciteit voor de jaren 2013 tot en met 2017. Op grond daarvan concluderen we het volgende over de huidige weerstandscapaciteit:

Weerstandscapaciteit <i>Bedragen x € 1.000</i>	2013	2014	2015	2016	2017
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit	0	1.372	0	0	0
Begrotingsruimte	0	0	0	0	0
Kostenreductie	0	0	0	0	0
Totaal structureel	0	1.372	0	0	0
Incidentele capaciteit					
Post onvoorzien	165	165	165	165	165
Weerstandsreserve	3.455	0	0	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0	0	0	0
Stille reserves	0	0	0	0	0
Begrotingsruimte	0	0	0	0	0
Kostenreductie	0	0	0	0	0
Totaal incidenteel	3.620	165	165	165	165
Totaal weerstandscapaciteit	3.620	1.537	165	165	165

Risico's

Bij de inventarisatie van risico's worden de risico's ingedeeld naar de paragrafen in de begroting. Dit betekent dat we risico's onderscheiden op het gebied van lokale heffingen, kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en subsidies.

In het kader van het weerstandsvermogen moet overigens worden bedacht dat niet alle risico's daadwerkelijk risico's voor het weerstandsvermogen van de gemeente zijn. Risico's waarvoor reeds een voorziening, verzekering of bestemmingsreserve is gevormd, worden uiteraard niet meegenomen in deze inventarisatie. Dit geldt ook voor risico's waarvoor reeds in de projectbegroting c.q. de kostenreductie een post onvoorzien is opgenomen.

In bijlage 2 zijn de risico's in beeld gebracht die op dit moment bekend zijn. Van de risico's is aangegeven wat de kans is dat het risico zich voordoet en wat het financiële gevolg van het risico is. De totale risico-omvang is bepaald door de kans te vermenigvuldigen met het financiële gevolg. Voor de beoordeling van de kans gebruiken we de volgende 5 klassen:

Klasse	Kans (waarschijnlijkheid)	Procentueel
1	Zeer klein	1-20 %
2	Klein	21-40 %
3	Gemiddeld	41-60 %
4	Groot	61-80 %
5	Zeer groot	81-100 %

Voor de beoordeling van het financiële gevolg hanteren we de volgende klassenindeling:

Klasse	Bandbreedte financieel gevolg in euro's
1	0-25.000
2	25.001-50.000
3	50.001-100.000
4	100.001-250.000
5	Meer dan 250.001

Hieruit volgen de volgende risicobedragen per paragraaf.

Omvang risico's Bedragen x € 1.000	2013 Inc	2013 Str	2014 Inc	2014 Str	2015 Inc	2015 Str	2016 Inc	2016 Str	2017 Inc	2017 Str
Lokale inkomsten	98	140	614	0	1.037	0	210	0	318	0
Onderhoud kapi- taalgoederen	150	0	148	0	23	0	23	0	23	0
Financiering	120	0	107	0	94	0	81	0	70	0
Bedrijfsvoering	48	0	142	0	362	0	392	0	422	0
Verbonden partijen	250	0	125	0	25	0	0	0	0	0
Grondbeleid	213	0	2.769	0	27	0	0	0	0	0
Subsidies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	879	140	3.903	0	1.567	0	705	0	833	0

Weerstandsvermogen

In de voorgaande hoofdstukken zijn we ingegaan op de weerstandscapaciteit en de risico's. Zoals eerder gezegd, bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen kan in twee soorten worden verdeeld, te weten:

Statisch weerstandsvermogen

Met het statisch weerstandsvermogen (ook wel het éénjarige weerstandsvermogen genoemd) wordt bedoeld de mate waarin tegenvallers opgevangen kunnen worden zonder dat dit tot beleidswijzigingen in het begrotingsjaar zelf leidt. Het gaat er om of de gemeente voldoende middelen heeft om een risico in het lopende jaar op te vangen. Het voordoen van het risico mag er niet toe leiden dat de gemeente haar beleid moet aanpassen.

Dynamisch weerstandsvermogen

Het is ook mogelijk dat een risico gevolgen heeft voor meerdere jaren. Het dynamisch weerstandsvermogen (ook wel het meerjarige weerstandsvermogen genoemd) is de mate waarin de gemeente tegenvallers kan opvangen zonder dat dit consequenties heeft voor meerdere begrotingsjaren.

Het in kaart brengen van het statisch en dynamisch weerstandsvermogen geeft de gemeente inzicht in hoeverre ze in staat is om risico's op te vangen in het huidige jaar en komende jaren. Met dit inzicht kan de gemeente tijdig maatregelen treffen om problemen te voorkomen.

Het weerstandsvermogen is niet uit te drukken in een bedrag. Het betreft een kwantificering van de confrontatie tussen de weerstandscapaciteit en de financiële risico's. Op basis van de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement berekenen we het statisch en het dynamisch weerstandsvermogen als volgt:

Statisch weerstandsvermogen =

$$(\text{Incidentele weerstandscapaciteit jaar } t / m \text{ } t+4) / ((\text{Inc. risico's jaar } t / m \text{ } t+4) + (\text{str. risico's jaar } t)) \times 100 \%$$

Dynamisch weerstandsvermogen =

$$(\text{Structurele weerstandscapaciteit jaar } t+1 / m \text{ } t+4) / (\text{Structurele risico's jaar } t+1 / m \text{ } t+4) \times 100 \%$$

Aan het weerstandsvermogen geven we de volgende kwalificaties:

Weerstandsvermogen	Beoordeling
> 100 %	Uitstekend
80 % - 100 %	Ruim voldoende
60 % - 80 %	Voldoende
40 % - 60 %	Matig
< 40 %	Slecht

We streven naar een statisch en dynamisch weerstandsvermogen van minimaal 80 en maximaal 100%.

Het statisch en dynamisch weerstandsvermogen van onze gemeente kan op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten als volgt worden vastgesteld.

Statisch weerstandsvermogen	
Risico's ten opzichte van incidentele weerstandscapaciteit	
Incidentele risico's 2013 t/m 2017	7.888
Structurele risico's 2013	140
Totaal	8.028
Aanwezige incidentele weerstandscapaciteit 2013 t/m 2017	4.280
Percentage	54 %

Dynamisch weerstandsvermogen	
Risico's ten opzichte van structurele weerstandscapaciteit	
Structurele risico's 2013 t/m 2017	140
Totaal	140
Aanwezige structurele weerstandscapaciteit 2013 t/m 2017	1.372
Percentage	980 %

De conclusie op basis van het voorgaande luidt dat het statisch weerstandsvermogen niet voldoet aan de gestelde normen en dat het dynamisch weerstandsvermogen meer dan uitstekend is.

De reden voor het lage statisch weerstandsvermogen ligt met name bij de actualisatie van de risico's voor de grondexploitatie. Daarbij is geconstateerd dat de grondprijzen gezien de situatie op de woningmarkt onder druk staan. Dit kan betekenen dat de gecalculerde opbrengsten inmiddels boven de marktwaarde ligt. Dit risico hebben wij berekend op circa € 2,5 miljoen.

Op basis van de hierboven genoemde conclusie stellen wij voor:

- de "overcapaciteit" op het dynamisch weerstandsvermogen mee te nemen bij de bepaling van het statisch weerstandsvermogen;
- € 888.000 over te hevelen van de vrije algemene reserve naar de weerstandsreserve om het statisch weerstandsvermogen aan te vullen tot 80%.
- de renteconsequenties ad € 36.000 (4 % van € 888.000) op te vangen middels het dekkingsplan in deze begroting.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn investeringen waarvan het nut zich over een reeks van jaren uitstrekt. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen gegeven. Verder wordt inzicht gegeven in het niveau van de voorzieningen en de beschikbare middelen.

Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen komen op diverse beleidsvelden voor. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de exploitatielasten gemeoid. Een goed overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

Het beleid van de gemeente Renkum voor het onderhoud van kapitaalgoederen is opgenomen in de volgende plannen:

- Actualisatienota Wegbeheer Renkum 2013-2017.
(Vastgesteld raad d.d. 30-01-2013 voor 2013 en 2014).
Medio 2014 zullen herziene beleidsuitgangspunten ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2010-2014.
(Vastgesteld raad d.d. 16-09-2009. Herziening volgt in 2014).
- Beleidsnota Beheer Gemeentelijke Accommodaties BGA.
(Onderhoudsplanung t/m 2017).
(Ter kennisname 'cie bedrijvigheid d.d. 14-11-2007).
- Groenstructuurplan 2003.
(Raadsbesluit 31-3-2004, looptijd 10 jaar).
- Bosbeleidsplan 2003
(Raadsbesluit 25-6-2003, looptijd 10 jaar).
- Bomenverordening gemeente Renkum 2009.
- Groenbeheerplan 2012 – 2016.
- Beleidsnota openbare verlichting 2006 – 2015.

Voor de eerste drie plannen gaat het om groot onderhoud dat loopt via een onderhoudsvoorziening / reserve. Voor de realisatie van de overige genoemde plannen zijn jaarlijks middelen opgenomen binnen de begroting.

Onderhoud wegen

Inleiding

De gemeente heeft als wegbeheerder de verplichting haar wegen verantwoord te beheren en te onderhouden. Zij is volgens het Burgerlijk Wetboek wettelijk aansprakelijk voor schade die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de verharding.

Kengetallen

De totale oppervlakte van verhardingen in het beheer van de gemeente bedraagt circa 1.576.000 vierkante meter. Circa 83% hiervan bevindt zich binnen de bebouwde kom, 17% ligt daarbuiten.

Beleidsnota Wegbeheer Renkum (BWR)

Het BWR is een kaderstellend stuk waarin inzicht verschaft wordt in de kwantiteit, kwaliteit, onderhoudsplanung, kwaliteitsbeeld en onderhoudskosten van de in beheer zijnde wegen.

U heeft de Actualisatienota 2013-2017 vastgesteld voor de jaren 2013 en 2014. Conform amendement (raadsvergadering 30-1-2013) heeft u ons opgedragen om uiterlijk bij de behandeling van de begroting voor 2015 een Actualisatienota Wegenbeleid 2015-2017 voor te leggen.

Integrale projectaanpak

Een integrale projectaanpak (samenwerking met o.a. beleidsterreinen riolering, groen en verkeer) wordt nader uitgewerkt. Integrale projecten worden conform het projectmatig werken opgezet en komen zoveel mogelijk tot stand door 'werk met werk maken'.

Onderhoudsniveau

Voor 2013 en 2014 is een onderhoudsniveau C conform CROW richtlijnen vastgesteld. Voor de aankomende jaren zult u het onderhoudsniveau voor het wegbeheer opnieuw moeten vaststellen.

Reserve onderhoud wegen

De voorziening is begin 2013 omgezet naar een reserve. Aangezien eventuele voordelen uit ‘werk met werk’ e.d. wordt gebruikt om hier en daar wat extra's te doen, was een voorziening niet meer mogelijk. Een aansluiting met het onderhoudsplan is dan niet meer te maken (er zit bijvoorbeeld te veel budget in de voorziening of er zijn werkzaamheden uitgevoerd door her-prioritering die niet in het plan stonden). De reserve heeft tot doel de budgetten t.b.v. de onderhoudsplanning beschikbaar te houden.

De stand van de voorziening “groot onderhoud wegen” was per 1 januari 2013 niet toereikend om een *basis*-begroting toe te passen. Om deze reden wordt een *budget*begroting toegepast (conform raadsbesluit 30-1-2013). Hierbij is een jaarlijks budget, ad. € 864.500, beschikbaar voor de uitgaven in dat jaar.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

Op basis van de wegininspecties en de uitwerking van de beleidsnota vanaf 2014 wordt inzichtelijk of er extra budget voor achterstallig onderhoud nodig is.

De toekomstige kosten van de benodigde onderhoudsmaatregelen worden hoger door voor niveau C i.p.v. B te kiezen. Dit betekent dat voornamelijk bij uitstel van onderhoud aan asfalt op wegen, zwaardere maatregelen nodig zijn, wat vaak nog versnelt na een winterperiode. Door nauwkeurig (o.b.v. naverkenning) te bepalen wat er exact moet gebeuren en door dit slim aan te pakken, proberen wij die kosten elk jaar zoveel mogelijk binnen de perken te houden.

Wegvakken op D-niveau (niveau waarop normaal gesproken onderhoud gepleegd gaat worden) dragen een veiligheidsrisico met zich mee. Dit kan tot meer schadeclaims leiden. Dit is vooral een theoretische kanttekening, want in de praktijk zullen situaties waar, op grond van het wegenonderhoud, daadwerkelijk een veiligheidsrisico geldt, altijd op korte termijn worden aangepakt.

Inflatie

In de Actualisatienota wordt het prijspeil van de eerste jaarschijf gehanteerd. Om het bedrag van de budgetbegroting op het gewenste prijspeil van het betreffende boekjaar te krijgen, wordt een inflatiecorrectie toegepast. De inflatiepercentages worden ontleend aan de prijsindexcijfers grond-, water- en wegenbouw afkomstig van het CBS.

Onderhoud in 2014

Indien geen beleidsuitgangspunten vastgesteld worden zal, op basis van de wegininspecties en het huidige raadsbesluit, onderhoud aan wegen uitgevoerd worden.

Openbare verlichting

Inleiding

De gemeente heeft als wegbeheerder de verplichting haar openbare verlichting verantwoord te beheren en te onderhouden. De gemeente is volgens het Burgerlijk Wetboek wettelijk aansprakelijk voor schade die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de openbare verlichting. Deze aansprakelijkheid heeft alleen betrekking op de verkeersveiligheid en laat de sociale veiligheid buiten beschouwing.

Kengetallen

- Lichtmasten circa 6.000 stuks (waarvan circa 2.300 stuks ouder dan 40 jaar (afschrijvingstermijn)
- Armaturen circa 6.000 stuks (waarvan circa 2000 stuks ouder dan 20 jaar (afschrijvingstermijn)
- LED armaturen 16 stuks
- Gemiddeld energieverbruik 1.558.000 kWh

Beleidsnota

De beleidsnota “Renkums licht doorgelicht” (RLD) 2006-2015 is opgesteld om inzicht te geven in onder andere de kwaliteit en onderhoudskosten van de openbare verlichting.

De beleidsnota is opgesteld om het beheer en onderhoud van de openbare verlichting te structureren. Met het uitvoeren van structureel onderhoud, een combinatie van preventief en correctief onderhoud, worden de kosten beheersbaar gehouden.

Onderhoudsniveau

Sober.

Een groot percentage lichtmasten en armaturen is volledig afgeschreven. Conform het beleid moeten deze vervangen worden in de periode 2006 tot en met 2015. Sinds 2012 zijn de beschikbare budgetten ontoereikend om nog verder te gaan met de vervanging. Bij vervanging worden oude armaturen vervangen door nieuwe energiezuinige armaturen. Daarnaast wordt de ontwikkeling in LED verlichting op de voet gevolgd. De ontwikkeling gaat in sneltreinvaart, maar kan de huidige traditionele verlichting nog niet vervangen. Tevens worden nieuwe lichtpunten met een dimregime uitgevoerd om zo nog meer energie te besparen.

Budget

In de meerjarenbegroting is voor energie ten behoeve van openbare verlichting een bedrag van € 130.000 opgenomen. Voor onderhoud/vervanging is nog circa € 110.000 in te zetten budget beschikbaar. De vervangingsinvesteringen betreffende lichtmasten en armaturen worden gekapitaliseerd.

Vervanging openbare verlichting

Op basis van de beleidsnota “Renkums licht doorgelicht” zouden dit jaar circa 200 verouderde lichtpunten vervangen worden. Er is echter enkel budget voor het reguliere onderhoud, niet voor vervanging. In totaal zijn er ca. 6.000 lichtpunten. Er is een achterstand opgelopen bij de vervanging van circa 1.800 lichtpunten. De levensduur is overschreden en door de huidige slechte staat kan vervanging niet langer worden uitgesteld. De gemeente heeft als wegbeheerder de wettelijke verplichting haar openbare verlichting verantwoord te beheren en te onderhouden. De gemeente is volgens het Burgerlijk Wetboek (art 6:162 en 6:174) wettelijk aansprakelijk voor schade die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de openbare verlichting.

Het niet investeren in de ‘achterstallige’ lichtpunten, brengt veiligheidsrisico’s met zich mee. Wanneer de overige lichtpunten niet stelselmatig vervangen worden, zullen ook die ‘achterstallig’ worden. In het kader van een adequaat beheer van de openbare ruimte, is stelselmatig vervanging noodzakelijk.

Omwille van de veiligheid, en tevens in het kader van duurzaamheid, wordt voorgesteld circa 800 in zeer slechte staat zijnde lichtmasten de komende 4 jaren te vervangen. De kosten bedragen circa € 1.400 per lichtpunt (mast+armatuur). Wij stellen voor hiertoe eenmalig € 1.120.000 vanuit de Algemene reserve aan een nieuw in te stellen ‘reserve openbare verlichting’ te doteren.

Riolering

Gemeentelijk rioleringsplan (GRP)

Wettelijke kaders voor het GRP worden gevormd door de Wet Milieubeheer en de Gemeentewet.

Vanaf 2010 is het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2010 t/m 2014 van kracht. In de Wet Milieubeheer is geregeld dat de gemeenteraad een GRP telkens voor een daarbij vast te stellen periode vaststelt. Het GRP is een beleidsmatig en financieel document over de gemeentelijke watertaken en een hulpmiddel om goede beleidsafwegingen te maken op het terrein van de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater in relatie tot de bescherming van de bodem- en waterkwaliteit. De zorg voor water en riolering is een voortdurend proces dat door ontwikkelingen in de tijd moet worden aangepast.

Per 1 januari 2008 is de verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken in werking getreden. Als gevolg van deze wet zijn de gemeentelijke taken verbreed en is geregeld dat de gemeente haar heffing voor de (verbrede) zorgplichten kan inzetten. Volgens de nieuwe wetgeving is er voor de gemeente sprake van drie zorgplichten:

- de zorgplicht voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater;
- de zorgplicht voor het afvloeiende hemelwater;
- de zorgplicht ter voorkoming van structureel nadelige gevolgen van het grondwater.

Inmiddels is deze wet verankerd in de Waterwet en de Gemeentewet.

Uitvoering van de maatregelen uit het GRP zorgt ervoor dat de inzameling en het transport van afvalwater effectief blijft verlopen. Hiermee wordt voorkomen dat er schade aan het milieu ontstaat en er overlast voor de bewoners is. Verder wordt ervoor gezorgd dat hemelwater, voor zover particulier dat niet zelf kunnen, goed wordt ingezameld en verwerkt.

Kengetallen

De riolering binnen de gemeente Renkum bestaat uit circa 203 km vrijvervalriolering, circa 26 km druk- en persleidingen, 87 pompunits voor drukriolering en 3 rioolgemalen. De gegevens van de riolering zijn opgeslagen in een rioleringsbeheersysteem. De toestand van de riolering wordt bewaakt door middel van inspecties met een videocamera. In de riolering is meetapparatuur opgenomen conform het meetplan (46 locaties).

Onderhoudsniveau

Er is gekozen voor het scenario ‘duurzaam’, omdat dit scenario uitgaat van de wettelijke kaders en door de kaders uit de Watervisie “Renkum werkt aan water”. Bovendien sluit dit scenario aan bij de lijn die in het verleden door de gemeente is gevolgd.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

Is niet van toepassing.

Egalisatiereserve rioolheffing

De lasten binnen het GRP zijn onder te verdelen in de volgende onderdelen:

- a. Exploitatie.
De jaarlijkse terugkerende lasten van beheer, klein onderhoud, energie, schoonhouden, verzekering, loonkosten enz.
- b. Exploitatie.
De kapitaallasten van geactiveerde investeringen.
- c. De kosten van groot onderhoud.
Deze kosten kunnen grote fluctuaties laten zien.
- d. De kosten van vervangings-/ verbeteringsinvesteringen.
Vervangingsinvesteringen betreffen de jaarlijkse uitgaven voor vervanging van versleten riolen (inclusief onderdelen). De (kapitaal)lasten van vervangingsinvesteringen worden meegenomen in de tarieven rioolrecht. Verbeteringsinvesteringen betreffen maatregelen om de doelen te realiseren en om te voldoen aan de wettelijke eisen.

Om schommelingen in de rioolheffing te voorkomen werken we, evenals bij de egalisatiereserve afvalstoffenheffing, met een bestemmingsreserve ‘egalisatiereserve rioolheffing’.

Om de komende 60 jaar al het onderhoud te plegen en investeringen te kunnen realiseren, dient volgens het GRP jaarlijks gemiddeld € 3.380.849 te worden opgenomen in de begroting.

Voor meer informatie inzake de Rioolheffing verwijzen we u naar de paragraaf Lokale heffingen.

De stand van de egalisatiereserve rioolheffing laat het volgende (begrote) verloop zien (*bedragen x € 1.000*):

stand 31-12-2012	5.295
dotatie 2013 (saldo)	713
stand 31-12-2013	6.008
dotatie 2014 (saldo)	907
stand 31-12-2014	6.915

Conform de (meerjaren)planning in het GRP 2010-2014 worden vanaf 2014 omvangrijke vervangingsinvesteringen verwacht. Dit op basis van de levensduur en gehanteerde normbedragen.

Onderhoud in 2014

Onderstaande projecten zullen in 2014 opgepakt worden:

- vervanging gemengde/vuilwaterriolering;
- vervanging elektrisch en mechanisch deel van 86 pompunits (mini gemalen).

Groen

Beleidsnota/ beheernota:

In 2012 is het Beleidsplan Groenbeheer door u vastgesteld. Daarin heeft u het onderhoudsniveau ‘Accent’ vastgesteld. Dat houdt in dat het grootste deel van het openbaar groen op een sober niveau wordt onderhouden en dat er accentplekken zijn (centra, entrees, parken, begraafplaatsen, en dergelijke) die een hoger onderhoudsniveau verdienen. Het hogere onderhoudsniveau van de accentlocaties dient te komen uit de zelfwerkzaamheid van bewoners en uit onder andere de verkoop van snippergroen en een efficiëntere werkwijze.

Kengetallen

Beheercategorie	Oppervlakte m2.	Aantal stuks
Bomen: Straat en laanbomen		26.000
Bomen: visueel onderhoud		1.618
Bosje	120.765	
Bosplantsoen	167.960	
Hagen	26.508	
Heesters	122.133	
Vaste planten	816	
Gazon	418.116	
Ruw gras	139.338	
Bloemrijk grasland	172.133	
Graskeien	1.435	
Speelondergronden	8.413	

Onderhoudsniveau

Het niveau van onderhoud is onder invloed van de bezuinigingen van afgelopen jaren gedaald tot het niveau 'C minus'. Het niveau is een standaard beschrijving (landelijk) conform de RAW systematiek, waarin o.a. wordt beschreven hoeveel onkruid er mag staan in een plantsoen of hoe lang het gras mag zijn. Dit relatief lage onderhoudsniveau heeft als consequentie dat het nauwelijks meer kan rekenen op acceptatie van sommige bewoners en bezoekers van de gemeente en dat een eventuele inhaalslag naar een hoger onderhoudsniveau meer geld kost.

Dagelijks beheer

Het dagelijks beheer wordt uitgevoerd volgens bestekken. Hierin staan de uit te voeren werkzaamheden met het bijbehorende areaal vermeld. De bestekken zijn herzien in het kader van de aanpak "groen moet je sociaal doen" en worden uitgevoerd door Permar en onderaannemers.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

Er is achterstallig onderhoud in de vorm van 'versleten' plantsoen. Jaarlijks wordt een aantal plantvakken gerenoveerd. Daarnaast wordt achterstallig onderhoud in de hand gewerkt door het lage onderhoudsniveau.

Financiële middelen

Binnen de meerjaren(exploitatie)begroting is budget beschikbaar voor 'bos- en landschapsbescherming' en 'plantsoenen en parken'.

Water*Beleidsnota/ beheernota:*

Watervisie "Renkum werkt aan water"

Kengetallen

23 bruggen en duikers

20 peilbuizen van het grondwatermeetnet

Onderhoudsniveau

Niet van toepassing.

Beheer

Het beheer van de waterlopen zoals de beken en sprengen is in handen van Waterschap Vallei & Veluwe. In overleg met de gemeente is een beheer- en onderhoudsplan opgesteld. De gemeente is verantwoordelijk voor de duikers en bruggen over deze waterlopen.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

Niet van toepassing.

Financiële middelen

Ten aanzien van water wordt met de waterpartners overleg gepleegd. Hierbij wordt o.a. besproken:

- De samenwerking en optimalisatie van de afvalwaterketen.
- Het al dan niet gezamenlijk inrichten en beheren van grondwatermeetnet.

- De zin en onzin van een waterloket.
 - Het waterbelang in de RO (structuurvisie, bestemmingsplan).
- Eventuele maatregelen worden globaal uitgewerkt. Te nemen, en op gemeentelijk niveau nader uit te werken, maatregelen zijn meegenomen in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2010-2014.

Gemeentelijke gebouwen (excl. Schoolgebouwen)

Bij het onderhoud van gemeentelijke gebouwen wordt onderscheid gemaakt tussen onderhoud aan algemene gebouwen en aan schoolgebouwen. In dit onderdeel gaat het om het onderhoud van de algemene gebouwen.

Beleidsnota Beheer Gemeentelijke Accommodaties (BGA)

In 2007 is de BGA opgesteld. Onderdeel van deze beleidsnota is het meerjarenonderhoudsplan (MOP) waarin de planning van de, te verwachte, onderhoudswerkzaamheden voor een periode van tien jaar is opgenomen. Jaarlijks wordt deze bijgesteld naar aanleiding van het schouwen van panden en het verschuiven van de tidsbalk. Inmiddels is het overzicht beschikbaar tot en met het jaar 2023.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau dat is vastgelegd in het BGA is sober en doelmatig. Op dit niveau is ook het budget voor de komende tien jaar afgestemd.

Reserve/ voorziening groot onderhoud gebouwen

In afwachting van het opnieuw schouwen van panden en het in kaart brengen van renovatiewerkzaamheden was er geen aansluiting tussen het MOP en de voorziening. Om die reden zijn in 2011 de door de raad voor dat doel beschikbaar gestelde middelen niet langer in voorziening, maar in een reserve apart gezet voor het onderhoud aan de gebouwen.

In het raadsvoorstel 'Kernareaal en onderhoud' (25-9-2013) is besloten de reserve, deels, weer om te zetten in een voorziening.

De stand van de reserve groot onderhoud gebouwen laat het volgende (begrote) verloop zien (bedragen x € 1.000):	
stand 31-12-2012	1.775
dotatie 2013	0
onttrekking 2013	-425
stand 31-12-2013	1.350
dotatie 2014	0
onttrekking 2014	143(*)
stand 31-12-2014	1.207
dotatie 2015	0
onttrekking 2015	0
stand 31-12-2015	1.207

*) een voorstel hieromtrent volgt nog

De stand van voorziening groot onderhoud gebouwen laat het volgende (begrote) verloop zien (bedragen x € 1.000):	
stand 31-12-2012	0
dotatie 2013 (vanuit reserve)	425
dotatie 2013	390
onttrekking 2013	-46
stand 31-12-2013	769
dotatie 2014	390
onttrekking 2014	-664
stand 31-12-2014	495
dotatie 2015	390
onttrekking 2015	-851
stand 31-12-2015	34

Inflatie

Om het bedrag in de reserve (voorziening) groot onderhoud op het gewenste prijspeil te houden, wordt zowel over de inhoud van de reserve (voorziening) als op de storting in de reserve (voorziening) een inflatiecorrectie toegepast. De inflatiecijfers worden ontleend aan de prijsindexcijfers bouwkosten nieuwbouwwoningen van het CBS.

Onderhoud in 2014

Elk jaar worden de gebouwen van het kernareaal geschouwd. Aan de hand van deze schouw met als leidraad het MOP, worden de onderhoud werkzaamheden voor 2014 verder uitgewerkt, aanbesteed en uitgevoerd.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

Conform onderhoudsniveau dat is vastgelegd in het BGA is er geen achterstallig onderhoud bij de gebouwen uit het kernareaal, m.u.v. de Rijnkom en de Concertzaal.

Deze gebouwen worden projectmatig opgepakt. Hierdoor ontstaat er wel aan deze gebouwen uitgesteld onderhoud.

Renovaties

Elk gebouw heeft een bepaalde levenscyclus. De technische levensduur van een gebouw ligt tussen de veertig en vijftig jaar. Als deze cyclus bijna is verstreken, moet er een keuze worden gemaakt wat er verder met

het gebouw gaat gebeuren. Als het gebruik in het gebouw voor een langere periode wordt voortgezet, dient het gebouw te worden gerenoveerd.

Hiervoor worden renovatieplannen opgesteld die gerelateerd worden aan het gebruik. Een belangrijk aspect is continuering gebruik, of aanpassing van functionaliteit. Ook verduurzamen van het gebouw is bij renovatie een belangrijk onderdeel. Renovatiewerkzaamheden zijn niet in de voorziening¹⁾ gemeentelijke gebouwen opgenomen en daarmee dus ook niet in het MOP. Een raadsvoorstel met betrekking tot renovaties wordt op dit moment voorbereid.

Legionella

Als gebouweigenaar zijn wij wettelijk verplicht om legionella te voorkomen en te bestrijden in het leidingwatersysteem. Kostenraming voor de uitvoering van de beheersplannen legionellabestrijding zijn inmiddels inzichtelijk. Een budgetaanvraag wordt voorbereid.

Sportaccommodaties

Het planmatig onderhoud van de sporthallen en gymzalen is meegenomen in het Meerjarenonderhoudsplan (MOP) gemeentelijke accommodaties. Ook het budget voor het planmatig onderhoud van de op de sportparken aanwezige gemeentelijke eigendommen (kleedgebouw, berging e.d.) is in voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen opgenomen.

Schoolgebouwen

Inleiding

Het onderhoud aan schoolgebouwen is te verdelen in twee categorieën. De eerste categorie is die waar het schoolbestuur zelf voor verantwoordelijk is (B-onderhoud). Voor de tweede categorie onderhoud is de lokale overheid verantwoordelijk. Dit betreft het G-onderhoud. Voor dit onderhoud ontvangt de gemeente een vergoeding in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Praktisch komt het erop neer dat het B-onderhoud het binnenonderhoud is en het G-onderhoud het buitenonderhoud. Het is een wettelijke verplichting dit onderhoud vorm te geven. De gemeente Renkum bepaalt aan de hand van een (onder meer door derden) gehouden schouw de staat van onderhoud c.q. het verwachte bedrag voor onderhoud van de betreffende panden over een periode van 10 jaar. Aangezien de jaarlijks verwachte bedragen behoorlijk af kunnen wijken is ervoor geopteerd dit onderhoud door middel van een voorziening gemiddeld gelijk te houden.

Het is dan nog niet zo dat dit geprognosticeerde onderhoud daadwerkelijk nodig is, want het is de taak van de schoolbesturen het door hen gewenste onderhoud aan te vragen bij de gemeente. Deze beoordeelt de aanvragen, en zal deze deels wel deels niet goedkeuren. Afgezien van dit feit dienen de schoolbesturen het goedgekeurde onderhoud tijdig met de gemeente af te wikkelen. Zo niet, dan ontvangen de scholen geen vergoeding en vallen de desbetreffende middelen vrij uit de voorziening. Dit en andere aspecten dragen er aan bij dat de gemiddelde storting te hoog of te laag kan zijn. Daarom is actualisatie zo belangrijk en horen de hieruit voortvloeiende kosten ook onderdeel van de voorziening te vormen.

De laatste actualisatie heeft in 2012 plaatsgevonden en heeft geleid tot een jaarlijkse storting in de voorziening van (afgerond) € 92.000. Onderdeel voorstel IHP december 2012).

Voorziening G-onderhoud schoolgebouwen

Per 31/12/2012 is er bedrag van € 189.000 aanwezig. In het onderstaande schema wordt uitgegaan van de bestaande, begrote jaarlijkse storting van € 92.000 vanaf 2013. De stand van de voorziening G-onderhoud schoolgebouwen laat vanaf 2013 tot en met 2014 het volgende (begrote) verloop zien (bedragen x € 1.000):

stand 1-1-2013	189
dotatie 2013	92
onttrekking 2013 indien alle goedgekeurde aanvragen t/m 2013 zijn uitgevoerd en vergoed	-214
stand 31-12-2013	67
dotatie 2014	92
aanpassing dotatie 2014 gebaseerd op mogelijke aanpassing IHP 2014-2020	+/- PM
Uitname van goedgekeurd onderhoud 2014 dat ook gedeclareerd wordt	- PM
stand 31-12-2014	159 + (saldo)PM

Onderhoud in 2014

Het groot onderhoud vindt plaats aan de hand van de meerjarenonderhoudsplaning en de ingediende aanvragen van de schoolbesturen in het Huisvestingsprogramma.

Reserveringen schoolgebouwen (waaronder Integraal Huisvestingplan IHP)

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van het primair, speciaal en voortgezet onderwijs. Deze verantwoordelijkheid is vertaald in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs. In de verordening zijn, onder andere, bepalingen opgenomen wanneer een school recht heeft op nieuwbouw en uitbreiding.

In december 2012 is de actualisatie van het IHP goedgekeurd en de financiële uitkomsten zijn verwerkt in de meerjarenbegroting. Het is gebruikelijk deze in de begroting op te nemen. In het meerjarenbeleidsplan 2013-2017 is bij IHP algemeen aangegeven dat het opnemen van een investeringsschema op basis van dat IHP feitelijk achterhaald is

Het streven is om die actualisatie zo spoedig mogelijk zowel financieel als inhoudelijk te vertalen.

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de financierings- of treasuryfunctie van decentrale overheden. De treasuryfunctie wordt hierbij gedefinieerd als:

“het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's”

De gemeente Renkum hanteert twee instrumenten op het gebied van treasury, namelijk het Treasurystatuut en de financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening. In het Treasurystatuut is de “beleidsmatige infrastructuur” van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Het geactualiseerde treasurystatuut is in december 2009 door de Raad vastgesteld. In de financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening worden de specifieke voornemens respectievelijk de uitvoering van het beleid op het gebied van treasury besproken.

In deze financieringsparagraaf gaat het College in op de voornemens bij de uitvoering van het treasurybeleid in 2014. Daarbij zijn allereerst de algemene ontwikkelingen die de financieringsfunctie beïnvloeden weergegeven. Vervolgens wordt kort ingegaan op het treasurybeheer in 2014. Tot slot wordt stilgestaan bij de administratieve organisatie en de informatievoorziening. In dit hoofdstuk komen alleen de hoofdlijnen aan de orde. Gedetailleerde gegevens vindt u in bijlage 3.

Ontwikkelingen

Renteontwikkeling

Eén van de belangrijkste externe ontwikkelingen waarmee rekening gehouden moet worden binnen het treasurybeleid is de renteontwikkeling. We maken daarbij onderscheid tussen de korte rente (looptijd < 1 jaar) en de lange rente (looptijd > 1 jaar).

De 3-maandsrente bedroeg eind 2012 0,19 %. Vervolgens is een lichte stijging ingezet naar 0,23 % per 1 augustus 2013. De grote banken verwachten dat over een jaar de 3-maandsrente zal zijn uitgekomen op circa 0,3 %. Dit betekent dat we nog steeds te maken hebben met zeer lage tarieven. De 10-jaarsrente noteerde eind 2012 1,67 %. Per 1 augustus 2013 bedroeg de 10-jaarsrente 1,97 %. De verwachting van de grote banken is dat de langlopende rente het komende jaar zal stijgen tot een rentepercentage van 2,33 %.

De lage rentepercentages hebben er toe geleid dat in de voorjaarsnota 2013 is besloten de in de begroting toegepaste (reken)percentages te verlagen. De rekenrente voor lange termijn financiering en voor de toerekening van rentekosten aan investeringen is bijgesteld van 5 naar 4 %. Voor de naar verwachting in 2013 en 2014 aan te trekken nieuwe langlopende leningen is gerekend met een rentepercentage van 3 %. De rekenrente over het financieringstekort is voor 2014 vastgesteld op 1,0 %. Voor 2015 wordt gerekend met een percentage van 2,0 % en met ingang van 2016 wordt een percentage van 3 % gehanteerd.

Schatkistbankieren en wet HOF

Eén van de maatregelen uit het Regeerakkoord van het kabinet is de invoering van het verplicht schatkistbankieren door decentrale overheden. Dit houdt in dat gemeenten, provincies, waterschappen en door hen op basis van de wet Gemeenschappelijke regelingen opgerichte openbare lichamen de middelen die zij (tijdelijk) niet nodig hebben voor de uitoefening van hun taken en verantwoordelijkheden – met andere woorden hun overtollige middelen – aanhouden in de schatkist. Middelen kunnen worden aangehouden via een rekening-courant of in één of meer deposito's. Inmiddels heeft de BNG voorbereidingen getroffen om het schatkistbankieren mogelijk te maken. Gezien onze liquiditeitspositie heeft de invoering van het schatkistbankieren voor onze gemeente geen rentederving tot gevolg. Op dit moment zijn de uitvoeringskosten nog onbekend.

Op 23 april 2013 heeft de Tweede Kamer der Staten-Generaal met een ruime meerderheid ingestemd met het wetsvoorstel houdbare overheidsfinanciën. De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof) stelt dat de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven om te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. De wet kwantificeert deze gelijkwaardige inspanning echter niet, maar stelt dat deze wordt ingevuld door na aanvang van een nieuw kabinet in een bestuurlijk overleg een EMU-saldopad voor de gezamenlijke decentrale overheden af te spreken. Op 18 januari 2013 hebben het Rijk en de decentrale overheden een financieel akkoord gesloten. Onderdeel daarvan is genoemd saldopad voor de EMU-macronorm voor de gezamenlijke decentrale overheden. In het voorjaarsoverleg 2015 wordt bezien of op basis van de dan beschikbare realisaties de geprojecteerde daling in 2016 en 2017 verantwoord en mogelijk is. In het financieel akkoord is afgesproken dat deze kabinetsperiode van een sanctie wordt afgezien zolang er geen sanctie uit Europa volgt.

Treasurybeheer

Treasurybeleid gemeente Renkum

De doelstelling van ons treasurybeleid is op hoofdlijnen het blijvend toegang houden tot financiële markten tegen acceptabele condities, zonder ongewenste risico's en tegen minimale kosten. Daarnaast willen we renteresultaten optimaliseren, een goede financiële infrastructuur opzetten en onderhouden en adequate informatiestromen realiseren.

Het realiseren van deze doelstellingen heeft continu de aandacht. Hiervoor is het nodig maatregelen te treffen op het gebied van risicobeheer, gemeentefinanciering en kasbeheer.

Renterisiconorm en kasgeldlimiet

Als maatstaf voor een goed treasurybeleid geldt het renterisico dat wordt gelopen over lang en kort vreemd vermogen. Als richtlijn voor het lang vreemd vermogen geldt de renterisiconorm. Deze norm houdt in dat maximaal over 20% van het begrotingstotaal per 1 januari renterisico mag worden gelopen. Voor 2014 betreft dit een bedrag van € 13,1 miljoen. Het renterisico over vlottende schuld wordt bepaald in relatie tot de kasgeldlimiet. Deze limiet geeft de maximaal toegestane omvang van de vlottende schuld weer. De hoogte van de kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal per 1 januari. Voor 2014 is de limiet € 5,6 miljoen. Dit is niet voldoende om het financieringstekort op te vangen. Wij gaan er vanuit dat wij zowel in 2013 als in 2014 een langlopende lening van respectievelijk € 3 en € 5 miljoen zullen moeten aantrekken. Daar vanuit gaande, kunnen wij in 2014 gemiddeld voldoen aan zowel de kasgeldlimiet als de renterisiconorm. Meer informatie hierover vindt u in bijlage 3.

Administratieve organisatie en informatievoorziening

In het Treasurystatuut is een beschrijving van de AO (Administratieve Organisatie) van de treasuryfunctie opgenomen. Deze beschrijving vormt het uitgangspunt bij de verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het Treasurystatuut. Dit is ook opgenomen in het delegatie- en mandaatbesluit van onze gemeente.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf worden het beleid en de risico's ten aanzien van de bedrijfsvoering beschreven. Om de doelstellingen die we hebben genoemd in de programma's te kunnen realiseren is een goede bedrijfsvoering noodzakelijk. Criteria met betrekking tot een goede bedrijfsvoering zijn daarbij:

- rechtmatigheid: handelen volgens de geldende wet- en regelgeving;
- betrouwbaarheid: de (wettelijke) regels voorspelbaar uitvoeren en handhaven;
- transparantie: inzicht bieden in de uitvoering van de programma's en de ondersteunende processen;
- doelmatigheid: het realiseren van bepaalde prestaties met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen;
- doeltreffendheid: de effecten bereiken die beoogd waren;
- responsiviteit: inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen en de wensen van de burgers.

De beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering hangen nauw samen met de in het programma Burger, bestuur & organisatie genoemde voornemens. In deze paragraaf wordt met name ingegaan op de beleidsvoornemens die te maken hebben met de verbetering van de dagelijkse uitvoering van de bedrijfsvoeringsprocessen.

Financiële en controle verordeningen

In het kader van de Gemeentewet is het verplicht dat alle gemeenten beschikken over een drietal verordeningen genoemd naar de respectievelijke artikelen in de Gemeentewet, te weten:

- art. 212: de financiële verordening (1-1-2006);
- art. 213: de controleverordening (1-1-2006);
- art. 213a: de verordening betreffende doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken (1-1-2006).

Met deze verordeningen formuleert uw Raad belangrijke kaders om de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het geformuleerde beleid te waarborgen.

Naar aanleiding van een landelijke evaluatie van de "Staat van de dualisering" stond de wettelijke verplichting voor het uitvoeren van doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken (art. 213a) ter discussie. Op 4 juli 2013 heeft het kabinet een 'verzamelwetsvoorstel' ingediend om de Gemeentewet op diverse onderdelen te wijzigen. Art 213a wordt niet gewijzigd: de verplichting tot periodieke beleidsevaluatie blijft in stand.

Wij waren voornemens de wetwijziging aan te grijpen om onze financiële en controle verordeningen te actualiseren. Inmiddels heeft de VNG aangekondigd in het najaar van 2013 te komen met een nieuwe modelverordening. Wij zijn nu voornemens dit model te gebruiken als handvat voor de actualisatie van onze verordeningen. De financiële verordening vormt de kapstok voor ons financieel beleid zoals vastgelegd in onder andere de nota reserves en voorzieningen en de nota activerings- en afschrijvingsbeleid. In afwachting van de vaststelling van de geactualiseerde financiële verordening is de actualisatie van deze beleidsnota's vertraagd.

Audits:

Overzicht uitgevoerde audits tot januari 2013

Audit	Status desbetreffende verbeterplan eind 2012
Bestemmingsplannen	Verbeterplan vastgesteld door college; verbeterplan afgesloten
Vastgoedbeheer	Verbeterplan vastgesteld door college; twee punten te implementeren
Debiteuren welzijn	Verbeterplan vastgesteld door college; verbeterplan afgesloten
Juridische kwaliteitszorg	Verbeterplan vastgesteld door college; verbeterplan afgesloten
Onderhoud wegen	Verbeterplan vastgesteld door college; twee punten te implementeren
Flexibilisering secretariaten	Verbeterplan vastgesteld door college; verbeterplan afgesloten
Renkum Europaproof	Verbeterplan vastgesteld door college; verbeterplan afgesloten
Subsidieverstrekking	Verbeterplan vastgesteld door college; verbeterplan afgesloten
Communicatie	Verbeterplan vastgesteld door college; verbeterplan afgesloten
Fraudebestendigheid	Verbeterplan vastgesteld door college; verbeterplan afgesloten
Onderzoek re-integratie	Verbeterplan vastgesteld door college; twee punten te implementeren
Mandaatregeling	Verbeterplan vastgesteld door college; twee punten te implementeren
Inkopen en aanbestedingen	Auditrapport geaccordeerd door MT; verbeterplan in de maak wordt nog aangescherpt

Auditplan 2013

Audit	Beknopte beschrijving	Type onderzoek	Status
Audit archief- en dossiervorming	Een ordelijke en toegankelijke archivering komt ten goede zowel aan de gemeente als aan de burgers, die sneller en beter worden bediend met toegankelijke en betrouwbare gemeentelijke informatie. Heeft de gemeente Renkum voldoende maatregelen genomen om te komen tot een ordelijke archivering en dossiervorming? Zijn er nog zaken die beter geregeld kunnen worden?	Een onderzoek naar de doeltreffendheid van het gemeentelijk archiefbeheer en dossiervorming. Het werkproces archiefbeheer betreft het in behandeling nemen, verwerken en afhandelen van documenten binnen de organisatie (de nadruk ligt hierbij op papieren documenten).	Audit is gestart in maart 2013 en is voor het zomerreces afgerond. Het auditrapport wordt in september ter accordering aan het MT aangeboden.
Audit burgerzaken	Via deze audit wordt inzicht verschaft in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de werkwijze bij de uitvoering van een tweetal werkprocessen van burgerzaken. Deze werkprocessen hebben betrekking op producten die zeer regelmatig verstrekt worden.	Onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de dienstverlening bij het verstrekken van twee kernproducten burgerzaken. Bij het opstellen van het plan van aanpak zal rekening worden gehouden met het onderzoeksrapport van de Rkc over leges en tarieven.	Deze audit vervangt de audit evenementen (is einde augustus van start gegaan).
Audit riolerings- beheer	Het doel van deze audit is om een oordeel te geven over de efficiency en effectiviteit van de uitvoering van de beheerstaken in relatie tot de gestelde doelen.	Onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid van de uitvoering van de beheerstaken.	De voorbereiding zal naar verwachting in december 2013 starten; het onderzoek zal in het eerste kwartaal 2014 uitgevoerd worden.
Monitoring verbeterplannen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vastgoedbeheer 2. Onderhoud wegen 3. Mandaatregeling 4. Re-integratie 5. Inkopen en aanbestedingen 	De monitoring van de verbeterplannen heeft betrekking op alle verbeterplannen die nog niet afgesloten zijn en geldt als sturingsinstrument voor het MT.	Twee keer per jaar uitgevoerd en beoordeeld door het MT. Jaarlijks wordt een rapportage ter informatie aan de raad aangeboden.
Coördinatie nieuwe verbeterplannen	<ol style="list-style-type: none"> 1. verbeterplan inkoop (wordt aangescherpt) 2. verbeterplan archiefbeheer 	De auditor bewaakt de aanlevering en eenheid van de verbeterplannen, die door de proceseigenaren zijn opgesteld.	Na accordering van het auditrapport door het MT hebben producteigenaren 8 weken de tijd om een verbeterplan op te stellen.

De audit rioleringsbeheer zal doorlopen in 2014 en daarom onderdeel uitmaken van het auditplan 2014. De overige auditonderwerpen voor het auditplan 2014 worden in overleg met organisatie, accountant en rekenkamercommissie met goedkeuring van het college bepaald.

Organisatie en formatie

Het strategisch personeelsbeleid, dat gebaseerd is op de speerpunten benoemd door het managementteam in haar visie, zal zich in 2014 richten op de tweede fase van het in 2013 geïmplementeerde functiewaarderingsstelsel. In deze tweede fase zullen met dit stelsel resultaten duidelijker omschreven worden en direct worden gekoppeld aan competenties hetgeen tot uiting komt in de individuele werkplannen van medewerkers. Verder zal het beleid zich richten op het moderniseren van het huidige beloningsbeleid waardoor bewuster kan worden beloond. In 2014 zal bovendien de nadruk liggen op de mobiliteit van onze medewerkers en een efficiënte inzet van medewerkers op de taken waarvoor we staan.

Formatieontwikkeling

De formatieontwikkeling van 1-1-2013 naar 1-1-2014 is weergegeven in de volgende tabel:

Formatie in fte en bedragen	Fte's	Toelichting	Financiële consequenties budget formatie
Formatie per 31.12.12	222,89		12.574.868
Taakstellingen			
Nog niet ingevulde taakstelling 2011	0		48.294
Nog niet ingevulde taakstelling 2012	0		36.296
Niet invullen vacature manager	-1,00	Taakstelling directie	-106.000
Niet invullen vacature BOA	-2,00	Taakstelling diverse functies	-121.319
Niet invullen vacature Financiën	-1,33	Taakstelling diverse functies	-58.483
Niet invullen vacature stafbureau	-0,31	Taakstelling diverse functies	-30.000
Niet invullen vacature ROM	-0,78	Taakstelling diverse functies	-37.489
Niet invullen vacature VTH	-0,28	Taakstelling diverse functies	-12.286
Niet invullen vacature GGL	-0,27	Taakstelling diverse functies	-17.278
Niet invullen vacature samenleving	-0,45	Taakstelling diverse functies	-25.474
	-6,42		-323.739
Overige mutaties			
Minder fte kwaliteit voor kwantiteit	-0,86	Diverse teams	0
Herwaardering functies vanuit materieel budget	0	Team samenleving	12.000
watermanager	-0,75	Dekking vanuit GRP	-53.314
watermanager	0,89	Dekking vanuit GRP	71.085
Diverse mutaties	0,26	Diverse mutaties	19.200
Bouwplantoetsers	-1,56	Dekking vanuit de bouwleges	-86.681
Interne overplaatsing werknemer	0	Interne overplaatsing werknemer	46.000
Overige aanpassingen	0	Wettelijke loonstijging betaald uit stel-post	165.768
	-2,02		174.058
Formatie per 31.12.13	214,45	Subtelling in euro's	12.425.187
Mutaties per 01.01.2014			
Gedeeltelijk niet invullen diverse functies	-6,28	Taakstelling Effecten onderhoud V-balans, blauwe zone, ICT, efficiency, overhead ODRA	-345.322
	-6,28		-345.322
Totaal formatie per 01.01.2014	208,17		12.079.865

Programma Dienstverlening

In navolging van de eerste stappen die in 2011 zijn gezet volgens het landelijk concept Antwoord hebben wij in 2012 een programma dienstverlening opgezet om de diverse projecten rondom dienstverlening te bundelen. Zo is er in 2013 een nieuwe website gelanceerd en ook voor intranet is er een versie geïmplementeerd die meer recht doet aan de ontwikkelingen van deze tijd.

Voor de verschillende teams met een loketfunctie willen wij de receptiefunctie, telefonie en de eerstelijns vragen gezamenlijk afhandelen. Inmiddels is de receptiefunctie ontvlecht van de telefonie. Het telefoniekanaal wordt verder uitgebreid om steeds meer vragen direct te kunnen beantwoorden. Gaandeweg nemen we de fysieke loketten in deze ontwikkeling mee op weg naar een volwaardig Klant Contact Centrum. Hierbij is gekozen voor de naam: Servicepunt.

Het zaakgericht werken en de digitalisering van documenten wordt verder uitgebreid waardoor een effectievere informatieverstrekking tussen backoffice, frontoffice en naar de burgers en bedrijven mogelijk wordt. Hiervoor gebruiken we de midoffice Triple C van GovUnited.

Voor het landelijk 14+ nummer hebben we een technische aansluiting gerealiseerd voor 14 0317. Voor het andere nummer (14 026) is er nog onvoldoende draagvlak in de regio.

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

ICT neemt een belangrijke rol in bij het realiseren van de basisinfrastructuur voor de e-overheid en daarmee ook voor de bedrijfsvoering van de gemeente. De complexiteit van systemen neemt toe en de ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Dit vraagt om een robuuste maar ook flexibele ICT organisatie. Maar het kostenaspect mag ook niet uit het oog verloren worden. Door op verschillende fronten samenwerking te zoeken met andere gemeenten denken we dit dilemma te kunnen oplossen.

Het stelsel van basisregistraties blijft in ontwikkeling. Dit betekent een uitbreiding van wettelijke taken voor de gemeente en een vergroting van de verantwoordelijkheid van de gemeente voor het (digitaal) verstrekken van juiste informatie. Het implementeren van (nieuwe) basisregistraties en het hernieuwd verdelen van taken binnen de organisatie is een belangrijke activiteit voor 2013.

Vanuit de bedrijfsvoering wordt continue gereageerd op wettelijke of maatschappelijke veranderingen. Dit vertaalt zich naar een behoefte aan nieuwe en/of aangepaste informatiesystemen. Aangepaste of nieuwe software moet hiervoor op een verantwoorde wijze worden geplaatst en geïntegreerd met de bestaande informatiesystemen. Deze taak wordt uitgevoerd door onze functioneel beheerders.

Informatiebeheer

Het informatiebeheer is gericht op de goede en geordende staat van archiefbescheiden (zowel analoog als digitaal). Daaronder wordt verstaan het:

- duurzaam toegankelijk maken en houden van (documentaire) informatie;
- (archieff)beheer: tijdige vernietiging en juiste bewaring en overbrenging naar de archiefbewaarplaats (Gelders Archief).

Een goede integratie van documentair informatiebeheer in de bedrijfs- en werkprocessen is daarbij een voorwaarde. In toenemende mate worden de werkprocessen beschreven en wordt vastgelegd welke documenten bewaard en gearchiveerd moeten worden. Ook het komende jaar worden extra inspanningen verricht om werkprocessen op deze punten te verbeteren. Ook de verdergaande digitalisering, die zowel extern (bijvoorbeeld de WABO) als intern (bijvoorbeeld zaakgericht werken met TripleC) in gang zijn gezet, noodzaken ons nieuwe oplossingen te creëren.

Kwaliteitssysteem

In 2010 is de nieuwe Archiefregeling in werking getreden. Deze schrijft voor dat de zorgdrager (wij als college) voldoet aan toetsbare eisen van een door hem toe te passen kwaliteitssysteem. Omdat er relaties bestaan tussen de bedrijfsvoering, werkprocessen en het informatiebeheer, wordt in samenspraak met de concern-controller onderzocht op welke wijze het informatiebeheer onderdeel kan/moet (gaan) uitmaken van de interne audits. Deze samenspraak moet resulteren in beoordelingscriteria voor het informatie- en archiefbeheer, die bij de interne audits worden gebruikt.

Digitalisering

Hybride archivering

De digitalisering van het archief verloopt fasegewijs. Het archief verkeert in een overgangsfase van analoog naar digitaal. Er moet een betere beheerstructuur worden gerealiseerd voor de digitale documenten en daarmee het digitale archief. Gedeeltelijk zal dit vorm worden gegeven met behulp van het zaakstelsel Triple-C van GovUnited. Daarmee zal het zaakgericht werken worden geïntroduceerd binnen onze organisatie en wordt een digitale beheerstructuur gerealiseerd. Voor de werkprocessen en onderdelen die nog niet aansluiten op dit systeem, zal gedeeltelijk de bestaande analoge beheerstructuur worden gebruikt. Voor de digitale informatie (die nog niet aansluit op Triple-C) zal tijdelijk een afzonderlijke digitale beheerstructuur worden gecreëerd.

Pandenarchief

Op grond van artikel 12, eerste lid, van de Archiefwet 1995 moeten archiefbescheiden, die ouder zijn dan twintig jaar en voor permanente bewaring in aanmerking komen, naar een archiefbewaarplaats worden overgebracht. Overbrenging moet in ons geval plaatsvinden naar het Gelders Archief (GA).

Ons huidige Pandenarchief bevat archiefbescheiden over de periode 1945 (incidenteel eerder) tot heden. Om praktische gebruiksredenen (vragen burgers en intern gebruik) heeft in de afgelopen jaren geen overbrenging van dit archief plaatsgevonden. Dit in tegenstelling tot andere delen van het archief die wél zijn overgedragen aan het GA. Door zowel de provinciaal- als gemeentelijk archiefinspecteur wordt al geruime tijd aangedrongen op een overbrenging van dit archief.

In 2014 worden voorbereidingen getroffen om de overdracht van dit Pandenarchief aan het Gelders Archief te realiseren. Omdat deze overdracht gevolgen heeft voor de interne bedrijfsvoering rond de WABO-vergunningen, dient dit archief te worden gedigitaliseerd. Daarbij wordt tevens rekening gehouden met de mogelijkheid van het digitaal beschikbaar stellen van de informatie aan onze burgers. De kosten voor deze digitalisering worden geschat op circa € 170.000.

Wijkgericht werken

De veranderingen in het sociale domein met als drager de ontwikkelingen binnen de Wet Maatschappelijke ontwikkeling, en de komende drie decentralisaties (jeugdzorg, AWBZ-begeleiding, Participatiewet) maken dat de rol van de overheid verandert. Dit is ook vastgelegd in de nieuwe Wmo-visie die staat beschreven in het Wmo-beleidskader 2012 – 2015 dat eind 2011 door de Raad is vastgesteld. De rol van de gemeente verschuift van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'.

Anders gezegd: niet alles zelf doen als gemeente, maar zorgen dat het gebeurt. Inwoners zal gevraagd worden om meer dan voorheen eigen kracht aan te spreken en onderlinge betrokkenheid te organiseren. Om meer verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen leefomgeving, in de meest brede zin van het woord.

Deze ontwikkelingen zijn begonnen in het sociale domein, maar blijven niet beperkt tot het sociale. De veranderende rol betreft de hele gemeentelijke organisatie. De hele organisatie zal moeten "kantelen".

Om de kanteling te realiseren gaat de gemeente wijkgericht werken. De schaal van de wijk biedt het juiste aanknopingspunt om de nieuwe rol van de gemeente vorm te gaan geven.

Hiervoor zijn de volgende argumenten te geven:

- mogelijkheid om goed aan te sluiten op sociale netwerken die in wijken en buurten aanwezig zijn
- optimaal gebruik maken van de collectieve voorzieningen die nu al in buurten aanwezig zijn (bijvoorbeeld voor ontmoetingsmogelijkheden).
- oplossing kan dicht bij huis kan worden georganiseerd waardoor mensen die ondersteuning behoeven zelfstandig in hun eigen woonomgeving kunnen blijven wonen en functioneren.
- wijkgericht werken biedt mogelijkheid om signalering beter te organiseren, dit heeft een preventief effect, problemen worden in een vroegtijdig stadium opgemerkt waardoor een eenvoudige oplossing nog mogelijk is.
- hierdoor wordt het mogelijk om vraag een aanbod beter te matchen: burgers die iets voor een ander willen betekenen kunnen dicht bij huis, in de eigen wijk aan de slag.

Het traject rondom wijkgericht werken en verantwoordelijkheidsverschuiving bestaat uit drie onderdelen: een pilot wijkgericht werken in de kernen Renkum / Heelsom, Daaraan gekoppeld de inzet van een wijkregisseur. Als derde een organisatiebreed traject om het denken over de nieuwe rol van de gemeente binnen de hele gemeentelijke organisatie op gang te brengen en vorm te kunnen gaan geven.

De trajecten zijn in 2012 gestart en lopen door in 2013 en 2014.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft -toegespitst op de gemeente- als definitie: “een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft”. Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Als een van deze belangen ontbreekt, dan kan nog steeds worden gesproken van een relatie met zo'n partij, maar die is dan niet als verbonden partij te beschouwen.

Op grond van het BBV rust op het college de verplichting in het kader van de begrotingscyclus in te gaan op de verbonden partijen (zie art. 9, tweede lid, onder f). Dit vloeit logischerwijs voort uit de bestuurlijke, beleidsmatige en/ of financiële belangen met de risico's van dien.

Op 30 maart 2005 hebt u de richtlijnen Verbonden Partijen vastgesteld. Daarop aansluitend hebt u in uw vergadering van 24 september 2008 de Nota Verbonden Partijen vastgesteld. Deze nota moet worden beschouwd als een nadere kaderstelling ten aanzien van de omgang met de verbonden partijen. In de nota zijn daartoe beleidsuitgangspunten geformuleerd.

Per verbonden partij moeten afspraken worden gemaakt. De intensiteit van het toezicht wordt afhankelijk gesteld van de mate waarin de gemeente risico's loopt. Dat laatste moet blijken uit een risico-analyse. De werkzaamheden in het kader van de begrotingsscan en de nadere analyse van de uitkomsten daarvan zijn ten koste gegaan van de uitwerking van risico-analyses. Omdat voor de “zwaardere” verbonden partijen, zoals bijv. HGM, Stadsregio en Permar) geldt dat de grotere buurgemeenten (Arnhem, Ede) daarmee ook verbonden zijn, hebben wij met hen contacten gelegd om te komen tot een efficiënte werkwijze m.b.t. het uitoefenen van het toezicht op de gemeenschappelijke verbonden partijen.

Er is niet alleen een relatie tussen gemeente en de verbonden partij. Tussen raad en college bestaat eveneens een rolverdeling, die van betekenis is voor de verhouding met de verbonden partij. U controleert ons college, wij controleren de verbonden partij: het gaat immers om de uitoefening van op afstand gezette uitvoeringstaken, waarover wij verantwoording aan u afleggen.

Daarnaast speelt een andere rolverdeling mee: de gemeente is als aandeelhouder van de Afvalcombinatie tevens mede-eigenaar van een bedrijf, waarvan zij ook diensten afneemt. De gemeente is dus eigenaar en opdrachtgever/ klant tegelijk. Daar waar sprake is van een relatie eigenaar- klant, streven wij ernaar dat de behartiging van beide belangen in het college over verschillende collegeleden verdeeld is. Vanwege de specifieke dossierkennis is het niet altijd mogelijk die scheiding volledige door te voeren. Ook in de ambtelijke advisering ontkomen wij er niet aan – gezien de schaalgrootte – dat af en toe vermenging van functies optreedt.

In afwachting van de uitkomsten van de discussie over de besturingsfilosofie is de behandeling van de nieuwe nota verbonden partijen (herziening) tot nader order uitgesteld.

Met behulp van onderstaande matrix geven wij u per verbonden partij inzicht in de prestaties, de ontwikkelingen en - in sommige gevallen - de risico's.

Het Gelders Archief	
Doel	Het beheren van (oude) archiefbescheiden en collecties Vorm: gemeenschappelijke regeling (Regeling Regionaal Historisch Centrum “Gelders Archief”) Bijdrage aan programma (s) van de gemeentelijke begroting: Programma 9 –Burger, bestuur en organisatie
Partijen	Gemeente Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland.
Bestuurlijk belang	Raadsbesluit toetreding: 5 maart 2002 Burgemeester J.P. Gebben vertegenwoordigt behalve Renkum ook Rheden en Rozendaal in het algemeen en het dagelijks bestuur, dat om redenen van vermindering van bestuurlijke last uit dezelfde personen bestaat.
Financieel belang	Voor het jaar 2013 is de voorlopige bijdrage (“lumpsum”) van Renkum op € 150.646,- vastgesteld.
Voortgang	Beheer van archiefbescheiden ouder dan twintig jaar. Inspectietaak ten aanzien van onze archieven.
Risico's	Vanaf de oprichting is er jaarlijks een tekort van € 200.000,-. Dit tekort wordt ieder jaar weggevoerd door het verrichten van (externe) diensten. Door natuurlijk verloop van personeel zal dit tekort afnemen, om in 2016 uit te komen op nul. Tot op heden is nog geen weerstandvermogen opgebouwd.

Het Gelders Archief	
Ontwikkelingen	Het digitaal werken van de overheid sluit onvoldoende aan op de archivering. Het inrichten van een e-depot op basis van de in 2013 landelijk geformuleerde richtlijnen en uitgangspunten dat aansluit op het landelijk e-depot is een belangrijke ontwikkeling. Uiterlijk in 2016 moet een e-depotvoorziening zijn gerealiseerd voor de aangesloten publieke archiefvormers (rijk, provincie en gemeenten).
Beleidsvoornemens	Het GA gaat controleren of de door Renkum ingezette digitalisering op de juiste wijze gebeurt. De inrichting van ons zaakstelsel voor wat betreft de WABO zal daarbij extra aandacht krijgen.
Rapportages	Het dagelijks bestuur stelt eenmaal per 4 jaar een vierjarig beleidsplan op en een meerjarenbegroting. Het DB brengt jaarlijks voor 1 april een financieel verslag uit (inclusief accountantsverklaring als bedoeld in art. 393 van Boek 2 van het BW).

Afvalcombinatie de Vallei	
Doel	Het inzamelen en transporteren van huishoudelijke afvalstoffen en het exploiteren van een afval-aanbiedstation. Vorm: Naamloze vennootschap met werkmaatschappijen in de vorm van besloten vennootschappen (Holding-structuur) Bijdrage aan programma ('s) van de gemeentelijke begroting: Programma 4 – Milieu, natuur & duurzaamheid
Partijen	Gemeente Wageningen, Renkum, Ede en Veenendaal.
Bestuurlijk belang	Raadsbesluit toetreding: 31 januari 2001 De heer L.W. van Broekhoven uit Bennekom is op voordracht van de colleges van Renkum en Wageningen commissaris van de nv ACV. De gemeente vervult een dubbelrol: zij is mede-eigenaar van een bedrijf, waarvan ze ook diensten afneemt. Wethouder Heinrich vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Financieel belang	De oude zgn. "prioriteits aandelen", waarvan Renkum, Wageningen en Ede er aanvankelijk één hadden en waaraan het stemrecht in de AvA was gekoppeld zijn als uitvloeisel van de toetreding van Veenendaal vervallen. Met de toetreding van Veenendaal zijn de aandelen gesplitst (nominaal € 1,-), en tevens zijn de prioriteits aandelen omgezet in gewone aandelen. Vervolgens is in artikel 32 van de Statuten bepaald dat alle cruciale besluiten in de AvA slechts genomen kunnen worden met algemene stemmen (unanimiteit). Elke gemeente/ aandeelhouder heeft dus één stem. Afhankelijk van het bedrijfsresultaat en de bestemming die aan de winst wordt gegeven, ontvangt de gemeente jaarlijks dividend. In 2010 is (aan Renkum) over het jaar 2009 een bedrag ad € 182.000 uitgekeerd.
Voortgang	De samenwerking tussen gemeente en ACV verloopt uitstekend. ACV verleent diensten op een prima niveau. Het aanbiedstation is een gewaardeerde voorziening
Risico's	Het financiële risico is beperkt tot het bedrag van het ingelegde vermogen (ultimo 2003: € 845.000)
Ontwikkelingen	Met de toetreding van Veenendaal is voldaan aan een belangrijke voorwaarde, nl. voldoende aansluitingen voor een optimale bedrijfsvoering.
Beleidsvoornemens	De milieudoelstelling (gewenst scheidingspercentage) wordt niet gehaald. Besloten is de inzameling met behulp van de duobak te continueren. Dat betekent dat de landelijke milieudoelstellingen op een andere en bovenal duurzame wijze gehaald moeten worden.
Rapportages	Twee keer per jaar komt de Algemene vergadering van Aandeelhouders bijeen. De gemeente ontvangt de vergaderstukken ter voorbereiding. Periodiek voert de portefeuillehouder financiën overleg met de commissaris. ACV verleent haar diensten op basis van een dienstverleningsovereenkomst. In de kaderovereenkomst is bepaald welke voorwaarden van toepassing zijn op de in de dienstverleningsovereenkomst overeengekomen werkzaamheden.

Bank Nederlandse Gemeenten	
Doel	De BNG is de "huisbankier" van en voor de overheid en voor instellingen met een maatschappelijk belang. Vorm: naamloze vennootschap Bijdrage aan programma ('s) van de gemeentelijke begroting: geen
Partijen	Gemeenten, provincies, Staat der Nederlanden, waterschappen en andere openbare lichamen
Bestuurlijk belang	Wethouder Heinrich vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente heeft 89.739 aandelen, destijds aangekocht voor (omgerekend) € 2,50. BNG keert jaarlijks dividend uit.
Risico's	Het risico is beperkt tot het bedrag van het ingelegde vermogen.

Bank Nederlandse Gemeenten	
Ontwikkelingen	BNG zet in op behoud van zijn excellente kredietwaardigheid. Sinds 1994 heeft BNG een credit rating AAA van Standard & Poor's Corporation, een AAA van Moody's en een AAA van Fitch. Volgens de lijst met de 'World's 50 Safest Banks' die wordt gepubliceerd door Global Finance behoort de BNG tot de veiligste banken ter wereld.
Rapportages	Jaarlijks ontvangt de gemeente de jaarrekening, het jaarverslag en eventueel andere ter zake zijnde voorstellen van de BNG ter vaststelling in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	
Doel	Behartiging van de belangen op het gebied van hulpverlening bij ongevallen en rampen, openbare veiligheid en volksgezondheid. Tevens ondersteuning bij de preventie van ongevallen en rampen door middel van planvorming en oefeningen. Vorm: gemeenschappelijke regeling (raadsbesluit 19-12-2001, nr. 11) Bijdrage aan programma ('s) van de gemeentelijke begroting: Programma 2 - zorg, educatie & maatschappelijke participatie Programma 5 – veiligheid
Partijen	Gemeenten in het gebied regio Gelderland-Midden.
Bestuurlijk belang	Raadsbesluit toetreding: 19 december 2001, nummer 11 De burgemeester en wethouder Van Lent hebben zitting in Algemeen bestuur
Financieel belang	Bedrag per inwoner per gemeente voor afname van het basispakket In dit pakket zitten de per wet aan gemeenten opgedragen taken
Risico's	Dit is een “zware” gemeenschappelijke regeling, gezien ook het bedrag dat per inwoner wordt bijgedragen. Spanningsveld tussen krimpende gemeentelijke middelen tegenover ontwikkelingen die leiden tot een opwaartse druk op de bijdrage.
Ontwikkelingen	Sinds 1 maart 2010 voert de VGGM de gemeentelijke brandweertaken uit voor Renkum. Per 1-1-2014 gaat VGGM de brandweertaken uitvoeren voor de gehele (veiligheids) regio. Ook de “Renkumse” brandweer maakt vanaf dat moment deel uit van deze regionale brandweerorganisatie.
Beleidsvoornemens	Taken worden voor een periode van vier jaar vastgelegd in een meerjarenbeleidsplan, dat tegelijk met de begroting van de VGGM wordt vastgesteld
Rapportages	VGGM legt begrotingen, jaarverslagen etc. aan de gemeente ter goedkeuring voor.
Beleidsvoornemens	Zie bij ontwikkelingen
Rapportages	Twee keer per jaar komt de Algemene vergadering van Aandeelhouders bijeen. De gemeente ontvangt de vergaderstukken ter voorbereiding.

Gemeenschappelijk Regeling voor Onderwijszaken(GRO)	
Doel	Het voldoen aan gemeentelijke doelstellingen op het terrein van de volwasseneneducatie, schooluitval en tweede kans onderwijs Vorm: gemeenschappelijke regeling Bijdrage aan programma ('s) van de gemeentelijke begroting: Programma 2 – Zorg, educatie & maatschappelijke participatie
Partijen	Gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal, Duiven, Westervoort, Zevenaar, Rijnwaarden, Lingewaard, Overbetuwe
Bestuurlijk belang	Raadsbesluit wijziging gemeenschappelijke regeling: 8-12-2005 De portefeuillehouder onderwijs van Rheden vertegenwoordigt ook Renkum en Rozendaal in het dagelijks bestuur (benoeming door het GRO, op voordracht van deelnemende gemeenten).
Financieel belang	De gemeente betaalt een bijdrage, op basis van de raming in de begroting van het GOV. Deelnemende gemeenten betalen op basis van de overeenkomst “Kosten voor gemene rekening” de personele lasten, inclusief kantoorkosten (gemeente Arnhem is formeel werkgever).
Voortgang	Het GRO stelt de hoofdlijnen van het beleid voor volwasseneneducatie vast en doet dit door een raamovereenkomst inkoop participatiewet voor te bereiden. Hierbinnen vallen ook de afspraken over inzet en middelen voor het VAVO (tweede kans onderwijs)
Risico's	In deze relatie ligt het zwaartepunt op het bestuurlijke belang. Een rechtstreeks – en relatief beperkt - financieel belang zit alleen in de verdeling van de bovengenoemde personele kosten. Financieel belangen zijn vooral in het geding in de relatie tot de leverancier van educatieve diensten, i.c. (per wet opgedragen) de ROC's. Ten opzichte daarvan bestaat evenwel geen bestuurlijk belang.
Ontwikkelingen	In het Algemeen Bestuur (AB) is besloten de huidige Gemeenschappelijke Regeling tegen het licht te houden mede ingegeven door ontwikkelingen in het Rijksbeleid.
Beleidsvoornemens	Als gevolg van bezuinigingen is het macrobudget voor volwasseneneducatie afgelopen jaren sterk afgenomen. Het kabinet is voornemens om het VAVO deel direct aan het voorgezet onderwijs te geven en niet meer via het gemeentefonds. Hiermee wordt de rol voor het GRO verder uitgehold.

Gemeenschappelijk Regeling voor Onderwijszaken(GRO)	
Rapportages	Het GRO stuurt jaarlijks de ontwerpbegroting voor 15 april naar de deelnemende gemeenten toe. Zij kunnen het GRO “van hun gevoelen doen blijken”, waarna het GRO -rekening houdend met de ingebrachte reacties- voor 1 juli daaropvolgend tot vaststelling overgaat. Over elk dienstjaar wordt rekening en verantwoording afgelegd: de voorlopige rekening wordt voor 1 juli vastgesteld en GS ter goedkeuring aangeboden.

Stadsregio Arnhem Nijmegen	
Doel	De deelnemende gemeentebesturen voeren bij wijze van verlengd lokaal bestuur in gezamenlijkheid een aantal taken uit op de beleidsvelden ruimtelijke ontwikkeling, milieu, volkshuisvesting, economische ontwikkeling en verkeer & vervoer. Vorm: Wijzigingswet Wgr- Plus (gemeenschappelijke regeling) Bijdrage aan programma ('s) van de gemeentelijke begroting: Programma 3 - Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen en wonen Programma 4 – Milieu, natuur & duurzaamheid Programma 6 - Verkeer Programma 8 – Bedrijvigheid, recreatie & toerisme
Partijen	(20) Gemeenten rondom Arnhem en Nijmegen
Bestuurlijk belang	De wethouders Heinrich en Weeda vertegenwoordigen Renkum in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De gemeente betaalt een bedrag per inwoner.. De bijdrage is afgeleid van de begroting, die de stadsregio jaarlijks aan de deelnemende gemeenten ter goedkeuring voorlegt. De bijdrage voor 2014 is voorlopig vastgesteld op € 3,07 per inwoner.
Risico's	Het wegvallen van de Plus staat op zich voortzetting van de regionale samenwerking niet in de weg. De vraag is op welke beleidsterreinen en op welke schaal (bijv. subregionaal) zij dit willen doen. Daarover gaat nu de discussie. De bijdragen van de gemeenten maken verhoudingsgewijs een klein deel uit van de inkomsten van de Stadsregio. De financiële gevolgen van de 'ontplussing' zijn nu niet te becijferen. Hoe dan ook geldt dat de Stadsregioraad een motie heeft aangenomen, op grond waarvan de inwonerbijdrage met ingang van 2014 structureel met 25 procent moet zijn gedaald.
Ontwikkelingen	De consequenties van het intrekken van de Wgr Plus zijn nog niet te overzien; daarover gaan nu de discussies. Met die kanttekening is de Programmabegroting 2014 van de Stadsregio vastgesteld.
Rapportages	De Stadsregio heeft een dagelijks bestuur en een algemeen bestuur. Vergaderstukken worden tijdig naar de gemeenten gestuurd, zodat zij zich intern kunnen voorbereiden alvorens in de Stadsregio wordt besloten. Gemeentebesturen krijgen alle documenten, die jaarlijks in het kader van de begrotingscyclus van de Stadsregio worden opgesteld ter toetsing en goedkeuring voorgelegd.

Permar	
Doel	Gemeenschappelijke uitvoering van taken als opgenomen in de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Vorm: gemeenschappelijke regeling Rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam: Permar WS Bijdrage aan programma ('s) van de gemeentelijke begroting: Programma 1 – Werk & Inkomen Programma 4 – Milieu, natuur & duurzaamheid
Partijen	Scherpenzeel, Barneveld, Ede, Wageningen en Renkum
Bestuurlijk belang	Raadsbesluit (gewijzigde) vaststelling gemeenschappelijke regeling: 12 april 2010 Collegebesluit (gewijzigde) vaststelling gemeenschappelijke regeling: 19 oktober 2010 Wethouder Van Lent vertegenwoordigt de gemeente Renkum.
Financieel belang	Vergoeding per gerealiseerd arbeidsjaar Wsw voor de vanuit die gemeenten afkomstige werknemers die conform de opdracht van die gemeente door of via het werkvoorzieningschap werk wordt geboden.
Risico's	Deelnemende gemeenten staan garant voor eventuele exploitatietekorten.

Permar	
Ontwikkelingen	<p>De Gemeenschappelijke Regeling Permar WS heeft de afgelopen 3 jaar een negatief exploitatieresultaat. Op grond van de gemeenschappelijke regeling wordt het negatieve exploitatiesaldo ten laste gebracht van de algemene reserve/het weerstandsvermogen van Permar WS. De algemene reserve/het weerstandsvermogen van Permar is inmiddels nihil en dit betekent dat de deelnemende gemeenten de tekorten moeten aanvullen door storting van een extra gemeentelijke bijdrage.</p> <p>De Wet werken naar vermogen (Wwnv) vond geen doorgang en dit heeft grote gevolgen voor de uitvoering van de Wsw. De aangekondigde bezuinigingen op de rijksbijdrage per arbeidsjaar (fte gewogen met mate van arbeidshandicap) was in eerste instantie van de baan, maar het rijk faciliteert de herstructurering van de Sw-sector niet met rijksmiddelen om tot efficiëntere bedrijfsvoering te komen. De sector moet de reorganisatie uit eigen middelen betalen. Dit geldt ook voor Permar WS. Eind december 2012 hebben alle deelnemende gemeenten kennisgenomen van de reorganisatieplannen van Permar WS en de benodigde financiële middelen beschikbaar gesteld. Inmiddels zijn de contouren van de Participatiewet bekend geworden. Ook deze plannen brengen extra risico voor de exploitatie van Permar WS met zich mee. Er komt één wet en financiering voor van de Wsw, WWB en Wajong. De instroom in de Wsw stopt vanaf 2015 en gemeenten krijgen ruimte om zelf beschut werk te organiseren. Er komt zowel een daling van het aantal Wsw plaatsen als een efficiencykorting op de Wsw van € 500 per jaar per Wsw plek. Dit betekent dat de Wsw zoals Permar WS deze nu uitvoert, langzaam leeg gaat lopen. Dit heeft grote gevolgen voor de exploitatie van Permar WS. De deelnemende gemeenten hebben in 2012 uitgesproken om gezamenlijk een werkbedrijf te willen vormen voor de uitvoering van de nieuwe wet. Het is op dit moment onduidelijk hoe dit vorm gegeven gaat worden.</p>
Beleidsvoornemens	In het coalitieakkoord is het streven vastgelegd medewerkers van (i.c.) de Permar in te schakelen bij werkzaamheden in het gemeentelijk domein, bijv. het groenbeheer. Deze intentie is ook vastgelegd in bovenbedoelde kaderstellende nota.
Rapportages	Het DB Permar stelt jaarlijks het jaarplan op, waarin de ontwerpbegroting is opgenomen. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen “van hun gevoelens” laten blijken, waarna de begroting door het DB wordt vastgesteld. Permar legt jaarlijks verantwoording af in de vorm van managementrapportages.

Euregio Rijn Waal	
Doel	<p>Op basis van grensoverschrijdende samenwerking streven naar een sterke economische, sociale en maatschappelijke positie van de Euregio Rijn-Waal.</p> <p>Vorm: gemeenschappelijke regeling</p> <p>Rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam: Euregio Rijn Waal</p> <p>Bijdrage aan verschillende programma's, niet specifiek te benoemen</p>
Partijen	Deelnemers zijn Nederlandse en Duitse gemeenten, regionale overheden en overige publiekrechtelijke lichamen in het grensgebied rondom de Rijn, de Waal en de Maas
Bestuurlijk belang	<p>Renkum is toetreden bij raadsbesluit van 27 januari 2010</p> <p>De burgemeester en twee raadsleden vertegenwoordigen Renkum in het algemeen bestuur van de Euregio, de Euregioraad.</p>
Financieel belang	Bijdrage is gerelateerd aan het inwonertal (in een bepaalde bandbreedte). Op dit moment ligt die op ± € 9000,-.
Voortgang	Concrete resultaten zijn nog niet aan te wijzen. De samenwerking moet nog groeien, met name wat betreft het vinden van projecten, die voldoen aan subsidiecriteria en die aansluiten bij belangen van Renkum zelf.
Risico's	Gelet op het bedrag van de jaarlijkse contributie is het risico beperkt
Ontwikkelingen	<p>De structuurfondsen vormen een van de hoofdpunten van de Europese begroting. De huidige structuurfondsperiode loopt tot 2013; op Europees niveau is begonnen met de voorbereidingen op de periode 2014-2020. Daarin zijn doelstelling 2 “bevordering van de regionale ontwikkeling ter bevordering van de concurrentiekracht” en doelstelling 3 “de Europese territoriale samenwerking” voor Renkum van belang.</p> <p>Uit een door de EU- commissie gemaakte analyse van de EU- begroting blijkt dat de doelstelling van Europese samenwerking overeind blijft , maar ook dat de projecten meer resultaatgericht moeten zijn. De Euregio volgt deze ontwikkelingen op de voet.</p>
Beleidsvoornemens	Renkum wil meedoen aan projecten waarbij het zelf een rechtstreeks belang heeft. Zo wordt op dit moment samenwerking gezocht met vier Duitse partners op het gebied van duurzaamheid. Ook wordt aandacht besteed aan de grensoverschrijdende rampenbestrijding (het in kaart brengen van (grensoverschrijdende) risico's.
Rapportages	<p>Stukken in het kader van de begrotingscyclus worden de gemeenten toegestuurd. De Euregioraad neemt daarover besluiten.</p> <p>De gemeente ontvangt de jaarverslagen van de Euregio</p>

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)	
Doel	De VNG is een vereniging die de belangen behartigt van de gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij Rijk en provincies. Daarnaast heeft de VNG een adviesfunctie voor haar leden. Vorm: vereniging Bijdrage aan programma ('s) van de gemeentelijke begroting: Hoofdstuk 3 : Programma 9 Burger, bestuur & organisatie
Partijen	Gemeenten in Nederland (op vrijwillige basis)
Bestuurlijk belang	De gemeente kan invloed uitoefenen via de ledenvergadering resp. ledenraadplegingen (stemrecht)
Financieel belang	De gemeente betaalt jaarlijks een contributie aan de VNG (in 2013 was de bijdrage € 1,10 per inwoner).
Voortgang	N.v.t.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inhoud grondbeleid

Op 27 juni 2007 heeft de raad de nota Grondbeleid vastgesteld. Met de nota grondbeleid wordt beoogd een kader te bieden waarbinnen politiekbestuurlijke besluiten genomen kunnen worden. Besluiten die staan in het teken van het toekennen van functies (bestemmingen) aan grond. Grondbeleid is dus een instrument om het gewenste ruimtelijk beleid te bevorderen en te realiseren.

Grondbeleid is een instrument dat naast andere kan worden ingezet om bepaalde bestemmingen te realiseren. Het blijft niet beperkt tot het via het bestemmingsplan mogelijk maken van bepaalde functies. Het kan ook leiden tot het ontwikkelen van stedenbouwkundige plannen, het verwerven van gronden en het uitgeven van kavels voor o.a. woningbouw. In de ruimtelijke ordening gaat het erom te komen tot een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van de beschikbare ruimte over degenen die ruimte vragen ("claims" van bewoners, winkels, sociaal-culturele ruimten, bedrijven, openbaar groen etc.). Grond is schaars, dus in het toekennen van claims worden na afweging van belangen keuzes gemaakt. Het resultaat van die afweging wordt vastgelegd in het bestemmingsplan.

Voor de (her)ontwikkeling van bouwlocaties worden kosten gemaakt. Het gaat o.a. om kosten voor de verwerving van de grond - als de gemeente aankoopt - en het beheren en het uitgeven van gronden alsmede kosten voor de aanleg van wegen & pleinen, riolering, verlichting en openbaar groen en speelruimte. Deze kosten kunnen worden gedekt uit de opbrengsten die normaal gesproken uit bouwprojecten voortvloeien. Indien de gemeente het eigendom van de grond heeft, is dat mogelijk via de opbrengsten bij de gronduitgifte. Indien andere partijen echter het eigendom in handen hebben, moet de gemeente zoeken naar andere manieren om haar kosten op de zakelijk belanghebbenden bij het bouwproject te verhalen. Grondbeleid is er mede op gericht de verdeling van de kosten en baten bij de ontwikkeling van bouwlocaties tussen de betrokken partijen te regelen. Daarover moeten tussen partijen duidelijke afspraken worden gemaakt. De Grondexploitatiewet biedt hiervoor een kader.

In het kader van de begrotingencyclus legt het college jaarlijks verantwoording af over de projecten. In deze paragraaf Grondbeleid gaan we op hoofdlijnen in op onze voornemens met betrekking tot de grondexploitatie in 2014.

Beleidsdoelen/Ontwikkelingen

De belangrijkste beleidsdoelen en ontwikkelingen worden hierna per project weergegeven.

3b4 woningbouw

De woningbouwplannen in 3b4 zijn te verdelen in 3 kleinere gebieden in plangebied 4 (noorden, midden en zuid) en plangebied 3b. Het bestemmingsplan waarbij de bouw van 64-100 woningen planologisch mogelijk wordt gemaakt, is gedeeltelijk door Raad van State vastgesteld. Op grond van dit globale bestemmingsplan worden er gefaseerd en voor elke deelgebied, deelbestemmingsplannen opgesteld.

In het deelgebied noord is het woningbouwprogramma nagenoeg gerealiseerd en opgeleverd. Voor een klein gebied binnen 3B4 Noord (1.584 m²) wordt een CPO traject voor betaalbare en sociale woningbouw voorbereid.

Deelgebied midden bestaat uit een aantal vrije kavels bestemd voor de particuliere ontwikkeling. Voor het gebied zuid is een bouwplan opgesteld voor de bouw van 38 woningen waarvan 23 appartementen. Deze laatste is gerealiseerd en opgeleverd. Wegens de economische situatie heeft de projectontwikkelaar ons gevraagd om mee te werken aan de optimalisatie van dit plan. Dat houdt in dat geprojecteerde twee-onder-een-kap woningen wellicht vervangen zullen worden naar de woningen die op dit voldoen aan de vraag van de markt. Daarnaast is er voor een perceel aan de Hogenkampseweg een bouwplan ingediend voor de bouw van 2 woningen en voor een het perceel aan de Bram Streeflandweg een bouwplan voor 2 woningen. De Welstand heeft de plannen beoordeeld en heeft een positief advies uitgebracht.

Oosterbeek Hoog

De 2^e fase is nagenoeg gerealiseerd. Het betreft hier 43 woningen in de vrije sector. Er staan nog ca. 8 woningen van 43 te koop. Laatste fase van het project, fase 3, is gereed. Het betreft hier een appartementengebouw in sociale sector en twee kleine gebouwen in de vrije sector. Het gebouw in de sociale sector is gerealiseerd en aan Vivare opgeleverd. De laatste twee gebouwen in de vrije sector laten op zich wachten in verband met de financiële crisis. Op dit moment is het onmogelijk om, gezien de grondprijzen, een rendabel vastgoedobject te realiseren. Ontwerp voor deze twee gebouwen en de vrijstelling is gereed, maar er ontbreekt de

vraag uit de markt. De huidige economische situatie is wel een risico voor de ontwikkeling, oftewel de gemeentelijke grondexploitatie. De realisatie hiervan is afhankelijk van de ontwikkelingen op de woningmarkt. De ontwikkelaar zoekt samen met de gemeente naar de gewenste invulling en optimalisatie van het gebied. Het programma zal in ieder geval binnen de kaders van het bestemmingsplan gerealiseerd worden.

Oosterbeek Centrum (Dalzone)

Het project Dalzone betreft een inbreidingslocatie in het centrum van Oosterbeek, gelegen tussen de Utrechtseweg en Cornelis Koningstraat. Het programma omvat de bouw circa 29 woningen en beperkte commerciële ruimte. Het gebied krijgt een hoogwaardig karakter en is specifiek door de hoogteverschillen. De randvoorwaarden voor realisatie zijn vastgelegd in het Masterplan Dalzone.

De ontwikkelaar heeft aangegeven dat de gevolgen van de kredietcrisis steeds groter worden voor de ontwikkeling en voortgang in het project. Gezamenlijk wordt gezocht naar mogelijkheden om toch weer de voortgang in het project te krijgen.

Wolfsheide

Op een voormalig manegeterrein worden 49 eengezinswoningen gerealiseerd. Van deze 49 woningen worden er 23 in het sociale segment gebouwd en 26 in de vrije sector.

Op 7 juli 2010 is door de raad het bestemmingsplan “Wolfsheide 2010” vastgesteld. Op 18 mei 2011 heeft de Raad van State het beroep ongegrond verklaard en daarmee is het bestemmingsplan onherroepelijk. In december 2011 is gestart met de verkoop van de woningen. De verkoop van de woningen stagneert door de economische crisis en een planning voor de daadwerkelijke realisatie van het plan is momenteel niet te bepalen.

Willemsen Naaldhout

Op het voormalig terrein van houtzagerij Willemsen Naaldhout worden circa 50 woningen (30 vrije sector en 20 sociale koop) ontwikkeld.

Het stedenbouwkundigplan is op 27 januari 2010 vastgesteld door de raad. Er is gewerkt aan een inrichtingsplan. Om te voorkomen dat de plannen Wolfsheide en Willemsen Naaldhout nagenoeg gelijktijdig gefaseerd zouden worden zijn afspraken over een fasering gemaakt. Door de huidige economische crisis is de verdere planontwikkeling (inrichtingsplan en bestemmingsplan) (tijdelijk) stopgezet. In de afgelopen periode is er nog wel gesproken met omwonenden over onder andere het gebruik van het terrein als speelterrein etc. maar de verwachting is dat het nu bij beheersafspraken/maatregelen blijft.

Winkelcentrum de Weerd/Mozartlaan

Het bestemmingsplan voor het project aan de Mozartlaan is onherroepelijk. Het betreft hier nieuwbouw van 25 appartementen en 6 woningen met stallingsgarages. Na wijziging van het bestemmingsplan kunnen nu de planontwikkelingen, op de huidige markt, worden afgestemd.

De initiatiefnemer zocht samen met de gemeente naar de mogelijke oplossingen voor het feit dat dit project tot stilstand is gekomen. De heer Kuijpers heeft in dat kader het project Mozartlaan aangemeld bij Bouwend Nederland, dit om in aanmerking te komen als potentieel pilotproject. Bouwend Nederland heeft hierop positief gereageerd.

Woningbouw Dennenkamp

Voor het gebied Dennenkamp is al jaren sprake van een mogelijke andere inrichting van het gebied. Op de locatie Munninghofflaan zijn 14 sociale appartementen voor senioren gepland. Deze locatie is door de gemeenteraad aangewezen tot woningbouw ontwikkelingsgebied. Op 27 maart 2013 heeft de raad het bestemmingsplan Munninghofflaan e.o. vastgesteld. Op 10 april 2013 is het vastgesteld bestemmingsplan gepubliceerd. Er worden zes beroepschriften ingediend tegen het bestemmingsplan. Op 27 september 2013 de zitting bij de Raad van State voor de behandeling van de beroepschriften.

Voor de gronden aan Gen. Urquhartlaan is er een plan opgesteld. Het college heeft besloten om deze gronden openbaar aan te besteden. De ontwikkelcompetitie is in de eerste helft van 2012 opgezet. In juli is besloten dat de competitie niet geleidt heeft tot het gewenste resultaat, namelijk minimaal 3 partijen die de opdracht verder uitwerken, en is besloten om de competitie af te breken. In het voorjaar 2013 is een nieuw aanbestedingsdocument NVC Dennenkamp opgesteld. De aanbesteding zal in het najaar 2013 van start gaan.

Bergerhof

Het doel van dit project is om te komen tot de sloop van 196 portiekwoningen (10 flats). Het gebied wordt herontwikkeld tot een mix van appartementen, grondgebonden woningen, vrijstaande woningen, etagewoningen en vrije kavels (totaal 134 woningen).

Via community planning is het stedenbouwkundig plan ontwikkeld. Voor het plan werden vooraf geen kaders gesteld. Het bestemmingsplan is in februari 2010 vastgesteld.

Vivare is samen met Trebbe in 2011 gestart met de bouw van de huurwoningen en een deel van de vrije sector woningen. Fase 1 is opgeleverd. Dit zijn in totaal 89 woningen/appartementen. De verkoop van kavels

voor de tweede fase is gestart. Voorjaar 2013 worden de laatste flats voor de tweede fase gesloopt. Voorjaar 2013 wordt gestart met de bouw van een zestal 2-1 kapwoningen aan de Europalaan. Vervolg planning ligt in handen van Vivare en Trebbe en wordt sterk vertraagd door de huidige situatie op de woningbouwmarkt (in fase 1 moeten nog 14 woningen gebouwd worden).

Oosterpoort

Herontwikkeling bestaande woningen en winkels tot woningen, winkels (supermarkt) en kantoorruimte. Naast de sloop van bestaande winkels en woningen en de herontwikkeling wordt de openbare ruimte (Willingenpas) heringericht ten behoeve van de afwikkeling van het verkeer, parkeerruimte voor de winkels en de bevoorrading.

Bij dit project zijn de gebruikelijke kaders gesteld en via een intentieovereenkomst en een samenwerkingsovereenkomst doorgelegd aan de ontwikkelaar.

Dit project is inmiddels geheel afgerond.

Veritasweg

Op deze locatie is in het verleden woningbouw beoogd in de vorm van appartementen. Hiervoor is een prijsvraag uitgeschreven voor een ontwerp op de locatie. De uiteindelijke contractpartij lukte het niet om het plan gerealiseerd te krijgen. In het vierde kwartaal van 2007 is besloten om het project opnieuw op te starten.

In april 2009 heeft de raad besloten een WVG te vestigen op het belendende perceel. Deze WVG is in mei 2012 komen te vervallen om zo de mogelijkheden voor de locatie in de huidige markt te kunnen vergroten. Een strategie voor het op de markt zetten wordt nog bepaald.

Talsmalaan

Op de locatie Talsmalaan was voorheen de bouw (uitbreiding, verplaatsing) van de Paasbergschool voorzien. Hiervan is echter in september 2007 aangegeven dat dit geen doorgang zal krijgen. De nieuwe invulling voor de locatie zal bepaald worden. Locatie heeft gevoelige historie dus goede bestuurlijke kadering is noodzaak.

Er is een beknopte stedenbouwkundige visie opgesteld. Deze is gepresenteerd aan onder andere Airborne museum, Vijf Dorpen in 't Groen, Vrienden van Hartenstein. In november 2011 zijn de kaders voor een ontwikkeling op de Talsmalaan verder geconcretiseerd. Op basis van de meest recente ervaringen rondom het op de markt zetten van een dergelijk project wordt nu een beoogde ontwikkelstrategie bepaald.

Stenen Kruis

Op 1 januari 2013 is de wetgeving gewijzigd en heeft de heer Willemsen opnieuw aan de gemeente verzocht zijn project in behandeling te nemen. Daarbij is, gezien de negatieve reacties uit de omgeving en in de raad van 2009, ervoor gekozen om in dit project af te zien van de ontwikkeling van gemeentelijke gronden (het huidige speelveldje).

Vervolgens is een verkenning van het project gestart en een projectplan geschreven. Daarnaast worden nieuwe afspraken gemaakt met de heer Willemsen in een intentie overeenkomst. Nadat de overeenkomst is ondertekend wordt een milieुरapport opgesteld waarin alle milieuaspecten worden meegenomen. Uit dit rapport zal blijken of woningbouw haalbaar is op het perceel van de heer Willemsen.

Arnhems Buiten

Eind 2007 is de structuurvisie voor Arnhems Buiten door de raad vastgesteld. Op basis van die visie wordt een bestemmingsplan ontwikkeld en zijn kaders gesteld. KEMA wil haar bedrijfslocaties concentreren op HES-West. Daarvoor is een groot nieuw gebouw noodzakelijk.

Het ligt in de bedoeling van de eigenaar het hoofdkantoor van de KEMA te huisvesten op het grondgebied van Renkum en daarnaast aanvullende kantoorruimte te realiseren voor andere gegadigden.

Hof van Lebretweg

Bouw woningen als vervanging van dubbelwoonhuis en bedrijfspand Goossens.

Gezien de marktomstandigheden heeft de initiatiefnemer de gemeente verzocht om in 2011 vastgesteld bestemmingsplan te wijzigen naar een meer op de vraag gerichte bestemming. Hierdoor zouden er op de locatie twee vrijstaande woningen komen. Het bestaand gebouw aan de voorzijde zou blijven staan en ruimte maken voor twee appartementen in goedkoop segment en een appartement in middelduur segment. Het aangepaste bestemmingsplan is gereed en onherroepelijk.

Sparrestraat Renkum

Het project omvat tien nieuw te bouwen woningen van de Stichting Vivare in Renkum. Een blok van zeven woningen aan de Sparrestraat en een blok van drie woningen aan de Meester van Grolweg. Vivare is voornemens om de negen woningen te slopen en tien woningen te bouwen.

Het bestemmingsplan staat de voorgestelde ontwikkeling (het bouwen van een extra woning) niet toe. Daarom is de procedure voor een bestemmingsplanherziening gevolgd en deze inmiddels afgerond.

Financiële positie / resultaatverwachtingen

In bijlage 11 zijn de financiële posities van de projecten opgenomen. Daarbij worden complexen met en zonder exploitatieberekening onderscheiden.

Voor de volgende projecten is een exploitatieberekening opgesteld over de hele planperiode, en vraagt het college uw Raad instemming met de herziene exploitatieberekening:

- 3B4 Woningbouw
- Oosterbeek hoog
- Oosterbeek Centrum (Dalzone)
- Wolfsheide
- Willemsen Naaldhout
- Tussen de Lanen
- Winkelcentrum De Weerd/Mozartlaan
- Dennenkamp (Woningbouw locatie NVC en Munninghoflaan en herstel park)
- Bergerhof
- Oosterpoort

Voor de volgende projecten is nog geen exploitatieberekening over de hele planperiode opgesteld, en vraagt het college uw Raad instemming met de begroting voor 2014:

- Talsmalaan
- Veritasweg
- Projecten Dorpsvernieuwingen

De projecten Dorpsvernieuwing zijn een verzameling van kleine projecten die gestart zijn op basis particulier initiatief, namelijk:

- Arnhems Buiten
- Stenen Kruis
- Dorpsplein Wolfheze
- Hof van Lebretweg
- Ten Böhmer
- Sparrestraat Renkum

Bij deze projecten wordt ervan uitgegaan dat deze kosten neutraal verlopen omdat de gemaakte kosten door de gemeente vergoed worden door de particuliere initiatiefnemer.

Resultaat projecten

In dit deze paragraaf worden de financiën van de projecten van de grondexploitatie weergegeven zoals zij in het najaar (september) 2013 bekend zijn. Deze paragraaf is een vervolg op de jaarstukken 2012 en begroting 2013.

Als gevolg van de economische crisis blijven de verkopen van gronden achter ten opzichte van de prognose. Dit komt met name tot uiting bij de projecten 3b4 woningbouw, Oosterbeek hoog, Oosterbeek Centrum (Dalzone) en Woningbouw Dennenkamp.

In de afgelopen jaar hebben zich binnen de projecten ontwikkelingen voorgedaan. In de jaarstukken 2012 zijn de effecten over 2012 weergegeven. De effecten vanaf 2013 zijn geactualiseerd. Hierdoor is het resultaat op de projecten ten opzichte van de jaarstukken 2012 en de begroting 2013 gewijzigd. Het verwachte resultaat bedraagt nu:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2014 (huidige situatie)	Jaarrekening 2012	Begroting 2013
Winstgevende projecten	524	528	494
Reeds gerealiseerde winst/verlies	0	0	0
Nog te realiseren winst	524	528	494
Verliesgevende projecten	- 5.899	- 5.811	- 5.810
Reeds getroffen voorziening	5.811	5.810	5.622
Nog te treffen voorziening	- 88	- 1	- 188
Resultaat dorpsvernieuwingen	-66	-1	20
Te realiseren resultaat	370	526	326
Projecten zonder exploitatieberekening	- 833	- 800	- 810
Reeds getroffen voorziening/reserve	36	36	36
Boekwaarde projecten zonder expl.	- 797	- 764	- 774
Totaal saldo projecten	- 427	-238	- 448

Resultaat projecten grondexploitatie

Na het afwikkelen van alle huidige (grondexploitatie)projecten resteert een tekort van € 6.274.000 volgens de planning van de projecten.

Het tekort wordt voor € 5.375.000 veroorzaakt door de projecten met een exploitatieberekening.

De projecten met exploitatieberekening laten ten opzichte van de jaarstukken 2012 een nadeel zien van € 92.000.

Het resultaat van de winstgevende projecten neemt met € 4.000 af ten opzichte van de jaarstukken 2012.

Het verlies op de verliesgevende projecten is € 88.000 hoger ten opzichte van de jaarstukken 2012. Dit betekent dat voor dit verlies in de jaarstukken 2013 een extra voorziening moet worden getroffen ter hoogte van € 88.000. Hiermee is rekening gehouden in de najaarsnota 2013.

Tevens moet voor de projecten Dorpsvernieuwingen een verlies worden ingeboekt van € 66.000. Hiermee is rekening gehouden in de najaarsnota 2013.

De tekorten van € 5.375.000 voor projecten met exploitatieberekening en € 66.000 voor de projecten dorpsvernieuwingen worden verhoogd met de boekwaarde van projecten zonder exploitatieberekening. Deze projecten hebben een verwachte boekwaarde per 31 december 2015 van € 833.000.

Hieronder worden de verschillen met de jaarstukken 2012 weergegeven en grote verschillen worden nader toegelicht.

Winstgevende projecten

Verwacht resultaat <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2014 (huidige situatie)	Jaarrekening 2012	Vershil
Winstgevende projecten:			
Wolfsheide	0	0	0 N
Dennenkamp (woningbouw)	0	0	0 N
Bergerhof	524	528	4 N
Totaal winstgevende projecten	524	528	4 N
Reeds genomen winst	0	0	0
Totaal nog te verwachte winst	524	524	4 N

Verliesgevende projecten

Verliesgevende projecten <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2014 (huidige situatie)	Jaarrekening 2012	Vershil
3b4 woningbouw	1.466	1.442	24 N
Oosterbeek hoog	3.101	3.045	56 N
Oosterbeek centrum (Dalzone)	50	50	0 N
Doorwerth Centrum/Mozartlaan	875	867	8 N
Willemsen Naaldhout	34	34	0 N
Tussen de Lanen	373	373	0 N
Dorpsstraat Oost	0	0	0 N
Totaal verliesgevende projecten	5.899	5.811	88 N
Reeds getroffen voorzieningen	5.811		
Te treffen voorzieningen 2013	88		

*) Door afrondingen kan de som van de afzonderlijke onderdelen afwijken van het totaal.

3b4 woningbouw

Als gevolg de ontwikkelingen op de woningmarkt vindt er een vertraging plaats van de opbrengsten. Dit heeft rentekosten tot gevolg.

Oosterbeek hoog

Als gevolg de ontwikkelingen op de woningmarkt vindt er een vertraging plaats van de opbrengsten. Dit heeft rentekosten tot gevolg.

Oosterbeek centrum (Dalzone)

Dit project heeft momenteel veel last van de economische situatie waardoor de kosten voor planvoorbereiding en –begeleiding hoger zijn dan was voorzien. Tevens zal door de vertraging de financieringskosten toenemen. Deze worden echter vergoed door de ontwikkelaar conform de overeenkomst.

Winkelcentrum De Weerd/Mozartlaan

Als gevolg de ontwikkelingen op de woningmarkt vindt er een vertraging plaats van de opbrengsten. Dit heeft rentekosten tot gevolg.

Projecten Dorpsvernieuwingen

Projecten Dorpsvernieuwingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2014 (huidige situatie)	Jaarrekening 2012	Vershil
Stenen Kruis	-32	-6	26 N
Overige Projecten Dorpsvernieuwingen	-40	0	40 N
Verwacht resultaat	-72	-6	66 N
Getroffen voorzieningen	6	6	0 N
Totaal resultaat na voorziening	-66	-0	66 N

*) Door afrondingen kan de som van de afzonderlijke onderdelen afwijken van het totaal.

Projecten Dorpsvernieuwingen

In de najaarsnota 2013 wordt een aantal projecten genoemd waarvan de boekwaarden worden afgeboekt.

Projecten zonder exploitatieberekening

Projecten zonder exploitatieberekening <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2014 (huidige situatie)	Jaarrekening 2012	Vershil
Talsmalaan Oosterbeek	538	529	9 N
Veritasweg	249	235	14 N
Terrein Kranen	36	36	0 N
Totaal mutatie boekwaarde	833	800	23 N
Getroffen voorzieningen	36	36	0 N
Te treffen voorziening in 2013			0 V
Totaal mutatie boekwaarde na voorzie- ning/reserve	797	764	23 N

*) Door afrondingen kan de som van de afzonderlijke onderdelen afwijken van het totaal.

Talsmalaan

De kosten stijgen omdat aan dit project een extra jaar is toegevoegd.

Veritasweg

De kosten stijgen omdat aan dit project een extra jaar is toegevoegd.

Financiële positie

In de in maart 2009 vastgestelde Nota reserves en voorzieningen is besloten om de algemene reserve grondexploitatie op te nemen in de vrije algemene reserve. Om de resultaten binnen de grondexploitatie inzichtelijk te houden wordt hier de reserve grondexploitatie weergegeven als deze wel was aangehouden.

Analyse grondexploitatie

De fictieve stand van de reserve per 1 januari 2013 bedroeg € 5.017.000 negatief. In 2013 worden de mutaties van het verlies van alle verliesgevende projecten meegenomen in het resultaat van de jaarrekening. Hiervoor worden voorzieningen getroffen. Daarnaast worden projecten afgesloten of afgeboekt. Het resultaat hiervan wordt gemuteerd op de fictieve stand.

Door de winstgevende projecten zal de negatieve reserve geleidelijk minder negatief worden. De projecten zonder exploitatieberekening hebben nog geen invloed op de hoogte van de reserve.

In onderstaande tabel wordt het verwachte verloop van de fictieve reserve weergegeven.

Verloop fictieve reserve grondexploitatie <i>Bedragen x € 1.000</i>	
Stand per 1 januari 2013	- 5.017
Te vormen voorzieningen in 2013	-88
Stand voor resultaatbestemming 2013	- 5.105
Onttrekkingen bestemmingsreserves	0
Resultaat afgesloten projecten Dorpsvernieuwingen	-66
Stand na resultaatbestemming (01-01-2014)	5.171
Verwacht verloop fictief reserve na 01-01-2014:	
Wolfsheide	0
Stand per 1 januari 2015	5.171
Bergerhof	524
Stand per 1 januari 2016	4.647
Stand per 1 januari 2017	4.647
Stand per 1 januari 2018	4.647
Stand per 1 januari 2019	4.647

*) Door afrondingen kan de som van de afzonderlijke onderdelen afwijken van het totaal.

Paragraaf 8 Subsidies

Subsidiebeleid

Inleiding

De gemeente formuleert op grond van zijn democratische legitimatie beleid in medebewind of autonoom beleid. Dit beleid wordt doorvertaald in doelstellingen die binnen een gegeven periode in tijd moeten worden gerealiseerd. Om deze doelstellingen te realiseren is de lokale overheid vaak aangewezen op partners die uitvoering geven aan activiteiten die tot het bereiken van de doelstellingen moeten leiden. Om deze activiteiten te kunnen ontplooiën moeten de partners worden betaald. Deze betaling kan op twee manieren worden uitgevoerd: via de privaatrechtelijke weg door middel van opdracht, offerte, contract en factuur of via de publiekrechtelijke door middel van subsidie door middel van opdracht; subsidieaanvraag, subsidiebeschikking met voorwaarden enzovoort. De middelen die verstrekt worden in de vorm van subsidie zijn net zoals bij de privaatrechtelijke weg gebonden aan prijsafspraken, doelstellingen en resultaten. Het verstrekken van subsidie heeft als voordeel dat subsidie buiten de werking van BTW valt (voor zover ook daadwerkelijk van subsidie en niet van levering sprake is), daarnaast is het publiekrecht van toepassing. Omdat de gemeente een publiekrechtelijke rechtspersoon is verdient het de voorkeur om via publiekrechtelijke weg uitvoering van de publieke taak uit te besteden aan derden.

Voor de verantwoording over het geheel van deze subsidies is gekozen om dit te doen via de begrotingscyclus. In de begroting voteert de raad middelen aan beleidsvelden met een algemeen doel (kaderstelling). De doelen worden door het college gespecificeerd in prestatieafspraken waaraan de door de raad gevoteerde middelen worden verbonden. In de jaarrekening vindt de rapportage van het beleid en de daarvoor gedane uitgaven plaats. Over de uitvoering van de activiteiten vindt in de loop van het jaar overleg plaats met de uitvoerders.

In 2013 is uw Raad een aanpassing van de ASV2006 aangeboden, die n.a.v. uw opmerkingen later in 2013 aan de orde zal zijn. Deze subsidieparagraaf is dus geënt op de vigerende ASV2006.

Subsidiesystematiek: berekening, afrekening en verrekening

Subsidie wordt aangevraagd voordat de activiteiten die moeten leiden tot het bereiken van een doelstelling plaatsvinden. Over de activiteiten worden vooraf wederzijds afspraken gemaakt. De berekening van een subsidiebedrag vindt plaats op basis van noodzakelijke en reële kosten. Deze kosten hebben betrekking op kwantiteit en aan activiteiten gekoppelde kwaliteit. Afspraken omtrent het effect van de uitvoering kunnen redelijkerwijs niet altijd gemaakt worden.

Nadat de activiteiten zijn uitgevoerd vindt de afrekening en verrekening plaats. Dit gebeurt aan de hand van een aanvraag om subsidievaststelling waarbij een jaarverslag en een jaarrekening zijn gevoegd. Er wordt gecontroleerd of de subsidieontvanger de activiteiten in overeenstemming met de afspraken heeft uitgevoerd. Dit mondt uit in een afrekening. Verrekening vindt plaats op basis van de voorschotten die zijn uitgekeerd.

Indien een subsidieontvanger zich niet of onvoldoende aan de afspraken heeft gehouden, kan dat gevolgen voor de afrekening hebben. Hij kan dan minder ontvangen dan oorspronkelijk was afgesproken, in overeenstemming met de werkelijk gerealiseerde prestaties.

Beoordeling van de werkelijk gerealiseerde prestaties vindt plaats op basis van monitoring dan wel evaluatie en/of voortgangsrapportage(s). De subsidiesystematiek in subsidiejargon bestaat uit de subsidie-aanvraag gevolgd door een subsidieverlening (beschikking) of weigering (beschikking). Een verlening geeft aanspraak op middelen, maar nog geen recht. Na afloop van de uitvoering volgt een aanvraag om vaststelling waarop het college een besluit neemt. Dit besluit wordt medegedeeld in de vorm van een vaststellingbeschikking. Dan pas is er sprake van recht op de middelen.

Subsidie 2014

Subsidies vormen een onderdeel van de in deze begroting genoemde bedragen, en worden in deze subsidieparagraaf gedeeltelijk toegelicht Gedeeltelijk vanwege het weglaten van bijvoorbeeld subsidies die de gemeente in het kader van medebewindstaken aan derden doorbetaald. Deze worden veelal separaat met het Rijk afgewikkeld. Een voorbeeld hiervan is volwasseneneducatie via het ROC die de gemeente jaarlijks via het Participatiebudget afrekent.

In de voorgaande begrotingsjaren is een keuze gemaakt een aantal beleidsterreinen op te nemen.

Uw rekenkamercommissie heeft in gesprekken met de ambtelijke organisatie aangegeven dat het raadzaam is om meer activiteiten te benoemen. Daartoe wordt in deze begroting 2014 voor de tweede keer op geanticipeerd.

Het is vooraf onmogelijk het exacte bedrag van de middelen te bepalen die tijdens het uitvoeringsjaar (in dit geval 2014) de gemeente ‘verlaten’ in de vorm van subsidie. De begroting zal namelijk gedurende 2014 aangepast worden in de reguliere budgetcyclus door (zonder volledig te zijn):

- *Het niet realiseren van taakstellingen.* In de begroting 2014 zijn taakstellingen opgenomen. Deze betekenen een gedeeltelijke besparing in het “subsidiegebied”. In het onderstaande schema is rekening gehouden met ingevulde taakstellingen. Deze verlagen het plafond. Indien deze om wat voor reden niet ingevuld kunnen worden verhoogd dit het subsidieplafond. Er is in de tabel rekening gehouden met:
 - *Maatschappelijk werk -12.000*
 - *Voormalige waarderingssubsidies -90.000*
 - *Taakstelling AWBZ -30.000*
 - *Taakstelling maatwerk per dorp -€ 35.000*
 - *Peuterspeelzalen algemeen -€ 39.000*
 - *Openbaar bibliotheekwerk -€ 80.000*
 - *Kunst en culturele vorming -€ 75.000*
 - *Ombuiging maaltijdservice -€ 38.000*
 - *Subsidies verenigingen -€ 45.000*Er zijn meer taakstellingen in de begroting 2014 opgenomen. Deze zijn niet direct terug te voeren naar het subsidiesegment in de begroting. Indien dit toch als besparing gezien wordt op de in deze paragraaf opgenomen activiteiten (zie onder) betekent dit ook aanpassing van het plafond!
- *Het niet autoriseren van “nieuw beleid”.* Nieuw beleid kan namelijk gedeeltelijk onder de subsidietitel vallen. Voor 2014 bestaat op dit moment geen (subsidiegerelateerd) nieuw beleid.
- *Resultaatbestemming 2013;* indien uw Raad uit een eventueel batig saldo 2013 uitgaven voor 2014 mandateert die onder de subsidietitel vallen verhoogt dit het subsidieplafond.
- *Inflatiecorrectie 2014.* In deze Begroting zijn de plafonds opgenomen zonder daar inflatiecorrectie van het Centraal Plan Bureau (conform ASV) in op te nemen. Deze zullen tijdens de budgetcyclus 2014 verantwoord worden.
- *Verdere structurele/incidentele budgetaanpassingen die als subsidie worden aangemerkt.* Indien uw raad instemt met mutaties tijdens de budgetcyclus die subsidiegerelateerd zijn verhogen of verlagen* die mutaties dat plafond.
*verlagen kan juridisch wel maar ‘opent’ wel eventuele beroep- en bezwaarprocedures).

Opgenomen activiteiten

Programma 1

maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen.*

**Het in het plafond opgenomen bedrag is exclusief het gedeelte dat de gemeente inzet uit Rijksmiddelen uit de wet inburgering*

Programma 2

algemeen maatschappelijk werk;
buurtopbouw en buurtbemiddeling;
opvoeden & opgroeien;
back office c/jg;
verwijsindex multisignaal;
jong in & opvoeden in;
vrijwilligerscentrale;
mantelzorg;
voorlichting- en advisering;
sociale activering;
bezoek- en oppasservice
begeleiding door sociale raadslieden;
lokale educatieve agenda;
peuterspeelzalen;
voorlichtingsactiviteiten jeugd;

jeugdcriminaliteitsbestrijding;
jongerenwerk;
ouderenalarming;
stimulering bewegingsonderwijs ouderen;
homestart;
electronisch kind dossier;
samen starten
doorstart
uniform- en maatwerkdeel S.T.M.G.;
pakketmaatregel AWBZ/psychosociaal;
uitvoer minimabeleid i.h.k.v jeugd;
project veelplegers;
collectieve preventie GGZ;
zorgvernieuwingsprojecten GGZ;
dorpshuizen en buurtopbouw;
realiseren cursusaanbod in de gemeente.

Programma 7

schoolzwemmen
bibliotheekvoorzieningen;
muziekonderwijs;
cursussen (muziek, beeld.kunst, dans, theater en alg. kunstzinnige vorming t.b.v. basisonderwijs);
bevordering & beoefening van kunst;
Airborneherdenking;
reddingsbrigades;
zwemverenigingen;
zwembaden (exclusief Aquarijn);
musea (specifiek verzamelingen en expositieruimten);
combinatiefuncties sport.

Programma 8

subsidie VVV.

Subsidies begroting 2014	Cumulatief van subsidies
- Subsidie programma 1 (werk & inkomen)	Plafond € 35.502
- Subsidie programma 2 (zorg, educatie & maatschappelijke participatie)	Plafond € 2.591.108
- Subsidie programma 7 (sport, kunst & cultuur)	Plafond € 1.349.386
- Subsidie programma 8 (bedrijvigheid, recreatie & toerisme)	Plafond € 53.000
Totaal van de programma's 1, 2,, 7 en 8	€ 4.028.996

Alle hierbovengenoemde plafonds zijn met de vaststelling van de begroting 2014 definitief. Tijdens de budgetcyclus 2013 (najaarsnota met structurele doorwerking) en budgetcyclus 2014 kunnen er uiteraard wel aanpassingen volgen. Deze zijn formeel rechtskrachtig na publicatie.

Deel II

Financiële begroting

Baten en lasten en toelichting

Inleiding

In deel I van deze begroting stond het beleid dat het college wil realiseren centraal. Daarbij is in het programmaplan per programma aangegeven welke doelstellingen er binnen de programma's zijn en wat de bijbehorende baten en lasten per programma waren. In de paragrafen zijn dwarsdoorsneden gegeven van beleidsuitgangspunten die doorwerken over meerdere programma's. In het onderdeel algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien is vervolgens op hoofdlijnen aangegeven wat de uitgangspunten voor deze dekkingsmiddelen in de begroting zijn.

Het tweede deel van deze begroting omvat de financiële begroting. Doel van dit onderdeel is de financiële kaders waarbinnen het beleid moet worden gerealiseerd inzichtelijk te maken. Dit gebeurt door allereerst in dit hoofdstuk een totaaloverzicht te geven van de baten en lasten in deze begroting. Vervolgens zal dit overzicht van een toelichting worden voorzien. In het volgende hoofdstuk zal vervolgens worden ingegaan op de financiële positie en de toelichting daarop.

Raming van baten en lasten

Werkwijze

In deze begroting worden, conform de regelgeving in het Besluit Begroting en Verantwoording, de raming van de baten en lasten van het komende jaar en de raming van de baten en lasten in meerjarenperspectief gepresenteerd. Daarbij komen in het volgende overzicht afzonderlijk aan de orde:

- de raming van baten en lasten en het saldo daarvan per programma;
- indien van toepassing de raming van de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma;
- de raming van de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien;
- het geraamde resultaat per programma.

Meer gedetailleerde informatie over de baten en lasten zijn per programma opgenomen in het programmaplan. Daarnaast treft u in de bijlage 8 een totaaloverzicht aan van de in deze begroting opgenomen bedragen voor bijstellingen en ombuigingen.

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	2012			2013			2014		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Geraamd/gerealiseerd saldo van lasten en baten									
01 Werk & inkomen	15.355	11.218	-4.137	15.565	11.529	-4.036	12.894	9.432	-3.462
02 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	13.639	5.256	-8.383	14.153	5.546	-8.606	14.515	5.688	-8.827
03 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	5.040	2.082	-2.958	4.755	2.246	-2.509	9.432	7.232	-2.200
04 Milieu, natuur & duurzaamheid	9.730	7.398	-2.332	9.695	7.368	-2.327	9.191	7.341	-1.850
05 Veiligheid	2.793	21	-2.772	2.915	6	-2.909	2.933	6	-2.927
06 Verkeer	3.927	103	-3.824	3.908	251	-3.658	4.101	68	-4.033
07 Sport, kunst & cultuur	4.273	333	-3.940	4.392	396	-3.996	4.062	203	-3.859
08 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme	568	69	-499	600	78	-522	922	78	-844
09 Burger, bestuur & organisatie	6.028	1.075	-4.953	5.098	636	-4.462	5.104	556	-4.547
Sub Totaal	61.352	27.554	-33.798	61.081	28.057	-33.024	63.154	30.605	32.549
00 Algemene dekkingsmiddelen	117	34.007	33.891	657	32.534	31.877	1.134	32.138	31.004
Totaal	61.468	61.561	93	61.738	60.591	-1.147	64.288	62.743	-1.545
Mutatie reserves									
01 Werk & inkomen	41	96	55	0	241	241	0	169	169
02 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	342	204	-137	684	141	-543	106	400	294
03 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	57	681	624	65	389	323	0	114	114
04 Milieu, natuur & duurzaamheid	957	369	-588	861	744	-118	958	581	-377
05 Veiligheid	0	25	25	0	0	0	0	0	0
06 Verkeer	72	3	-68	441	304	-137	0	188	188
07 Sport, kunst & cultuur	39	0	-39	5	73	68	203	253	49
08 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme	0	16	16	14	92	79	0	500	500
09 Burger, bestuur & organisatie	0	165	165	0	301	301	0	660	660
Sub Totaal	1.507	1.560	53	2.069	2.285	215	1.268	2.864	1.596
00 Algemene dekkingsmiddelen	376	384	8	0	675	675	0	0	0
Totaal	1.884	1.944	61	2.069	2.959	890	1.268	2.864	1.596
Geraamd/gerealiseerd resultaat									
01 Werk & inkomen	15.396	11.314	-4.082	15.565	11.770	-3.795	12.894	9.601	-3.293
02 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	13.981	5.460	-8.520	14.836	5.687	-9.149	14.621	6.088	-8.533
03 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	5.097	2.763	-2.334	4.820	2.635	-2.185	9.432	7.345	-2.087
04 Milieu, natuur & duurzaamheid	10.687	7.767	-2.920	10.556	8.112	-2.444	10.150	7.922	-2.227
05 Veiligheid	2.793	46	-2.747	2.915	6	-2.909	2.933	6	-2.927
06 Verkeer	3.998	106	-3.892	4.349	555	-3.794	4.101	257	-3.845
07 Sport, kunst & cultuur	4.312	333	-3.979	4.397	469	-3.927	4.265	456	-3.809
08 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme	568	84	-483	614	171	-443	922	578	-344
09 Burger, bestuur & organisatie	6.028	1.240	-4.788	5.098	937	-4.161	5.104	1.216	-3.888
Sub Totaal	62.859	29.114	-33.745	63.150	30.341	-32.809	64.422	33.469	-30.953
00 Algemene dekkingsmiddelen	493	34.392	33.899	657	33.209	32.552	1.134	32.138	31.004
Totaal	63.352	63.505	154	63.807	63.550	-257	65.555	65.607	51

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	2015			2016			2017		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Geraamd saldo van lasten en baten									
01 Werk & inkomen	12.643	9.382	-3.261	12.575	9.382	-3.193	12.570	9.382	-3.189
02 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	13.513	5.364	-8.149	13.496	5.385	-8.111	13.401	5.389	-8.012
03 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	4.429	2.321	-2.107	2.609	672	-1.938	2.413	497	-1.916
04 Milieu, natuur & duurzaamheid	8.979	7.568	-1.410	8.992	7.741	-1.252	8.862	7.817	-1.045
05 Veiligheid	2.937	6	-2.931	2.927	6	-2.922	2.918	6	-2.913
06 Verkeer	3.904	68	-3.836	3.889	58	-3.831	3.883	58	-3.825
07 Sport, kunst & cultuur	3.890	203	-3.688	3.885	203	-3.682	3.874	203	-3.671
08 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme	921	78	-842	919	78	-841	918	78	-840
09 Burger, bestuur & organisatie	3.984	556	-3.428	3.672	566	-3.105	3.349	566	-2.783
Sub Totaal	55.199	25.547	-29.652	52.965	24.091	-28.874	52.189	23.996	28.193
00 Algemene dekkingsmiddelen	735	30.169	29.435	1.117	30.051	28.933	1.224	29.884	28.659
Sub Totaal	55.934	55.716	-218	54.082	54.141	59	53.413	53.879	466
Mutatie reserves									
01 Werk & inkomen	0	105	105	0	55	55	0	55	55
02 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	31	135	104	31	273	242	30	308	279
03 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	0	104	104	0	54	54	0	34	34
04 Milieu, natuur & duurzaamheid	1.070	392	-678	1.172	292	-880	1.204	116	-1.088
05 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06 Verkeer	0	0	0	0	0	0	0	0	0
07 Sport, kunst & cultuur	0	32	32	0	32	32	0	15	15
08 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme	0	500	500	0	500	500	0	500	500
09 Burger, bestuur & organisatie	0	81	81	0	9	9	0	0	0
Sub Totaal	1.101	1.348	247	1.204	1.215	11	1.234	1.028	-206
00 Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.101	1.348	247	1.204	1.215	11	1.234	1.028	-206
Geraamd resultaat									
01 Werk & inkomen	12.643	9.487	-3.156	12.575	9.437	-3.138	12.570	9.437	-3.134
02 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	13.544	5.499	-8.046	13.528	5.658	-7.869	13.430	5.697	-7.734
03 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	4.429	2.425	-2.004	2.609	725	-1.884	2.413	531	-1.882
04 Milieu, natuur & duurzaamheid	10.049	7.961	-2.089	10.165	8.033	-2.132	10.066	7.933	-2.133
05 Veiligheid	2.937	6	-2.931	2.927	6	-2.922	2.918	6	-2.913
06 Verkeer	3.904	68	-3.836	3.889	58	-3.831	3.883	58	-3.825
07 Sport, kunst & cultuur	3.890	235	-3.656	3.885	235	-3.650	3.874	218	-3.655
08 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme	921	578	-342	919	578	-341	918	578	-340
09 Burger, bestuur & organisatie	3.984	637	-3.347	3.672	575	-3.096	3.349	566	-2.783
Totaal	56.301	26.895	-29.406	54.169	25.305	-28.863	53.423	25.024	-28.399
00 Algemene dekkingsmiddelen	735	30.169	29.435	1.117	30.051	28.933	1.224	29.884	28.659
Totaal	57.036	57.065	29	55.286	55.356	70	54.647	54.908	261

Toelichting overzicht van baten en lasten

Inleiding

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de gepresenteerde baten en lasten. Daarbij zal allereerst worden ingegaan op de grondslagen voor de bepaling van baten en lasten. Vervolgens wordt een toelichting gegeven op grote afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren. Daarna wordt ingegaan op de incidentele baten en lasten binnen de begroting. Conform het BBV zijn wij verplicht inzicht te geven in het EMU-saldo. Dit komt terug in bijlage 5.

Grondslagen voor de bepaling van baten en lasten

Voor het samenstellen van de (meerjaren)begroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het bestaande gemeentelijke voorzieningenniveau, met inachtneming van hetgeen tot nu toe door de gemeenteraad is besloten, wordt in de meerjarenbegroting gehandhaafd. Als sprake is van bijstellingen of ombuigingen wordt steeds gepoogd het niveau zoveel mogelijk te handhaven.
- Om het voorzieningenniveau te kunnen handhaven, is een stelpost opgenomen voor de jaarlijkse indexering van loon- en prijsstijgingen. De omvang van deze stelpost is gelijk aan de trendmatige verhoging van de gemeentelijke belastingen plus de nominale groei van de algemene uitkering. Voor prijsontwikkelingen is in de ramingen van de belastingen rekening gehouden met 1,62 % inflatie. Dit betreft 0,25% herberekening over 2012, -0,13% herberekening over 2013 en 1,50 % over 2014.
- De nu bekende vervangingsinvesteringen, die noodzakelijk zijn om bedrijfsmiddelen op een adequaat kwaliteitsniveau te kunnen handhaven, zijn meegenomen in de berekeningen. De vrijval van afschrijvingslasten voor de jaren 2017 en verder is voorzichtigheidshalve binnen de begroting gereserveerd.
- Het college streeft naar kostendekkende tarieven voor gemeentelijke heffingen en leges.
- Voor de hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is de circulaire van september 2013 gehanteerd.
- De loonkosten zijn gebaseerd op de vastgestelde formatie 2014. De wijziging van loonkosten en sociale lasten op grond van de vastgestelde CAO zijn in de begroting verwerkt.
- In de meerjarenbegroting is een jaarlijkse stelpost voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 165.000.
- Alle ramingen zijn, indien van toepassing, geschoond van compensabele BTW in het kader van het BTW-compensatiefonds.
- Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de in de begroting opgenomen stortingen in en onttrekkingen aan reserves afzonderlijk zichtbaar gemaakt in het resultaat.
- De structurele doorwerking van de najaarsnota 2013 is in de begroting verwerkt.

Afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren

De grondslagen die het College heeft gehanteerd bij het opstellen van de Begroting 2014 zijn grotendeels gelijk aan de grondslagen van voorgaande jaren. Wel zijn afwijkingen te melden met betrekking tot de renteberekening.

Renteberekening

Gezien de huidige rentestanden, is in de voorjaarsnota 2013 besloten de in de begroting toegepaste (reken)percentages te verlagen. De rekenrente voor lange termijn financiering en voor de toerekening van rentekosten aan investeringen is bijgesteld van 5 naar 4 %. Voor de naar verwachting in 2013 en 2014 aan te trekken nieuwe langlopende leningen is gerekend met een rentepercentage van 3 %. De rekenrente over het financieringstekort is voor 2014 vastgesteld op 1,0 %. Voor 2015 wordt gerekend met een percentage van 2,0 % en met ingang van 2016 wordt een percentage van 3 % gehanteerd.

Incidentele baten en lasten

Het merendeel van de baten en lasten in deze begroting is structureel geraamd. Hierdoor wijkt de meerjarenbegroting 2015-2017 nauwelijks af van de Begroting 2014. Om goed te kunnen beoordelen wat de meerjarige uitkomsten van de begroting zijn, moeten de incidentele baten en lasten in de begroting zichtbaar worden gemaakt. Hiervoor is een overzicht gebruikt dat de provincie Gelderland hanteert bij de beoordeling van de begroting. Het saldo van de meerjarenbegroting wordt gecorrigeerd met de incidentele baten en lasten en het eventuele structureel nieuw beleid dat na 2014 in gang wordt gezet. De uitkomst daarvan geeft de budgettaire positie weer. We geven hier de uitkomsten op hoofdlijnen weer. Meer gedetailleerde informatie vindt u in bijlage 4 Incidentele baten en lasten.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2014	2015	2016	2017
Saldo begroting	51	29	70	260
Incidentele baten	193	-41	-285	-321
Incidentele lasten	653	646	823	793
Subtotaal	846	605	538	472
Budgettaire positie	897	634	608	732

Conclusie

Uit dit overzicht blijkt dat de meerjarenbegroting ook na eliminatie van de incidentele baten en lasten meerjarig positief is.

Financiële positie en toelichting

Inleiding

Om de Begroting 2014 in het juiste perspectief te kunnen plaatsen, is het nodig inzicht te hebben in de financiële positie van onze gemeente. Om dit te kunnen beoordelen wordt eerst stilgestaan bij de uitkomsten van de (meerjaren)begroting. Daarna komt onze balanspositie aan de orde.

Uitkomsten begroting

Uit het gepresenteerde overzicht van baten en lasten in het vorige onderdeel volgen de uitkomsten van de meerjarenbegroting per jaar. Deze uitkomsten zijn gebaseerd op de voorjaarsnota 2013, het (niet door de raad vastgestelde) meerjarenbeleidsplan 2013-2017 en de najaarsnota 2013 die gelijktijdig met deze begroting wordt behandeld. Na het opstellen van de najaarsnota heeft nog een bijstelling plaatsgevonden. Daarnaast stellen wij een aantal aanvullende maatregelen voor om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting. Deze zijn hierna toegelicht.

Het meerjarenbeleidsplan 2013-2017 is niet in de raad behandeld. Om die reden zijn de ombuigingen uit het meerjarenbeleidsplan en de voorgestelde invulling van de nog openstaande taakstelling van € 250.000 eveneens ter besluitvorming opgenomen in deze begroting.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2014	2015	2016	2017
Saldo Begroting 2013	138	90	173	453
Amendement schrappen of wijzigingen aanvullende ombuigingen (blz. 119):				
<i>Maaltijdservice</i>				
<i>Raadsbudget</i>	15	15	15	15
<i>Onderwijs aan woonwagenkinderen</i>	-16	-16	-16	-16
<i>Logopediescreening voor 5-jarigen</i>	-25	-25	-25	-25
<i>Extra ombuiging bibliotheek</i>		-50	-50	-50
Saldo Begroting 2013 incl. amendementen	112	14	97	377
Voorjaarsnota 2013				
Totaal bijstellingen voorjaarsnota	-112	51	-58	-121
Meerjarenbegroting na voorjaarsnota	0	65	39	256
Meicirculaire	-156	-999	-1.481	-1.825
Stelpost voor risico's	400	400	700	700
Saldo conform meerjarenbeleidsplan	244	-534	-742	-869
Najaarsnota 2013				
Totaal bijstellingen najaarsnota	-432	-676	-577	-510
Meerjarenbegroting na najaarsnota	-188	-1.210	-1.319	-1.379
Bijstellingen begroting				
Verhogen weerstandsreserve	-36	-36	-36	-36
Totaal bijstellingen begroting	-36	-36	-36	-36
Saldo exclusief ombuigingen	-224	-1.246	-1.355	-1.415

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2014	2015	2016	2017
Saldo exclusief ombuigingen	-224	-1.246	-1.355	-1.415
Ombuigingen meerjarig meerjarenbeleidsplan				
Maatschappelijk vastgoed		300	300	300
Onderwijshuisvesting		430	430	430
Rijksbijdrage armoedebeleid		100	100	100
ICT				100
Onderhoudskosten gemeentelijk vastgoed		100	100	100
Integraal beheer openbare ruimte		100	200	300
Personeel volgt budget		100	150	200
OZB en inzet reserves		PM	PM	PM
Totaal ombuigingen		1.130	1.280	1.530
Aanvullende maatregelen				
Beheer afvalbakken openbare ruimte	95	95	95	95
Beheer begraaftplaatsen	30	50	50	50
Maatschappelijk vastgoed	150			
Totaal	275	145	145	145
Saldo inclusief ombuigingen	51	29	70	260

Invulling taakstelling € 250.000

Voor de nog openstaande taakstelling van € 250.000 zoals als PM opgenomen in de Begroting 2013, stellen wij conform het meerjarenbeleidsplan 2013-2017 de volgende maatregelen voor:

Maatregelen taakstelling € 250.000	2014	2015	2016	2017
Gebiedsvisies		25	25	25
Burgerjaarsverslag		10	10	10
Airborne wandeltocht		15	15	15
Stimuleringsbudget Kunst en Cultuur		10	10	10
Taken integreren in Sociale wijkteams		100	100	100
Sport		50	50	50
WMO		40	40	40
Totaal	0	250	250	250

Gebiedsvisies

Voorstel is om na afronding van de huidige gebiedsvisies, vanaf 2015 geen gebiedsvisies (of gebiedsontwikkelingsplannen, centrumplannen e.d.) meer op te stellen. Er kan dan een budget van € 25.000 vrijvallen.

Burgerjaarsverslag

De wettelijke plicht tot het uitbrengen van een burgerjaarsverslag komt vermoedelijk te vervallen. Het niet uitbrengen van dit jaarverslag levert een besparing op van € 10.000.

Airborne wandeltocht

Sinds dit jaar is, in het kader van de ombuigingen, de subsidie aan de Airbornewandeltocht afgeschaft. Met de organisatie zijn afspraken gemaakt over de inzet van de gemeente bij het evenement. Het gaat daarbij tot nu toe om kosteloze inzet. Wat betreft de inzet door gemeentelijk personeel op een aantal posten zoals reiniging en aankleding evenemententerrein, worden deze in overleg door de PSVR in eigen beheer uitgevoerd dan wel door de gemeente in rekening gebracht. Een convenant hiertoe is in voorbereiding. Wij gaan uit van een besparing van € 15.000.

Stimuleringsbudget Kunst en Cultuur

Wij stellen u een taakstelling voor op het stimuleringsbudget Kunst & Cultuur van € 10.000. Deze taakstelling wordt gezocht door alleen nog activiteiten te ondersteunen die bijdragen aan onze kernkwaliteiten.

Taken integreren in Sociale wijkteams

Een sociaal wijkteam is een beschikbaar en toegankelijk team dat zich steeds op maat vormt met de juiste expertise op het moment dat het nodig is. Een sociaal wijkteam maakt deel uit van het sociaal stelsel en wordt door verschillende betrokkenen (bewoners, vrijwilligers, professionals en gemeenten) die expertise bij elkaar brengen, samen georganiseerd onder regie van de gemeente. Momenteel worden ter voorbereiding op

de invoering van de sociale wijkteams in de gemeente Renkum lokale pilots en regionale proeftuinen uitgevoerd rond versterken van buurtkracht en jeugd en opvoeding. Met de invoering van sociale wijkteams verwachten we een verschuiving van organiseren van professionele ondersteuning vanuit organisaties naar het bij elkaar brengen van expertise in de buurt. Wij verwachten dat daar waar instellingen nu soms dezelfde taken uitvoeren er door integraal samenwerken men meer gebruik gaat maken van elkaars inzet en expertise. Door samenwerking met instellingen zal deze samenhang en integraliteit vorm krijgen. Deze bezuiniging heeft ook relatie met ombuiging 2 en 4 uit het raadsvoorstel van maart 2012 en de begroting 2013.

Sport

Het gebruik van sportvoorzieningen/accommodaties verandert. In de sportnota is de lijn uitgezet van multifunctionele clustering van minder traditionele sport, spel en beweegvoorzieningen op een dorpse schaal-grootte. En tevens een multifunctionele clustering van kwalitatief hoogstaande en meer traditionele sportvoorzieningen voor training en competitie.

Wij hebben in de sportnota geconstateerd dat er soms een capaciteitstekort is en soms een overmaat op de bestaande accommodaties.

De benodigde wedstrijd-trainingscapaciteit is op een geringer aantal velden te realiseren met de inzet van kunstgras. Daar waar dat vervolgens betekent dat er ruimte vrij komt, is het mogelijk dat die ruimte een alternatieve (sport)bestemming krijgt als mogelijke bijdrage in de kosten. Om hier een slag in te maken zal een incidentele investering nodig zijn door bijvoorbeeld een incidentele bijdrage in de aanleg van een kunstgrasveld. Waarna de betrokken vereniging vervolgens zelf verantwoordelijk wordt voor beheer en vervanging.

Daarnaast zijn er mogelijkheden beheer en exploitatie van sportvoorzieningen slagvaardiger te organiseren door het op afstand plaatsen van beheersmatige en uitvoerende taken en de nadrukkelijke betrokkenheid van de eindgebruiker. Hierbij kunnen incidentele investeringen ook leiden tot het terugdringen van de kosten. Vanuit ons milieubeleid willen wij een reserve Duurzaamheidsleningen maatschappelijk vastgoed instellen, waaruit duurzaamheidsmaatregelen gefinancierd kunnen worden. Hiervoor zullen wij in de begroting 2014 een voorstel aan u voorleggen. De verwachting is dat door het inzetten op duurzaamheid de uiteindelijke huisvestingslasten van sportvoorzieningen zullen dalen.

Het is noodzakelijk blijvend in te zetten op expertise en het faciliteren in het tot stand komen van samenwerkingsverbanden. Want ook in de samenwerking is winst te behalen.

Wij verwachten hierdoor een ombuiging van € 50.000 te kunnen realiseren.

WMO

De stadsregio heeft aangegeven dat de investeringsbijdrage die de gemeenten tot nu toe betalen voor de regiotaxi kan komen te vervallen. Daarnaast constateren wij dat er overschotten ontstaan binnen de WMO budgetten en dat sprake is van een groei van de reserve. Dit maakt het mogelijk om een structurele korting van € 40.000 door te voeren op de WMO-budgetten.

Toelichting bijstellingen begroting na najaarsnota

Na het opstellen van de najaarsnota, is de volgende mutatie doorgevoerd in de begroting:

Verhogen weerstandsreserve

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomangement is voorgesteld de weerstandsreserve met € 888.000 te verhogen ten laste van de vrije algemene reserve. De weerstandsreserve is een “rente vrije” reserve. Dit houdt in dat de reserve niet wordt meegenomen bij de renteberekeningen in de begroting. Het ophogen van de reserve heeft daardoor ene rentenadeel van € 36.000 tot gevolg.

Toelichting dekkingsplan

Ter dekking van het tekort in de meerjarenbegroting, stellen wij een aantal maatregelen voor. Dit betreft de meerjarige ombuigingen uit het meerjarenbeleidsplan en een aantal aanvullende maatregelen.

Ombuigingen meerjarig meerjarenbeleidsplan

Maatschappelijk vastgoed

De inzet van de decentralisaties is om het aanbod dicht bij de burger in de wijken te organiseren. Wanneer partijen dicht bij, samen met de burger gaan werken, zal de behoefte aan maatschappelijke accommodaties veranderen. Dit kan per buurt verschillend zijn. De verwachting is dat in toenemende mate scholen, bestaande verenigingsgebouwen en kantoren hierdoor multifunctioneel gebruikt gaan worden. Daarnaast zullen wij in de begroting 2014 voorstellen om een reserve Duurzaamheidsleningen maatschappelijke vastgoed in te stellen. Dat gaat ertoe leiden dat de component huisvesting die in de huidige productafspraken een op zichzelf staand product zijn per instelling een andere invulling gaat krijgen. Een invulling die zeker

zal leiden tot het terugbrengen van de kosten voor huisvesting door multifunctioneel gebruik. Gesprekken hierover met onze partners moet meer duidelijkheid geven over deze kanteling en de ombuiging.

Onderwijshuisvesting

Wat betreft de coalitieafspraken dat de uitgaven in lijn dienen te zijn met de inkomsten onderwijshuisvesting, kan een voorzichtige conclusie getrokken worden dat we globaal voldoen aan de doelstelling uitgaven = inkomsten algemene uitkering. In het verleden echter heeft de gemeente de middelen die voor onderwijshuisvesting werden ontvangen niet hiervoor uitgegeven of gereserveerd.

De motie Haersma Buma (macro geven alle gemeenten minder uit aan onderwijshuisvesting dan zij in de algemene uitkering hiervoor ontvangen.) leidt voor de gemeente Renkum tot een lagere ontvangst in de algemene uitkering vanaf 2015 van ca. € 430.000. Onderwijshuisvesting bevat veel componenten die niet bijgesteld kunnen worden (denk hierbij aan kapitaallasten, verzekeringen, ozb etc.). In december 2012 heeft u het IHP 2013-2020 vastgesteld. Hierbij worden de uitgaven voor een belangrijk deel bepaald door het ambitieniveau.

De daling van de algemene uitkering van € 430.000 willen we in eerste instantie opvangen door ombuigingen binnen het budget onderwijshuisvesting. We moeten ons hierbij wel realiseren dat voldaan moet worden aan de wettelijke taak met betrekking tot adequate huisvesting voor het onderwijs. Ambities met betrekking tot duurzaamheid en frisse lucht willen we zoveel mogelijk handhaven.

Rijksbijdrage armoedebeleid

Vanuit het Rijk wordt € 100 miljoen extra beschikbaar gesteld voor armoedebeleid. Op dit moment bieden wij onze burgers, naast de wettelijke regelingen, al een aantal extra regelingen aan. Een voorbeeld hiervan is de RenkumKaart die begin dit jaar is geïntroduceerd. Dit kan nu worden gefinancierd met de extra middelen van het rijk. Wij verwachten dat hiermee een besparing van € 100.000 kan worden gerealiseerd.

ICT

Door intergemeentelijke samenwerking en de schaalvergroting die hierdoor ontstaat, is het mogelijk een ombuiging te realiseren mits het uitgangspunt van harmonisatie van informatiebeleid wordt gehanteerd. Dan is het mogelijk door gezamenlijk aanbesteding van softwarepakketten een voordeel te behalen. Wij streven naar een bezuiniging van € 100.000 in 2017.

Onderhoudskosten gemeentelijk vastgoed

Wij zetten in op het afstoten van niet kernareaal. Daar waar verkoop boven de boekwaardes mogelijk is, kunnen incidentele voordelen worden gerealiseerd. In een aantal gevallen zal de boekwaarde hoger liggen dan de marktwaarde. Dan kan het wel mogelijk zijn om, met een incidentele inzet van de reserves, een structurele besparing te bereiken op onder andere de onderhoudskosten. Wij achten een besparing van € 100.000 per jaar haalbaar.

Integraal beheer openbare ruimte

Momenteel is het proces in gang gezet om een effectievere en efficiëntere inzet van mens en middelen voor het groenonderhoud te bewerkstelligen. Dit onderzoek wordt uitgebreid met de inzet in de gehele openbare ruimte (integraal beheer openbare ruimte). Een optimale inzet van tractie, wijze van behalen vastgestelde onderhoudsniveau, samenwerking met partners en de ontwikkelingen in de markt zijn onderdelen die hierin betrokken worden.

Personeel volgt budget

Als gevolg van de bovenstaande taakstelling zal minder personeel nodig zijn op een aantal vakgebieden. Wij gaan uit van een mogelijke besparing van € 100.000 in 2015 oplopend tot € 200.000 in 2017.

OZB en inzet reserves

Het college is van mening dat het aan een volgende coalitie is om keuzes te maken over de minimale omvang van de (algemene) reserve en het al dan niet verhogen van de ozb. De raad zou daarbij een keuze kunnen maken over welke omvang van de algemene reserve wenselijk is en tevens een uitspraak kunnen doen over de inzet van de resterende middelen. Besluitvorming hierover zou door een volgende coalitie meegenomen kunnen worden bij de besluitvorming over de structurele ombuigingen in de jaren vanaf 2015.

Aanvullende maatregelen

Beheer afvalbakken openbare ruimte

De kosten van het beheer van de afvalbakken in de openbare ruimte worden voor een deel via het onderdeel “straatreiniging” ten laste van de rioolheffing gebracht. Wij stellen voor het resterende deel, dat nu nog wordt bekostigd binnen de budgetten voor “wegen, straten en pleinen” (€ 95.000), mee te nemen in de afvalstoffenheffing. Er kan immers gesteld worden dat het afval uit de afvalbakken in de openbare ruimte ver-

meden huishoudelijk afval is en derhalve ten laste kan komen van de Afvalstoffenheffing. Tegelijkertijd stellen wij voor om voor hetzelfde bedrag een taakstelling op de huidige afvalbudgetten door te voeren. De lasten voor de burger blijven daarmee gelijk.

Beheer begraafplaatsen

Het aantal medewerkers kan worden terug gebracht tot één beheerder (besparing € 80.000 inclusief overhead). Dit is slechts mogelijk met inzet van frictiegelden, omdat de betreffende medewerker nog een aantal dienstjaren tot zijn pensioen heeft. Met het schrappen van één fte dient wel het delven van de graven te worden uitbesteed (ad. € 30.000). Onze eigen grafdelfmachine daarentegen kan dan worden verkocht. De taakstelling kan per 2014 worden gerealiseerd, mits € 30.000 uit de egaliseringsreserve bestrijding gevolgen vermindering algemene uitkering (Reserve goede tijden, slechte tijden) wordt ingezet ter dekking aanloopkosten.

Maatschappelijk vastgoed

In het meerjarenbeleidsplan is een omhuizing “maatschappelijk vastgoed” voorgesteld met ingang van 2015. Ter aanvulling stellen wij voor deze omhuizing te starten in 2014. Daarbij willen wij € 150.000 uit de egaliseringsreserve bestrijding gevolgen vermindering algemene uitkering (Reserve goede tijden, slechte tijden) inzetten ter dekking van aanloopkosten en compenserende maatregelen.

Balanspositie

Voor de ontwikkeling van de balanspositie van een gemeente zijn met name de mutaties in de vaste activa en passiva van belang. Dit betekent dat inzicht nodig is in het verloop van de investeringen, de reserves en voorzieningen en de financiering. Deze drie onderdelen zullen dan ook achtereenvolgens worden behandeld in de volgende paragrafen. Samengevat zijn de ontwikkelingen in deze drie balansonderdelen terug te vinden in de Investerings- en financieringsstaat in bijlage 7. Tot slot van dit hoofdstuk zal worden ingegaan op de verplichtingen die we als gemeente hebben en die onze financiële positie beïnvloeden.

Investerings

De investeringen die zijn gepland, zijn onder te verdelen in vervangingsinvesteringen en investeringen als gevolg van nieuw beleid. Daarnaast maakt het BBV onderscheid tussen investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Investerings hebben een economisch nut wanneer ze verhandelbaar zijn en/ of wanneer ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Om deze reden moeten deze investeringen worden geactiveerd. Een uitzondering hierop geldt voor kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde.

Bepaalde investeringen in de openbare ruimte hebben geen economisch, maar alleen maatschappelijk nut. Voorbeelden hiervan zijn wegen, bruggen en openbaar groen. Hierbij is wel duidelijk sprake van een maatschappelijk nut, maar ze genereren geen middelen en er is geen markt voor. Deze investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut kunnen worden geactiveerd, maar dit is niet verplicht.

De in deze begroting opgenomen investeringen zijn terug te vinden in het Meerjaren Investeringsplan in bijlage 6. Dit betreffen allemaal investeringen met economisch nut.

Uit het overzicht blijkt dat voor 2014 investeringen gepland staan voor inventaris, ICT, tractie, de gemeentewerf en een tweetal scholen.

Reserves en voorzieningen

Het BBV vraagt ons een toelichting te geven op de reserves en voorzieningen die de gemeente bezit. Daarbij moet bij de reserves onderscheid worden gemaakt tussen:

- algemene reserves;
- bestemmingsreserves.

Voorzieningen worden gevormd voor

- (risico's in verband met) verwachte verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, maar wel is in te schatten af te dekken;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, maar die hun oorsprong vinden in het huidige of een voorgaand begrotingsjaar af te dekken, zodat de lasten gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren worden verdeeld;
- van niet Europese en Nederlandse overheidslichamen verkregen middelen (voorschotbedragen) die specifiek besteed moeten worden.

De verwachte stand van de reserves en voorzieningen per 1-1-2014 en het verwachte verloop in 2014 is weergegeven in de onderstaande tabellen.

Het verwachte verloop in meerjarenperspectief is weergegeven in de Investerings- en financieringsstaat in bijlage 7.

Staat van Reserves en Voorzieningen <i>Bedragen x € 1.000</i>	01-01-2014	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2014
Algemene Reserve				
Vrije algemene reserve	10.150		2.008	8.142
Weerstandsreserve	3.455	888		4.343
Bestrijding gevolgen vermindering alg. uitkering	1.150		1.150	0
Bestemmingsreserves				
Afvalstoffenheffing	976		199	777
Re-integratie	587		168	419
GAWAR terrein	0			0
Monumenten	94	3		97
WWB	26			26
WMO	690			690
LOP	7			7
Airborneactiviteiten	130		15	115
Bestemmingsplannen	218		113	105
Algemene uitkering	302		25	277
Bestemde resultaten	23		0	23
ICT	230		140	90
Cofinanciering	133		133	0
Onderwijshuisvesting	2.433	106	400	2.139
Groot onderhoud rioleringen	6.008	907		6.915
MUP	73		0	73
Onderhoud gebouwen	1.350		143	1.207
Meerjarige projecten	38		0	38
Bedrijventerreinen	2.000		500	1.500
Onderhoud wegen	127		126	1
Duurzaamheid	0	500	200	300
MFC 3b4	0	200	0	200
Openbare verlichting	0	1.120	280	840
Totaal reserves	30.200	3.724	5.600	28.324
Voorzieningen				
Niet actief personeel en ex-wethouder	1.075	14	271	818
Garantieschalen	37		12	25
Onderhoud gebouwen	769	390	664	495
Onderhoud sportparken	36	44	49	31
G-onderhoud schoolgebouwen	67	92	159	0
Sanering Zuiderbeekweg	34		13	21
Reorganisatie Permar 2012-2014	230		200	30
Investering Stedelijk vernieuwing	843	166	778	231
Belastinglatentie BS Dennenkamp	135		34	101
Totaal voorzieningen	3.226	706	2.180	1.753

De genoemde mutaties zijn grotendeels gebaseerd op eerdere besluitvorming. Voor de volgende mutaties vragen wij uw instemming bij de vaststelling van deze begroting:

Aanvulling weerstandsreserve ten laste van vrije algemene reserve (€ 888.000)

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomangement is geconstateerd dat ons statisch weerstandsvermogen niet toereikend is. Belangrijkste reden voor de toename van de incidentele risico's ligt in de geconstateerde risico's binnen de grondexploitatieprojecten. Tegelijkertijd hebben wij geconstateerd dat onze structurele weerstandscapaciteit de structurele risico's ver overschrijdt. Voorstel is daarom om dit "overschot" aan structurele weerstandscapaciteit in te zetten ter dekking van de incidentele risico's. Daarna resteert een tekort aan incidentele weerstandscapaciteit van € 888.000. Wij stellen voor de weerstandsreserve met dit bedrag te verhogen ten laste van de vrije algemene reserve.

Inzet vrije algemene reserve voor vervanging openbare verlichting (€ 1.120.000)

Op basis van de beleidsnota “Renkums licht doorgelicht” zouden dit jaar circa 200 verouderde lichtpunten vervangen worden. Er is echter enkel budget voor het reguliere onderhoud, niet voor vervanging. In totaal zijn er ca. 6.000 lichtpunten. Er is een achterstand opgelopen bij de vervanging van circa 1.800 lichtpunten. De levensduur is overschreden en door de huidige slechte staat kan vervanging niet langer worden uitgesteld. De gemeente heeft als wegbeheerder de wettelijke verplichting haar openbare verlichting verantwoord te beheren en te onderhouden. De gemeente is volgens het Burgerlijk Wetboek (art 6:162 en 6:174) wettelijk aansprakelijk voor schade die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de openbare verlichting.

Het niet investeren in de ‘achterstallige’ lichtpunten, brengt veiligheidsrisico’s met zich mee. Wanneer de overige lichtpunten niet stelselmatig vervangen worden, zullen ook die ‘achterstallig’ worden. In het kader van een adequaat beheer van de openbare ruimte, is stelselmatig vervanging noodzakelijk.

Omwille van de veiligheid, en tevens in het kader van duurzaamheid, wordt voorgesteld circa 800 in zeer slechte staat zijnde lichtmasten de komende 4 jaren te vervangen. De kosten bedragen circa € 1.400 per lichtpunt (mast+armatuur). Wij stellen voor hiertoe eenmalig € 1.120.000 vanuit de Algemene reserve aan een nieuw in te stellen ‘reserve openbare verlichting’ te doteren. Aan deze reserve zal de komende vier jaar jaarlijks gemiddeld € 280.000 worden onttrokken.

Onttrekkingen aan de reserve bestrijding gevolgen vermindering algemene uitkering:***Instelling reserve duurzaamheidsleningen (€ 500.000)***

Wij willen een reserve instellen voor Duurzaamheidsleningen maatschappelijk vastgoed ter grootte van € 500.000. Deze reserve wordt gevoed vanuit de “reserve bestrijding gevolgen vermindering algemene uitkering”. Met dit bedrag kunnen ten minste 10 leningen worden verstrekt van maximaal € 50.000 aan scholen en andere maatschappelijke organisaties. Doel van de lening zal zijn het nemen van extra maatregelen om het gebouw duurzamer te maken. De lening moet worden terugbetaald uit de minder kosten aan energie die de organisatie betaalt. Omdat de tijd waarin de verstrekte leningen zullen zijn terugbetaald afhankelijk is van het energierendement zal de terugverdientijd 10- 20 jaar kunnen zijn (dit moet nog nader onderzocht en is afhankelijk van de genomen maatregel). Hoewel ‘revolving’ is de termijn zolang dat we dit niet zo willen noemen. We zullen hiervoor een verordening vaststellen en deze bekendmaken bij de maatschappelijke organisaties.

De Beken (€100.000)

Wij willen de kennis en waardering voor natuur en milieu bij inwoners van de Gemeente Renkum vergroten en daarmee gewenst gedrag stimuleren. Met Staatsbosbeheer en andere partners wordt onderzocht of de genoemde beleidsdoelstelling kan worden ingevuld vanuit een breed gedragen informatiecentrum in gebouw De Beken in Renkum. Wij stellen u voor een eenmalige bijdrage van € 100.000 vanuit de “reserve bestrijding gevolgen vermindering algemene uitkering” vrij te maken om de plannen in gebouw De Beken te kunnen realiseren.

Friciekosten besturingsfilosofie en ombuigingen (€ 200.000)

In het meerjarenbeleidsplan 2013-2017 hebben wij aangegeven dat wij ons gesteld zien voor een grote opgave. De verdere ontwikkeling van de besturingsfilosofie zal de aanpak en de werkwijze binnen een aantal beleidsvelden veranderen. Een overgang van een aanbodgedreven naar een vraaggedreven beleidsvoeringsproces bijvoorbeeld. De implementatie dus van de betekenis van vertrouwen versus waakzaamheid en samenwerken versus aanbesteden. Dit vergt een nadere uitwerking van proces-, programma-, verwachtings-, netwerk- en samenwerkingsmanagement. Uiteindelijk bewegen wij naar een organisatie met minder leidinggevenden, meer coaches en zelfstandig functionerende medewerkers, een kwalitatieve groei. De zoektocht naar balans hierbij vergt medewerkers die naar buiten treden; netwerkers, medewerkers die verbinden; innovators, leergierigen met empathie en generalisten met een behoorlijk brede vakkennis. De ontwikkeling hiervan naast ‘de winkel openhouden’ maakt een beroep op extra middelen urgent. Voor de totstandkoming van de besturingsfilosofie stellen wij u voor € 30.000 beschikbaar te stellen voor de begeleiding van dit traject. Daarnaast voorzien wij een verander- en ontwikkelingstraject waarbij geïnvesteerd zal moeten worden in opleiding en ontwikkeling van zittende medewerkers van de gemeente. Wij verzoeken u hiervoor € 50.000 beschikbaar te stellen gedurende 2014-2015.

Om de ombuigingen op personeelsbudget/efficiency van de organisatie te kunnen realiseren worden een aantal maatregelen ingezet. Een daarvan is dat op basis van de strategische personeelsplanning de mogelijkheid bestaat om de komende jaren een aantal medewerkers versneld te laten uitstromen. Hiervoor moeten echter wel eenmalig frictiekosten worden gemaakt. Frictiekosten om medewerkers te stimuleren eerder uit te stromen en/of frictiekosten om tijdelijk werkzaamheden op te kunnen vangen. Tegenover deze eenmalige frictiekosten staan uiteraard wel (eerder te realiseren) structurele opbrengsten.

Daarnaast is het onze wens de digitale dienstverlening versneld in te voeren. Dit concentreert zich op de invoering van een digitale zaakgerichte werkwijze binnen de gehele organisatie. Om dit te kunnen vormgeven zijn tijdelijk extra middelen nodig om dit project te leiden.

Gelijktijdig zal een proces van organisatieontwikkeling worden ingezet dat leidt tot de invoering van programmamanagement op de onderwerpen decentralisaties/wijkgericht werken en dienstverlening (organisatiebreed) en een verdere logische clustering van de werkzaamheden in minder teams. Dit volgens het algemene organisatiebeginsel beleid, beheer en uitvoering. Voor deze transitie vragen wij u € 120.000 vrij te maken uit de reserve.

Digitalisering Pandenarchief (€ 170.000)

Ons Pandenarchief (met bouwvergunningen/tekeningen en diverse andere vergunningen) moet op grond van artikel 12, eerste lid, van de Archiefwet 1995 worden overgedragen aan het Gelders Archief (archiefbewaarsplaats). Deze overdracht heeft gevolgen voor onze interne bedrijfsvoering en onze burgers. Het archief wordt op jaarbasis ± 2.750 maal geraadpleegd.

Om onze interne bedrijfsvoering adequaat te houden is het noodzakelijk dat wij intern over een digitaal bestand kunnen beschikken.

Om (hoge) bewerkingskosten aan het fysieke archief te voorkomen wordt het analoge archief vervangen door een digitaal archief. Het digitale archief wordt overgedragen en het fysieke archief wordt vernietigd. Een kopie van het digitale archief kan worden gebruikt voor onze interne bedrijfsvoering.

De totale kosten bedragen € 170.000 (excl. BTW). De digitaliseringsslag vergt € 150.000. Om te voldoen aan de specifieke eisen van vervanging (fysiek (analoog) archief vervangen door digitaal archief) die door de wet worden gesteld en door het Gelders Archief getoetst, worden deze (vervangings)werkzaamheden begeleid door een adviesbureau. De kosten daarvoor bedragen € 20.000. Wij stellen voor de totale kosten te onttrekken aan de reserve bestrijding gevolgen vermindering algemene uitkering.

Bijdrage ombuiging beheer begraafplaatsen en maatschappelijk vastgoed (€ 180.000)

Zoals hiervoor is aangegeven gaan deze ombuigingen gepaard met aanloopkosten en compenserende maatregelen. Wij stellen voor om voor dit doel € 30.000 uit de reserve te onttrekken voor de ombuiging op het beheer van de begraafplaatsen en € 150.000 voor de ombuiging maatschappelijk vastgoed.

Bijdrage veer Heteren – Renkum uit reserve co-financiering (€ 62.500)

De gemeenten Renkum en Overbetuwe hebben voorbereidingen getroffen voor het realiseren van een veerverbinding tussen het dorp Renkum en de kern Heteren aan de overzijde van de Neder-Rijn. Deze herinvoering van een oude, utilitaire verbinding, zal echter vooral een toeristische functie krijgen. Nabij de aanmeerpak in Heteren is een recreatieplas in ontwikkeling. In Renkum is het Renkums Beekdal opgeleverd dat talrijke kansen heeft op het vlak van toeristisch/recreatieve ontwikkeling.

Overbetuwe is de trekker in dit project en heeft om de investering te bekostigen subsidie aangevraagd en gekregen van de Stadsregio. De investering bestaat uit de aanschaf van een veerpont en het treffen van diverse walvoorzieningen aan beide zijden van de Neder-Rijn.

De totale begroting belooft € 250.000. De Stadsregio draagt daarin voor € 125.000 bij en de twee gemeenten ieder € 62.500. De Renkumse bijdrage kan voor € 33.500 uit lopende toeristische budgetten 2012-2013 worden bekostigd. Wij willen dit bedrag in 2013 toevoegen aan de reserve cofinanciering. Voor een bedrag van € 29.000 willen wij middelen uit de Reserve Cofinanciering inzetten. Voor de toekomstige exploitatie, mocht die niet kostendekkend uitvallen, is reeds een begrotingspost gemaakt. Ook zal dan, net zoals bij het Drielse Veer, een beroep worden gedaan op het provinciale Verenfond.

Financiering

Op basis van de huidige leningenportefeuille is per 1-1-2014 sprake van vijf leningen, met een totale restantschuld van € 8.950.000. Wij verwachten dat wij in 2013 nog een lening aan zullen moeten trekken van € 3 miljoen. Daarnaast verwachten wij in 2014 een lening aan te moeten trekken van € 5 miljoen. Het verwachte financieringstekort kan worden gefinancierd met kortlopende leningen. Meer informatie over financiering is te vinden in de Treasuryparagraaf.

Verplichtingen

Naast de balanspositie van onze gemeente, kunnen er nog andere verplichtingen bestaan die onze financiële positie beïnvloeden. Daarbij wordt met name gedacht aan verplichtingen als gevolg van verleende garanties en waarborgstellingen. Het gemeentelijk beleid voor het afgeven van gemeentelijke garanties is “nee, tenzij”. Wanneer de gemeente een garantie verleent, wordt het besluit hiertoe genomen door de Raad. Per 1 januari 2013 stond de gemeente nog garant voor leningen met een totaal bedrag van € 2.175.000.

Deel III

Bijlagen

Bijlage 1 Productenraming

Op grond van de artikelen 66 t/m 70 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten bestaat de productenraming uit de volgende onderdelen:

- een uitwerking van programma's in producten inclusief baten, lasten en saldo. De totalen per programma moeten daarbij aansluiten bij de programmabegroting;
- een overzicht van kapitaallasten inclusief afschrijvingen en toegerekende rente.

In de beleidsbegroting hebben we per programma telkens een specificatie in producten opgenomen. Een overzicht van de kapitaallasten inclusief een toelichting op het rentebeleid treft u hieronder aan. Hiermee voldoen we aan de wettelijke vereisten ten aanzien van de productenraming. Een afzonderlijke productenraming wordt niet opgesteld.

Overzicht kapitaallasten

Bedragen x € 1.000	2014	2013	
LASTEN			
Rente			
rente van opgenomen langlopende geldleningen	418	362	
rente financieringstekort	372	181	
rente berekend over reserves en voorzieningen	1.157	1.564	
rente over weerstandsreserve	-/ 138	0	
Totaal rente		1.809	2.107
Totaal afschrijvingen		2.620	2.684
Voordelig renteresultaat		375	565
TOTAAL LASTEN		4.804	5.356
BATEN			
Doorberekende rentelasten			
rentelasten investeringen	131	23	
rentelasten exploitatie	1.821	2.409	
rentelasten grondexploitatie projecten	232	240	
Totaal doorberekende rentelasten		2.184	2.672
Doorberekende afschrijvingen		2.620	2.684
TOTAAL BATEN		4.804	5.356

Rentebeleid

Rente berekend over reserves en voorzieningen

Het beleid voor de rente die we “besparen” door het inzetten van reserves en voorzieningen is vastgelegd in de nota reserves en voorzieningen.

Uitgangspunten hierbij zijn onder andere:

- De financieringswijze mag geen invloed hebben op de kostprijs van het product. De werkelijke rente van vreemd vermogen (aangetrokken geldleningen) wordt ook berekend over de eigen financieringsmiddelen (bespaarde rente).
- Er wordt geen bespaarde rente bijgeschreven op reserves en voorzieningen. Bespaarde rente wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel binnen de exploitatie. Uitzondering hierop is de bespaarde rente van de weerstandsreserve. Als de weerstandsreserve niet geheel of gedeeltelijk is ingezet, wordt de bespaarde rente in de najaarsnota van het begrotingsjaar ingezet als incidenteel dekkingsmiddel. Hierdoor is de weerstandsreserve rentevrij en kan deze zonder budgettaire consequenties worden ingezet.

De gemeente Renkum heeft in de begroting 2014 voor rente van reserves en voorzieningen 4% als uitgangspunt gehanteerd.

Rente berekend over reserves en voorzieningen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand 1-1-2014	Percentage	Bespaarde rente
Reserves	30.200	4%	2.208
Voorzieningen	3.226	4%	129
Totaal	33.426		1.337
Minus: weerstandsvermogen	3.455	4%	138
Minus: rente toegevoegd aan egaliseringsreserve rioolheffing	6.008	3%	180
Berekende rente reserves en voorzieningen	23.963		1.019

Uit dit overzicht blijkt dat we in de begroting 2014 voor € 24,0 miljoen aan eigen middelen inzetten om investeringen te financieren. Doordat we hierdoor minder vreemd vermogen hoeven aan te trekken “besparen” we € 1.019.000 aan rentekosten.

Aanwending van reserves of voorzieningen heeft tot gevolg dat de “bespaarde rente” afneemt. Vanzelfsprekend hebben we in de begroting rekening gehouden met de op dit moment verwachte aanwending van de reserves en voorzieningen (zie bijlage 7).

Rente financieringstekort

Voor de raming van rentelasten van het financieringstekort tot de omvang van de kasgeldlimiet kan worden volstaan met een rentepercentage voor kort geld. Voor het meerdere moet worden uitgegaan van het rentepercentage voor langlopend geld.

Renkum heeft per 1-1-2014 een financieringstekort (inclusief grondexploitatie) berekend van € 6,9 miljoen. We verwachten dat het financieringstekort in de loop van 2014 door investeringen enerzijds en inkomsten binnen de grondexploitatie anderzijds per saldo zal afnemen tot € 9,0 miljoen. In 2014 zullen we waarschijnlijk een langlopende lening van € 5 miljoen aan moeten trekken om het financieringstekort beneden de € 5 miljoen te krijgen. Rekeninghoudend met deze lening, zullen we binnen de grenzen van de kasgeldlimiet blijven en kan het resterende financieringstekort met kort geld worden afgedekt. Gezien de ontwikkeling van de rente op kortlopende middelen gaan we voor kortgeld uit van een rentepercentage van 1%. Voor langlopende leningen handhaven we een rekenrente van 3%.

Renteverdeling

De renteverdeling kan worden afgeleid uit het overzicht kapitaallasten. De gemeente rekent aan de grondexploitatieprojecten en aan (vervangings)investeringen een rentevergoeding door. Hiervoor wordt een percentage van 4 % gehanteerd. Voor 2014 wordt 3 % doorberekend aan de projecten binnen de grondexploitatie.

Het renteomslagpercentage op basis van de werkelijke rentelasten bedraagt voor 2014 naar verwachting 3,2 %. Hierdoor wordt € 375.000 meer rente aan producten doorberekend dan de daadwerkelijke rentelasten. Dit voordelige verschil wordt met name veroorzaakt door het feit dat het financieringstekort in eerste instantie met kort geld wordt afgedekt. Voor kort geld wordt een lager rentepercentage gerekend dan voor lang geld. Het rentevoordeel dat hierdoor ontstaat komt ten gunste aan de algemene dekkingsmiddelen. De wijze waarop deze rente wordt verdeeld is gebruikelijk bij gemeenten.

Bijlage 2 Weerstandscapaciteit en Risico's

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de post onvoorzien, het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve, oftewel de weerstandsreserve, de onbenutte belastingcapaciteit, de stille reserves, de begrotingsruimte en mogelijkheden tot kostenreductie. Achtereenvolgens wordt ingaan op deze onderdelen van de weerstandscapaciteit.

1. Post onvoorzien

Op grond van de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement nemen wij jaarlijks een bedrag van € 165.000 op in de begroting voor incidentele onvoorzien uitgaven. Structurele risico's kunnen alleen in het jaar van ontstaan ten laste van de post onvoorzien worden gebracht. De jaren erna dient de tegenvaller in de begroting te worden opgenomen.

2. Vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve / weerstandsreserve

Een deel van de algemene reserve is onder de noemer “weerstandreserve” rentevrij gemaakt. De rente over deze weerstandsreserve wordt niet opgenomen in de meerjarenbegroting. Hierdoor heeft inzet van de weerstandsreserve geen gevolgen voor de uitvoering van het gemeentelijk beleid en hoort de weerstandsreserve tot de weerstandscapaciteit. De stand van de weerstandsreserve per 1-1-2013 bedroeg € 3.543.000. In de najaarsnota 2013 is € 88.000 aan de weerstandsreserve onttrokken in verband met vertraagde opbrengsten binnen de grondexploitatie. Hiermee is de stand van de reserve € 3.455.000.

3. Onbenutte belastingcapaciteit

Wanneer belastingen of heffingen binnen de gemeente niet ‘maximaal’ zijn, is er sprake van een onbenutte belastingcapaciteit. Dit houdt in dat de gemeente extra inkomsten zou kunnen genereren uit belastingen en heffingen wanneer een bepaald risico de gemeente daartoe dwingt. Daarbij moet rekening gehouden worden met het feit dat een belastingverhoging niet in het jaar zelf mogelijk is. Voor de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit hanteren wij de zogeheten artikel-12 norm. Een gemeente met een artikel 12-status is een Nederlandse gemeente die onder financiële curatele is gesteld door het Rijk vanwege een structureel slechte financiële situatie. Deze gemeenten moeten hun tarieven verhogen tot een “redelijk peil eigen heffingen”, willen zij in aanmerking kunnen komen voor rijkssteun. De artikel 12-norm geeft een norm voor het maximum OZB-tarief en gaat uit van 100 % kostendekking voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing hanteren wij al kostendekkende tarieven. Dit betekent dat hier geen onbenutte belastingcapaciteit aanwezig is.

De artikel 12 norm voor de OZB bedraagt op grond van de meicirculaire 2013 0,1651 % van de WOZ-waarde. Dit betreft het gewogen gemiddelde percentage van de WOZ-waarde voor woningen en niet-woningen. Voor onze gemeente bedraagt het gemiddelde percentage 0,1353 %. Dit betekent dat er op basis van de bovenstaande uitgangspunten een onbenutte belastingcapaciteit resteert binnen de OZB van € 1.372.000.

4. Stille reserves

Van stille reserves is sprake als activa onder de opbrengstwaarde of tegen nul zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. Bij verkoop van deze bezittingen ontstaan dan winsten die eenmalig vrij inzetbaar zijn. Wij zouden er voor kunnen kiezen de opbrengst toe te voegen aan de algemene reserve en de rente in te zetten als structurele weerstandscapaciteit. In de nota Weerstandsvermogen scharen wij de stille reserves echter onder de incidentele weerstandscapaciteit. Gemeenten kennen over het algemeen twee soorten stille reserves. Dit zijn stille reserves in financiële bezittingen en stille reserves in materiële bezittingen.

Onder de *financiële bezittingen* worden deelnemingen in bedrijven verstaan. Bij de gemeente Renkum gaat het om deelnemingen in de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en Afvalcombinatie de Vallei (ACV). Tot nu toe zijn er nog geen gemeenten geweest die aandelen BNG hebben verkocht. De ACV verzorgt de afvalverwijdering binnen onze gemeente. Het verkopen van de aandelen en daarmee de zeggenschap is op dit moment niet aan de orde. Bovendien moeten wij er rekening mee houden dat de dividenden die wij via deze deelnemingen verkrijgen structureel in de begroting zijn opgenomen. Een eventuele verkoop van aandelen legt daarmee een structurele last op de begroting waar dekking voor moet worden gezocht. Deze stille reserves zijn vooralsnog dan ook niet meegenomen bij het berekenen van de weerstandscapaciteit.

De directe opbrengstwaarde van *materiële vaste activa* kan hoger liggen dan de boekwaarde. Er is echter pas sprake van stille reserves wanneer het gaat om niet bedrijfsgebonden activa die direct verkoopbaar zijn. De meeste gemeentelijke eigendommen zoals schoolgebouwen, dorpshuizen, sporthallen en het gemeentehuis worden gebruikt voor de uitvoering van gemeentelijke taken. Bij niet bedrijfsgebonden gebouwen activa kan gedacht worden aan een dienstwoning of vrijgekomen gebouwen. Strategische aankopen binnen de grondexploitatie zijn bedoeld om op termijn in de ontwikkeling van projecten te worden betrokken. Daarom worden ook deze eigendommen beschouwd als duurzaam verbonden aan de bedrijfsuitoefening. Aangezien er in de meerjarenbegroting reeds een taakstelling is opgenomen op de verkoop van gemeentelijke eigendommen die niet tot het kernareaal behoren, waarden wij de stille reserves op nihil.

5. Begrotingsruimte

Wanneer de (bijgestelde) meerjarenbegroting sluit met een positief saldo, is sprake van een begrotingsruimte. Structurele begrotingsruimte biedt de mogelijkheid om structurele financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van het gemeentelijke beleid. Een incidenteel positief begrotingssaldo c.q. een verwacht positief rekeningresultaat kan gebruikt worden als incidentele weerstandscapaciteit in het desbetreffende jaar.

In de meerjarenbegroting verwachten wij beperkt positieve begrotingssaldi. Gezien de discussie die nog moet worden gevoerd over de ombuigingsvoorstellen, is deze ruimte niet meegenomen bij de bepaling van de weerstandscapaciteit.

6. Kostenreductie

Wanneer het mogelijk is een kostenreductie door te voeren zonder dat dit het niveau van de gemeentelijke dienstverlening aantast, behoort deze bezuiniging tot de weerstandscapaciteit. Aangezien onder de huidige bezuinigingen reeds taakstellingen voor kostenreductie zijn opgenomen, is de aanvullende weerstandscapaciteit op nihil gewaardeerd.

Risico's

In het vervolg van deze bijlage wordt per paragraaf uit de begroting aangegeven welke risico's er spelen. Daar waar mogelijk wordt ook aangegeven wat de kans is dat het risico zich voordoet en wat het financiële gevolg is als het risico zich voordoet.

1. Lokale inkomsten

De inkomsten van een gemeente bestaan enerzijds uit inkomsten vanuit het Rijk in de vorm van algemene en specifieke uitkeringen en anderzijds uit inkomsten uit gemeentelijke belastingen en retributies. Achtereenvolgens wordt ingaan op risico's met betrekking tot (de inkomsten in verband met) de decentralisaties in het sociaal domein, de algemene uitkering, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, inkomensvoorziening, arbeidsparticipatie, de Wet Inburgering, gemeentelijke leges, de toeristenbelasting en de onroerendezaakbelasting.

Decentralisaties in het sociaal domein

Een groot aantal maatschappelijke taken gaan van het rijk / de provincie naar de gemeenten vanuit de visie van een terugtrekkende overheid en het aanspreken van de burger op de eigen kracht en verantwoordelijkheid. De gemeente krijgt de regierol in het sociale domein.

Concreet betekent het dat vanaf 1 januari 2015 de verantwoordelijkheid van het gehele spectrum van de Jeugdzorg onder de gemeenten valt. Per 1 januari 2015 wordt ook onder verantwoordelijkheid van de gemeente de Participatiewet, de samenvoeging van de Wwb, Wsw en een deel van de Wajong ingevoerd. Verder wordt per 1 januari 2015 de begeleiding uit de AWBZ naar Zvw en Wmo geëffectueerd en per 1 augustus 2014 treedt de wet passend onderwijs in werking.

Genoemde decentralisaties gaan gepaard met een aanzienlijke toename van het gemeentelijk budget waarbij het rijk het voornemen heeft om hierop een aanzienlijke korting toe te passen.

Het risico op het niet binnen het beschikbare budget realiseren van genoemde decentralisaties is daarmee aanzienlijk.

Kansklasse :4

Gevolgklasse :5

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

Omdat in 2012 de normeringssystematiek in werking is getreden, wordt ook weer afgerekend op basis van de werkelijke bestedingen van het Rijk. Hoe meer het Rijk uitgeeft, hoe meer de gemeente uitgekeerd krijgt uit het Gemeentefonds en omgekeerd. Dit geeft een onzekerheid voor de meerjarenbegroting.

De gemeenten krijgen per 1 januari 2015 op grond van de nieuwe Wmo, Jeugdwet en Participatiewet een brede integrale verantwoordelijkheid voor het sociale domein. Met de decentralisaties zijn grote bedragen gemoeid. Voor een deel gaat het om nieuw geld voor gemeenten, voor een ander deel zijn het nu nog specifieke uitkeringen. De decentralisaties gaan gepaard met aanzienlijke ombuigingstaakstellingen. Per saldo is op termijn een verdubbeling van het gemeentefonds geen ondenkbare uitkomst. De omvang van de budgetten die worden overgedragen, zal pas in 2014 worden gecommuniceerd. Het risico dat deze budgetten niet toereikend zijn voor de bijbehorende taken, is meegenomen onder “decentralisaties in het sociaal domein”.

Daarnaast hebben wij te maken met de wet Houdbaarheid Overheids Financiën (HOF) en het schatkistbankieren. Op dit moment zijn de (financiële) consequenties van deze maatregelen onbekend.

Verder loopt er nader onderzoek naar alle clusters van het gemeentefonds om te kijken of er aanpassingen van de verdeling, of het volume van de clusters, noodzakelijk zijn. Hierdoor zullen herverdeeleffecten ontstaan. Deze herverdeeleffecten kunnen zowel positief als negatief voor een individuele gemeente uitvallen. Het herverdeeleffect mag nooit groter zijn dan € 15 per inwoner per jaar. Gezien de grote financiële gevolgen van de decentralisaties, is de aanpassing van het verdeelstelsel uitgesteld tot in ieder geval 2014.

Kansklasse : 3

Gevolgklasse : 5

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Er ligt nog steeds een relatie tussen het Wmo budget als integratie-uitkering en de dekking voor het product Individuele voorzieningen, terwijl deze dekking los staat van het beleid. Dit betekent tot nu toe dat, als i.v.m. het objectief verdeelmodel van de Wmo middelen binnen het gemeentefonds, er, ondanks een indexatie van het macrobudget voor loon- en prijsstijgingen, een lagere uitkering komt (net als bij de algemene uitkering), dit leidt tot een bijstelling van de dekking van dit product (en dus een tekort), en geen nadeel binnen de algemene dekkingsmiddelen. Feitelijk zouden alleen de taakmutaties doorgevoerd moeten worden als aanpassing van beleid binnen dit product, en zou mogelijke noodzakelijke indexatie gedekt moeten worden uit de stelpost loon- en prijscompensatie.

Op basis van de meicirculaire 2013 daalt het Wmo budget 2014 ten opzichte van de raming 2014 met € 8.000 naar € 3.643.000. De prijsindexatie voor 2014 wordt pas bekend bij de septembercirculaire 2013.

Binnen het Wmo budget zit echter een component nieuwe beleid (maatwerkvoorziening), welke geraamd is op ongeveer € 100.000. Indien dit nieuw beleid geëffectueerd wordt buiten het product Individuele voorzieningen of binnen het product middels nieuw beleid, dan daalt het Wmo budget voor het bestaande beleid met dit bedrag.

Ten slotte heeft het rijk een budgetkorting toegepast op de huishoudelijke hulp. Op basis van de meicirculaire 2013 bedraagt deze korting voor de gemeente € 205.000. De VNG is nog in overleg met het rijk over deze korting. Deze korting is vooralsnog meegenomen in het genoemde bedrag van € 3.643.000.

Naast deze dekkingsproblematiek dient vermeld te worden dat de Wmo Individuele voorzieningen een “open einde” regeling betreft, waardoor het volume vooraf moeilijk in te schatten is.

Bovenstaande problematiek van de uitvoering Wmo individuele voorzieningen wordt op dit moment opgelost middels een reserve Wmo, welke mutaties in het volume en prijs (gedeeltelijk) kan opvangen. Ultimo 2012 bedroeg de reserve € 692.000 euro.

Kansklasse : 4

Gevolgklasse : 5

Inkomensvoorziening

Overschotten en tekorten op de Inkomensvoorziening (budget Gebundelde Uitkering) komen tot een bepaald maximum voor rekening van de gemeente. Het maximale tekort op de inkomensvoorziening is bepaald op 10% van deze uitkering. Als de gemeente een groter tekort boekt, kan zij achteraf een aanvullende uitkering aanvragen bij het ministerie. Het toekennen van deze uitkering is niet vanzelfsprekend. Het hangt af van onder andere instroom- en uitstroomcijfers, lokaal, regionaal en landelijk. De voor 2012 toegekende rijksbijdrage is niet voldoende om de totale lasten van de bijstand te dekken. De totale lasten bedroegen € 6.589.000 terwijl de rijksbijdrage € 5.878.000 bedroeg. Naast een eigen risico van € 588.000, zal een aanvullende uitkering aangevraagd worden van € 123.000. Het rijk heeft hierop nog geen besluit genomen.

Omdat hierdoor een meerjarig tekort ontstaat, is begin 2013 gestart met de voorbereidingen om een meerjarige aanvullende uitkering (MAU) aan te vragen. Bij een positief besluit van het ministerie van SZW zal enkele jaren het jaarlijks maximaal tekort beperkt blijven tot een lager nader te bepalen percentage dan de hierboven genoemde 10%. Het verwacht maximaal tekort voor 2014 zou dan uit kunnen komen tussen de 2,5% en 10% van de rijksuitkering.

Verwacht wordt dat de uitkering 2014 de uitkering van 2013 zal benaderen. Dit betekent een rijksbijdrage van € 7.100.000. Het tekort op de inkomensvoorziening zal dan, afhankelijk van de toekenning van de MAU

uitkomen tussen de € 177.500 (2,5% eigen risico) en € 710.000 bij een afwijzend besluit door het ministerie. In de begroting 2014 is rekening gehouden met een tekort van € 70.000.

Kansklasse : 5

Gevolgklasse : 5

Arbeidsparticipatie

Het Kabinet Rutte-Ascher past de contouren van de Participatiewet aan op basis van de afspraken die zij in het Sociaal Akkoord op 11 april 2013 met werkgevers en werknemersorganisaties hebben gesloten. Wanneer in 2015 de (nieuwe) Participatiewet van kracht gaat, verandert de samenstelling van het participatiebudget. De rijksmiddelen voor de Wsw vallen dan binnen het participatiebudget en er worden middelen voor de nieuwe doelgroepen, zoals de jonggehandicapten, toegevoegd. Op dit moment is het financieel kader van de Participatiewet nog niet bekend. Een belangrijke wijziging ten opzichte van de contouren van december 2012 is dat jonggehandicapten wel herkeurd gaan worden en onder de doelgroep kunnen gaan vallen.

In de afgelopen periode is de uitvoering van de re-integratie voortdurend aangepast aan de steeds verder dalende budgetten. De visie, uitgangspunten en werkwijze voor 2012 en 2013 staan verwoord in de uitvoeringsnotitie Participatie en Re-integratie die het college op 2 april 2013 heeft vastgesteld.

Wanneer het wetsvoorstel Participatiewet verder uitgewerkt is, zullen wij onze beleidsuitgangspunten voor de uitvoering gaan vastleggen. Gemeenten krijgen in de Participatiewet de opdracht mensen die zelf niet in staat zijn om het wettelijk minimumloon te verdienen naar eigen mogelijkheden te laten werken bij een reguliere werkgever met behulp van het instrument loonkostensubsidie. Gemeenten betalen de loonkosten-subsidie uit de inkomensvoorziening. Wanneer een gemeente in de toekomst onvoldoende resultaten boekt, heeft dit ook financiële gevolgen voor het hier boven genoemde risico op de inkomensvoorziening. Het risico binnen arbeidsparticipatie heeft dus feitelijk zijn weerslag bij de uitvoering van het product Inkomensvoorziening.

Leges

De gemeente gaat bij het berekenen van de leges er vanuit dat er een bepaalde hoeveelheid omgevingsvergunningen, begrafenissen en dergelijke worden aangevraagd. De leges voor omgevingsvergunningen zijn voor het overgrote deel afkomstig van enkele grote(re) aanvragen. Voor het overige hebben wij vooral te maken met een groot aantal kleine aanvragen. Er bestaat echter het risico dat de werkelijke aantallen lager of hoger uitvallen. De aanvragen zijn ook gedeeltelijk conjunctuurgevoelig. Hierdoor zullen de gemeentelijke inkomsten per legessoort afwijken van de begroting. De afgelopen jaren lieten zien dat de totale legesopbrengsten per saldo meer bedroegen dan de begroting. Echter, vanaf 2012 zien wij een afname van het aantal grotere aanvragen die relatief veel leges opbrengen. Ook voor 2014 hebben wij te maken met onzekerheid ten aanzien van de aanvragen en hebben wij de verwachte legesopbrengsten omgevingsvergunningen in de begroting neerwaarts bijgesteld van € 470.000 naar € 225.000. Het risico dat vervolgens overblijft, schatten wij als volgt in:

Kansklasse : 4

Gevolgklasse : 2

Toeristenbelasting

Als gevolg van de economische crisis kunnen er verschuivingen optreden in het vakantiepatroon van de toerist. Dit kan ertoe leiden dat er minder overnachtingen worden geboekt dan in voorgaande jaren het geval was. De aangiften voor de toeristenbelasting worden jaarlijks achteraf ingediend. In 2013 waren de inkomsten uit de toeristenbelasting over 2012 € 30.000 lager dan was geschat

Kansklasse : 2

Gevolgklasse : 2

Baten OZB

Norske Skog Parenco heeft een bezwaarschrift ingediend tegen de vastgestelde waarde voor het jaar 2013. Dit houdt verband met de gewijzigde situatie voor deze vestiging van Norske Skog. De waarde is vastgesteld op € 54.648.000 en kan als het bezwaarschrift toegekend moet worden aanzienlijk dalen en daarmee ook de aanslagen onroerende zaakbelastingen ten aanzien van Norske Skog voor het jaar 2013 en navolgende jaren.

Kansklasse : 4

Gevolgklasse : 4

2. Onderhoud kapitaalgoederen

Risico's met betrekking tot de kapitaalgoederen kunnen bestaan uit:

- risico's in verband met het nagestreefde kwaliteitsniveau bij het onderhoud van de kapitaalgoederen;
- risico's in verband met een discrepantie tussen het noodzakelijke onderhoud conform de beheersplannen en de daarvoor beschikbare financiële middelen.

Aan het onderhoud van de wegen, de gemeentelijke riolering en de gemeentelijke gebouwen liggen onderhoudsplannen ten grondslag, welke regelmatig worden geactualiseerd. De voor het onderhoud noodzakelijke middelen zijn opgenomen in de begroting. Hierdoor zijn de bovenstaande risico's grotendeels ondervangen. Door middel van evaluaties wordt vastgesteld of het werkelijke kwaliteitsniveau overeenkomt met het gewenste niveau.

Wel is sprake van risico's ten aanzien onderwijshuisvesting, verzakkingen aan de Europalaan en onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen.

Onderwijshuisvesting

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van het primair, speciaal en voortgezet onderwijs. In de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs zijn bepalingen opgenomen wanneer een school recht heeft op nieuwbouw, uitbreiding en vergoeding van onderhoud. Tevens is de bepaling van de capaciteit van een gebouw opgenomen en normbedragen voor de toe te kennen voorzieningen.

De huisvesting van het onderwijs kan voor gemeenten een groot investeringsniveau inhouden. Dit is afhankelijk van de toestand van de gebouwen, de leerlingaantalontwikkeling en capaciteitsproblemen. Leerlingprognoses vormen de basis en het referentiekader voor de meerjarenplanning (capaciteit/ financiën). Om een meerjarig inzicht te krijgen is een huisvestingsplan inclusief financiële meerjarenplanning opgesteld (2013-2020). Er is per school inzichtelijk gemaakt wat de behoefte aan 'onderwijskundige vernieuwingen' en vervangende nieuwbouw in komende jaren is. Hiervoor is structureel extra budget nodig. Ook het feit dat een groot aantal schoolgebouwen redelijk gedateerd is, zal er voor zorgen dat in de komende jaren extra budget nodig zal zijn. De financiële consequenties van het Integraal Onderwijshuisvestingsplan worden meegenomen in de meerjarenbegroting. Het uitgangspunt is vanzelfsprekend dat wij binnen deze kaders werken. Bij de realisatie van de plannen zijn wij echter afhankelijk van de inschrijvingen die op dat moment plaatsvinden. De werkelijke kosten kunnen dan afwijken van de normbedragen. Dit vormt een risico voor de gemeente.

Kansklasse : 2

Gevolgklasse : 3

Verzakkingen Europalaan

In het gebied tussen de Europalaan en de Brinkweg zijn in 2004 verzakkingen in het maaiveld en bebouwing geconstateerd. De vulmaterialen in de voormalige zandwinputten, zijn ingeklonken waardoor waarschijnlijk de schaden zijn ontstaan. Als gemeente (bestuur en directie) hebben wij ingestemd om een nader technisch en juridisch onderzoek uit te voeren. Beide onderzoeken zijn inmiddels afgerond. Hieruit is gebleken dat de gemeente niet juridisch aansprakelijk is. De openbare ruimte zal meer dan gebruikelijk aandacht en investeringen vergen. Er vindt overleg met de bewoners plaats om tot passende adviesmaatregelen te komen voor hun terreinen en woningen, zonder dat verantwoordelijkheden van eigenaren worden overgenomen.

Kansklasse : 3

Gevolgklasse : 5

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Het onderhoudsplan voor de gemeentelijke gebouwen wordt geactualiseerd. Daarbij kijken wij ook naar de levensduur van de gemeentelijke gebouwen en mogelijke renovatiekosten die op ons afkomen. Op basis van het nu actuele onderhoudsplan zijn deze renovatiekosten niet meegenomen in de begroting. Een overzicht van de te verwachten renovatiekosten vanaf 2014 wordt voorbereid.

Kansklasse : 3

Gevolgklasse : 5

3. Financiering

Risico's met betrekking tot financiering kunnen bestaan uit renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's. In het Treasurystatuut zijn richtlijnen opgenomen om deze risico's zoveel mogelijk te beperken. Concreet betekent dit dat moet worden voldaan aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm en dat de te gebruiken financiële producten en te kiezen tegenpartijen beperkt zijn. De risico's die daarna resteren zijn renterisico's en kredietrisico's met betrekking tot gewaarborgde geldleningen.

Renteontwikkelingen

Een belangrijk risico vormt de renteontwikkeling. Grote mutaties in het werkelijke rentepercentage kunnen financiële consequenties tot gevolg hebben wanneer de gemeente op dat moment een beroep moet doen op de geld- of kapitaalmarkt. De lage rentepercentages hebben er toe geleid dat in de voorjaarsnota 2013 is besloten de in de begroting toegepaste (reken)percentages te verlagen. De rekenrente voor lange termijn financiering en voor de toerekening van rentekosten aan investeringen is bijgesteld van 5 naar 4 %. Voor de naar verwachting in 2013 en 2014 aan te trekken nieuwe langlopende leningen is gerekend met een rentepercentage van 3 %. De rekenrente over het financieringstekort is voor 2014 vastgesteld op 1,0 %. Voor 2015 wordt

gerekend met een percentage van 2,0 % en met ingang van 2016 wordt een percentage van 3 % gehanteerd. De gehanteerde percentages zijn voorzichtig ten opzichte van de geprognosticeerde renteontwikkeling op de kapitaalmarkt. Daarom verwachten wij hier op dit moment geen risico.

Gewaarborgde geldleningen

Het gemeentelijke beleid met betrekking tot het verlenen van garanties voor geldleningen is gebaseerd op het uitgangspunt “nee, tenzij”. Op dit moment staat de gemeente echter wel garant voor een aantal geldleningen met een totaal bedrag van € 2.175.000 per 1-1-2013. De financiële verplichtingen van garanties voor de particuliere woningbouw zijn met ingang van 1 januari 1995, onder betaling van een afkoopsom, overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen. Dit betreft een bedrag van € 27.747.000. Wij hebben hiervoor een achtervang functie.

Kansklasse : 1

Gevolghklasse : 5

Schatkistbankieren en wet HOF

Eén van de maatregelen uit het Regeerakkoord van het kabinet is de invoering van het verplicht schatkistbankieren door decentrale overheden. Dit houdt in dat wij onze overtollige middelen moeten overboeken naar de schatkist. Gezien onze liquiditeitspositie heeft de invoering van het schatkistbankieren voor onze gemeente geen rentederving tot gevolg. Op dit moment zijn de uitvoeringskosten nog onbekend.

Op 23 april 2013 heeft de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingestemd met het wetsvoorstel houdbare overheidsfinanciën. De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof) stelt dat de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven om te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. Op 18 januari 2013 hebben het Rijk en de decentrale overheden een financieel akkoord gesloten. Onderdeel daarvan is genoemd saldogpad voor de EMU-macronorm voor de gezamenlijke decentrale overheden. In het voorjaarsoverleg 2015 wordt gezien of op basis van de dan beschikbare realisaties de geprojecteerde daling in 2016 en 2017 verantwoord en mogelijk is. In het financieel akkoord is afgesproken dat deze kabinetsperiode van een sanctie wordt afgezien zolang er geen sanctie uit Europa volgt.

4. Bedrijfsvoering

Binnen de bedrijfsvoering kunnen zich risico's voordoen op het gebied van openstaande taakstellingen, de kosten van ruiming van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog, planschadevergoedingen, boetes bij niet tijdige besluitvorming of informatieverstrekking, proceskostenvergoeding, wet verhoging griffierechten en overige claims.

Openstaande taakstellingen

In de begroting 2014 zijn voor de jaren 2014 t/m 2017 de volgende taakstellingen opgenomen:

Bijstellingen en ombuigingen 2014-2017	2014	2015	2016	2017
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Ombuigingen 2013	913	1.887	2.059	2.161
Ombuigingen 2014	275	1.275	1.425	1.675
Totaal	1.189	3.162	3.484	3.836

Risico voor het weerstandsvermogen is dat wij niet in staat zijn om alle taakstellingen op het gewenste moment in te vullen. Wanneer een taakstelling bijvoorbeeld inhoudt dat personeel moet worden ontslagen, hebben wij te maken met uitkeringen in het kader van de werkloosheidswet en met re-integratiekosten. De re-integratiekosten bedragen circa € 4.500 per persoon. De ww-plicht bedraagt 70 % van het salaris voor maximaal 3 jaar. Daarnaast hebben wij bij bezuinigingen waarbij gesubsidieerde instellingen betrokken zijn te maken met de redelijke termijn van de Algemene Wet Bestuursrecht. Dit kan leiden tot vertragingen bij de invulling van taakstellingen. Aangezien bij de ombuigingsvoorstellen al zoveel mogelijk rekening is gehouden met dergelijke factoren, schatten wij de kans op een dergelijk risico in als klein.

Kansklasse : 1

Gevolghklasse : 5

Kosten ruiming explosieven Tweede Wereldoorlog

Tot nu toe zijn wij binnen de gemeente Renkum al op verschillende locaties geconfronteerd met munitieresten, metaalscherven en onontpofte munitie uit de Slag om Arnhem in de Tweede Wereldoorlog. Zo zijn er al opruimwerkzaamheden uitgevoerd langs de spoorlijn en, meer recent, rond de Oosterbeekse en Heelsumse beken.

In feite is er sprake van twee type risico's:

- I. Het risico is dat de gemeente de veiligheid van haar burgers en bezoekers niet kan waarborgen;
- II. Het risico is dat er financiële schade ontstaat door het moeten doen van opsporingsactiviteiten.

I: Voor het risico dat de gemeente de veiligheid van haar burgers en bezoekers niet kan waarborgen zijn de volgende beheersmaatregelen mogelijk:

1. Preventief: communiceren over de oorlogshistorie van het gebied, risicokaart up to date houden, inzicht verwerven over het gedrag van ondergrondse explosieven en de staat waarin deze verkeren.
2. Detectief: plan maken zodat bij vondsten (projecten of daarbuiten) snel kan worden opgetreden, zorgen dat rampenplan doorleefd is, zorgen dat contacten met EOD warm zijn.
3. Correctief: rampenplan doorleven en goed uitvoeren.
4. Repressief: jaarlijks monitoren op vondsten en incidenten, verslag laten leggen hiervan.

II: Voor het risico dat er financiële schade ontstaat door het moeten doen van opsporingsactiviteiten zijn preventieve en detectieve beheersmaatregelen mogelijk:

1. Preventief: reserveringen maken (onvoorzien of benoemd), gemaakte afspraak met ministerie over (structurele) risicogemeente (suppletie-uitkering), bij projecten risico vastleggen in overeenkomsten, niet in eigen grond roeren, toezicht houden op betreden van risicovolle (afgeschermd gebied).
2. Detectief: contacten onderhouden met ministerie over mogelijkheden suppletie-uitkering, transparant communiceren via de planning- en controlcyclus.

Bij het roeren in de grond worden de preventieve maatregelen uitgevoerd, zoals het raadplegen van de risicokaart en, bij verhoogd risico, het doen van onderzoek naar niet-gesprongen explosieven. Er doen zich daarbij twee typen situaties voor:

- de grond wordt (gepland) geroerd en bij verhoogd risico worden maatregelen getroffen (verder onderzoek, detectieve maatregelen, plan aanpassen). Kosten zijn vaak (maar niet altijd) op de projectontwikkelaar/initiatiefnemer te verhalen. Bv: Oosterbeekse beken, woningbouwprojecten, grondwatermeetnet;
- de preventieve maatregelen wijzen niet op een verhoogd risico, maar toch blijken niet-gesprongen explosieven aanwezig en moet de gemeente ingrijpen. Bv: Renkums beekdal.

Overigens worden met enige regelmaat niet-gesprongen explosieven gevonden, terwijl er geen sprake is van het roeren in de grond. Granaten e.d. worden door inwerking van vorst naar het oppervlak gewerkt. Bv: Trappershorst.

De kans- en gevolklassen voor beide typen risico's wordt als volgt ingeschat:

Type 1: *Kansklasse* : 1
Gevolgklasse : 5

Type 2: *Kansklasse* : 2
Gevolgklasse : 3

Planschadevergoedingen

Bij een bestemmingsplanwijziging of een afwijking artikel 2.12, eerste lid van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, loopt de gemeente het risico te worden geconfronteerd met claims tot schadevergoeding als bedoeld in artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening. Voor de bepaling van de planschade wordt een vergelijking gemaakt tussen de planologische toestand voor en na de schadeveroorzakende bestemmingsplanwijziging of afwijking. Daarbij is niet de feitelijke situatie bepalend, maar de bouw- en gebruiksmogelijkheden die door het genomen besluit zijn ontstaan. De geleden schade moet meer zijn dan een normaal maatschappelijk risico.

Een verzoek om toekenning planschadevergoeding dient binnen 5 jaar na het onherroepelijk worden van het besluit te worden ingediend.

De behandeling van planschadeverzoeken besteden wij uit aan een deskundig adviesbureau. De advieskosten bedragen circa € 3.500 per verzoek. De planschadevergoedingen variëren per verzoek van ongeveer € 1.000 tot enkele tonnen (meestal tot enkele tienduizenden euro's) en zijn dan ook moeilijk in te schatten. Sinds medio 2005 kunnen door de gemeente overeenkomsten gesloten worden met initiatiefnemers van een nieuwe ontwikkeling dat de planschadekosten voor rekening zijn van de initiatiefnemer. Deze overeenkomsten worden sindsdien gesloten. Echter er zijn nog diverse plannen in ontwikkeling dan wel recent onherroepelijk geworden waarvoor nog verzoeken om toekenning planschadevergoeding kunnen worden ingediend en waarvoor nog geen planschadeovereenkomsten zijn gesloten. Ook de planschade die volgt uit (algehele) herzieningen van bestemmingsplannen, die de gemeente opstelt, blijft voor rekening van de gemeente. De advieskosten van een verzoek om toekenning planschadevergoeding en de rente op de planschadekosten kunnen niet bij initiatiefnemers worden neergelegd met een overeenkomst. Deze kosten blijven daarom voor de gemeente.

Kansklasse : 2

Gevolgklasse : 3

Boetes bij niet tijdige besluitvorming of informatieverstrekking

In het kader van de Wet dwangsom & beroep bij niet tijdig beslissen kan de gemeente een dwangsom verschuldigd zijn wanneer een besluit niet tijdig wordt genomen. Intern zijn procedures uitgezet om deze dwangsommen zoveel mogelijk te voorkomen.

Voor de afhandeling van verzoeken in het kader van de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB) gelden korte afhandelingstermijnen. Ook zijn er bureaus actief die een WOB-verzoek doen - meestal over een vaag onderwerp – en die niet het antwoord, maar vooral de termijnen van beantwoording in de gaten houden in de hoop dat de gemeente een fout maakt. De kans dat een dwangsom betaald moet worden is bij dit soort verzoeken dus groter.

Kansklasse : 1

Gevolgklasse : 1

Proceskostenvergoeding

Door het bepaalde in artikel 7:15 van de Algemene wet bestuursrecht loopt de gemeente het risico dat zij de kosten moet vergoeden van een indiener van een bezwaar- of beroepsschrift. Kostenvergoeding vindt alleen plaats indien het bezwaar of beroep gegrond wordt verklaard “wegens aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid”. Per geval bedragen deze kosten (in beginsel) minimaal € 472. Meest reëel is een kostenvergoeding van € 944. De voorwaarden om in aanmerking te komen voor een kostenvergoeding zijn streng. Het college schat het risico dan ook in als beperkt.

Kansklasse : 1

Gevolgklasse : 1

Overige claims

Financiële consequenties van schadeclaims kunnen niet worden voorzien en zijn daarom niet in de begroting opgenomen. Nadelige gevolgen van claims hebben daardoor direct invloed op de financiële positie van de gemeente.

5. Verbonden partijen

Zoals in de paragraaf verbonden partijen is weergegeven, participeert de gemeente in een aantal verbonden partijen. De deelname kan financiële risico's met zich meebrengen, omdat het uitgavenbeleid door het bestuur van het samenwerkingsverband wordt bepaald en niet door de individuele gemeenten. Ook kunnen autonome ontwikkelingen in de uitvoering van bestaande regionale taken leiden tot tekorten. Op dit moment speelt er met name een risico ten aanzien van Permar WS en, in geringere mate, ten aanzien van GovUnited.

Gemeenschappelijke regeling Permar WS

De Gemeenschappelijke Regeling Permar WS heeft de afgelopen 3 jaar een negatief exploitatieresultaat. Op grond van de gemeenschappelijke regeling wordt het negatieve exploitatiesaldo ten laste gebracht van de algemene reserve/het weerstandsvermogen van Permar WS. De algemene reserve/het weerstandsvermogen van Permar is inmiddels nihil en dit betekent dat de deelnemende gemeenten de tekorten moeten aanvullen door storting van een extra gemeentelijke bijdrage.

De Wet werken naar vermogen (Wwnv) vond geen doorgang en dit heeft grote gevolgen voor de uitvoering van de Wsw. De aangekondigde bezuinigingen op de rijksbijdrage per arbeidsjaar (fte gewogen met mate van arbeidshandicap) was in eerste instantie van de baan, maar het rijk faciliteert de herstructurering van de Sw-sector niet met rijksmiddelen om tot efficiëntere bedrijfsvoering te komen. De sector moet de reorganisatie uit eigen middelen betalen. Dit geldt ook voor Permar WS. Eind december 2012 hebben alle deelnemende gemeenten kennisgenomen van de reorganisatieplannen van Permar WS en de benodigde financiële middelen beschikbaar gesteld.

Inmiddels zijn de contouren van de Participatiewet bekend geworden. Ook deze plannen brengen extra risico voor de exploitatie van Permar WS met zich mee. Er komt één wet en financiering voor van de Wsw, WWB en Wajong. De instroom in de Wsw stopt vanaf 2015 en gemeenten krijgen ruimte om zelf beschut werk te organiseren. Er komt zowel een daling van het aantal Wsw plaatsen als een efficiëncykorting op de Wsw van € 500 per jaar per Wsw plek. Dit betekent dat de Wsw zoals Permar WS deze nu uitvoert langzaam leeg gaat lopen. Dit heeft grote gevolgen voor de exploitatie van Permar WS. De deelnemende gemeenten hebben in 2012 uitgesproken om gezamenlijk een werkbedrijf te willen vormen voor de uitvoering van de nieuwe wet. Het is op dit moment onduidelijk hoe dit vorm gegeven gaat worden.

Kansklasse : 5

Gevolgklasse : 5

GovUnited

GovUnited is een samenwerkingsverband van gemeenten op het gebied van de e-overheid. GovUnited helpt haar deelnemers door de bundeling van kennis, het organiseren van de inkoopvraag en het stimuleren van innovatie. GovUnited is gestart als project binnen de stichting ICTU. In 2012 is het project verzelfstandigd binnen de stichting GovUnited.

De gemeente Renkum neemt geen zitting in het bestuur van de stichting. Dit betekent dat in het geval dat de stichting failliet zou gaan, de gemeente Renkum hier niet op kan worden aangesproken.

De stichting GovUnited heeft de voorfinanciering van de projectkosten voor de realisatie van Triple-C van stichting ICTU overgenomen. Om dat mogelijk te maken, hebben alle deelnemende gemeente hun aandeel in de voorfinanciering betaald aan de stichting GovUnited. Daarmee is de hoofdelijke aansprakelijkheid per gemeente voor de volledige som afgedaan.

GovUnited heeft namens de deelnemende gemeente een aanbesteding georganiseerd voor een midoffice suite waarmee elektronische dienstverlening mogelijk wordt. Deze aanbesteding is gewonnen door Logica. In 2012 heeft Green Valley het contract van Logica overgenomen. Green Valley is nu de leverancier van de volledige suite en is contractpartij voor de gemeente Renkum. Het contract voorziet in het beschikbaar stellen van de midoffice suite met als tegenprestatie een jaarlijkse vergoeding die via GovUnited voldaan wordt. Deze overeenkomst is gekoppeld aan de paraplu overeenkomst tussen GovUnited en Green Valley. Wanneer de paraplu overeenkomst eindigt, eindigt in principe ook de leveringsovereenkomst.

Kansklasse : 1

Gevolgklasse : 5

6. Grondbeleid

De gemeentelijke projectenportefeuille omvat diverse projecten. Van deze projecten wordt een prognose gemaakt van de verwachte uitkomst van het project op het moment dat het project in exploitatie wordt genomen. Wanneer een tekort wordt verwacht, wordt voor dit verlies een voorziening getroffen. Dit betekent dat deze risico's direct worden afgedekt.

Van de projecten die nog niet in exploitatie zijn genomen, loopt de gemeente risico dat de boekwaarde niet wordt terugverdiend. De verwachte boekwaarde per 31-12-2013 van deze projecten bedraagt totaal € 750.000. Dit risico is in kansklasse 3 ingedeeld. Dit betekent dat de financiële gevolgen van het risico € 376.000 bedraagt. Dit bedrag is verdeeld over 2013 en 2014 als incidentele risico.

Daarnaast is sprake van een renterisico (3%) bij het niet volgens planning realiseren van de verwachte opbrengsten. De huidige prognose van de opbrengsten is € 1,7 miljoen voor 2013, € 5,4 miljoen voor 2014 en € 1,8 miljoen voor 2015. Dit risico is in kansklasse 3 ingedeeld.

Als gevolg van de situatie op de woningmarkt staan de grondprijzen de laatste tijd onder druk. Dit kan betekenen dat de grondprijs, waarmee gerekend is voor de totale verwachte opbrengsten van ongeveer € 8,2 miljoen, inmiddels boven de marktwaarde ligt. Voor het bepalen van een meer reële grondprijs is een inschatting gemaakt op basis van een aantal taxaties voor grondprijzen die de afgelopen jaren uitgevoerd zijn voor diverse projecten. Gezien het feit dat deze projecten niet 1 op 1 te vergelijken zijn gaat het hierbij om een benadering van de grondprijs. Tevens zijn de risico's van de betreffende projecten verschillend. Op basis van deze benadering bedraagt het totale risico € 2,5 miljoen.

Kansklasse : divers

Gevolgklasse : 5

7. Subsidies

Op het gebied van subsidies zijn geen risico's te melden.

Bijlage 3 Treasury

Risicobeheer

Renterisicobeheer

Het renterisico van een gemeente is te verdelen in renterisico over vlottende schuld (looptijd < 1 jaar) en renterisico over vaste schuld (looptijd > 1 jaar).

Het renterisico over vlottende schuld wordt bepaald in relatie tot de kasgeldlimiet. Deze limiet geeft de maximaal toegestane omvang van de vlottende schuld weer. De hoogte van de kasgeldlimiet is een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van de omvang van de begroting per 1 januari. In tabel A vindt voor 2014 de toetsing aan de kasgeldlimiet voor de gemeente Renkum plaats. Uit de tabel blijkt dat wij in 2014 gemiddeld genomen kunnen voldoen aan de kasgeldlimiet. Wij zijn er daarbij vanuit gegaan dat zowel in 2013 als in 2014 nog een langlopende lening zal worden aangetrokken van respectievelijk € 3 en € 5 miljoen. Indien noodzakelijk zal de lening van € 5 miljoen nog in 2013 worden aangetrokken.

Bedragen x € 1.000	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Omvang begroting 1-1-2014 (=grondslag)	65.555			
(1) Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
- in bedrag	5.572	5.572	5.572	5.572
(2) Omvang vlottende schuld	6.882	5.909	4.935	3.962
- opgenomen gelden < 1 jaar	6.882	5.909	4.935	3.962
- schuld in rekening-courant				
- gestorte gelden door derden < 1 jaar				
- overige geldleningen (niet vaste schuld)				
(3) Vlottende middelen				
- contante gelden in kas				
- tegoeden in rekening-courant				
- overige uitstaande gelden < 1 jaar				
Toets kasgeldlimiet				
(4) Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	6.882	5.909	4.935	3.962
Toegestane kasgeldlimiet (1)	5.572	5.572	5.572	5.572
Ruimte (1) – (4)	-1.310	-336	637	1.610

Tabel A Kasgeldlimiet

Het renterisico over de vaste schuld wordt gezien in relatie tot de renterisiconorm. Deze norm geeft de maximaal toegestane omvang van dat deel van de vaste schuld waarover renterisico wordt gelopen weer. De hoogte van de renterisiconorm bedraagt 20 % van het begrotingsomvang per 1-1. De raming van de ruimte/overschrijding voor de jaren 2014 tot en met 2017 is weergegeven in tabel B. Daarbij is uitgegaan van de huidige leningenportefeuille. Op basis van de financierings- en investeringsstaat is het naar verwachting niet noodzakelijk om zowel in 2013 als in 2014 een nieuwe lening aan te trekken van respectievelijk € 3 en € 5 miljoen. Het resterende deel van het financieringstekort kan worden afgedekt met behulp van kort geld.

Bedragen x € 1.000	2014	2015	2016	2017
(1) Renteherzieningen				
(2) Aflossingen	2.650	2.650	2.250	1.400
(3) Renterisico (1+2)	2.650	2.650	2.250	1.400
(4) Renterisiconorm	13.111	13.111	13.111	13.111
(5a) Ruimte onder renterisiconorm (4 > 3)	10.461	10.461	10.861	11.711
(5b) Overschrijding renterisiconorm (3 > 4)				
Berekening renterisiconorm				
(4a) Begrotingstotaal 2014	65.555			
(4b) Vastgesteld percentage	20%			
(4) Renterisiconorm (4a x 4b)	13.111			

Tabel B Renterisiconorm

Kredietrisicobeheer

In tabel C vindt u een overzicht van de door de gemeente Renkum verstrekte gelden, gegroepeerd per risicogroep. De groepen zijn (globaal) gerangschikt naar oplopend risico.

Risicogroep <i>Bedragen x € 1.000</i>	Met/zonder (hyp.) zekerheid	Restant schuld per 1-1-2013
Gemeenten/provincies	zonder	0
Overheidsbanken	zonder	9
Financiële instellingen (A en hoger)	zonder	1.832
Overige toegestane instellingen volgens treasurywettelijk	met en zonder	884
Totaal		2.725

Tabel C Kredietrisico op verstrekte gelden

Gemeentefinanciering**Financiering**

De verwachte leningenportefeuille per 31-12-2012 is weergegeven in tabel D. De mutaties in 2013 en de invloed hiervan op de gemiddelde rente is terug te vinden in tabel E.

Leningnummer	Oorspr. bedrag	Aanvang	Einde looptijd	Rente	Aflossing 2013	Restant 31-12-2013
400099232	5.000	2004	2014	4,04 %	500	500
400101261	4.000	2005	2015	3,38 %	400	800
063431	8.500	2006	2016	3,99 %	850	2.550
40106846	3.000	2011	2021	2,85 %	300	2.400
40107281	3.000	2012	2022	2,63 %	300	2.700
Nieuwe lening	3.000	2013	2023	3,00 %		3.000
Totaal					2.350	11.950

Tabel D Leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2014	11.950	3,17 %
Nieuwe leningen	5.000	3,00 %
Reguliere aflossingen	2.650	3,51 %
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassingen (oud percentage)		
Renteaanpassingen (nieuw percentage)		
Stand per 31 december 2013	14.300	3,04 %

Tabel E Mutaties in leningenportefeuille

Uitzetting

De door de gemeente uitgezette (lange termijn) gelden zijn als volgt onder te verdelen:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand per 1-1-2013	Gemiddeld Rendement
Deelnemingen	1.057	17,6 %
Leningen	1.668	0,02 %
Totaal	2.725	

Tabel F Uitgezette gelden

Financieringsstructuur

De financieringsstructuur komt naar voren in de Gouden Balansregel. De looptijd van het vermogen dient daarbij zoveel mogelijk te zijn afgestemd op de omlooptijd van de activa. De bedrijfseconomische norm voor particuliere bedrijven is 1. Dat wil zeggen dat alle vaste activa zijn gefinancierd met eigen vermogen en lang vreemd vermogen. Voor gemeenten ligt de norm hoger, omdat gemeenten een deel van de vaste investeringen mogen financieren met kort vreemd vermogen. Voor Renkum wordt met behulp van bijlage 7 en de verwachte nieuw af te sluiten lening de Gouden Balansregel per 1-1-2014 als volgt berekend:

$$\frac{\text{Vaste activa}}{\text{Eigen vermogen + lang vreemd vermogen}} = \frac{44.536}{45.376} = 0,98$$

Uit de berekening blijkt dat de Gouden Balansregel 0,98 is, wat inhoudt dat de vaste activa volledig gefinancierd kunnen worden met het totaal aan vaste financieringsmiddelen.

Relatiebeheer

Huisbankier van de gemeente Renkum is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Het grootste deel van onze reguliere bankzaken loopt via deze bank. Op het gebied van gemeentefinanciering wordt echter ook gebruik gemaakt van andere financiële instellingen. Voordat middelen worden aangetrokken of uitgezet, worden offertes aangevraagd bij minimaal 3 instellingen. Vervolgens wordt gekozen voor die instantie die, passend binnen het Treasurystatuut, de meest gunstige condities voor de gemeente aanbiedt.

Kasbeheer

Evenals voor lange termijn financiering en uitzettingen, worden ook voor korte termijn financiering en uitzettingen de tarieven van een drietal instellingen met elkaar vergeleken.

Bijlage 4 Incidentele baten en lasten

In deze bijlage is een specificatie opgenomen van de incidentele baten en lasten in de meerjarenbegroting. Na het totaaloverzicht in de volgende tabel, worden de posten puntsgewijs toegelicht.

Incidentele baten en lasten <i>Bedragen x € 1.000</i>	2014	2015	2016	2017
Programma 2				
2E Multi-problem gezinnen	43			
2L IHP	146	374	517	551
2L Reserve onderwijshuisvesting	-28	-149	-285	-321
Programma 3				
3D Grondexploitatieprojecten; inkomstenderving	37	37		
3E Omgevingsvergunning; inkomstenderving	146	71		
Programma 7				
7D mfc 3B4 sport (voorbereidingskosten)	150			
Programma 9				
9B Verkiezingen	77	39	79	0
9D Formatie inkomensvoorziening	55	55		
Algemene dekkingsmiddelen				
Onvoorziene uitgaven	165	165	165	165
Reservering vrijval rente en afschrijving	17	13	62	77
Toeristenbelasting; inkomstenderving	38			
Totaal incidentele baten en lasten	846	605	538	472
Waarvan baten	193	-41	-285	-321
Waarvan lasten	653	646	823	793

Multi-problem gezinnen: In de voorjaarsnota 2013 zijn voor 2013 en 2014 extra middelen beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van het traject Multi-problem gezinnen.

IHP / inzet reserve onderwijshuisvesting: In de begroting zijn middelen opgenomen voor het Integraal HuisvestingsPlan (IHP). Aangezien deze bedragen nieuw zijn en besluitvorming voor een belangrijk deel nog moet plaatsvinden, zijn deze als incidenteel te beschouwen.

Grondexploitatieprojecten: In de najaarsnota 2013 is geconstateerd dat de dekking voor ambtelijke kosten binnen grondexploitatieprojecten daalt. De kosten kunnen in verband met de crisis op de woningmarkt niet worden verhaald via de grondopbrengsten of vergoeding door initiatiefnemers van een project. Incidenteel is rekening gehouden met een nadeel van € 37.000 voor 2014 en 2015.

Omgevingsvergunning: De invloed van de crisis blijft eveneens zichtbaar in het aantal aanvragen voor omgevingsvergunningen. De in 2012 ingezette afname zet zich voort in 2013 en naar verwachting ook de komende twee jaar. Met name grote projecten blijven uit of vinden vooralsnog geen doorgang. Een deel van de inkomstenderving kan worden gecompenseerd door kostenverlaging. Voor 2014 en 2015 is rekening gehouden met een netto nadeel van respectievelijk € 146.000 en € 71.000.

MFC 3b4: De in de begroting opgenomen middelen voor 3B4 Sport worden gedurende de looptijd van het project met name ingezet voor incidentele kosten. Wij gaan er vanuit dat in 2014 € 150.000 zal worden besteed. € 200.000 zal worden gereserveerd.

Verkiezingen: Afhankelijk van het aantal geplande verkiezingen in het jaar, is budget opgenomen.

Formatie inkomensvoorziening: In verband met stijging van de aanvragen uitkeringen Wet Werk en Bijstand is behoefte aan 1 fte extra formatie consulent inkomen. Er vanuit gaande dat sprake is van een incidentele piek, wordt vooralsnog uitgegaan van formatieuitbreiding tot en met 2015.

Stelposten: In de begroting is jaarlijks een post onvoorzien van € 165.000 incidenteel opgenomen. Deze posten wordt als dekkingsmiddel gezien voor onvoorziene uitgaven. Daarnaast wordt de vrijval van rente en

afschrijving binnen de begroting gereserveerd voor vervangingsinvesteringen. Zolang hier geen concrete investeringen tegenover staan, betreft het een incidentele last.

Toeristenbelasting: Uit de aangiften toeristenbelasting 2012 is gebleken dat het aantal overnachtingen in hotels fors is gedaald. De verwachting is dat tot en met 2014 het aantal overnachtingen niet zal toenemen, waardoor de opbrengst zal dalen.

Bijlage 5 Berekening EMU-saldo

Op 10 juli 2007 is een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) doorgevoerd. Deze wijziging houdt ondermeer in dat gemeenten verplicht zijn in de begroting en uitvoeringsstukken informatie op te nemen over het (geraamde) EMU-saldo. Met deze paragraaf voldoen wij aan die verplichting.

De berekening van het geraamde EMU-saldo over de jaren 2013 tot en met 2015 is weergegeven in de volgende tabel.

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013 na wijzigingen	Begroot 2014	Begroot 2015
1.	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-1.147	-1.545	-218
2.	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.651	2.757	2.649
3.	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.155	706	449
4.	Investerings in (im)materiële activa die op de balans worden geactiveerd	8.388	4.476	549
5.	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4.			
6.	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord			
7.	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8.	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord			
9.	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	1.454	2.180	1.404
10.	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder een van de bovenstaande posten			
11.	Verkoop van effecten: verwachte boekwinst op de exploitatie			
	Berekend EMU-saldo	-7.183	-4.738	927

Bijlage 6 Meerjaren Investeringsplan

	Investering	Jaar van investering	Afs. termijn	Kapitaallasten				
				2014	2015	2016	2017	2018
Vervangingsinvesteringen:								
Diverse inventaris	160	2014	10/15/20	13	19	18	17	17
Diverse inventaris	55	2015	10/15/20		4	6	6	6
Diverse inventaris	4	2016	10/15/20			1	1	1
Diverse inventaris	27	2017	10/15/20				2	3
Diverse inventaris	132	2018	10/15/20					13
subtotaal inventaris	378			13	23	25	26	40
Diversen ICT	364	2014	4	60	104	100	96	47
subtotaal ICT	364							
Tractie	175	2014	7/10	19	31	30	29	28
Tractie	445	2015	7/10		47	76	74	71
Tractie	211	2016	7/10			21	32	31
Tractie	166	2017	7/10				17	27
Tractie	110	2018	7/10					10
subtotaal tractie	1.107			19	79	127	152	168
Groot materieel buitendienst	25	2015	10		2	4	3	3
Groot materieel buitendienst	9	2017	10				1	1
subtotaal groot materieel	34				2	4	4	4
Gemeentewerf	38	2014	5/10	4	7	7	7	7
Gemeentewerf	158	2016	20			10	14	14
Subtotaal gemeentewerf	196			4	7	17	21	20
Marktkast Oosterbeek (Detailhandel)	13	2014	10	1	2	2	2	2
Verkeer	20	2015	10		2	3	3	3
Toerisme	16	2015/16/17/18	15		0	1	1	2
Subtotaal vervangingsinvesteringen	2.356			97	217	276	304	282
Nieuwe investeringen:								
Programma 2								
Airborne	982	2014	30	56	71	70	69	67
Wijnand van Arnhem	1.150	2014	20	75	102	100	98	95
Subtotaal nieuwe investeringen	2.132			130	174	170	166	163
Totaal	4.488			227	391	446	470	445

Bijlage 7 Investerings- en financieringsstaat

	Stand 31-12-2013	Vermeerdering	Vermindering	Stand 31-12-2014	Vermeerdering	Vermindering	Stand 31-12-2015
<i>Bedragen x € 1.000</i>							
INVESTERINGEN							
Vaste activa							
Materiële vaste activa	41.802	4.476	2.753	43.524	549	2.645	41.428
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0	0
Financiële vaste activa	2.735	0	4	2.731	0	3	2.727
Totaal	44.536	4.476	2.757	46.255	549	2.649	44.155
FINANCIERINGEN							
Eigen vermogen	30.200	3.724	5.600	28.324	1.027	1.485	27.865
Langlopende geldleningen	11.950	5.000	2.650	14.300	0	2.650	11.650
Voorzieningen	3.226	706	2.180	1.753	449	1.404	798
Totaal	45.376	9.430	10.430	44.377	1.476	5.539	40.313
Financieringsstekort / -overschot	840			-1.878			-3.842
Voorraad grondexploitatie	7.722			2.083			412
Financieringsstekort inclusief grondexploitatie	-6.882			-3.962			-4.254

	Vermeerdering	Vermindering	Stand 31-12-2016	Vermeerdering	Vermindering	Stand 31-12-2017
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
INVESTERINGEN						
Vaste activa	377	2.493	39.311	206	2.283	37.234
Materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Immateriële vaste activa	0	2	2.725	0	0	2.725
Financiële vaste activa	377	2.495	42.037	206	2.283	39.960
Totaal	377	2.493	39.311	206	2.283	37.234
FINANCIERINGEN						
Eigen vermogen	1.188	1.411	27.642	1.220	1.226	27.635
Langlopende geldleningen	0	2.250	9.400	0	1.400	8.000
Voorzieningen	449	383	864	449	314	999
Totaal	1.637	4.045	37.905	1.669	2.940	36.634
Financieringsstekort			-4.131			-3.325
Voorraad grondexploitatie			790			790
Financieringsstekort inclusief grondexploitatie			-4.921			-4.115

Bijlage 8 Totaaloverzicht bijstellingen en ombuigingen

Op basis van de besluitvorming tot nu toe zijn de volgende bijstellingen en ombuigingen te realiseren in de jaren 2014 en verder.

Begroting 2014 <i>Bedragen x €1.000</i>	Herkomst	2014	2015	2016	2017
1. Werk & inkomen					
1. Bovenwettelijk minimabeleid: wettelijke taken met vraaggerichte plus (incl. motie Renkum card)	Ombuiging cat. 3/4		15	15	15
Rijksbijdrage armoedebeleid	Begroting 2014		100	100	100
2. Zorg, educatie & maatschappelijke participatie					
2. Werken vanuit de wijk	Ombuiging cat. 3/4	12	25	25	25
3. Bundelen inspanningen na overdracht taken AWBZ	Ombuiging cat. 3/4	30	60	60	60
4. Wijk activeren en inspanningen bundelen	Ombuiging cat. 3/4	60	60	60	60
5. Maatwerk leveren per dorp	Ombuiging cat. 3/4	35	35	35	35
7. Verdere bundeling inspanningen na overdracht taken Wet op de jeugdzorg	Ombuiging cat. 3/4			50	100
9. Overdragen spec. Onderw. Onderst. Activiteiten *)	Ombuiging cat. 3/4	2	2	2	2
Peuterspeelzaalwerk	Aanvullende maatr. 2013	37	68	110	110
Subsidies en bijdragen derden	Aanvullende maatr. 2013	30	30	30	30
Maaltijdservice	Aanvullende maatr. 2013	38	38	38	38
Maatschappelijke stage	Meicirculaire 2013		33	34	35
Hergebruik scootmobielen	Meicirculaire 2013		31	53	108
Taken integreren in sociale wijkteams	Begroting 2014		100	100	100
Wmo	Begroting 2014		40	40	40
Maatschappelijk vastgoed	Begroting 2014		300	300	300
Onderwijshuisvesting	Begroting 2014		430	430	430
3. Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen					
Gebiedsvisies	Begroting 2014		25	25	25
4. Milieu, natuur & duurzaamheid					
11. Overdragen grootschaliger bos en landschap	Ombuigingsscenario's cat. 3/4		68	68	68
13. Onderhoud bepaalde parken, hertenkamp, kinderboerderij door groepen particulieren	Ombuigingsscenario's cat. 3/4		80	80	80
Gemeentelijke begraafplaatsen en aula's	Begrotingsscan	25	25	25	25
Beheer begraafplaatsen	Begroting 2014	30	50	50	50
Integraal beheer openbare ruimte (tevens programma 6)	Begroting 2014		100	200	300
Beheer afvalbakken openbare ruimte	Begroting 2014	95	95	95	95
7. Sport, recreatie & toerisme, kunst & cultuur					
17. Prestatieafspraken obv 'culturele loopbaan'	Ombuiging cat. 3/4	75	75	75	75
18. K&C: alleen inzetten op kernkwaliteiten	Ombuiging cat. 3/4	45	45	45	45
19. Prestatieafspraken adhv bibliotheekbeleidskader	Ombuiging cat. 3/4	80	180	180	180
Beheer en onderhoud sportterreinen	Begrotingsscan	100	100	100	100
Sport	Aanvullende maatr. 2013		50	50	50
Sport	Begroting 2014		50	50	50
Airbornewandeltocht	Begroting 2014		15	15	15
Stimuleringsbudget kunst & cultuur	Begroting 2014		10	10	10
9. Burger, bestuur & organisatie					
Vergroten van de efficiency binnen de eigen organisatie	Ombuiging cat. 1	196	295	295	295
Regionale uitvoeringsdienst	Overhead ivm RUD	49	49	49	49
Dualiseringskorting	Meicirculaire 2013		34	30	26
Nationaal Uitvoeringsprogramma	Circulaires AU		39	0	0
Aanvullende efficiencytaakstelling	Aanvullende maatr. 2013	100	200	300	300
Burgerjaarverslag	Begroting 2014		10	10	10
ICT	Begroting 2014				100
Personeel volgt budget	Begroting 2014		100	150	200
Algemene dekkingsmiddelen					
Onderhoudskosten gemeentelijk vastgoed	Begroting 2014		100	100	100
Totaal		1.189	3.162	3.484	3.836
Waarvan gemeld in najaarsnota		913	1.887	2.059	2.161
Waarvan nieuw obv meerjarenbeleidsplan		275	1.275	1.425	1.675

Bijlage 9 Baten en lasten per kostensoort

Bedragen x 1000		00		11	21	22	23	30	31	321
		Niet in te delen baten	Niet in te delen lasten	Loonbetalingen en sociale premies	Werkelijk ontr. rente en winstuitk.	Toegerekende rente	Afschrijvingen	Personeel van derden	Energie	Huren
00 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten		609				1			
	Baten				188	916				
01 Werk & inkomen	Lasten		3					13		
	Baten									
02 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	Lasten		577				745	123		
	Baten	24								
03 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	Lasten							61		
	Baten									
04 Milieu, natuur & duurzaamheid	Lasten		405				523	25	39	
	Baten									
05 Veiligheid	Lasten									
	Baten									
06 Verkeer	Lasten		10				154		134	
	Baten									
07 Sport, kunst & cultuur	Lasten		289				130	94	25	
	Baten	24								56
08 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme	Lasten		527				2			
	Baten	0								15
09 Burger, bestuur & organisatie	Lasten		-92	852			3	97		
	Baten									

		322	331	332	333	34	341	343	401	402
		Pachten	Oplevering van grondverkoop	Ov. verkopen van duurzame goederen	Ov. aankopen en uitbest.duurz.goed.	Overige goederen en diensten	Betaalde belastingen	Aankopen niet duurz.goeden diensten	Belastingen op producenten	Belasting op inkomen van gezinnen
<i>Bedragen x 1000</i>										
00 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten									
	Baten								6.525	219
01 Werk & inkomen	Lasten							62		
	Baten									
02 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	Lasten						100	1.082		
	Baten					63				
03 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	Lasten				219			179		
	Baten		6.075	126		251				
04 Milieu, natuur & duurzaamheid	Lasten						3	4.581		
	Baten					4.051				3.281
05 Veiligheid	Lasten							1.533		
	Baten					6				
06 Verkeer	Lasten							1.440		
	Baten					19				
07 Sport, kunst & cultuur	Lasten						15	303		
	Baten	3				2				
08 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme	Lasten							30		
	Baten					64				
09 Burger, bestuur & organisatie	Lasten							762		
	Baten					547				

Bedragen x 1000		411		421		422		423	424	425
		Inkomensoverdracht van het Rijk	Inkomensoverdrachten aan het Rijk	Baten m.b.t. vergr. en verh. soc. uinkt.	Subsidies aan marktproducenten	Ov.ink. overdr. van overh. (niet-Rijk)	Sociale uitkeringen in geld	Soc. verstrekking in natura aan pers.	Ink. overdr. aan overheid (niet-Rijk)	Overige inkomensoverdrachten
00 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten									
	Baten	23.715								
01 Werk & inkomen	Lasten				20		6.439	498	3.166	42
	Baten	9.282		150						
02 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	Lasten				164			5.237	2.040	741
	Baten	4.648		953						
03 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	Lasten									
	Baten	50				166				
04 Milieu, natuur & duurzaamheid	Lasten								48	9
	Baten	4								
05 Veiligheid	Lasten								183	25
	Baten									
06 Verkeer	Lasten				45				10	63
	Baten					49				
07 Sport, kunst & cultuur	Lasten								230	1.327
	Baten	118								
08 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme	Lasten				53				2	3
	Baten									
09 Burger, bestuur & organisatie	Lasten		125				224		97	8
	Baten									

<i>Bedragen x 1000</i>		60	61	622	63	Totaal
		Reserveringen	Kapitaallasten	Or. verrekeningen van kostenpl.	Overige verrekeningen	
00 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten		28	496		1.134
	Baten			575		32.138
01 Werk & inkomen	Lasten			2.652		12.894
	Baten	169				9.601
02 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	Lasten	190	609	3.014		14.621
	Baten	400				6.088
03 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	Lasten	166	307	2.299	6.201	9.432
	Baten	114			564	7.345
04 Milieu, natuur & duurzaamheid	Lasten	979	488	3.050		10.150
	Baten	581		5		7.922
05 Veiligheid	Lasten			1.192		2.933
	Baten					6
06 Verkeer	Lasten		99	2.148		4.101
	Baten	188				257
07 Sport, kunst & cultuur	Lasten	256	63	1.534		4.265
	Baten	253				456
08 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme	Lasten		1	304		922
	Baten	500				578
09 Burger, bestuur & organisatie	Lasten	16	1	3.011		5.104
	Baten	660		9		1.216

Bijlage 10 Welk beleid is voor handen?

Algemeen

- Strategische visie

Programma 01 Werk & inkomen

A. Arbeidsparticipatie

- Re- integratieverordening WWB 2012
- Beleidsregels individuele loonkostensubsidie WWB, herziening 2012
- Beleidsregels premieregeling uitstroom WWB, herziening 2012
- Verordening cliëntenparticipatie WWB, WIJ, IOAW, IOAZ 2011, intern huishoudelijk reglement
- Gemeenschappelijke regeling Permar WS 2011
- WSW-beleid gemeente Renkum 2007
- Verordening persoonsgebonden budget begeleid werken Wsw 2009

B. Inburgering en integratie

- Notitie inburgering en integratie in de gemeente Renkum 2009 - 2011
- Verordening wet inburgering

C. Volwassenen Educatie

- Beleidsnota integrale visie volwassenen educatie 2009 – 2014

D. Inkomensvoorziening

- Handhavingsverordening WWB, Bbz 2004, Ioaw en Ioaz gemeente Renkum 2013
- Maatregelverordening WWB, Bbz 2004, Ioaw en Ioaz 2013
- Toeslagenverordening WWB 2012
- Verordening Langdurigheidstoeslag 2012 incl. wijzigingsverordening langdurigheidstoeslag
- Beleidsregels terugvordering Wet werk en bijstand
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Renkum

E. Minimabeleid

- Verordening bijdrageregeling RenkumCard gemeente Renkum 2013
- Categorieale bijstand voor chronische zieken en gehandicapten
- Verordening maatschappelijke participatie schoolgaande kinderen
- Collectieve ziektekostenverzekering
- Beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening gemeente Renkum 2013-2015
- Beleidsregels schuldhulpverlening
- Beleidsregels bijzondere bijstand (diverse)
- Nota Minimabeleid

Programma 02 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie

A. Lokaal gezondheidsbeleid

- Nota Lokaal en Regionaal gezondheidsbeleid 2012 -2014

B. Maatschappelijk werk

Lokale en regionale nota Gezond Verbinden 2012-2014

C. WMO beleid

- Verordening Wmo
- Beleidskader WMO 2012-2015

D. Sociale samenhang en leefbaarheid

- Sociale Structuurvisie
- WMO-visie
- Raadsbrief Kulturhus

E. Preventieve voorzieningen voor jeugd en opvoeders

- Nota Centrum voor Jeugd en Gezin (2010 e.v.)
- Integraal jeugdbeleid gemeente Renkum (2011)

G. Mantelzorg & vrijwilligers

- Uitvoeringsbeleid vrijwilligerswerk 'Samendoen' 2013 - 2015
- Vrijwilligersbeleid Gemeente Renkum 2001, zie WMO beleidskader
- Kaderstellende beleidsnotitie Mantelzorgondersteuning 2009 – 2011
- Uitvoeringsplan mantelzorgbeleid 2009 - 2011

H. Zelfredzaamheid en participatie

- Nota AWBZ Pakketmaatregel 2010 e.v.

I. Individuele voorzieningen

- Toelichting op verlaging

J. Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg

- Regionale en lokale nota gezondheidsbeleid "Gezond Verbinden" 2012-2014

K. Lokale educatieve agenda

- Wettelijk kader (Wet OKE)
- Uitvoeringsplan VVE 2010-2014

L. Onderwijshuisvesting

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2007
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Renkum 2007
- Integraal huisvestingsplan 2013-2020
- Beleidsnota onderwijshuisvesting gemeente Renkum (2011)

M. Leerplicht en RMC

- Leerplichtwet 1969
- De "Instructie voor leerplichtambtenaar en RMC functionaris gemeente Renkum 2009"

N. Leerlingenvervoer

- Verordening leerlingenvervoer gemeente Renkum 2009/ aanpassing 2012
- Beleidsregels leerlingenvervoer 2007

O. Peuterspeelzaalwerk

- Verordening Kinderopvang gemeente Renkum 2013
- Kwaliteitsregels peuterspeelzaalwerk Renkum

P. Lokaal jongerenwerk

- Nota Integraal Jeugd- en jongerenbeleid Gemeente 2011

Programma 03 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen

A. Gebiedsvisies

- Strategische Visie
- Ruimtelijke Visie
- Economische Visie
- Sociale Visie
- Toekomstvisie Renkum 2030 (2006)
- Gebiedsvisie Bedrijventerrein Klingelbeekseweg (2011)
- Gebiedsvisie Bedrijventerrein Veentjesbrug (2011)
- Gebiedsvisie Bedrijventerrein Schaapsdrift (2011)
- Gebiedsvisie Bedrijventerrein Cardanuslaan (2011)
- Landgoederenvisie (2013)
- Businessplan voor de bedrijfsomgeving Renkum (2012)

B. Volkshuisvesting

- Woonvisie 2010 -2014

- Bestuursovereenkomst Verstedelijking & Mobiliteit Subregio:Arnhem Noord 2012 - 2014
- Regionale Huisvestingsverordening Stadsregio Arnhem Nijmegen 2013
- Prestatie afspraken Gemeente Renkum – Vivare 2011-2014
- Investeringsprogramma ISV 2010 - 2014 Gemeente Renkum
- Programma woonservicegebied kern Renkum (2009)

D. Grondexploitatie/ruimtelijke projecten

- Nota Grondbeleid 2007
- Methodiek Projectmanagement RO-projecten (herziene versie 2012)

E. Omgevingsvergunning, toezicht en handhaving

- Welstandsnota 2013
- Handhavingsbeleid en Uitvoeringsprogramma Omgevingsrecht en overige taken Team Vergunning, Toezicht & Handhaving 2011

Programma 04 Milieu, natuur & duurzaamheid

A. Milieu en duurzaamheid

- Milieunota Renkum 2013-2016
- Milieuprogramma (jaarlijks gebaseerd op nota)
- Geluidsbeleidsplan 2009
- Nota Bodembeleid Renkum 2010
- Kadernota Duurzaam Renkum 2010

B. Bos-, landschaps- en natuurbescherming

- Landschapsontwikkelingsplan (LOP) (2006)
- Visie Landgoederen en Buitenplaatsen (2013)
- Bosbeleidsplan Gemeente Renkum 2003-2013 (beheerplan)

C. Plantsoenen en parken

- Beleidsplan Groenbeheer 2012
- Speelruimteplan: Ruimte voor spelen, bewegen, ontdekken en ontmoeten (2010)
- Buiten Zicht Groenstructuur gemeente Renkum (2004)

D. Riolering en water

- Watervisie Renkum werkt aan water (2007)
- Uitvoeringsprogramma water (2009)
- Gemeentelijk Rioleringsplan Renkum (GRP) 2010-2014
- Basis Rioleringsplan (BRP) 2010-2014
- Beleidsnota Duurzaam waterbeheer 2002
- Afkoppelen hemelwater Renkum (1999)

F. Milieuhandhaving

- Handhavingsbeleid en uitvoeringsprogramma Omgevingsvergunningen 2011

Programma 05 Veiligheid

A. Toezicht en handhaving

- Handhavingsbeleid en Uitvoeringsprogramma Omgevingsrecht en overige taken Team Vergunning, Toezicht & Handhaving 2011 (4F)

D. Integraal veiligheidsbeleid

- Integraal Veiligheidsbeleid Gemeente Renkum 2001

Programma 06 Verkeer

A. Verkeersmaatregelen

- Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan (GVVP) (2010)
- Meerjaren Uitvoeringsprogramma GVVP 2011-2014 (MUP), geherprioriteerd juni 2013.
- Beleidsregels uitritten en uitwegen (2012)

B. Parkeren

- Parkeernota Gemeente Renkum 2003 (update in 2013-14)

D. Wegen, straten en pleinen

- Beleidsnota Wegbeheer 2013-2017
- Actualisatienota Wegbeheer 2013-2017 (2013)
- Renkums Licht doorgelicht 2006-2015

Programma 07 Sport, kunst & cultuur

A. Kunst, cultuur en cultuureducatie

- Cultuurvisie 2005 – 2015

B. Openbaar bibliotheekwerk

- Gemeentelijk Bibliotheekbeleidskader 2012 - 2015

C. Monumenten

- Beleidsnota Archeologie 2010
- Welstandsnota 2012

D. Sport algemeen

- Kadernota en uitvoeringsprogramma ‘Sportief verbinden’

E. Sportaccommodaties

- Kadernota en uitvoeringsprogramma ‘Sportief verbinden’

Programma 08 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme

A. Bedrijfsruimte

- Economische Visie

C. Recreatie & toerisme

- Ruimtelijke Visie
- Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan 2006 (TROP)

Programma 09 Burger, bestuur & organisatie

A. Beleidsparticipatie en bewonersbetrokkenheid

- Communicatie, voetbal en het weer, daar hebben we toch allemaal verstand van? (1998)
- Nota Burgerparticipatie (2013)

B. Dienstverlening

- Programma Open@Renkum 2006

D. Bestuur en organisatie

- Toekomstvisie 2030
- Archiefverordening
- Documentprotocol
- Agressiebeleid
- Integriteitsbeleid 2001 en evaluatienota 2004
- Mandaatregeling
- Verordening vergoedingen commissie en raad
- Verordening vergoeding wethouders
- Financiële en controleverordening Gemeente Renkum
- Adviezen en voorstellen Begeleidingsgroep "Bestuur 2000+" 2002
- Organisatie en mandaatbesluit
- Naar een Renkums organisatie- en managementmodel 2002
- Teamleiders in het Renkums afdelingenmodel, 2004
- Werving en selectiebeleid 2006

- Functiebeschrijving en waardering volgens Vbalans 2001
- Regeling werktijden 2007
- Uitvoeringsplan Arbo 2007-2009
- Informatiebeleidsplan
- Dienstverleningsconcept
- E-mail en Internet protocol/ Beleidsnotitie mobile telefonie
- Diensten- en ActiviteitenGids (DAG)

Bijlage 11 Exploitatieoverzicht Projecten

Projecten grondexploitatie	Grond aankoop	Bouwrijp ma- ken/sanering	Planbegeleiding	Financiering	Overige kosten	Totale kosten	Verkoop grond	Overige inkom- sten	Totale inkom- sten	Boekwaarde	Voorziening	Boekwaarde na voorziening
<i>Bedragen x € 1.000</i>												
Projecten met exploitatieberekening												
Winstgevend												
<i>Wolfsheide</i>												
Stand per 31-12-12	0	0	208	43	11	262	0	70	70	192	0	192
2013	0	0	12	5	0	17	0	219	219	-202	0	-10
2014	0	0	10	0	0	10	0	0	0	10	0	0
2015	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2016 en verder												
Totaal	0	0	230	48	11	289	0	289	289	0	0	0
<i>Dennenkamp (woningbouw)</i>												
Stand per 31-12-12	319	53	666	253	66	1.357	0	200	200	1.157	0	1.157
2013	0	15	64	35	15	129	0	15	0	114	0	114
2014	0	0	50	38	0	88	350	0	350	- 262	0	- 262
2015	0	0	11	30	0	41	1.050	0	1.150	-1.009	0	-1.009
2016 en verder												
Totaal	319	68	791	356	81	1.615	1.400	215	1.615	0	0	0
<i>Bergerhof</i>												
Stand per 31-12-12	0	0	261	-26	2	237	377	240	617	-380	0	-380
2013	0	25	45	-11	0	59	0	0	0	59	0	59
2014	0	0	40	-10	0	30	0	0	0	30	0	30
2015	0	0	35	-9	0	26	93	166	259	-233	0	-230
2016 en verder	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	25	381	-56	2	352	470	406	876	-524	0	-524
Totaal winst										524	0	524

Een negatieve waarde bij de boekwaarde betreft een voordelig resultaat.

Door afrondingen kan de som van de afzonderlijke onderdelen afwijken van het totaal.

Projecten grondexploitatie	Grond aankoop	Bouwrijp ma- ken/sanering	Planbegeleiding	Financiering	Overige kosten	Totale kosten	Verkoop grond	Overige inkom- sten	Totale inkom- sten	Boekwaarde	Voorziening	Boekwaarde na voorziening
Bedragen x € 1.000												
Verliesgevend												
<i>3B4bouwgrondexploitatie</i>												
Stand per 31-12-12	1.815	19	831	1.209	1.575	5.449	1.786	122	1.908	3.541	1.442	2.099
2013	0	10	63	63	0	136	480	25	505	-370	24	-394
2014	0	66	82	51	0	199	1.315	126	1.441	-1.241	0	-1.241
2015	0	0	47	14	0	61	500	25	525	-464	0	-464
2016 en verder	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.815	95	1.023	1.337	1.575	5.845	4.081	298	4.379	1.466	1.466	0
<i>Oosterbeek hoog</i>												
Stand per 31-12-12	5.715	248	594	1.513	203	8.273	3.321	94	3.414	4.859	3.045	1.813
2013	0	0	31	54	7	92	0	94	94	-2	56	-58
2014	0	0	0	53	0	53	1.808	0	1.808	-1.755	0	-1.755
2015	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	5.715	248	625	1.620	210	8.418	5.129	188	5.316	3.101	3.101	0
<i>Dalzone</i>												
Stand per 31-12-12	1.725	128	646	876	25	3.400	703	465	1.168	2.232	50	2.182
2013	0	8	25	66	0	99	0	0	0	99	0	99
2014	0	9	21	68	0	98	2.379	0	2.379	-2.281	0	-2.281
2015	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.725	145	692	1.010	25	3.597	3.082	465	3.547	50	50	0
<i>Willemsen Naaldhout</i>												
Stand per 31-12-12	0	0	142	36	6	184	0	23	23	161	34	127
2013	0	0	1	4	0	5	0	0	0	5	0	5
2014	0	0	14	4	0	18	0	0	0	18	0	18
2015	0	0	14	4	0	18	0	22	22	-4	0	-4
2016 en verder	0	0	10	4	0	14	0	160	160	-146	0	-146
Totaal	0	0	181	52	6	239	0	205	205	34	34	0
<i>Tussen de Lanen</i>												
Stand per 31-12-12	0	4.020	796	194	25	5.035	0	4.662	4.662	373	373	0
2013	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2014	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2015	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	4.020	796	194	25	5.035	0	4.662	4.662	373	373	0
<i>Doorwerth Centrum / Mozartlaan</i>												
Stand per 31-12-12	0	275	690	130	120	1.215	56	79	135	1.080	867	213
2013	0	0	7	6	0	13	0	0	0	13	8	5
2014	0	0	0	7	0	7	225	0	225	-218	0	-218
2015	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	275	697	143	120	1.235	281	79	360	875	875	0
<i>Dorpsstraat</i>												
Stand per 31-12-12	0	472	205	0	0	677	0	673	673	4	0	4
2013	0	28	1	0	0	29	0	33	33	-4	0	-4
2014	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2015	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	500	206	0	0	706	0	706	706	0	0	0
Totaal verlies										5.899	5.899	0

Een negatieve waarde bij de boekwaarde betreft een voordelig resultaat.

Door afrondingen kan de som van de afzonderlijke onderdelen afwijken van het totaal.

Projecten grondexploitatie	Grond aankoop	Bouwrijp ma- ken/sanering	Planbegeleiding	Financiering	Overige kosten	Totale kosten	Verkoop grond	Overige inkom- sten	Totale inkom- sten	Boekwaarde	Voorziening	Boekwaarde na voorziening
Bedragen x € 1.000												
Projecten zonder exploitatieberekening												
<i>Talsmalaan</i>												
Stand per 31-12-12	340	0	67	39	0	446	0	0	0	446	0	446
2013	0	0	10	13	0	23	0	0	0	23	0	23
2014	0	0	31	14	0	45	0	0	0	45	0	45
2015	0	0	9	15	0	24	0	0	0	24	0	24
Totaal	340	0	117	81	0	538	0	0	0	538	0	538
<i>Veritasweg</i>												
Stand per 31-12-12	54	3	52	79	17	205	0	0	0	205	0	205
2013	0	0	10	6	0	16	0	0	0	16	0	16
2014	0	0	7	7	0	14	0	0	0	14	0	14
2015	0	0	7	7	0	14	0	0	0	14	0	14
Totaal	54	3	76	99	17	249	0	0	0	249	0	249
<i>Terrein Kranen</i>												
Stand per 31-12-12	0	0	35	1	0	36	0	0	0	36	36	0
2013	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2014	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2015	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	35	1	0	36	0	0	0	36	36	0
<i>Projecten dorpsvernieuwing</i>												
Stand per 31-12-12	0	0	239	5	1	245	0	133	133	112	6	106
2013	0	0	61	0	0	61	0	167	167	-106	0	-106
2014												
2015												
Totaal	0	0	300	5	1	306	0	403	403	6	6	0
Totaal boekwaarde										839	42	787

Een negatieve waarde bij de boekwaarde betreft een voordelig resultaat.

Door afrondingen kan de som van de afzonderlijke onderdelen afwijken van het totaal.

Vaststelling Begroting 2014

Aldus vastgesteld in de raad van de gemeente Renkum in haar openbare vergadering van 6 november 2013.

De raad van de gemeente Renkum

de griffier,

de voorzitter,

mr. J.I.M. le Comte

J.P. Gebben